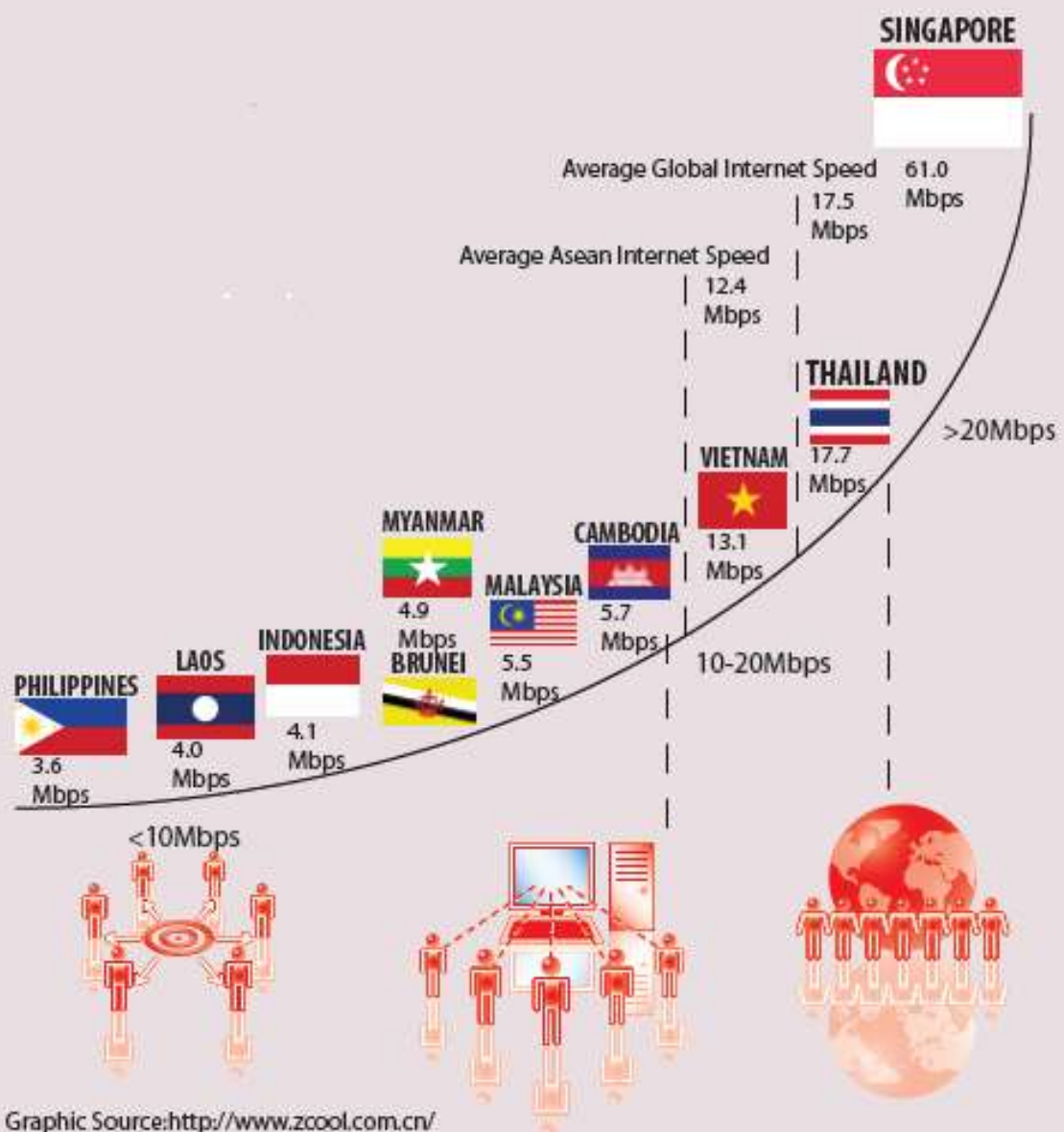

วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557
ISSN 1685 - 3954

Asean average Internet Speed Index 2014

Graphic Source: <http://www.zcool.com.cn/>
Result were obtained by analyzing
test data between Mar 7, 2014 and Apr 5, 2014
Data Source: <http://www.facebook.com/ASEANDNA/>

วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

ISSN 1685 - 3954 ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2557

1. ที่ปรึกษา

รศ.ดร.พีระวุฒิ

สุวรรณจันทร์

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะกรรมการวารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม

2. กองบรรณาธิการ

2.1 บรรณาธิการ

ผศ.ดร.ประเสริฐ

เคนพันค้อ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.2 กองบรรณาธิการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

Professor Dr. Edward M. Reeve

Utah State University, U.S.A.

Professor Dr. Michio Hashizume

Kyoto University, Japan

ศ.ดร.ศรีศักดิ์

จามรมาน

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

รศ.ดร.กัลยาณี

จิตต์การุณย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รศ.ดร.ไพบุลย์

เกียรติโกมล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รศ.ดร.คำรณ

ศรีน้อย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รศ.ดร.นิรัช

สุดสังข์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รศ.ดร.ศรีเพ็ญ

เศรษฐเสถียร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รศ.ดร.จรัสดาว

อินทร์ศน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รศ.ดร.ปรัชญนันท์

นิลสุข

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รศ.สุมาลี

ชัยเจริญ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.ศศิธร

สุวรรณเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผศ.ดร.ณกัญภัทร

จินดา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดร.ปัทมา

พัฒน์พงษ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

2.3 กองบรรณาธิการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.ดร.จิราภา	วิทยาภักดิ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.ปิ่นมณี	ขวัญเมือง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.อรรถพร	ฤทธิเกิด	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.วิสุทธิ์	สุนทรกนกพงศ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.สมพล	ดำรงเสถียร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.รัชดากร	พลภักดี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ปิยะ	ศุภวราสุวัฒน์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.ไพฑูรย์	พิมพ์ดี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.จตุรงค์	เลาหะเพ็ญแสง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.ปรียาภรณ์	ตั้งคุณานันต์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. ฝ่ายศิลป์และจัดทำรูปเล่ม

พิสูจน์อักษรภาษาไทย

ผศ.สรียา ทับทัน

พิสูจน์อักษรภาษาอังกฤษ

ดร.อำภาพรณ ตันตินาครกุล
อ.ปิยนุช ตริสัตยาณมณี
อ.ไท สันต
อ.ธนส์นี จิตต์พานิชย์

ออกแบบปก

ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง

ฝ่ายระบบสารสนเทศ

รศ.ปิยะ ศุภวราสุวัฒน์
นางจันทน์ ททรัพย์แสนดี

4. ฝ่ายรับสมาชิกวารสาร

นางจันทน์ ททรัพย์แสนดี

5. ฝ่ายทะเบียน

นางจันทน์ ททรัพย์แสนดี

6. ฝ่ายผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

นางจันทน์ ททรัพย์แสนดี

กำหนดออก : ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

กำหนดการรับและพิจารณาบทความ : รับพิจารณาบทความอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ : 1. รับพิจารณาตีพิมพ์บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้

- สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร	- การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- สาขาวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม	- เทคนิคการสอน และการเรียนรู้
- สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ	- เทคนิค และอาชีพศึกษา
- สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม	- สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์	- การบริหาร และการจัดการทางการศึกษา
- การปฏิรูปการศึกษา	- การจัดการอุตสาหกรรม
- โอกาสทางการเรียนรู้	- สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยแก่ผู้สนใจทั่วไป

3. เพื่อเป็นแหล่งหรือสื่อกลางให้อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และผู้สนใจได้นำบทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการมาตีพิมพ์

4. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการและงานวิจัยในทุกสาขาวิชา

เกณฑ์การพิจารณา

บทความวารสารที่ตีพิมพ์ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

บุคคลภายในสถาบัน

-บุคลากร

พิจารณาบทความโดย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน 3 ท่าน

-นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

พิจารณาบทความโดย ผู้ทรงคุณวุฒิภายในสถาบัน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน 2 ท่าน

บุคคลภายนอกสถาบัน

-บุคลากร

พิจารณาบทความโดย ผู้ทรงคุณวุฒิภายในสถาบัน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน 2 ท่าน

- นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

พิจารณาบทความโดย ผู้ทรงคุณวุฒิภายในสถาบัน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน 2 ท่าน

เว็บไซต์ : <http://www.inded.kmitl.ac.th/journal/>

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/JIE>

อีเมล : journal@kmitl.ac.th

เจ้าของ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ 0 2329 8000 ต่อ 3720 โทรสาร 0 2329 8435

“ขอคิดเห็น เนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาในบทความถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน”

บรรณาธิการแถลง

วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรมฉบับนี้ได้นำเสนอบทความปริทัศน์เรื่องการทำหนังสือและสารสนเทศ บทวิจารณ์หนังสือเรื่องโลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง พร้อมกันนี้ยังมีบทความวิจัย 24 เรื่อง และบทความวิชาการ 1 เรื่องที่น่าสนใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่านทุกท่าน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์และผู้สนใจทั่วไป การดำเนินงานของวารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรมก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากผลการประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ประจำปี พ.ศ. 2556 ให้วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรมที่ 0.282 ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2554 ที่ 0.195 และ ปี พ.ศ. 2555 ที่ 0.242 ส่งผลให้ค่าดัชนีอ้างอิงเฉลี่ยตลอด 3 ปี (พ.ศ. 2554-2556) ที่ 0.240 ซึ่งเป็นการรับรองคุณภาพของวารสารและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ทุกท่านได้เป็นอย่างดี หากผู้เขียนท่านใดสนใจเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของท่านลงวารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ของท่านในการส่งบทความให้พิจารณา กรุณาสมัครเป็นสมาชิกวารสารก่อน โดยท่านสามารถสมัครได้ตามเอกสารแนบท้ายของวารสารเล่มนี้ หรือเข้าไปสมัครได้ที่ <http://www.inded.kmitl.ac.th/journal/>

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรมฉบับนี้ ข้อเสนอแนะและคำติชมต่างๆ ทางกองบรรณาธิการพร้อมน้อมรับ และปรับปรุง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เคนพันก่อ)

บรรณาธิการ

บทความปริทรรศน์ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ Media and Information Literacy สรียา ทับทัน Sareeya Thabthan	1
บทวิจารณ์หนังสือ โลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง An Inconvenient Truth ไพฑูรย์ พิมดี Paitoon Pimdee	7
บทความวิจัย การประเมินความสามารถทางด้านภาษาญี่ปุ่นของตนเองเปรียบเทียบกับข้อมูลจากบันทึก การประเมินตนเอง และผลสอบในชั้นเรียน Self-assessment of Japanese Language Ability in Comparison with self-assessment Record and Test Scores พุเมียซี มาเอโนะ และนัทธมน ตั้งบุญธินา Fumiyasu Maeno and Nattamon Tangboontina	12
การประยุกต์วิธีการประเมินอภิมานแบบสามมิติ ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับ สถาบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ระยะที่ 1) Application of three-dimensional meta-evaluation for the internal quality assessment at the institutional level of higher education institutions in Thailand (first phase) ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์ และสุชาดา กรพชรปาณี Prasit Pongruengphant and Suchada Kornpetpanee	19
การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา A development of Educational Quality Administration Model for Schools under the Primary Educational Service Area Office. เสกสรรค์ ทองศรี จรินทร์ ธาณรัตน์ และรัตนะ บัวสนธ์ Seksan Thongsri, Jarin Thaneerat and Rattana Bausont	26
การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ กรณีศึกษา : วิชา การจัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน Development of Web-Based Training Model : A Case Study of Oriental Flower Arrangement Horizontal Style in the Vocational Training Program ยุพวัลย์ ทองใบอ่อน พนิดา เข้มทอง และวรวิทย์ ธรรมกิตติภาพ Yupawan Thong-Bai-On, Panit Khemthong and Varataya Thammakittipob	34

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
การเพิ่มคุณค่าเส้นใยพืชชุ่มน้ำด้วยกระบวนการพัฒนาการออกแบบและแปรรูป Adding value to wetland plant fiber By design development process and production จุฑาทิพย์ นามวงษ์ และสิทธิชัย สมานชาติ <i>Juthathip Namwong and Sitthichai Smanchart</i>	42
การวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น Factor Analysis of Teaching Behavior with Internet Use of Lower Secondary School Teacher ไพฑูรย์ พิมดี พรณีย์ ลีกิจวัฒน์ และแสงอุทัย มอโฑ <i>Paitoon Pimdee, Punnee Leekitchwatana and Sangutai Moto</i>	50
การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ Analysis Factors fo Servant leaderships qualities of teacher under the Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education บุญจันทร์ สีสันต์ <i>Boonchan Sisan</i>	58
การศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต The Study of e-Learning Readiness of Undergraduate Students of Suan Dusit Rajabhat University จิระ จิตสุภา นวลศรี สงสม และปรัชญนันท์ นิลสุข <i>Jira Jitsupa, Nualsri Songsom and Prachyanun Nilsook</i>	66
การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะ ในกรุงเทพมหานคร The Exercise Behaviors of The People in The Public Parks in The Bangkok Metropolitan Area กาญจนา บุญภักดิ์ <i>Kanchana Boonphak</i>	74
การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยเพื่อการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ A Study on the Cultural Landscape of Wat Phra That Hariphunchai Community to Design Public Facility สุธาสินี บุรีคำพันธ์ เกียรติศักดิ์ เขียวมั่ง และคัมพงค์ หนูบรรจง <i>Suthasini Bureekhampun, Kriangsak Khiaomang and Koompong Noobanjong</i>	81

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
การศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา A Study of the Operating Conditions on Vocational Education Development under Policy and Strategy of the Education Reform in Second Decade (2009-2018) of Schools under Office of the Vocational Education Commission ยศภัทรวิชญ์ คุณบัวลา และรวีวรรณ ชินะตระกูล <i>Yospattaravish Khunbuala and Ravewan Shinatrakool</i>	89
การศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา A Study of the Operating Condition and the Needs for Knowledge Management of Colleges Under the Office of Vocational Education Commission อมรัตน์ กองยอด รวีวรรณ ชินะตระกูล และเสมอ เรืองนันต์ <i>Ammarat Kongyod, Ravewan Shinatrakool and Samer Roenganan</i>	97
การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ Study of the administrative management conditions of Vocational and Technical Institutions in Special Development Zone Southern Border Provinces จักรพงษ์ ชัยบุญกุล รวีวรรณ ชินะตระกูล และเสมอ เรืองนันต์ <i>Jakrapong Chuaynukul, Ravewan Shinatrakool and Samer Roenganan</i>	104
การศึกษาหารูปแบบสัดส่วน และแนวทางการสร้างสัดส่วนเรือนไทยประเพณีภาคกลางแบบอื่นๆ จากสัดส่วนมาตรฐานของ รองศาสตราจารย์ ฤทัย ใจจงรัก A study of how to find and create proportion of additional central Thai traditional houses from standard proportion based on Associate Professor Rutai Jaijongruk พิธาน ทองคำโรจน์ และอรศิริ ปาณินท์ <i>Pithan Thongsarajana and Ornsiri Panin</i>	111
ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร The Satisfaction and Expectation of Graduate Students towards the Work of Graduate College Staffs in King Mongkut's University of Technology North Bangkok and Naresuan University ศิริรัตน์ ประถมประพัฑ รวีวรรณ ชินะตระกูล และเสมอ เรืองนันต์ <i>Sirirat Prathomprapat, Ravewan Shinatrakool and Samer Roenganan</i>	119

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียงของชุมชนสุวรรณภูมิ Psychological Trait and Situation Related to Sufficient Behavior of Suvarnabhumi Community สุรชัย ฐานสโร <i>Surachai Thanasaro</i>	128
เจตคติและการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ Attitude and Using the Social Security System for the Labour in Samutprakan Province ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร <i>Prasittisak Sirijarupat</i>	137
ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ Variables Affecting Attitudes Towards the Social Security System for Employees in Samut Prakan Province ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร และไพฑูรย์ พิมดี <i>Prasittisak Sirijarupat and Paitoon Pimdee</i>	145
บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิก สำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี E-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC) ธรรมบุญ เกษมศรีวิทยา อรรถพร ฤทธิเกิด และฉันทนา วิริยเวชกุล <i>Thamanoon Kasemseewitthaya , Attaporn Ridhikerd and Chantana Viriyavejakul</i>	153
แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ A Model of Utility Perception of Quality Assurance System, Kasetsart University ธเนศ ดารุ่งโรจน์ จุฬารัตน์ วัฒนะ และสมสุดา ผู้พัฒน์ <i>Thanate Daorungroj, Jularat Wattana and Somsuda Papatana</i>	159
โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มชาวนินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว Buddhist Based Learning Module for Organic Rice Farmer on Post Harvest Management มณฑา ชุ่มสุคนธ์ จุฬารัตน์ วัฒนะ และสมสุดา ผู้พัฒน์ <i>Montha Chumsukon, Jularat Wattana and Somsuda Papatana</i>	168

พฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา และเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร Reading Behaviors and Guideline for Promoting Reading Behaviors on Business Education of Vocational and Technical Student's in Educational Institution of Bangkok Metropolitan ธีรยุทธ รอดสูงเนิน สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล และจินตนา กาญจนวิสุทธิ¹ <i>Theerayut Rorsoongnoen, Sutitep Siripipattanakoon and Chintana kanjanavisut</i>	176
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ : ศึกษาเฉพาะ กรณีกลุ่มผู้ใช้แรงงานชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย The Minority Group Management Strategy In Local Development for the Sustainable Human Security : A Case Study Of the Burmese Labor Group In the Upper Southern Province Of Thailand 2013, AD. นิรุติ สุธินันท์ ธัญยธรรม/กนลา สุขพานิช-ขันทปราบ <i>Nirutti Suttinon Thanyathom/Kanala Sukhabanji-Khantaprab²</i>	183
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย The Integrated Organizational Management Strategy And Modern 21st Century Leadership: A Case Study Of The Executives Of The Thai Auto-Parts Manufacturers Association, 2013 A.D วิชัย ศรีมาวรรณ ธัญยธรรม/กนลา สุขพานิช-ขันทปราบ <i>Wichai Srimavon Thanyathom/Kanala Sukhabanji-Khantaprab</i>	191
บทความวิชาการ กว่าจะเป็นครู-อาจารย์เกษตร How to be an Agricultural Teachers วรพร สังเตร <i>Voraporn Sangnate</i>	200

บทความปริทัศน์
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ
Media and Information Literacy

สรียา ทับทัน

Sareeya Thabthan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ktsareeya@kmitl.ac.th

บทนำ

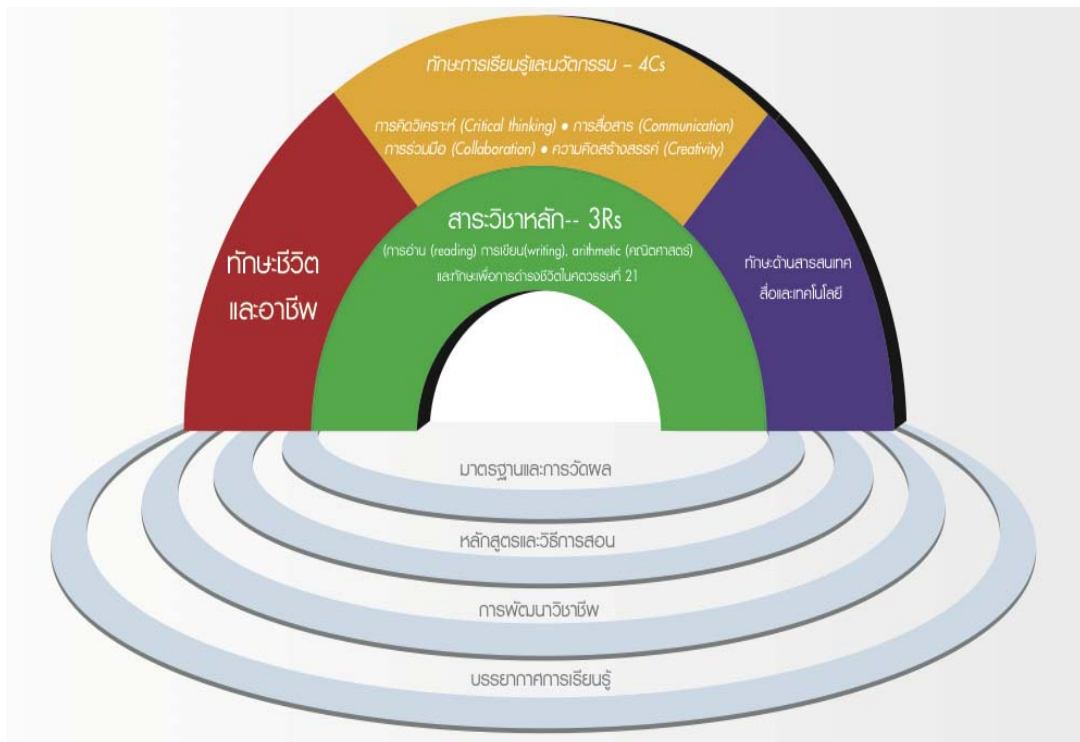
บทความปริทัศน์นี้ขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสื่อ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ในยุคสังคมสารสนเทศ สื่อมวลชนได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราควรตั้งรับ และตระหนักถึงความท่วมท้นของสารสนเทศ (Information exposure) เพราะข้อมูลที่รับเข้ามานั้นมีทั้งที่เป็นประโยชน์และข้อมูลที่ไร้ค่า บุคคลจึงต้องมีความสามารถในการรับข้อมูลข่าวสาร เลือกสรร คัดกรองและเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริง ตลอดจนสามารถนำข้อมูลมาสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองได้

ยุคสังคมสารสนเทศ หรือ Information Age Society ที่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ หรือแม้แต่การเมืองการปกครอง เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะทุกศาสตร์ ทุกวงการล้วนนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปใช้ประโยชน์ จนมีคำกล่าวที่ว่า Information is Power หรือสารสนเทศคืออำนาจ เมื่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ มากขึ้น แน่นนอนว่าส่งผลต่อปริมาณสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน

เดวิด เซงก์ (David Shenk) นักเขียนประเทศสหรัฐอเมริกา ได้อธิบายปัญหาของการทะลักล้นของสารสนเทศที่มีจำนวนมหาศาลว่าเป็น “หมอกควันของสารสนเทศ” สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคที่สื่อและสารสนเทศทรงอิทธิพลเช่นปัจจุบัน นำมาสู่ปัญหาหลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณของสื่อและสารสนเทศ ทำให้มนุษย์ต้องพิจารณาสื่อและสารสนเทศจำนวนมากเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ด้านความเร็วที่เพิ่มขึ้นสื่อและสารสนเทศมาถึงมนุษย์จากหลายแหล่งและรวดเร็ว ด้านความต้องการที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่การตัดสินใจที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของระยะเวลาที่จำกัด ด้านความรู้สึกกังวลหรือความเครียดของมนุษย์ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูลว่าเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

จากข่าวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การเรียกเก็บเงินค่าใช้บริการและซื้อไอเทมเกมคูกี้รัน (Cookie Run) เป็นเงินหลักแสน เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงคิดว่าเกมดังกล่าวให้บริการฟรี การเสฟสื่อลามกอนาจาร การแสดงออกด้วยความรุนแรง การตบตี ทะเลาะวิวาทและพฤติกรรมลอกเลียนแบบ การถูกล่อลวงผ่านแอปพลิเคชัน BEE TALK การหลงเชื่อคำโฆษณาสินค้า โดยมีความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับรูปร่าง น้ำหนัก หรือผิวพรรณ เนื่องจากมาอาศัยเกี่ยวกับ “ผอมเพรียว ขาว สวย” และอื่นๆ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสื่ออย่างไม่รู้เท่าทัน

บทความนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ แนวคิด ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและร่วมเรียนรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศไปพร้อมๆ กัน

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) [1]

ลำดับแรกผู้เขียนขอกล่าวถึงกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เท่าทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ราชบัณฑิตยสถาน [2] ได้ทำคำอธิบายทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า กลุ่มความรู้ ทักษะและนิสัยการงานที่เชื่อว่ามีค่าสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะดังกล่าวนี้เป็นผลจากการพัฒนากรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟต์ บริษัทวอลท์ ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อๆว่า เครือข่าย P21

เบอร์นี ทริลลิงและชาร์ลส์ แฟเดล (Bernie Trilling and Charles Fadel) ได้เสนอแนวคิดนี้ในหนังสือ 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times ในปี

คริสต์ศักราช 2009 [3] เป็นสมการ 3Rs x 7Cs ประกอบด้วย

3R คือ ทักษะการรู้หนังสือ ได้แก่

- Reading (อ่านออก) ทักษะการอ่าน
- (W) Riting (เขียนได้) ทักษะการเขียน
- (A) Rithmetic (คิดเลขเป็น) ทักษะเลขคณิต

7C คือ ทักษะ 7 ด้าน ได้แก่

- 1) Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
- 2) Communications, Information and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- 3) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- 4) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
- 5) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- 6) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

7) Career and Learning Self-reliance Skills
(ทักษะการทำงาน อาชีพ การเรียนรู้และการพึ่งตนเอง)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ผู้ก่อตั้งสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม [4] ได้กล่าวถึงทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายใต้บริบทการสอนสาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น ดังนี้

- ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)

ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy)

ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)

ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

- ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

ทักษะด้านนี้จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)

การสื่อสารและการร่วมมือ (Communication and Collaboration)

- ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

ปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้

ความรู้ด้านสารสนเทศ (Information Literacy)

ความรู้ด้านสื่อ (Media Literacy)

ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Information, Communications and Technology)

- ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ การดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง (Initiative and Self-Direction)

ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)

การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Productivity and Accountability)

ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

กรอบความคิดข้างต้นจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษาที่จำเป็น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้การประเมินผลหลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพและบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้นและจบการศึกษาออกไปด้วยความพร้อม

จากกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนให้ความสนใจทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งขอขยายความดังนี้

การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy)

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เป็นแนวคิดสากลและสมรรถนะหลักของบุคคลในศตวรรษที่ 21 การรู้สารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตและการศึกษา ตั้งแต่ระดับพื้นฐานและระดับสูง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้การสนับสนุนการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ว่าการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึงการอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อ และสามารถใช้อย่างให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน การรู้เท่าทันสื่อเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จึงต้องรู้สารสนเทศควบคู่ไปด้วย ซึ่งการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เป็นส่วนสำคัญพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเกิดเป็นหลักสูตร Media and Information Literacy : MIT [5]

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ

การเรียนรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ เป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นในสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และ

วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ 4 ประการ [6] คือ

1. Learn to know เรียนเพื่อให้ความรู้และมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ วิธีการเรียนรู้ที่ได้มาไปต่อยอด แสวงหาหรือผลิต สร้างความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นได้
2. Learn to do เรียนเพื่อที่จะทำเป็น หรือใช้ความรู้ไปประกอบอาชีพและสร้างประโยชน์แก่สังคม
3. Learn to live with the others เรียนเพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมอย่างมีความสุข และสร้างสรรค์
4. Learn to be เรียนเพื่อที่จะเป็นผู้ที่รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ สามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ หรือพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สำหรับประเทศไทยนั้น มีการกำหนดเกี่ยวกับ Information Literacy ไว้ในกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย ระยะ พ.ศ. 2554-2563 หรือ ICT2020 [7] ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ พัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณ์ญาณและรู้เท่าทัน รวมถึงพัฒนาบุคลากร ICT ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญระดับสากล และสามารถใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนธุรกิจและสร้างนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการ

ข้อกำหนดและมาตรการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว คือ การปรับปรุงเนื้อหาหรือหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้เพิ่มเนื้อหาที่เป็นการเสริมสร้างทักษะในการใช้ประโยชน์จาก ICT ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การดำรงชีวิต

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

การเรียนรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) เป็นความสามารถป้องกันตนเอง มิถูกคุกคามจากการถูกโน้มน้าว ชักจูงของสื่อ สามารถวิเคราะห์สื่อ ตีความเนื้อหาของสื่อได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ เพื่อเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุษา บิ๊กกินส์ อ้างในเอกสารรู้เท่าทันสื่อ ICT [8] อธิบายทักษะการเรียนรู้เพื่อเท่าทันสื่อ มีองค์ประกอบสำคัญ เรียงตามลำดับ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการเข้าถึง (The Ability to Access) โดยผู้รับสารได้รับสื่อประเภทต่างๆ อย่างรวดเร็ว รับรู้และเข้าใจเนื้อหาสื่ออย่างเต็มที่ ทำความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ สังเกต จดจำ และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร ไม่ปักใจเชื่อเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับทันที ควรหาที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย เลือกข้อมูล คัดกรองข้อมูลในส่วนที่ตนต้องการ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตน

- 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ (The ability to Analyze) โดยผู้รับสารสามารถตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ ว่าสิ่งที่นำเสนอโน้มน้าวส่งผลกระทบอย่างไรต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ใช้พื้นที่ความรู้เดิมและประสบการณ์การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น ใช้กลวิธีต่างๆ ในการวิเคราะห์ ตีความ

- 3) ความสามารถในการประเมินคุณค่าของสื่อ (The ability to Evaluation) โดยผู้รับสารประเมินคุณภาพของเนื้อหาว่ามีคุณค่าต่อผู้รับสารอย่างไร เช่นด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร ประสพการณ์กับเนื้อหาของสื่อทำให้เกิดความคิดเห็นในแง่มุมใดบ้าง

- 4) ความสามารถในการสร้างสรรค์หรือสื่อสาร (The ability to Create or Communicate information in a variety of form) โดยผู้รับสารเรียนรู้สื่อ และพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในรูปแบบของตนเอง

พรทิพย์ เย็นจะบก [9] ได้เสนอองค์ความรู้ของการรู้เท่าทันสื่อไว้ 6 ข้อตามลำดับ เพื่อให้ผู้รับสารอ่านสื่อออก จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเข้าถึงสื่อ ผ่านมิติในการรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อเพื่อเข้าใจสื่อ การประเมินค่าสื่อ เข้าใจผลกระทบของสื่ออย่างรู้เท่าทัน และสามารถใช้อ้างอิงให้เกิดประโยชน์ได้ ดังรูปที่ 2 โดยองค์ความรู้สำคัญที่ผู้รับสารต้องตรวจสอบและตั้งคำถามทุกครั้งเมื่อรับสื่อ คือ การวิเคราะห์สื่อ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 2 แสดงองค์ความรู้ของการรู้เท่าทันสื่อ

รูปที่ 3 แสดงแนวทางการวิเคราะห์สื่อ

จะเห็นได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเป็นเรื่องใกล้ตัว และจำเป็นอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวล้ำ งานวิจัยหลายเรื่องให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน [10] [11] ซึ่งพบว่าเยาวชน วัยรุ่น นิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่รู้เท่าทันสื่อ สังเกตได้จากการเลือกรับสื่อและใช้สื่อในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ทั้งปัญหาการเปิดรับสื่อลามกอนาจาร ปัญหาการเลียนแบบพฤติกรรมการบริโภคตามสื่อโฆษณา ปัญหาการเลือกรับสื่อและใช้สื่อที่มีความรุนแรง ฯลฯ ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย อาทิ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย การตกเป็นทาสของวัตถุนิยม การเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก้าวร้าว รุนแรง เป็นต้น พรทิพย์ เอ็นจะบก [12] กล่าวไว้ว่า หากประชาชนรู้เท่าทันสื่อได้อย่างถูกต้อง ก็จะสามารถใช้สื่อเหล่านั้นได้อย่างเกิดประโยชน์ แต่หากไม่รู้เท่าทัน ผู้รับสื่อทุกคนจะตกเป็นเหยื่อและหลงในพรรคการเมืองต่างๆ ที่สร้างความน่าเชื่อถือโดยใช้พลังของสื่อ

ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ อยากรอบด้าน ทั้งการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันการสื่อสาร การรู้เท่าทันการสื่อสารการตลาด การรู้เท่าทันการสื่อสารสุขภาพ และการรู้เท่าทันการสื่อสารการเมืองเช่น www.qlf.or.th/ <http://www.inetfoundation.or.th/> www.thaihealth.or.th/

บทสรุป

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพราะเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันประสบกับภาวะเสี่ยงจากการเปิดรับสื่ออย่างไม่ถูกต้อง ขาดความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศความสามารถในการวิเคราะห์สาร ประเมินสารและนำไปใช้

ในทางที่เกิดประโยชน์ ซึ่งแสดงถึงการขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่ต้องร่วมมือกันให้ความรู้ กระตุ้นเตือนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะนี้ว่าเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในฐานะที่ผู้เขียนสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาเพื่อสื่อสารมวลชนได้นำทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ การรู้สารสนเทศมาเป็นส่วนหนึ่งในการฝึกฝน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรับสื่อของนักศึกษา ให้คิดวิเคราะห์ และตั้งคำถามทุกครั้ง ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของตนอยู่เสมอ และหากประเทศใดประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือว่าทรัพยากรมนุษย์ของประเทศนั้นย่อมมีคุณภาพ ดังนั้นบุคคลที่เป็นผู้รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดในยุคนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก <http://www.qlf.or.th/>
- [2] องค์ความรู้ภาษาไทยโดยราชบัณฑิต. **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21** ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/262150/%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%>
- [3] Bernie Trilling and Charles Fadel. 2009. **21st Century Skills: Learning for Life in Our Times**. Publisher: Jossey-Bass;
- [4] วิจารย์ พานิช. 2555. **วิธีการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- [5] พรทิพย์ เอ็นจะบก. (ม.ป.ป.). **องค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [6] **การรู้สารสนเทศ (Information Literacy): ทักษะแห่งการเรียนรู้**. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก http://www.schoolguide.in.th/index.php?option=com_school&view=contentdetail&id=23&Itemid=56

- [7] ชุตินา สัจจามันท์. 2556. การรู้สารสนเทศ: แนวคิด การศึกษาและวิจัยในประเทศไทยและกลุ่มประชาคมอาเซียน. การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ 9 (NAC2013) เข้าถึงได้จาก [nstda.or.th/nac2013/download.presentation/20130401-chutima-IL\(CC-307-01-AM\).pdf.pdf](http://nstda.or.th/nac2013/download.presentation/20130401-chutima-IL(CC-307-01-AM).pdf.pdf).
- [8] ศรีดา ตันทะอิจพานิช (บรรณาธิการ). 2555. รู้เท่าทันสื่อ ICT. กรุงเทพฯ: เอเชีย แปซิฟิก ออฟเซ็ท.
- [9] พรพิทย์ เย็นจะบก. 2552. ถอดรหัส ลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
- [10] จินตนา ตันสุวรรณนนท์. 2551. ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 14 (1), น.21-32
- [11] กฤษณ์ท แสงทวี. 2553. รายงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับและระดับการรู้ทันทันสื่อของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- [12] พรพิทย์ เย็นจะบก. 2555. รู้เท่าทันสื่อบนสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย : กรณีศึกษาเฉพาะสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่ในช่วงเวลาหาเสียงเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2554. ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บทวิจารณ์หนังสือ
“An Inconvenient Truth : โลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง”
(เปิดโปงวิกฤตสิ่งแวดล้อมและทางรอดของมวลมนุษย)

ไพฑูรย์ พิมพ์ดี
Paitoon Pimdee
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
kppaitoo@kmitl.ac.th

หนังสือเรื่อง
AN INCONVENIENT TRUTH: โลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง
(เปิดโปงวิกฤตสิ่งแวดล้อมและทางรอดของมวลมนุษย)

อัล กอร์ เขียน
คุณากร วาณิชยวิรุฬห์ แปล
พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2550 จำนวน 336 หน้า
สำนักพิมพ์มติชน

หนังสือเล่มนี้แปลจากชุดสารคดีและหนังสือเรื่อง An Inconvenient Truth ของอัล กอร์ (Al Gore) อดีตรองประธานาธิบดี และอดีตผู้ซึ่งเคยลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา และผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพปี พ.ศ. 2550 ผู้เขียนได้ติดตามสารคดีและอ่านหนังสือเล่มนี้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอกด้านสิ่งแวดล้อม

ศึกษา ทั้งนี้เพราะหนังสือเล่มนี้ทำให้ผู้เขียนเข้าใจที่มา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาโลกร้อนอย่างลึกซึ้ง เนื้อหาในหนังสือเน้นการเล่าเรื่องที่ไมใช่ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์มากนัก มีการใช้สถิติและข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ประกอบอย่างเหมาะสม เน้นใช้ภาพประกอบที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหา จึงทำให้หนังสือเล่มนี้น่าติดตามและง่ายในการทำความเข้าใจ

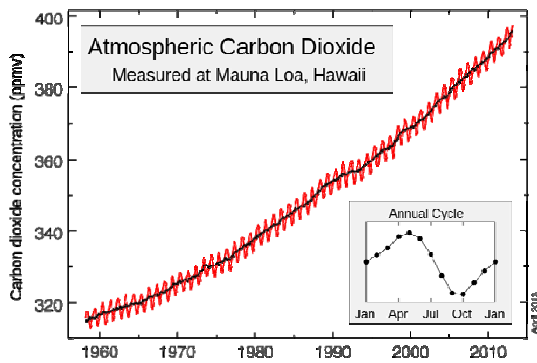

ในหนังสือเล่มนี้ อัล กอร์ ได้เริ่มอธิบายถึงหัวใจที่สำคัญของ “วิกฤตการณ์สภาพอากาศ” โดยสรุปว่า พลังงานจากดวงอาทิตย์แผ่เข้าสู่ชั้นบรรยากาศต่างๆ ของโลกในรูปคลื่นแสง และให้ความร้อนแก่โลก ก่อนจะถูกแผ่กลับสู่ห้วงอวกาศในรูปรังสีอินฟราเรด ในภาวะปกติรังสีอินฟราเรดจะถูกบรรยากาศของโลกกักเก็บไว้บางส่วน จึงทำให้อุณหภูมิโลกอยู่ในระดับที่เหมาะสม แต่ขณะนี้เรากำลังเผชิญกับปัญหาที่ว่าชั้นบรรยากาศหนาขึ้นเนื่องจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ ที่มนุษย์เป็นผู้ก่อ เมื่อบรรยากาศหนาขึ้นมันก็จะกักเก็บรังสีอินฟราเรดที่ควรจะหลุดลอดออกไปสู่ห้วงอวกาศ ผลที่ตามมาคืออุณหภูมิของบรรยากาศโลกและมหาสมุทรเพิ่มขึ้น

อัล กอร์ ยังได้อ้างอิงถึงอาจารย์ของเขา คือ ศ.โรเจอร์ รีเวลล์ (Roger Revelle) ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์คนแรกที่เสนอให้วัดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศของโลกในปี ค.ศ. 1958 และอัล กอร์ ก็ตั้งคำถามว่า ทำไมเส้นกราฟแสดง

ปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์จึงขึ้นๆ ลงๆ ทุกปี ซึ่งเขาก็ได้คำตอบว่า ในฤดูร้อนและฤดูใบไม้ผลิ พืชจะผลิใบและดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปมาก ทำให้ปริมาณของคาร์บอนไดออกไซด์ลดลง ส่วนฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว ใบไม้ร่วงโรยและปลดปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา ทำให้ปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น “นี่คือการหายใจเข้าและออกของโลกปีละครั้ง”

อัล กอร์ ได้พยายามอธิบายถึงการละลายของธารน้ำแข็งในสถานที่ต่างๆ ของโลก โดยการเปรียบเทียบจากภาพถ่าย แต่ที่น่าสนใจคือการวัดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์จากแกนน้ำแข็ง โดยคำนวณหาสัดส่วนความแตกต่างระหว่างไอโซโทปของออกซิเจน (ออกซิเจน-16 และออกซิเจน-18) ซึ่งนับเป็นมาตรวัดอุณหภูมิที่แม่นยำ โดยมีลักษณะคล้ายกับการอ่านวงปีของต้นไม้ ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าอุณหภูมิของโลกที่ผ่านมาไม่ได้สูงเหมือนเช่นในปัจจุบัน

หลังจากนั้น อัล กอร์ ได้เชื่อมโยงเหตุการณ์พายุเฮอริเคนกำลังแรงผิดปกติที่เคลื่อนตัวเข้าสู่ชายฝั่งรัฐฟลอริดาถึง 4 ลูก และฮอร์นาโด จำนวนมาก ในปี ค.ศ. 2004 ว่าเกิดจากมหาสมุทรอุ่นขึ้น น้ำอุ่นบนผิวหน้ามหาสมุทรถ่ายทอดพลังงานความร้อนได้มากขึ้นพายุก็รุนแรงขึ้น โดยได้ยกตัวอย่างความสยดสยองจากกรณีตัวอย่างพายุเฮอริเคนแคทรินา ในปี ค.ศ. 2005 และกล่าวถึงการเกิดภาวะอุทกภัยจากทุกมุมโลก ขณะเดียวกันก็พยายามเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งของภาวะโลกร้อนคือ ภาวะความแห้งแล้งในที่ต่างๆ ของโลกนี้ประกอบไปด้วย

ในส่วนของวิกฤติการณ์จากสภาพอากาศต่อมา อัล กอร์ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลบนโลกนี้ผ่านการสังเกตฝูงนกอพยพ การขยายพันธุ์ของด้วงสน เป็นต้น การที่อุณหภูมิในมหาสมุทรเพิ่มสูงขึ้นทำให้ปะการังตาย (ปรากฏการณ์ฟอกขาว) และการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของคาร์บอนไดออกไซด์ทำให้ในมหาสมุทรมีความเป็นกรดสูงขึ้น (กรดคาร์บอนิก)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวภาพ อัล กอร์ ได้ยกตัวอย่างการแพร่ระบาดของยุงซึ่งเดิมเคยอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำ แต่นั่นได้แพร่ไปสู่พื้นที่สูง การเกิดโรคอุบัติใหม่จากเชื้อไวรัสที่กลายพันธุ์ รวมทั้งได้อธิบายถึงการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตหลายสายพันธุ์ว่าส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างรุนแรง

ส่วนการละลายของน้ำแข็งผืนใหญ่ที่สุดบนโลกในแอนตาร์กติกาตะวันออกที่ก่อตัวเหนือหมู่เกาะ จะส่งผลให้ระดับน้ำในมหาสมุทรเพิ่มสูงขึ้นนั้น ทั้งนี้เนื่องจากชั้นน้ำแข็งจะปกคลุมพื้นแผ่นดิน น้ำหนักของมันจึงไม่ได้จมลงแทนที่น้ำทะเลอย่างในกรณีชั้นน้ำแข็งลอยน้ำ ดังนั้นการละลายของมันจึงไหลลงสู่ทะเล ส่งผลให้ระดับน้ำทะเลทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น ประชากรของประเทศหมู่เกาะที่ตั้งที่อยู่อาศัยอยู่ปริ่มน้ำทะเลต้องโยกย้ายบ้านเรือน ประชากรในบางประเทศต้องไร้ที่อยู่อาศัยเพราะพื้นที่อยู่อาศัยเดิมจมน้ำหายไป

สำหรับสาเหตุของปัญหา อัล กอร์ กล่าวถึงปัจจัยที่ทรงพลังในการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมของมนุษย์กับระบบนิเวศของโลก ว่าประกอบด้วย **ปัจจัยที่หนึ่ง** คือ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร **ปัจจัยที่สอง** คือ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ **ปัจจัยที่สาม** คือ ความคิดพื้นฐานของเราที่มีต่อวิกฤตสภาพอากาศ นับเป็นปัจจัยที่ซ่อนเร้นที่สุด และสำคัญที่สุด ซึ่งประกอบด้วยปัญหาความเข้าใจที่ผิดพลาดสี่ประการของมนุษย์ คือ

ประการที่หนึ่ง : มุมมองที่มีวิกฤตสภาพอากาศ มนุษย์เข้าใจว่าเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่สภาพความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่

ประการที่สอง : มุมมองที่มีวิกฤตสภาพอากาศระหว่างนักวิทยาศาสตร์และนักการเมืองที่มีความแตกต่างกัน นักวิทยาศาสตร์พยายามพิสูจน์แล้วซ้ำแล้วเพื่อหาเหตุผลมาอธิบาย แต่นักการเมืองพยายามบิดเบือนข้อมูลนั้นเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ประการที่สาม : เราจำเป็นต้องเลือกระหว่างความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่ที่ผ่านเราเลือกแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ

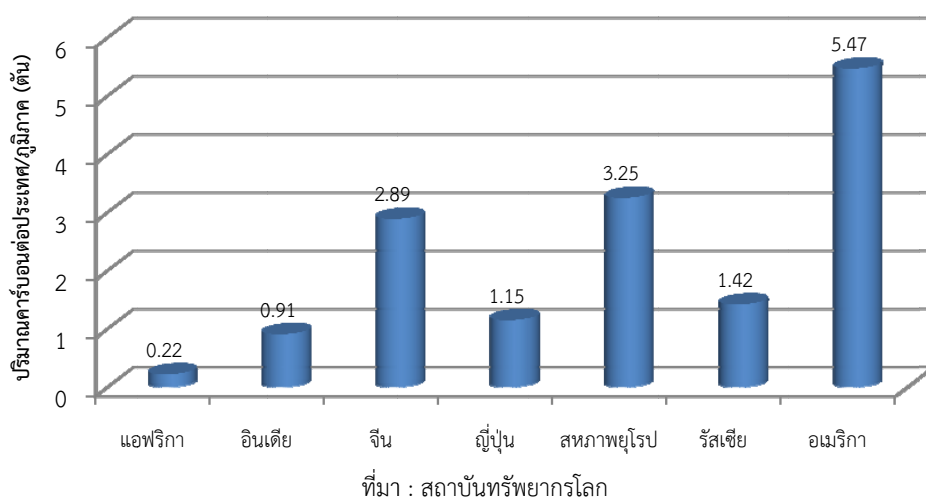
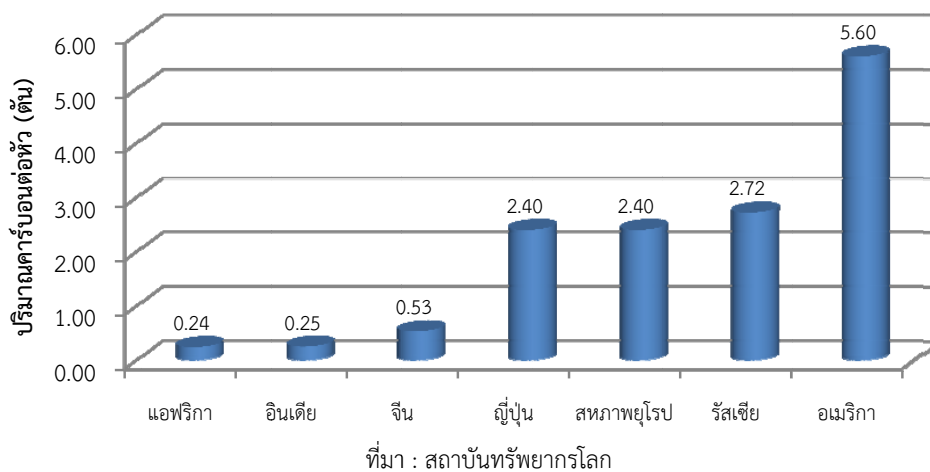
ประการที่สี่ : หากภาวะโลกร้อนเป็นภัยคุกคามหนักหนาอย่างที่นักวิทยาศาสตร์บอกจริง เราคงไม่อยู่ในฐานะที่จะแก้ไขอะไรได้ (การวางแผนเสียเลยน่าจะดีกว่า) นั่นคือสิ่งที่เราเคยทำในอดีต

โดยสรุปแล้ว อัล กอร์ กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเปลี่ยนแปลงว่าเกิดจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรโลก (มาจากประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่ยากจน) ทำให้มีความต้องการอาหาร น้ำ พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดเพิ่มสูงขึ้น ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีคุณูปการมากมาย แต่ก็มีความเสี่ยงที่เราคาดไม่ถึง เช่นเราใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตบนโลก เราใช้อำนาจที่ควบคุมธรรมชาติได้ตามใจหลายอย่าง สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้เสริมอำนาจแก่เรา แต่ไม่ได้เสริมความลุ่มลึกทางปัญญาให้เราอย่างอัตโนมัติ ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีใหม่ผสมกับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เรากำลังกลายเป็นหนึ่งในพลังธรรมชาติ โดยผู้ที่มีเทคโนโลยีก็ต้องมีจริยธรรมและความรอบคอบในการที่จะใช้มัน

นอกจากนี้ เนื้อหาในหนังสือยังได้กล่าวถึงกลุ่มประเทศที่มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน มีการนำเสนอปริมาณการปล่อยคาร์บอนในแต่ละประเทศ/ภูมิภาค การอธิบายถึงการเกิดขึ้นของตลาดแลกเปลี่ยนคาร์บอน การ

นำเสนอวิธีการบิดเบือนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ของฝ่ายการเมืองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทเอกชนบางแห่ง การที่มนุษย์ต้องเลือกระหว่างความรู้เรื่องทางเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อมที่ดี มุมมองจากภาคธุรกิจที่เริ่มเห็นความสำคัญกับ

การลงทุนระยะยาว โดยเฉพาะการลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม) รวมทั้งอธิบายความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของมนุษย์ที่ว่าภาวะโลกร้อนเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป

สุดท้ายเขาได้เสนอให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการช่วยแก้วิกฤตการณ์สภาพอากาศในหลากหลายวิธีประกอบด้วย การลดการปล่อยคาร์บอนจากการใช้พลังงานภายในบ้าน เช่น การเลือกกระป๋องไฟส่องสว่างที่มีประสิทธิภาพ การทำบัญชีการใช้พลังงาน การเปลี่ยนไปใช้พลังงานสีเขียว ฯลฯ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยการบริโภคให้น้อยลงและอนุรักษ์อย่างชาญฉลาด เช่น บริโภคให้น้อยลง คิดก่อนซื้อเพื่อลดขยะซื้อสินค้าที่ใช้ได้นานๆ ฯลฯ นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้ผู้อ่านแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยการสื่อสารกับเพื่อนๆ การเลือกผู้นำที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

พร้อมกันนี้เขาก็ได้แนะนำแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้อ่านได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม รวมทั้งการชี้แจงความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสภาวะโลกร้อนที่พบบ่อยๆ ด้วย

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายหลักของหนังสือเล่มนี้ คือ ต้องการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอผ่านข้อมูลจากภาคส่วนต่างๆ และสถานการณ์ปัญหาหลากหลาย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจ ตื่นตัว มีความสนใจ มีความรู้สึกที่ดี และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นกระบวนการในการพัฒนาจาก “ไม่รู้” เป็น “รู้” จาก “รู้” จนเป็น “รู้สึก” จาก “รู้สึก” จนเป็น “คิดจะทำ” และจาก “คิดจะทำ” ไปสู่ “การลงมือกระทำ” จนเกิดเป็นพฤติกรรมนับเป็น

กระบวนการพัฒนามนุษย์เพื่อให้เกิดการลงมือกระทำเพื่อ
สิ่งแวดล้อม ทั้งโดยการปรับปรุงแก้ไขปัญหามืออยู่เดิม และ
การป้องกันปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการลง
มือกระทำ ซึ่งจะต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
ของผู้กระทำเอง แม้ว่ากระบวนการในการปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นเรื่องยากและต้องใช้ระยะเวลา
โดยเฉพาะพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

[1] อัล กอร์. 2550. AN INCONVENIENT TRUTH:

โลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง

(เปิดโปงวิกฤตสิ่งแวดล้อมและทางรอด

ของมวลมนุษย) แปลโดย คุณากร วาณิชวิรุฬห์.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน

การประเมินความสามารถทางด้านภาษาญี่ปุ่นของตนเอง
เปรียบเทียบข้อมูลจากบันทึกการประเมินตนเอง และผลสอบในชั้นเรียน
Self-assessment of Japanese Language Ability in
Comparison with self-assessment Record and Test Scores

ฟูมิยาซึ มาเอโนะ¹ และนัทธมน ตั้งบุญธินา²

Fumiyasu Maeno¹ and Nattamon Tangboontina²

^{1,2}อาจารย์ สาขาศิลปศาสตรประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

fmaeno@live.jp, and nimtina@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีจัดกิจกรรมการประเมินตนเองในวิชาสนทนาภาษาญี่ปุ่นระดับต้นโดยได้แนวคิดหลักจากกระบวนการการประเมินมาจากการวิจัยของ Kajita คือ 1.การกำหนดให้ตนเองเป็นเป้าหมายและประเมินตนเองอย่างตรงไปตรงมา 2.การประเมินซึ่งกันและกัน 3.การคิดวิเคราะห์ 4.เกิดความรู้สึกต่อตนเอง 5.การตัดสินใจพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการประเมินตนเองทั้งก่อนและหลังชั่วโมงเรียนในระยะเวลาหนึ่งภาคการศึกษาเป็นการประเมินโดยเปรียบเทียบกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งนำมาจากการบันทึกเสียงและวิดีโอ บันทึกกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน เช่น การแสดง บทบาทสมมุติ การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การกล่าวสุนทรพจน์ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับกระบวนการ 5 ข้อดังกล่าว สามารถกำหนดพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม และมีการพัฒนาความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ส่วนผู้เรียนที่ไม่มีพฤติกรรมสอดคล้องบางคนไม่มีการพัฒนาที่โดดเด่น บางคนมีการพัฒนาหยุดชะงัก จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การประเมินตนเองโดยการทำความเข้าใจความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นและวิธีการศึกษาของตนเองได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น จะทำให้การพัฒนาความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การประเมินตนเอง การประเมินซึ่งกันและกัน การตัดสินใจพัฒนาตนเอง ผลสอบในห้องเรียน

Abstract

This research was held in Japanese conversation class for one semester through self assessment activities. The assessment process was based on Kajita's [1] research whose the objectives was focus on 1. Self - assessment 2. Peer assessment 3. Critical thinking 4. Self emotional feelings and 5. Self – developing decision. Self-assessment form was provided to assess students' performance in before and after class in a period of one semester and comparison with actual abilities of the students, taken from audio and video recording activities such as role-play, presentation and speech. The results showed that students, who behaved in accordance to the objectives were able to determine the appropriate guide to develop themselves in learning Japanese and their Japanese language abilities increased accordingly. On the other hand, some students who did not have consistent behavior did not develop, while some students' development halted. The research results showed that self-assessment by understanding self-Japanese language ability and self learning process accurately could help to develop the Japanese proficiency continuously.

Keywords : Self - assessment, Peer assessment, Self – developing decision, Class test result

1. บทนำ

จากผลสำรวจของ Japan Foundation [1] พบว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 ถึง ค.ศ. 2009 สถาบันสอนภาษาญี่ปุ่น ผู้สอน และนักเรียนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลก มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ในไทยแม้พบว่าจำนวนนักเรียนนักศึกษาจะเพิ่มขึ้น แต่จำนวนสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นกลับลดลง อีกทั้งเมื่อเทียบในภาพรวมระดับนานาชาติแล้ว การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในไทยยังคงมีปัญหาเรื่องจำนวนผู้สอนไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สัดส่วนของจำนวนผู้สอนและนักเรียนต่างกันอย่างมาก ด้วยเหตุนี้หากการศึกษภาษาญี่ปุ่นในไทย ยังคงมีแนวโน้มเช่นนี้ต่อไป ผู้สอนหนึ่งคนจะรับผิดชอบนักเรียนจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆซึ่งถือเป็นอุปสรรคต่อการสอนภาษาเพราะการใส่ใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดเป็นสิ่งสำคัญ สถาบันที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ก็เช่นเดียวกัน โดยปกติห้องเรียนหนึ่งห้องจะมีนักศึกษาจำนวนมาก (ตั้งแต่ 20 ถึง 50 คน) ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนก็ย่อมมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ผู้สอนต้องการดูแลทุกคนให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน แต่ก็มีบางครั้งที่ไม่สามารถสอดส่องดูแลได้ทั่วถึง จากประสบการณ์การสอนพบว่าผู้เรียนมีปัญหาที่มีลักษณะแตกต่างกัน เมื่อสังเกตในห้องเรียนพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นแบ่งได้เป็น 2 หัวข้อหลัก

1. พบว่ามีผู้เรียนบางคนกำหนดเป้าหมายในการเรียนเพื่อให้ได้ผลการเรียนดี

วัตถุประสงค์ดั้งเดิมของการศึกษภาษาญี่ปุ่นคือ เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น แต่กลับพบว่า มีผู้เรียนในชั้นเรียนบางคนที่มีวัตถุประสงค์หลักในการเรียนเพียงเพื่อให้ได้ผลการเรียนดีเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเพื่อต้องการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่น ดังนั้นเมื่อมีการมอบหมายงานในห้องเรียนผู้เรียนบางคนจะลอกเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เก่งภาษาญี่ปุ่นกว่า หรือในขณะที่ฝึกการสนทนา หากได้ตอบไม่ได้ก็จะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนที่อยู่ใกล้ๆ และใช้วิธีพูดตามคำพูดที่เพื่อนคิดเท่านั้น พฤติกรรมเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนดังกล่าวไม่ได้พยายามพัฒนาทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นของตนเองแต่อย่างใด หากเป็นการสนใจเพียงผลคะแนนที่จะได้ ซึ่งพฤติกรรมนี้อาจเป็นแนวโน้มเกิดทุจริตในการสอบ และยังมีผู้เรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นอยู่ไม่น้อย อาจเป็นเพราะผู้เรียนเหล่านั้นคิดว่า ไม่ว่าอย่างไรก็มีคนคอยช่วยเหลือจึงไม่จำเป็นต้องพยายามเรียนรู้ด้วยตนเองก็ได้ ส่วนทางด้านคนช่วยเหลือ ก็อาจคิดเพียงว่านี่เป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะเป็นการช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน

2. พบว่าผู้เรียนบางคนไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการเรียนภาษาสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง แต่จากชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบกลับพบว่า มีผู้เรียนบางส่วนที่รู้สึกท้อถอยทันทีที่พบอุปสรรค อีกทั้งมีการประเมินความสามารถตนเองต่ำ รวมถึงหมดความเชื่อมั่นในตัวเองด้วย หรือผู้เรียนบางคนคอยแต่เปรียบเทียบกับความสามารถของตัวเองกับเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า ทั้งๆ ที่ตนเองก็มีการพัฒนามากขึ้นแต่กลับไม่รู้ตัว ผู้เรียนบางคนใช้ระดับความสามารถตนเองที่ด้อยกว่าเพื่อนเป็นที่ตั้ง มุ่งเป้าเพียงต้องการให้ตนเก่งกว่าเพื่อน และหากผลที่ออกมาคือไม่สามารถชนะเพื่อนได้ในทุกครั้ง สุดท้ายอาจจะทำให้ความมั่นใจในตัวเองลดต่ำลงไป และยิ่งเป็นผู้เรียนแบบข้อ 1. ที่มีแนวโน้มขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ่อยครั้ง ก็จะทำให้พัฒนาการด้านภาษาญี่ปุ่นที่ควรจะสูงขึ้นเมื่อได้เรียนเพิ่มขึ้นกลับหยุดชะงักลงก็เป็นไปได้

งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดให้ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมดังข้างต้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนำกระบวนการการประเมินตนเองของ Kajita [2] มาใช้กับผู้เรียนกลุ่มนี้ กระบวนการการประเมินตนเองของ Kajita [2] ได้กล่าวไว้ว่า 1) “การกำหนดให้ตนเองเป็นเป้าหมาย และมีการประเมินตนเองอย่างตรงไปตรงมา” โดย “ย้อนกลับไปพิจารณาตนเองและสังเกตตนเองในแบบของตนเอง” 2) “การประเมินซึ่งกันและกัน” จะทำให้ “สามารถรับรู้ความเป็นตัวเองได้โดยไม่อคติส่วนตัว เป็นการประเมินจากพื้นฐานความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา” 3) “การคิดวิเคราะห์” จะทำให้สามารถมองเห็นมุมอื่นๆ ของตนเอง ที่ตนเองไม่เคยรู้ตัวมาก่อน ทำให้รับรู้ถึงปัญหาได้อย่างชัดเจน” 4) “เกิดความรู้สึกต่อตนเอง” เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดีใจ ท้อแท้ เจ็บใจ เสียใจ เป็นต้น เป็นจุดเริ่มต้นของความรู้สึกอยากพัฒนา อยากแก้ไขข้อบกพร่องของตัวเอง ฯลฯ ผู้สอนจำเป็นต้องชี้แนวทางโดยการแนะนำและคอยพูดให้กำลังใจอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนมีแนวโน้มที่ต่ำลง และ 5) “การตัดสินใจพัฒนาตนเอง” ก็จะทำให้สามารถเข้าใจชัดเจนว่าปัญหาของตนเองที่เกิดขึ้นในขณะนั้นคืออะไรผู้วิจัยจึงจัดทำสมุดประเมินตนเอง ขึ้นมาซึ่งเนื้อหาอ้างอิงมาจากหลักการประเมินตนเองของ Kajita [2] โดยผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้เรียนบันทึกในสมุดเล่มนี้ทุกครั้งที่ชั่วโมงเรียนภาษาญี่ปุ่น และทำการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของผู้เรียนกับผลการเรียนที่เกิดขึ้นจริง เพื่อวิเคราะห์ต่อไป

2. สมมุติฐาน

รวีวรรณ ชินะตระกูลและคณะ[3] ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 102 คน พบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ พื้นความรู้เดิม เพราะความรู้เดิมช่วยให้การเรียนรู้ความรู้ใหม่ได้เร็วขึ้น และรายได้ของครอบครัว เพราะผู้เรียนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำจะเกิดความวิตกกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายและส่งผลกระทบต่อผลการเรียนในระดับปริญญาโท ทั้งตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทั้ง 2 ตัวนี้ เป็นตัวแปรที่เป็นพื้นฐานที่มีมาแต่เดิมของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาตัวแปรด้านกระบวนการทางความคิดของผู้เรียนระหว่างการศึกษา ที่น่าจะมีผลต่อความสามารถทางด้านภาษาญี่ปุ่น โดยใช้สมุดประเมินตนเองเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ถึงแนวโน้มการแก้ปัญหาที่พบเจอในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นที่รับผิดชอบโดยมีสมมุติฐานดังนี้

- 1.“กำหนดให้ตนเองเป็นเป้าหมายและประเมินตนเองอย่างตรงไปตรงมา” จากการประเมินตนเองทุกครั้ง จะทำให้ผู้เรียนรู้ถึงปัญหาและสิ่งที่ต้องแก้ไขของตนเอง
- 2.“ประเมินซึ่งกันและกัน” เมื่อบอกสิ่งที่ต้องแก้ไขหรือการตัดสินใจให้คู่สนทนาของตนรับรู้ จะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับความคิดเห็น คำแนะนำจากคู่สนทนาของตน
- 3.“คิดวิเคราะห์” หลังจากบันทึกการประเมินก็จะเป็นการคิดวิเคราะห์เป็นการสร้างโอกาสให้คิดว่าต่อจากนี้ไปควรทำอะไร
- 4.“เกิดความรู้สึกต่อตนเอง” เมื่อได้รับคำชม หรือคำแนะนำจากเพื่อนหรือผู้สอน จะเกิดความรู้สึกต่อตนเองและจะนำไปสู่การตระหนักถึงสิ่งที่ต้องแก้ไขได้อย่างแท้จริง
- 5.“ตัดสินใจพัฒนาตนเอง” เมื่อรู้ถึงปัญหาในขณะนี้ ก็จะสามารกำหนดสิ่งที่ต้องแก้ไขของตนเอง
- 6.เมื่อผู้เรียนประเมินตนเองตามกระบวนการการประเมินตนเองทั้ง 5 ข้อข้างต้นแล้ว จะสามารถพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาญี่ปุ่นได้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้จัดขึ้นในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นของกลุ่มวิชาภาษาญี่ปุ่น สาขาศิลปศาสตรประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 (ตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนตุลาคม) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือผู้เรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 คน ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นคือ ตั้งแต่

เริ่มเรียนถึงระดับ N4 ของ The Japanese-Language Proficiency Test หรือ JLPT [4] วัดดูประสงค์การเรียนรู้คือสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่น (รวมไปถึงวัฒนธรรมย่อย), ต้องการงานที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น, อยากพูดคุยกับชาวญี่ปุ่น เป็นต้น

3 ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้ลงเรียนวิชาไวยากรณ์ขั้นต้น และวิชาการสนทนาเป็นวิชาที่ได้ฝึกฝนไวยากรณ์ที่เรียนจากวิชาไวยากรณ์ โดยจัดกิจกรรมการประเมินตนเองเปรียบเทียบกับผลการเรียนในวิชานี้

วิชาไวยากรณ์ เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมงรวมทั้งหมดเป็น 14 ครั้ง 42 ชั่วโมง ผู้สอนคืออาจารย์ชาวไทย ไวยากรณ์ที่สอนจะเป็นหัวข้อตามหนังสือเรียน [5] วิชาการสนทนา เรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมดเป็น 28 ครั้ง 56 ชั่วโมง ผู้สอนคืออาจารย์ชาวญี่ปุ่น กิจกรรมเพื่อการฝึกฝนในวิชาสนทนาคือ

- การแสดงบทบาทสมมติหรือ role play การนำเสนอเรื่องหรือบทความที่ได้อ่านมา การแนะนำเพลงญี่ปุ่น การกล่าวสุนทรพจน์ การฟัง การฝึกการออกเสียง

กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการฝึกการสนทนาโดยให้ผู้เรียนจับคู่ เขียน role card หรือบัตรเขียนสถานการณ์ให้ใช้ไวยากรณ์ตามหัวข้อที่เรียนมาจากบทเรียนในหนังสือเรียน วัดดูประสงค์ที่ให้ผู้เรียนเขียน role card คือ เพื่อเข้าใจและจดจำหัวข้อที่เรียนมา และคิดหาวิธีนำมาใช้ในชีวิตจริง จากนั้นสุ่มเลือกผู้เรียน 1 คู่และให้ทั้งคู่สนทนาตามสถานการณ์ที่ผู้เรียนคู่ที่ถูกเลือกคิดขึ้น จากการที่ให้สนทนาตาม role card ที่ให้ผู้เรียนดูก่อนสนทนาจริง และผู้สอนทำการบันทึกเสียงและวิดีโอขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ วัดดูประสงค์การแสดงบทบาทสมมติอ้างอิงจาก Noda [6] คือการฝึกไหวพริบ “การตัดสินใจตามสถานการณ์ในขณะนั้น”

- การนำเสนอเรื่องหรือบทความที่ได้อ่านมา เป็นการนำเสนอเรื่องจากบทความในหนังสือเรียน [7] มานำเสนอ

- การนำเสนอเพลงญี่ปุ่นเป็นการนำเพลงภาษาญี่ปุ่นที่ผู้เรียนชื่นชอบมานำเสนอ ซึ่งทั้งสองอย่างเป็นการนำเสนอโดยจับคู่และใช้โปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ (Power Point) นำเสนอหน้าชั้นเรียน

- การกล่าวสุนทรพจน์เป็นการมอบหมายให้นักเรียนทุกคนพูดหน้าชั้นเรียน

- การฟังซีดีสื่อการสอน [8] ฟุดตามสิ่งที่ได้ยินทันทีโดยอ่านตัวอักษรไปพร้อมกัน หรือเรียกว่าวิธี Parallel reading

และพูดตามสิ่งที่ได้ยินทันทีโดยไม่ดูตัวอักษร หรือเรียกว่าวิธี Shadowing ซึ่ง Tamai [9] ได้นำเสนอวิธี Shadowing ในการช่วยพัฒนาทักษะด้านการพูดตามเสียงที่ได้อิน ทักษะการสร้างเสียงภายในหัวก่อนที่จะเปล่งออกมาเป็นคำพูด และทักษะ Phonological loop หมายถึงกระบวนการจำคำศัพท์ที่เพิ่งได้ฟังที่เกิดจากจิตใต้สำนึกและเป็นความจำระยะสั้น การฝึกทักษะการฟังและออกเสียงภาษาญี่ปุ่นเหล่านี้ เป็นการฝึกที่มีลักษณะเฉพาะ Kohno [10] ได้นำมาใช้ในการสร้างหนังสือเรียน

การประเมินตนเอง เริ่มจากแจกสมุดประเมินตนเอง และให้บันทึกในชั้นเรียนทุกครั้งตอนเริ่มและตอนก่อนเลิกเรียน ในช่วงวัตถุประสงค์ ให้บันทึกสิ่งที่อยากทำให้สำเร็จในวันนั้นๆ และในช่วงผลที่ได้ ให้ประเมินว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ หลังเลิกเรียนผู้วิจัยรวบรวมสมุดคืน และเขียนแสดงความคิดเห็นเป็นข้อความที่ให้กำลังใจ หรือแสดงความเห็นด้วยกับสิ่งที่ผู้ประเมินบันทึก เพื่อให้เกิดความรู้สึกต่อตนเอง

กิจกรรมการประเมินตนเองในห้องเรียนนี้ ได้ผลใกล้เคียงกับ Nakamura, Ogaza, Saiki [11] ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนต่อเนื่อง และการพัฒนาความสามารถด้านการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับกลางจำนวน 43 คน โดยใช้วิธีการประเมินจากผู้สอนในห้องเรียน และการประเมินตนเองของผู้เรียน พบว่ามีนักเรียนบางส่วนคิดที่จะพัฒนาการเรียนของตนด้วยตนเอง แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่คิดพัฒนาตนเองสาเหตุที่พบคือ ผู้สอนออกความเห็นหลังจากจบกิจกรรมการสนทนาน้อย นอกจากนี้ผู้เรียนไม่เข้าใจถึงความหมายสำคัญของการประเมินอย่างถ่องแท้ ซึ่งข้อแตกต่างระหว่างวิธีวิจัยของ Nakamura, Ogaza, Saiki [11] และงานวิจัยชิ้นนี้มีทั้งหมด 4 ข้อ คือ งานวิจัยชิ้นนี้ 1. มีการแสดงความเห็นจากคู่สนทนา 2. สามารถตรวจสอบความสามารถผู้เรียนได้จากเสียงบันทึกและวีดิทัศน์ 3. ผู้เรียนมีโอกาสตอบคำถามเพิ่มเติมของผู้สอนในภายหลังได้ด้วย 4. ผู้เรียนเข้าใจความหมาย วิธีการประเมินตนเอง ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาตามหัวข้อเหล่านี้

การประเมินผลการเรียน ผู้สอนเก็บคะแนนการสอบกลางภาคและปลายภาคของผู้เรียน เพื่อใช้เปรียบเทียบกับบันทึกการประเมินตนเอง โดยเก็บคะแนนกลางภาคคิดเป็น 25% ปลายภาคคิดเป็น 25 % เท่ากัน และหัวข้อในการทดสอบเหมือนกันคือ ทดสอบการฟัง และทดสอบการแสดงบทบาทสมมติ

การทดสอบการฟังคะแนนเต็ม 55 คะแนน แบ่งเนื้อหาเป็นทดสอบด้านไวยากรณ์ ซึ่งนำเนื้อหาไวยากรณ์มาจากหนังสือเรียนที่ใช้ในวิชาไวยากรณ์และทดสอบการฟังสถานการณ์ต่างๆ ลักษณะข้อสอบมีรูปแบบดังนี้ 1.ข้อสอบตัวเลือก 2.ข้อสอบถูกผิด 3.ข้อสอบถามตอบ ทดสอบการแสดงบทบาทสมมติคะแนนเต็ม 10 คะแนน ทดสอบโดยให้ผู้เรียนสวมหยิบ Role Card 2 ใบจากจำนวน 50 - 70 ใบ (สอบกลางภาค 50 ใบ สอบปลายภาค 70 ใบ) ซึ่งเป็น Role Card ที่ผู้เรียนเขียนขึ้นในช่วงเรียน เมื่อหยิบแล้วผู้เรียนต้องสนทนาตามสถานการณ์ที่เขียนใน Role Card โดยมีผู้สอนเป็นคู่สนทนา ระหว่างการสนทนามีการบันทึกวีดิทัศน์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการประเมินคะแนน วิธีการประเมินผู้สอนจะดูบันทึกวีดิทัศน์และลงคะแนนในตารางให้คะแนนดังตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางให้คะแนนทดสอบการแสดงบทบาทสมมติ

ロールプレイ評価シート แผนการประเมิน Role playing	
1. ロールプレイの課題を達成できたか。	นักศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ตามหัวข้อของการสนทนาบทสมมติได้หรือไม่
2. 表現を正確になめらかに使えたか	นักศึกษาสามารถใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่
3. 会話の流れを自分で作ることができたか	นักศึกษาสามารถดำเนินการสนทนา ตามหัวข้อที่ได้หรือไม่
4. コミュニケーションがうまくいかなかったときの対応の仕方	นักศึกษาสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ระหว่างการสนทนาที่ไม่ต่อเนื่อง อาจเป็นสาเหตุจากความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างการสนทนาและสามารถทำให้การสนทนาอื่นๆ ดำเนินต่อไปอย่างราบรื่นได้หรือไม่
5. 表情や顔の動きなどの非言語行動、相手や状況に合わせた話し方	นักศึกษาสามารถแสดงวัจนภาษา เช่น ในระหว่างการสนทนา นักศึกษาสามารถแสดงออกทางอารมณ์ สำนึก และกิริยาท่าทาง ได้อย่างสอดคล้องกับหัวข้อที่ได้รับหรือไม่

หลังจากที่ได้ข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียนทั้ง 21 คนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลนั้นมาเปรียบเทียบกับข้อมูลในบันทึกการประเมินตนเอง เพื่อดูว่าผลการเรียนสอดคล้องกับข้อมูลในบันทึกหรือไม่

4. คำถามวิจัย

การใช้สมุดประเมินตนเองจะสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ นั้นพิสูจน์ด้วยกระบวนการต่อไปนี้

1. กำหนดให้ตนเองเป็นเป้าหมายและประเมินตนเองอย่างตรงไปตรงมา จากทุกครั้งที่มีการประเมินตนเองจะสามารถทำให้รู้ถึงปัญหาและสิ่งที่ต้องแก้ไขได้หรือไม่ 2. ประเมินซึ่งกันและกัน เมื่อบอกสิ่งที่ต้องแก้ไขหรือการตัดสินใจให้ผู้สนทนาของตนรับรู้ จะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับความเห็น คำแนะนำจากคู่ของตน จะเป็นช่วยการประเมินซึ่งกันและกันได้หรือไม่ 3. การคิดวิเคราะห์เป็นการสร้างโอกาสให้คิดว่าต่อจากนี้ไปควรทำอะไรได้หรือไม่ 4. เกิดความรู้สึกต่อ

ตนเอง เมื่อได้รับคำชม หรือคำแนะนำจากเพื่อนหรือผู้สอนจะเกิดความรู้สึกต่อตนเอง และจะนำไปสู่การตระหนักถึงสิ่งที่ต้องแก้ไขได้อย่างแท้จริงได้หรือไม่ 5. การตัดสินใจพัฒนาตนเอง เมื่อรู้ถึงปัญหาในขณะนี้ ก็จะสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องแก้ไขของตนเองได้หรือไม่

5. ผลการวิจัย

เปรียบเทียบระหว่างเนื้อหาในสมุดประเมินตนเองกับความสามารถที่แท้จริงซึ่งมีการวัดผลโดยใช้ผลคะแนนสอบกลางภาค และปลายภาค

ในช่วงโม่งสุดท้ายของภาคการศึกษาได้รวบรวมสมุดประเมินตนเองคืน และตรวจสอบเนื้อหา จึงทราบว่า มีผู้เรียนบางส่วนที่มีกระบวนการประเมินสอดคล้องกับกระบวนการประเมินของ Kajita [1] ทั้ง 5 ข้อ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับกระบวนการทั้ง 5 ข้อเลย ทั้งนี้จะขอยกตัวอย่างการประเมินตนเองของนักศึกษา A เพื่อตรวจสอบว่ามีกระบวนการที่สอดคล้องกันอย่างไร

5.1 การวิเคราะห์การประเมินของนักศึกษา A

แรงจูงใจในการเรียนภาษาของนักศึกษา A คือ ต้องการอ่านหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นได้ ในหัวข้อวัตถุประสงค์การเรียนรู้วันนี้เป็นวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นก่อนเรียน ได้กำหนดไว้ว่าสามารถฟังภาษาญี่ปุ่นเพื่อเข้าใจเนื้อหาในช่วงโม่งเรียน และในช่วงการตัดสินใจพัฒนาตนเองคือ เพื่อสนทนาภาษาญี่ปุ่นได้ ซึ่งในวันที่ทำการบันทึกมีกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมุติ และเมื่อเปรียบเทียบโดยมีข้อมูลจากภาพเคลื่อนไหวที่บันทึกไว้เป็นข้อมูลความสามารถที่แท้จริงแล้วนั้นพบว่า นักศึกษา A ไม่สามารถฟังแล้วทำความเข้าใจคำพูดของเพื่อน และพูดผิด ซึ่งจะตรงกับเนื้อหาในบันทึกในส่วนผลที่ได้ที่เขียนไว้ว่าไม่เข้าใจภาษาญี่ปุ่นของเพื่อน เรียกได้ว่ามีกระบวนการที่สอดคล้องกับข้อ 1. คือ การกำหนดให้ตนเองเป็นเป้าหมายและประเมินตนเองอย่างตรงไปตรงมาอีกทั้งในส่วนของการคิดเห็นของเพื่อนมีการเขียนให้กำลังใจ ซึ่งตรงกับข้อ 2. การประเมินซึ่งกันและกัน นอกจากนี้เมื่อนักศึกษา A ได้อ่านความคิดเห็นของเพื่อนแล้วเกิดความรู้สึกต่อตนเองซึ่งตรงกับข้อ 4 ส่วนข้อ 3. การคิดวิเคราะห์นั้น จะสอดคล้องกับในบันทึกที่เขียนว่ายังเรียนภาษาญี่ปุ่นได้ไม่ดี หรือยังฟังแล้วไม่เข้าใจ ข้อ 5. การตัดสินใจพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับที่เขียนในวัตถุประสงค์ต่อไปว่าจะสนทนาได้ ตารางต่อไปนี้เป็นเนื้อหาที่บันทึกในสมุดประเมินตนเองในการเรียนครั้งที่ 13 โดยเลข ① - ⑤ ในตารางแสดงขั้นตอนในกระบวนการการประเมินตนเองทั้ง 5 ข้อ

ตารางที่ 2 บันทึกในสมุดประเมินตนเองในการเรียนครั้งที่ 13 ของนักศึกษา A

今日の授業目標シート(ส่วนแรกเป้าหมายของวันนี้ ก่อนเรียน)	
1. あなたの今日の目標は何ですか。 (เป้าหมายของการเรียนในวันนี้คืออะไร)	今日は日本ごをべんきょうすることをわかります。 (เข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่เรียนในวันนี้) ①
2. その目標のために、なにをするつもりですか。 (ตั้งใจจะทำอะไรให้เป้าหมายวันนี้สำเร็จ)	日本ごをききます。 (ฟังภาษาญี่ปุ่น) ①
ここで、あなたが書いたものをほかの人に読んでもらって、コメントをもらいましょう。 (เมื่อตอบคำถามด้านบนแล้ว ให้เพื่อนอ่านและเขียนคอมเมนต์ด้านล่าง)	
友達のコメント (คอมเมนต์ของเพื่อน)	がんばってください (สู้ๆ นะ) ②
3. 友達のコメントを読んで、どう思いますか (รู้สึกอย่างไรหลังจากอ่านคอมเมนต์ของเพื่อน)	いいコメントですね。 (เป็นคอมเมนต์ที่ดีนะ) ③
4. 今日の目標を隣の人に见せてください (ให้เพื่อนอ่านเป้าหมายของวันนี้)	
振り返りシート(ส่วนหลังทวนตนเอง ก่อนหลังเรียน)	
1. 「目標シート」で言ったことができましたか。 (สิ่งที่เขียนในส่วนแรกสำเร็จหรือไม่)	まだ、わたしはよく日本ごをべんきょうできません。日本ごのききことがわかりませんから (ยัง ยังเรียนภาษาญี่ปุ่นไม่ได้ เพราะฟังภาษาญี่ปุ่นแล้วไม่เข้าใจ) ①
ここで、あなたが書いたものをほかの人に読んでもらって、コメントをもらいましょう。 (เมื่อตอบคำถามด้านบนแล้ว ให้เพื่อนอ่านและเขียนคอมเมนต์ด้านล่าง)	
友達のコメント (คอมเมนต์ของเพื่อน)	もつとがんばってください。 (พยายามให้มากขึ้นอีก) ②
2. 友達のコメントを読んで、どう思いますか (รู้สึกอย่างไรหลังจากอ่านคอมเมนต์ของเพื่อน)	いいね。 (ดีนะ) ③
3. 今何か問題点がありますか。それはどんなものですか。 (คิดว่าวันนี้เกิดปัญหาหรือไม่ คืออะไร)	わたしはかいわのはなしろことができません。どきどきですから。何をしようか。 (ฉันไม่สามารถพูดสนทนาได้ เพราะตื่นเต้น ทำอย่างไรดี) ④
4. 今の自分についてどう思いますか (เขียนความเห็นเกี่ยวกับตัวเอง)	わたしはできないとおもいます。 (ฉันคิดว่าทำไม่ได้) ④
5. あなたの次の目標は何ですか。 (เป้าหมายต่อจากนี้คืออะไร)	あなた わたしはかいわをできたいです。 (อยากพูดสนทนาได้) ⑤

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบจึงทราบได้ว่า นักศึกษา A นั้นมุ่งมั่นตั้งใจเรียนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่คิดได้จากการรับรู้ปัญหาของตนเองในขณะนั้นและเมื่อสังเกตพฤติกรรมตลอดภาคการศึกษาจะสังเกตได้ว่าเมื่อนักศึกษา A ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในช่วงแรกแล้ว อีกทั้งไม่ได้มั่นใจในตัวเองมากเกินไป และยังมีความพยายามอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถกล่าวได้ว่านักศึกษาที่ประเมินตนเองได้ตรงกับกระบวนการประเมินตนเองทั้ง 5 ข้อ และเนื้อหาในการประเมินตรงตามความสามารถที่แท้จริงนั้น จะสามารถเรียนภาษาญี่ปุ่นได้อย่างเหมาะสม

5.2 การวิเคราะห์การประเมินของนักศึกษา B

ตัวอย่างที่ 2 นักศึกษา B ที่มีการประเมินตนเองไม่สอดคล้องกับกระบวนการประเมิน 5 ข้อ อีกทั้งเนื้อหาในการประเมินไม่ตรงตามความสามารถที่แท้จริง ในตารางต่อไปนี้เป็นบันทึกในสมุดประเมินตนเองในการเรียนครั้งที่ 27 โดยเลข ① - ⑤ ในตารางแสดงขั้นตอนในกระบวนการการประเมินตนเองทั้ง 5 ข้อ

ตารางที่ 3 บันทึกในสมุดประเมินตนเองในการเรียนครั้งที่ 27 ของนักศึกษา B

今日の授業目標シート(ส่วนแรกเป้าหมายของวันนี้ ลอกก่อนเรียน)		
1. あなたの今日の目標は何ですか。(เป้าหมายของการเรียนในวันนี้คืออะไร)	せんせいがおしえたことがわかります (เข้าใจสิ่งที่อาจารย์สอน)	①
2. その目標のために、なにをするつもりですか。(ตั้งใจทำอะไรให้เป้าหมายวันนี้สำเร็จ)	まじめにききます (ตั้งใจฟัง)	①
ここで、あなたが書いたものをほかの人に読んでもらって、コメントをもらいましょう。(เมื่อตอบคำถามด้านบนแล้ว ให้เพื่อนอ่านและเขียนคอมเมนต์ด้านล่าง)		
友達のコメント (คอมเมนต์ของเพื่อน)	まじめにべんきょうしています。(เพื่อนเรียนอย่างตั้งใจ)	②
3. 友達のコメントを読んで、どう思いますか (รู้สึกอย่างไรหลังจากอ่านคอมเมนต์ของเพื่อน)	どうも (ขอบคุณ)	③
4. 今日の目標を隣の人に見せてください (ให้เพื่อนอ่านเป้าหมายของวันนี้)		
振り返りシート(ส่วนหลังบททบทวนตนเอง ลอกหลังเรียน)		
1. 「目標シート」で言ったことができましたか。(สิ่งที่เขียนในส่วนแรกสำเร็จหรือไม่)	はいできます。(ทำได้)	①
ここで、あなたが書いたものをほかの人に読んでもらって、コメントをもらいましょう。(เมื่อตอบคำถามด้านบนแล้ว ให้เพื่อนอ่านและเขียนคอมเมนต์ด้านล่าง)		
友達のコメント (คอมเมนต์ของเพื่อน)	よくロールプレイしましたね。(Role Play ทำได้ดี)	②
2. 友達のコメントを読んで、どう思いますか (รู้สึกอย่างไรหลังจากอ่านคอมเมนต์ของเพื่อน)	どうも (ขอบคุณ)	③
3. 今何か問題点がありますか。それはどんなものですか。(คิดว่าวันนี้มีจุดไหนที่เสีย)	いいロールプレイしました。(วันนี้ Role Play ทำได้ดี)	④
4. 今の自分についてどう思いますか (เขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง)	とても、いい。(ดีมาก)	④
5. あなたの次の目標は何ですか。(เป้าหมายต่อจากนี้คืออะไร)	れんしゅうします (จะฝึกฝน)	⑤

แรงจูงใจในการเรียนภาษาของนักศึกษา B คือ ต้องการเรียนคำศัพท์ใหม่เพิ่มเติม ในหัวข้อวัตถุประสงค์การเรียนวันที่ทำการบันทึกคือ สามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ ซึ่งหัวข้อการสอนคือ ไวยากรณ์เรื่องลักษณนาม และในหัวข้อการตัดสินใจพัฒนานตนเองนักศึกษาได้ระบุไว้แต่คลุมเครือ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยดูจากข้อมูลจากภาพเคลื่อนไหวที่บันทึกไว้เป็นข้อมูลความสามารถที่แท้จริงแล้วพบว่า นักศึกษายังใช้ลักษณนามติดขัด ในบทสนทนาสามารถพูดได้ตอบได้เพียงแค่ 2 ครั้งเท่านั้น ซึ่งขัดแย้งกับบันทึกในส่วนของผลที่ได้กลับบันทึกว่า บรรลุวัตถุประสงค์ในวันนี้ อีกทั้งความคิดเห็นของเพื่อนซึ่งกล่าวว่า สามารถทำได้ดี ก็ไม่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริง จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่า สามารถสังเกตและวิเคราะห์ได้(ข้อ3) และในส่วนของการตัดสินใจพัฒนานตนเอง(ข้อ5) ก็ยังคลุมเครือ

6. สรุปและอภิปรายผล

จากข้อสอบและผลรวมคะแนนสอบกลางภาคและปลายภาค วิชาสนทนาของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 21 คน วิชาสนทนา จัดการสอบโดยให้ผู้เรียนสอบครั้งละ 1 คน ให้แสดงบทบาทสมมุติ สนทนากับผู้สอน 1 คน และบันทึกข้อมูลด้วยวิธีดีทอล์ก การประเมินคะแนนอ้างอิงจาก Japan Foundation

[12] โดยประเมินจาก 1. สามารถสนทนาตามโจทย์ในบทบาทสมมุติได้หรือไม่ 2. ใช้สำนวนที่ถูกต้องเหมาะสมได้หรือไม่ 3. สามารถคิดเนื้อหาบทสนทนาได้ด้วยตัวเองหรือไม่ 4. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อบทสนทนาติดขัดได้หรือไม่อย่างไร 5. สามารถใช้วงจภาษาทั้งทางสีหน้าหรือท่าทางการโต้ตอบฝ่ายตรงข้ามได้หรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยประเมินความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากบันทึกประเมินตนเองและผลรวมคะแนนสอบกลางภาคและปลายภาควิชาสนทนาของผู้เรียนด้วยวิธี t-test โดยเริ่มจากประเมินข้อมูลบันทึกประเมินตนเองของผู้เรียนพบว่า สามารถแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มที่มีวิธีการประเมินเป็นไปตามกระบวนการการประเมินตนเองทั้ง 5 ข้อ จำนวน 12 คน และกลุ่มที่วิธีการประเมินไม่เป็นไปตามกระบวนการมีจำนวน 9 คน จากนั้นนำผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกับผลคะแนนสอบกลางภาคและปลายภาคได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางสรุปการเปรียบเทียบวิธีการประเมินกับผลการเรียน

	คะแนนกลางภาค		คะแนนปลายภาค		ค่า t
	เฉลี่ย	SD	เฉลี่ย	SD	
ประเมินตามกระบวนการ	62.83	16.2	65.56	13.1	-2.74*
ประเมินไม่เป็นไปตามกระบวนการ	80.08	16.1	62.00	20.1	0.39**
*p<.05, **p<.001					

จากตารางพบว่า กลุ่มที่มีวิธีการประเมินเป็นไปตามกระบวนการการประเมินตนเองมีคะแนนกลางภาคเฉลี่ยที่ 62.83 คะแนน คะแนนปลายภาคเฉลี่ยที่ 65.56 คะแนน เพิ่มขึ้น 2.73 คะแนน ส่วนกลุ่มที่วิธีการประเมินไม่เป็นไปตามกระบวนการมีคะแนนกลางภาคเฉลี่ยที่ 80.08 คะแนน คะแนนปลายภาคเฉลี่ยที่ 62.00 คะแนน ลดลง 18.08 คะแนน สรุปได้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีวิธีการประเมินเป็นไปตามกระบวนการสูงกว่ากลุ่มที่วิธีการประเมินไม่เป็นไปตามกระบวนการมีความสามารถทางด้านภาษาญี่ปุ่นจึงสามารถกล่าวได้ว่า หากมีการประเมินตนเองตรงตามกระบวนการจะช่วยให้พัฒนาความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นได้ดีขึ้น

จากผลการวิจัยข้างต้นทำให้ทราบได้ว่ากลุ่มผู้เรียนที่ประเมินตนเองได้ตรงกับกระบวนการการประเมินตนเองทั้ง 5 ข้อ และเนื้อหาในการประเมินตรงตามความสามารถที่แท้จริงจะสามารถเผชิญปัญหาตรงหน้า เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและสามารถพัฒนาความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นได้ ในขณะที่กลุ่มผู้เรียนที่ประเมินตนเองดีเกินความเป็นจริง แต่ไม่ตรงกับความสามารถที่แท้จริง และประเมินไม่ตรงกับกระบวนการ

การประเมิน 5 ข้อ ส่วนใหญ่ได้คะแนนไม่ดี จึงสรุปได้ว่าจำเป็นต้องหาวิธีชี้แนะให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมาและต้องมีวิธีสอนที่ตรงตามความสามารถที่แท้จริง

7. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาหลายคนไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย จึงทำให้การบันทึกบางส่วนไม่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ อีกทั้งในส่วนของการประเมินซึ่งกันและกัน มีคำว่า “พยายามเข้า” “ดีนะ” เป็นคำที่เข้าใจยาก แต่มีปรากฏขึ้นหลายครั้ง ดังนั้นผู้วิจัยควรชี้แจงเกณฑ์ในการประเมินแก่ผู้เรียน พร้อมกับสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนต่อไป ทั้งเรื่องความหมาย วิธีการประเมิน และวิธีการประเมินซึ่งกันและกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Japan Foundation.2554.Survey Report on Japanese-Language Education Abroad 2009. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.jpf.go.jp/e/japanese/survey/result/dV/2009/2009_03.pdf (วันที่ค้นข้อมูล: 4 เมษายน 2555).
- [2] Kajita Eiichi. 2010. 教育評価改訂版 (การประเมินการเรียนการสอน ฉบับแก้ไข). Tokyo: yuhikaku Publishing.
- [3] รวีวรรณ ชินะตระกูล, เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม และ ไพฑูรย์ พิมพ์ดี. 2547. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ปีการศึกษา 2542.วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 3(1), น. 8-15.
- [4] Japan Foundation and Japan Educational Exchanges and Services.2553 The Japanese-Language Proficiency Test. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.jlpt.jp/e/index.html> (วันที่ค้นข้อมูล: 4 เมษายน 2555).
- [5] 3A Network.1998. みんなの日本語初級□本冊(Minna no Nihongo I Honsatsu. Main Textbook Kanji-kana version). Tokyo: 3A Network
- [6] Noda Hisashi. 2005. コミュニケーションのための日本語教育文法 (การสอนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร). Tokyo: Kuroshio Publishing.
- [7] Makino Akiko, Mizuno Mariko, Tanaka Yone. 2000. みんなの日本語初級□初級 で読めるトピック 25(Minna no Nihongo I Shokyu de Yomeru Topikku 25. Reading Comprehension Text I). Tokyo: 3A Network
- [8] Makino Akiko, Mizuno Mariko, Tanaka Yone. 2003. みんなの日本語初級□聴解タスク 25 (Minna no Nihongo I Chokai Tasuku 25. Listening Comprehension Tasks I). Tokyo: 3A Network
- [9] Tamai Ken. 2005. リスニング指導法としてのシャドーイングの効果に関する研究 (งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ของ Shadowing ในการสอนการฟัง). Tokyo: Kazama Shobo.
- [10] Kohno Toshiyuki. 2004. 1 日 10 分の発音練習 (1 nichi 10 pun no Hatsuon Renshu) . Tokyo: Kuroshio Publishing.
- [11] Emiko Ogasa, Yukari Saiki, Fusako Nakamura. 2011. Practice and Evaluation of Intermediate Level Conversation Task. Bulletin of Tokai Institute of Global Education and Research. Kanagawa: Tokai University. 1,p.91-104
- [12] Japan Foundation. 2007. 話すことを教える (Hanasu koto wo Oshieru). Tokyo: Hitsuzi Shobo.

การประยุกต์วิธีการประเมินอภิมานแบบสามมิติ ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับ
สถาบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ระยะที่ 1)
Application of three-dimensional meta-evaluation for the internal quality assessment
at the institutional level of higher education institutions in Thailand (first phase)

ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์¹ และสุชาดา กรเพชรปานี²
Prasit Pongruengphant¹ and Suchada Kornpetpanee²

¹นักศึกษาหลักสูตร ปร.ด. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา)

อาจารย์ สาขาศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

prasitp_g@yahoo.com, and suchada@buu.ac.th

บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในมีปัญหาหลากหลายในทุกระดับ เป็นปัญหาสำคัญที่ไม่สามารถทำให้ผลการประเมินระดับสถาบันมีมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น การวิจัยในระยะที่หนึ่งจึงมีวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ เพื่อช่วยในการประยุกต์วิธีการประเมินอภิมาน สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย วิธีดำเนินการวิจัย ได้ออกแบบการประยุกต์วิธีการประเมินอภิมานระดับสถาบัน โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการพัฒนาโปรแกรมใช้งาน ซึ่งเป็นการพัฒนาต่อยอดจาก โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล “ควีนบี” ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สำหรับใช้วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโดยคณะกรรมการประเมินระดับคณะวิชา ทำให้ได้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ (คณะวิชา ตัวบ่งชี้ และข้อมูลพื้นฐานของสถาบัน) และใช้เป็นโปรแกรมหลักในการดึงข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโดยคณะกรรมการประเมินระดับคณะวิชาของสถาบัน มาสังเคราะห์ให้ ได้ผลการประเมินอภิมานระดับสถาบัน นำโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ ไปทดสอบประสิทธิภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการตรวจสอบประเมิน จำนวน 30 คน พร้อมทั้งสังเกต และสัมภาษณ์เพิ่มเติม

ผลการทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ ปรากฏว่า สามารถใช้ได้เป็นอย่างดี ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ทั้งในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนอกสังกัด โดยผู้ร่วมทดสอบเห็นคุณค่าของโปรแกรม เพราะเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน และการยอมรับของสถาบันที่ถูกประเมินคุณภาพ โดยผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมชี้แจงข้อสงสัย ใช้หลักธรรมาภิบาลในการประเมิน มีความโปร่งใส เพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจ ตัดสินผล บนมาตรฐานการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ภายใต้บริบทเดียวกัน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพ การประเมินแบบสามมิติของสถาบัน การประเมินอภิมานในระดับสถาบัน โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินคุณภาพ

Abstract

It was realized that there are various problems with the internal quality assessment results as they are not in the same standard. The first phase of this research was to develop a computer program to be used in three-dimensional meta-evaluation for the internal quality assessment at the institutional level of higher educational institutions in Thailand. The research methodology comprised of designing the application of three-dimensional meta-evaluation at the institutional level by using Microsoft Excel spread sheets that were expanded from a program of data analysis named “Queen Bee” which was developed by the researchers for data analysis of the internal quality assessment by the assessors in the faculty level. This program development resulted into the complete program that is used in the three-dimensional (faculty, indicator, and common data set of institution) meta-evaluation for the internal quality assessment at the institutional

4. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนา โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ เพื่อใช้ในการประยุกต์วิธีการประเมินอภิมานแบบสามมิติ สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกระดับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) สถาบันอุดมศึกษา ได้องค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติม ในการประเมินคุณภาพระดับสถาบันเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- 2) ผู้บริหาร และคณะกรรมการประเมิน สามารถนำวิธีการใหม่ไปแก้ปัญหาการประเมินที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้เกิดการยอมรับผลการประเมิน
- 3) วิธีการประเมินอภิมานระดับสถาบันแบบสามมิติ ช่วยให้อาจารย์ผู้สอนได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ยกย่องคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ สกอ. กำหนด

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) คอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง
- 2) โปรแกรม Microsoft Excel
- 3) ซิตี โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล “ควินปี” [3]
- 4) คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 [4]
- 5) คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับอุดมศึกษาฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช พ.ศ. 2554) [5]
- 6) แนวทางการสังเกต และแบบสัมภาษณ์ การทดสอบโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ ที่ช่วยในการสังเคราะห์การประเมินอภิมานระดับสถาบัน สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา

7. วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) พัฒนาโปรแกรมการวิเคราะห์อภิมานระดับสถาบันแบบสามมิติการพัฒนาโปรแกรมใช้งาน ได้ทำการพัฒนาต่อยอดจาก โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล “ควินปี” ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน โดยคณะกรรมการประเมินระดับคณะวิชาภายในสถาบัน ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft

Excel ในการพัฒนาโปรแกรมใช้งานเพื่อให้ได้ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ (คณะวิชา ตัวบ่งชี้ และข้อมูลพื้นฐานของสถาบัน) เป็นโปรแกรมหลัก สำหรับดึงคะแนนจากโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล “ควินปี” ซึ่งแสดงในรูปแบบของรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน โดยคณะกรรมการประเมินระดับคณะวิชาของสถาบัน เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวนำมาทำการสังเคราะห์ ให้ได้ผลการประเมินอภิมานระดับสถาบัน ตามแนวทางของ สกอ. อันจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยทำให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน ในการประเมินระดับสถาบันของแต่ละสถาบัน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา วิธีการประเมินอภิมาน ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องปรึกษาหารือกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนใช้ประสบการณ์จากการเป็นผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในมาเป็นเวลานาน เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้ได้แนวทางในการประยุกต์ วิธีการประเมินอภิมาน สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ที่มีความเป็นธรรม โปร่งใส เชื่อถือได้

1.2) พัฒนา โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ เพื่อช่วยสังเคราะห์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบันอุดมศึกษาต่อยอดจากโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล “ควินปี” ซึ่งโปรแกรมฯ ที่พัฒนาใหม่ประกอบด้วยตัวแปรสามตัว คือ คณะวิชา ตัวบ่งชี้ และข้อมูลพื้นฐานของสถาบัน จะทำหน้าที่ดึงข้อมูลจากรายงานการประเมินระดับคณะวิชา โดยคณะกรรมการ ด้วยการแสดงผลคะแนนแต่ละตัวบ่งชี้ ในคณะวิชาจากทุก ๆ คณะของสถาบันร่วมกับการทวนสอบความถูกต้องจากข้อมูลพื้นฐานของสถาบัน (Common Data Set [CDS]) เป็นข้อมูลประกอบที่สำคัญในการตัดสินผลการประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้ และภาพรวมของระดับสถาบัน

2) นำโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติไปทดสอบในการประเมินอภิมานระดับสถาบัน สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถาบัน

ผู้วิจัยได้นำ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติไปทดสอบกับผู้เชี่ยวชาญ / ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการตรวจประเมินที่มีคุณสมบัติตามคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 [6] ภายในรอบปีการศึกษา 2556 คือ ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 10 คน และสถาบันการพลศึกษา 10 คน รวม 30 คน ซึ่งในจำนวนนี้ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในคณะกรรมการดังกล่าว มีวิธีการทดสอบ ดังนี้

2.1) คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา แต่ละทีมได้นำเสนอผลของการประเมินตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ โดยมีการประเมินอภิมานระดับสถาบันร่วมกัน ด้วยการพิจารณาตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ละประเด็น

2.2) ใช้ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ ที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้ เพื่อช่วยในการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ประกอบการประเมินอภิมานระดับสถาบัน โดยให้โปรแกรมฯ ทำหน้าที่ดึงข้อมูลจาก โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล “ควีนปี” ซึ่งเป็นผลการประเมินโดยคณะกรรมการ ของระดับคณะวิชาทุก ๆ คณะ เป็นข้อมูลประกอบที่สำคัญในการตัดสินผลการประเมินระดับสถาบัน

2.3) คณะกรรมการประเมินฯ ร่วมกันวิพากษ์ผลการตัดสินที่ได้ จากการแสดงผลบนจอด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ เพื่อให้การตัดสินมีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

2.4) หากมีปัญหาบางประการ ซึ่งคณะกรรมการประเมินไม่สามารถตัดสินผลได้ อาจเนื่องมาจากข้อมูลยังไม่ชัดเจน หรือไม่เพียงพอที่จะใช้พิจารณา จะทำการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล เอกสาร หลักฐานเพิ่มเติม

2.5) สามารถย้อนกลับไปได้แก้ไขข้อมูลในโปรแกรมระดับคณะวิชาทุก ๆ คณะ ทำให้ผลการประเมินที่ได้ เกิดความถูกต้องแม่นยำตามข้อเท็จจริง และให้ความยุติธรรมกับทุกหน่วยในสถาบัน และสถาบันที่รับการประเมิน

2.6) คณะกรรมการประเมินฯ ให้ความเห็นที่มีต่อการประยุกต์วิธีการประเมินอภิมานแบบสามมิติสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ

8. ผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาในระยะที่หนึ่ง

1) การพัฒนาต่อยอดจาก โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูล “ควีนปี” ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นงาน ตามตัวอย่างที่ได้จากโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูล “ควีนปี”

พัฒนาโดย อาจารย์ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตัวบ่งชี้	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน ¹		คะแนนประเมินโดยคณะกรรมการ (เฉลี่ยของคณะ ค.ว.ค.)	หมายเหตุ (เหตุผลของการประเมินเชิงลบ จากตัวบ่งชี้ใน SAR)	สรุปสถานะ ✓ - บรรลุ ✗ - ไม่บรรลุ
		ตัวชี้วัด	ผลสัมฤทธิ์ (% หรือ ข้อ)			
ตัวบ่งชี้ 1.1 กระบวนการพัฒนา	ดำเนินการ 8 ข้อ	มีการดำเนินการ 3 ข้อ ไม่เหลือ 5 ข้อ	37.5%	2		✗
ตัวบ่งชี้ 1.6.1 ผลการเรียนการสอน โดยผู้เรียน	ดำเนินการ 8 ข้อ	มีการดำเนินการ 3 ข้อ ไม่เหลือ 5 ข้อ	37.5%	3		✗
ตัวบ่งชี้ 1.6.2 ผลการพัฒนาบัณฑิต ตามดัชนีชี้วัด	คะแนนเฉลี่ย 4.00	1,466.60 218	คะแนนเฉลี่ย 4.62	4.62		✓
ตัวบ่งชี้ 1.7 ผลการพัฒนา คุณลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์	ดำเนินการ 4 ข้อ	มีการดำเนินการ 3 ข้อ ไม่เหลือ 1 ข้อ	75%	3		✗

รูปที่ 2 ตาราง ป 1 ผลการประเมินรายตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบคุณภาพ

แนวทางในการพัฒนา โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ จากประเด็นปัญหา โดยใช้หลักคิดและวิธีการในการพัฒนา ดังนี้

1.1) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการประเมินทุกคณะวิชา สถาบันเดียวกัน ควรอยู่ภายใต้บริบทเดียวกัน และผลการประเมินไม่ควรแตกต่างกันบนมาตรฐานเดียวกัน จึงพัฒนาโปรแกรมให้สามารถ เปรียบเทียบผลการประเมินทุกคณะวิชาได้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน

รูปที่ 3-5 เป็นตัวอย่างที่ได้จาก โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ ซึ่งพัฒนาขึ้น โดยในรูปที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบคะแนนผลการประเมินของทุกคณะวิชาในตัวบ่งชี้ที่ 1.1

Indicator 1.1

Faculty of	Criteria								Score
	Item	Item	Item	Item	Item	Item	Item	Item	
Communication Arts	2	3	4	5	6	7			4
Law	2	3	4	5	6	7			4
Nursing	2	3	4	5	6	7	8		4
Political Science	2	3	4	5	6				3
Engineering	2	3	4	5	6	7	8		4
Liberal Arts	2	3	4	5	6	7			4
Public Health	2	3	4	5	6	7			4
Science	2	3	4	5	6	7	8		4
Business Administration	2	3	4	5	6				3
Institute	3	4	5	6					3

รูปที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 1.1

1.2) ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ทั้ง สกอ. และ สมศ. บางตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกัน เช่น ใน ตัวบ่งชี้ สกอ. ที่ 2.2 และ 2.3 กับ ตัวบ่งชี้ สมศ. ที่ 14 หรือตัวบ่งชี้ สกอ. ที่ 2.1 กับ ตัวบ่งชี้ ที่ 2.6 เป็นต้น ผลการประเมินควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผลการประเมินถูกต้องยอมรับได้ ในหน่วยงานที่รับการประเมิน จึงพัฒนาโปรแกรมให้แสดงผลการประเมินเปรียบเทียบ ในทุกตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกันได้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน

จากรูปที่ 4 แสดงวิธีการตรวจสอบความสอดคล้อง ของ ผลการประเมินระหว่างตัวบ่งชี้ที่ต่างกัน แต่ผลการประเมินที่ได้ต้องไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลจากการประเมิน และการยอมรับได้ของสถาบันที่ถูกประเมินคุณภาพ

Indicator 2.1							Indicator 2.6						
Faculty of	Criteria						Faculty of	Criteria					
	Item	Item	Item	Item	Item	Score		Item	Item	Item	Item	Item	Score
Communication Arts	1	2				2	Communication Arts	1	2	3	4	5	3
Law	1	2	3	4	5	5	Law	1	2	3	4	5	4
Nursing	1	2	3	4	5	5	Nursing	1	2	3	4	5	5
Political Science	1	2	3	4	5	5	Political Science	1	2	3	4	5	3
Engineering	1	2	3	4	5	5	Engineering	1	2	3	4	5	4
Liberal Arts	1	2	3	4	5	5	Liberal Arts	1	2	3	4	5	5
Public Health	1	2				2	Public Health	1	2	3	4	5	4
Science	1	2	3	4	5	5	Science	1	2	3	4	5	4
Business Administration	1	2				2	Business Administration	1	2	3	4	5	3
Institute	1	2				2	Institute	1	2	3	4	5	3

รูปที่ 4 การตรวจสอบความสอดคล้อง ของผลการประเมินระหว่างตัวบ่งชี้ที่ต่างกัน

จากรูปที่ 4 จะตรวจสอบความสอดคล้องของ ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 เกณฑ์ข้อ 2 ถ้าผลการประเมินไม่มีคุณภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เกณฑ์ข้อ 3 จะต้องไม่ได้คุณภาพ

1.3) การวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ต้องสามารถทำอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ระบบสารสนเทศที่เป็นจริงถูกต้องตรงกันทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล สาขาวิชา คณะวิชาและสถาบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งจึงพัฒนาโปรแกรมให้เปรียบเทียบ ผลการประเมินตัวบ่งชี้ ที่ใช้ข้อมูลตัวเดียวกัน เช่น จำนวนอาจารย์ประจำใช้ในตัวบ่งชี้ สกอ. ที่ 2.2, 2.3 และ 4.3 ตัวบ่งชี้ สมศ. ที่ 5, 6, 7 และ 14 เป็นต้น เพื่อให้ข้อมูลชุดเดียวกันใช้ในทุกตัวบ่งชี้เหมือนกัน เป็นการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน (CDS) ที่มีประสิทธิภาพ

รูปที่ 5 แสดงวิธีการตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องกัน เพื่อทำให้ระบบสารสนเทศ (CDS) ที่ได้เป็นจริง ถูกต้อง ตรงกันทุกระดับ มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้

รูปที่ 5 แสดงวิธีการตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องกัน เพื่อทำให้ระบบสารสนเทศ (CDS) ที่ได้ เป็นจริง ถูกต้อง ตรงกันทุกระดับ มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้

Indicator 2.2

Faculty of	Ph.D.	Instructor	Ph.D.	Instructor	Score	Number of instructors year 55 compare with indicator				
	Year 54	Year 54	Year 55	Year 55	Faculty	QA 2.3	QA 14	QA 5	QA 6	QA 7
Communication Arts			1.0	10.0	1.67					
Law			10.0	17.0	5.00					
Nursing			1.0	33.0	0.51					
Political Science			15.0	22.0	5.00					
Engineering			10.0	17.0	5.00					
Liberal Arts			13.0	33.0	5.00					
Public Health			2.0	17.0	1.96					
Science			0.0	5.0	0.00					
Business Administration			14.0	35.0	5.00					
Institute			66.0	189.0	5.00					

รูปที่ 5 แสดงการตรวจสอบความถูกต้องของระบบสารสนเทศ

2) จากการสังเกต ร่วมกับการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการประเมิน ที่ได้ทำการทดสอบ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติแล้ว พบว่า ผู้ใช้ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ ต้องการคู่มือซึ่งจะช่วยให้ใช้งานได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นของการพัฒนาให้สามารถรองรับตัวบ่งชี้ ที่จะมีการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ในอนาคตด้วย

9. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนา โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูล “ควินปี” ทำให้ได้ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ สามารถนำไปใช้ร่วมกับการสังเคราะห์ผลการประเมินแบบอภิมานระดับสถาบัน ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา โดยแนวคิดการใช้ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ เป็นการพัฒนาแบบกลไกในการประเมินจากวิธีการที่ผ่านมา เมื่อทีมประเมินได้ทำการประเมินหน่วยงานเรียบร้อยแล้ว จะมีคณะกรรมการฯ ประเมินผลการประเมินอีกครั้งหนึ่ง หรือหน่วยงานที่ถูกประเมิน สามารถทำการประเมินผู้ประเมินได้เช่นกัน เป็นการสะท้อนกลับผลการประเมิน เพื่อแก้ปัญหาที่ผู้ประเมินเป็นผู้มีอำนาจตัดสินจนเกินไปในบางกรณี และสามารถแก้ไขผลการประเมินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม ให้ถูกต้องก่อนประเมินอภิมานระดับสถาบัน ดังนั้น ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้งในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้สถาบันที่รับการประเมิน มีความมั่นใจในหลักธรรมาภิบาล มี

ความโปร่งใส มีส่วนร่วมในการชี้แจงข้อสงสัย เกิดความเชื่อมั่น
ในผลการประเมิน อีกทั้งช่วยให้การสรุปผลการวิเคราะห์คะแนน
รายตัวบ่งชี้ทั้งหมด เพื่อนำเสนอผลการประเมินในรูปแบบที่
สกอ. กำหนด และการเขียนรายงาน CAR โดยคณะกรรมการการ
ประเมิน ทำได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และสอดคล้องกับรูปแบบ
การรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่ สกอ. ได้
กำหนดไว้

10. อภิปรายผล

1) โปรแกรมช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ดีเพียงไร
ในการทดสอบใช้ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามมิติ
แสดงผลการประเมินเปรียบเทียบ ในทุกตัวบ่งชี้ที่มีความ
สอดคล้องกันได้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน หรือเปรียบเทียบ ผล
การประเมินตัวบ่งชี้ที่ต้องใช้ข้อมูลตัวเดียวกัน เพื่อให้ข้อมูลใน
ทุกตัวบ่งชี้ต้องเหมือนกัน เป็นการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน
(CDS) ที่มีประสิทธิภาพ จึงสร้างความมั่นใจให้กับผู้ทดสอบ
โปรแกรมฯ และผู้รับการประเมิน มีความมั่นใจในความถูกต้อง
ของข้อมูลก่อนส่งเคราะห์ผลการประเมินอภิมานระดับสถาบัน
และช่วยให้ผลการประเมินอภิมานระดับสถาบัน เป็นไปตาม
หลักการประเมินที่ต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ มีประสิทธิภาพ
ประหยัดเวลา มีความสะดวก และง่ายต่อการดำเนินการ โดยใช้
เทคโนโลยีที่ทันสมัย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
อย่างเป็นรูปธรรม [7] [8] ซึ่งนับเป็นการพัฒนาคุณภาพ และ
มาตรฐานการศึกษาไทย ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 [9]

2) การแสดงคะแนนผลการประเมิน จากข้อมูลหลาย
คณะวิชาในเวลาเดียวกันมีปัญหาหรือไม่ โปรแกรมฯ สามารถ
เปรียบเทียบผลการประเมินทุกคณะวิชา ได้ทั้งหมดในเวลา
เดียวกัน โดยโปรแกรมฯ มีศักยภาพในการแสดงคะแนนผล
การประเมินระดับคณะวิชา หรือหน่วยงานได้พร้อมกันไม่ต่ำกว่า
70 หน่วยงาน โดยไม่พบข้อผิดพลาดของการแสดงผลบน
หน้าจอของโปรแกรมฯ ดังนั้น การจัดทำรายงานการประเมิน
คุณภาพการศึกษาภายใน โดยคณะกรรมการระดับสถาบัน
สามารถเสนอได้ตามมาตรฐานของ สกอ. ซึ่งสอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 [10] ที่กำหนดให้คณะกรรมการการ
อุดมศึกษา ดำเนินการจัดทำมาตรฐานต่าง ๆ ที่สอดคล้องได้แก่
มาตรฐานการอุดมศึกษา และมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา
เพื่อให้การประเมินระดับสถาบันมีมาตรฐาน

11. ข้อเสนอแนะ

- 1) สำหรับการวิจัยระยะต่อไป ควรดำเนินการสร้างคู่มือ
เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า
- 2) รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อ
ศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการการ
ประเมินที่ใช้โปรแกรม ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร ของ
สถาบันที่รับการประเมิน ตลอดจนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
เพื่อใช้ในการพัฒนาโปรแกรมฯ ให้รองรับตัวบ่งชี้การประเมิน
ซึ่งจะปรับปรุงใหม่ให้ถูกต้อง สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพที่สุด
ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี บรรลุลักษณะประสงค์ตามที่
กำหนดไว้ ด้วยการสนับสนุนจาก รศ.ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์
ที่ได้จุดประกายความคิด และสร้างแรงบันดาลใจให้ทำวิจัย
เรื่องนี้ รวมทั้ง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมผู้ประเมิน
คุณภาพการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ และช่วยกำหนด
ความต้องการในฐานะผู้ใช้โปรแกรม เพื่อให้สามารถใช้ได้จริง
ตลอดจนช่วยวิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงพัฒนา
ให้มีประสิทธิภาพดีที่สุดต่อไป จึงขอถือโอกาสขอบพระคุณทุก
ท่านไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ
ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. 2553,
2 เมษายน. **ราชกิจจานุเบกษา**. น. 22-35.
- [2] ไพบุลย์ พวงวงศ์ตระกูล และสุชิน อาจหาญ. 2555.
โปรแกรมบริหารจัดการระบบเอกสารการประกัน
คุณภาพ. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**,
11(2), น.160-166.
- [3] ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์. 2556. **ซีดี โปรแกรม
วิเคราะห์ข้อมูล “ควีนบี”**. ชลบุรี:
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [4] คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ระดับอุดมศึกษา และคณะกรรมการพัฒนาการ
ประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา.
2554. **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553**.
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- [5] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2555. **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับอุดมศึกษาฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน พ.ศ. 2554)** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- [6] คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา และคณะอนุกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา. 2554. **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- [7] West, R. 1997. **Learning for life (The West report)**. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- [8] UNESCO. 2005. **Guidelines for Quality Provision in Cross-border Higher Education**. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- [9] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542, 19 สิงหาคม. **ราชกิจจานุเบกษา**. น.1-23.

การพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
A development of Educational Quality Administration Model
for Schools under the Primary Educational Service Area Office.

เสกสรรค์ ทองศรี¹ จรินทร์ ธานีรัตน์² และรัตนะ บัวสนธ์³
Mr.Seksan Thongsri¹, Jarin Thaneerat² and Rattana Bausont³
¹นักศึกษาหลักสูตร ปร.ด. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Seksan_Thongsri@hotmail.com, Pertionnel@northbkk.ac.th, and rattanabb@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาและ 3) เพื่อประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยศึกษาข้อมูลจากสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 3 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 21 คน ขั้นตอนที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมิน (ร่าง)รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา และ ตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีการประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 3 เพื่อประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 65 เขต โรงเรียนละ 5 คน รวม 325 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ ในภาพรวมมีการบริหารงานคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดการบริหารคุณภาพ 2) หลักการรูปแบบการบริหารคุณภาพ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบและ 4) วิธีดำเนินการ (PDCA) การบริหารคุณภาพใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานบริหารทั่วไป ซึ่งมีตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัดและผลการตรวจสอบ (ร่าง) ในด้านความถูกต้อง เหมาะสมและความเป็นประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากและขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาด้านความมีเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ การบริหารคุณภาพการศึกษา สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การประเมินรูปแบบ

Abstract

The purpose of this research was to develop the educational quality administration model for schools under the Office of Primary Education Service Area with specific purposes as follows: 1) To study the basic information on the educational quality administration model. 2) To construct and test the educational quality administration model. 3) To evaluate and verify the educational quality administration model.

The research was divided into 3 stages: Stage 1 to study the basic information on the educational quality administration model for schools under the Office of Primary Educational Service Area by document study and three role model schools from 21 informants, Stage 2 to construct and test the educational quality

administration model by 5 experts once and then the model was tested by other 10 experts (Connoisseurship) again, Stage 3 to evaluate and verify the educational quality administration model with the samples of 325 informants who are administrators and teachers from 65 areas which comprise five informants from each area. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The findings were as follows: Stage 1 the result from the study of the document on educational quality administration from the original schools overall the educational quality administration model was in a highest level. Stage 2 the result from constructing the educational quality administration model consisted of 4 elements: 1) ideas of quality administration, 2) principles of quality administration, 3) objectives of quality administration and 4) implementation (PDCA). The 4 areas in quality administration were as follows: academic administration, personnel administration, budget administration and general administration which covered 51 indicators and the result from the monitoring (draft) it was found that the correctness, appropriateness and the usefulness overall was in a high level. Stage 3 the result from the evaluation and verification of the educational quality administration model, it was found that the usefulness and the possibility overall was in a highest level.

Keywords : A development Model, Quality Administration, school, Primary Educational Service Area Office, Evaluation forms

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา คือปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่างๆให้สังคมเนื่องจากการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่างๆ ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งให้สูงขึ้น [1] จากการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของไทยในช่วงที่ผ่านมา มีข้อสรุปว่า คุณภาพการจัด การศึกษาของไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจซึ่งยืนยันได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 ภาพรวมของประเทศ พบว่าด้านผู้บริหารสิ่งที่ไม่ได้มาตรฐาน คือ การบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียนสิ่งที่ไม่ได้มาตรฐาน คือ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบความรู้ และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสำนักทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ปี 2551-2552 [2] เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระวิชาหลัก ส่วนใหญ่กลับลดลง ข้อมูลจากรายงานผลการประเมินนักเรียนนานาชาติ PISA 2009 [3] พบว่า นักเรียนไทยกลุ่มอายุ 15 ปี มีผลการประเมินในภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา และมีแนวโน้มผลการประเมินลดลงทุกวิชา การสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่

กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดจะต้องมีกระบวนการบริหารและจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องมีการบริหารจัดการสถานศึกษาใหม่ ทั้งรูปแบบแนวทางให้สอดคล้องกับมาตรฐาน คำนึงถึงคุณค่าความมีประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษา

สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้น ควรมีรูปแบบในการบริหารคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานสถานศึกษาบรรลุตามจุดหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยศึกษาจากเอกสารและโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 แห่ง ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 21 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาผู้ให้ข้อมูลในการยกร่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และตรวจสอบร่างโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) [4] จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 325 คน จาก 65 เขตพื้นที่ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sample) [5]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ขั้นตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ขั้นตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารคุณภาพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 ร่างรูปแบบเก็บข้อมูลจากเอกสาร แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แล้วตรวจสอบร่างรูปแบบด้านความถูกต้อง

ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2.2 ตรวจสอบร่างรูปแบบโดยการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่ง-รับแบบสอบถามทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d) ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d) ส่วนการตรวจสอบรูปแบบโดยวิธีการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) [4]

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended Form) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารและสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 3 แห่ง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบผู้วิจัยได้ยกร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยมี การวิเคราะห์และสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แนวคิด วงจรเดมมิง (PDCA) [6] 2) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) [7] และได้จากผลการศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาต้นแบบ 3 แห่ง แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยตรวจสอบในแต่ละด้านเช่น 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเหมาะสม และ 3) ด้านความเป็นประโยชน์และตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) [4]

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยนำรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษามาประเมินยืนยันเพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเรื่องการพัฒนา
รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหาร คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบ

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการ
บริหารงานทั่วไปมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาเป็นด้าน
การบริหารงานบุคลากร ด้านการบริหารงานวิชาการและด้าน
การบริหารงานงบประมาณ ในแต่ละด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
นั้น พบว่า 1) ด้านการบริหาร งานวิชาการในภาพรวม อยู่ใน
ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติสูงสุด
รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ และ ครู
และผู้บริหารมีส่วนร่วมกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา
ของตนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีระดับการ
ปฏิบัติต่ำสุด 2) ด้านการบริหาร งานงบประมาณ ภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำ
และเสนองบประมาณ และการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ
การศึกษามีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การจัดสรร
งบประมาณ และการตรวจสอบติดตาม การประเมินผล
รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานมีระดับการ
ปฏิบัติต่ำสุด 3) ด้านการบริหารงานบุคลากร ภาพรวม อยู่ใน
ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การสนับสนุน
บุคลากรให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพมีระดับการปฏิบัติสูงสุด
รองลงมาได้แก่ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
และการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งมีระดับการ
ปฏิบัติต่ำสุด และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ในภาพรวม อยู่
ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมการ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานสถานศึกษา การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์งาน

การศึกษาและการประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและ
หน่วยงานอื่น มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การรับ
นักเรียน และจัดทำสำมะโนนักเรียน การส่งเสริมกิจการนักเรียน
และการดำเนินการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานและการดูแล รักษา ซ่อมบำรุงอาคารสถานที่และ
สิ่งแวดล้อมมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหาร คุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาที่มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการ
ตรวจสอบ รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาและการแสดง
ความคิดเห็นที่มีจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้องค์ประกอบของ
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดการบริหารคุณภาพ
การศึกษาสำหรับสถานศึกษา 2) หลักการของรูปแบบการบริหาร
คุณภาพการศึกษา 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารคุณภาพ
การศึกษา 4) กระบวนการใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา
และ 5) วิธีการดำเนินการบริหารงานคุณภาพการศึกษา 4 ด้าน
และตัวชี้วัดความสำเร็จแต่ละด้านมีความถูกต้อง เหมาะสม และ
เป็นประโยชน์

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา
ด้วยวิธีการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
จำนวน 10 ท่าน ได้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิด
การบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา 2) หลักการ
ของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา 3) วัตถุประสงค์
ของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา และ 4) วิธีการ
ดำเนินการบริหารงานคุณภาพการศึกษา 4 ด้าน และตัวชี้วัด
ความสำเร็จ 50 ตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบการบริหารคุณภาพ การศึกษา
จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบ
การบริหารงานคุณภาพการศึกษา มีความเป็นไปได้และมีความเป็น
ประโยชน์ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

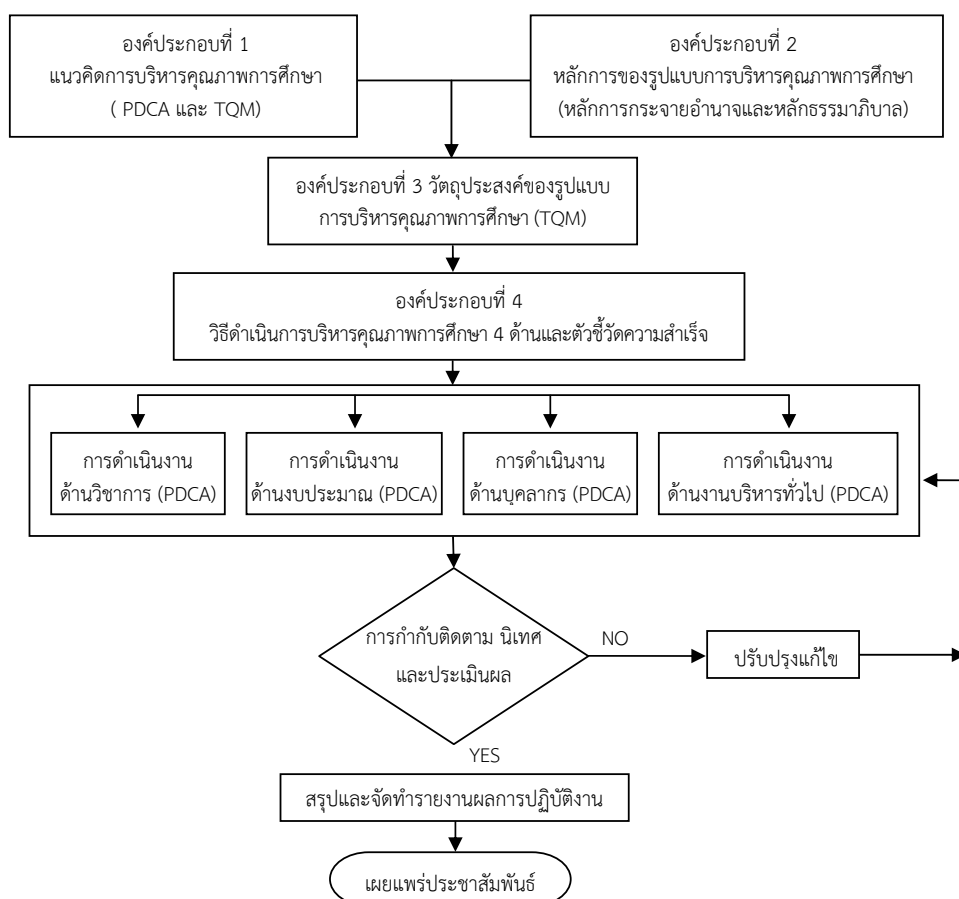
ตารางที่ 1 ผลการประเมิน ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ขององค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน

รายการประเมิน	ความเป็นไปได้		แปล	ความเป็นประโยชน์		แปล
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
1. การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ	4.58	0.50	มากที่สุด	4.58	0.52	มากที่สุด
2. รายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร คุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษา	4.49	0.57	มาก	4.57	0.52	มากที่สุด
2.1 องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา	4.48	0.52	มาก	4.64	0.51	มากที่สุด
2.2 องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา	4.31	0.54	มาก	4.51	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเป็นไปได้		แปล	ความเป็นประโยชน์		แปล
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
2.3 องค์ประกอบที่ 3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา	4.41	0.57	มาก	4.61	0.51	มากที่สุด
2.4 องค์ประกอบที่ 4 วิธีดำเนินการบริหารงานคุณภาพการศึกษา คุณภาพการศึกษาทั้ง 4 ด้านและตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	4.58	0.50	มากที่สุด	4.65	0.61	มากที่สุด
รวม	4.48	0.37	มาก	4.59	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 325 คน จาก 65 เขตพื้นที่ ที่มีต่อองค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา พบว่าความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาจากสถานศึกษาด้านแบบในภาพรวมมีการบริหารงานคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาด้านแบบทั้ง 3 แห่ง เป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารคุณภาพการศึกษาซึ่งยืนยันได้จากรางวัลและการเป็นโรงเรียนในโครงการต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนในฝัน และโรงเรียนอนุบาลต้นแบบเป็นต้น อีกทั้งยังเป็นโรงเรียนที่สอนในระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในช่วงปี 2548-2552 ได้สรุปผลการประเมินร้อยละ 35 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และมีสถานศึกษาร้อยละ 10 เท่านั้น ที่สามารถสอนให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดไตร่ตรอง และมีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11 ที่สามารถสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อหลักสูตรมีสถานศึกษาจำนวนร้อยละ 24 ที่มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองในสังคมแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี นอกจากนี้สถานศึกษาทั้ง 3 แห่งนี้ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลงรองรับการกระจายอำนาจประเภทที่ 1 ที่ทางหน่วยงานระดับสูงได้กำหนดนโยบายให้มีการบริหารโดยการกระจายอำนาจตามกฎกระทรวงซึ่งมอบอำนาจการบริหารงานทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ให้กับสถานศึกษาและสถานศึกษาดังกล่าวได้นำระบบวงจรคุณภาพ PDCA และระบบการบริหารคุณภาพองค์รวม (TQM) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา จึงทำให้มีการบริหารคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดที่สามารถสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อหลักสูตรมีสถานศึกษา จำนวนร้อยละ 24 ที่มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองในสังคมแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ และครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ

ในสถานศึกษาของตนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกช พรหมจันทร์ [8] เรื่อง การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ ได้นำข้อเสนอแนะของผู้ประเมินภายนอกเข้าสู่การประชุมเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายรับรู้ รับทราบ และสร้างความตระหนักร่วมกัน มุ่งสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ ภายใต้ความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม โดยมีผู้ดำเนินการอย่างเป็นระบบการปฏิบัติได้ดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ ตามระยะเวลา ส่วนการตรวจสอบนั้นพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่คณะกรรมการประเมินภายในทำการตรวจสอบและประเมินการทำงานทุกระยะอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จัดทำและเสนองบประมาณ และระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ และตรวจสอบติดตามการประเมินผลรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ โตเทียม [9] ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่าด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา นั้นผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับ และจะต้องมีการวางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการระดมทรัพยากรในชุมชน ควรมีการตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พร้อมกับมีการติดตามประเมินผลในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละครั้ง 3) ด้านการบริหารงานบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สนับสนุนบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งมีระดับการปฏิบัติต่ำสุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ [7] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารทั้งองค์กรของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านทรัพยากรบุคคลและทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ แผนการพัฒนาบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการและมอบอำนาจหน้าที่ให้กับหัวหน้าทีมคุณภาพ มีการมอบหมายหน้าที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติราชการด้านทรัพยากรบุคคลและทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ แผนการพัฒนาบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการและมอบอำนาจหน้าที่ให้กับหัวหน้าทีมคุณภาพ มีการมอบหมายหน้าที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติราชการ และ 4) ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานสถานศึกษา พัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์ งานการศึกษาและประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ รับนักเรียน และจัดทำสำมะโนนักเรียน ส่งเสริมกิจการนักเรียน และ ดำเนินการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดูแลรักษา ซ่อมบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติในระดับต่ำสุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยวิจัยของ เกียรติพงศ์ อุ่นใจ [10] ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลำพูน พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากที่สุด ได้แก่ มีครูสอนไม่ครบชั้นเรียน มีครูสอนไม่เพียงพอกับเด็ก และมี ครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา ด้านเงินงบประมาณ ได้แก่ มีการ จัดสรรงบประมาณจากภาครัฐไม่เพียงพอ การสนับสนุนงบประมาณ จากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ และขาด นโยบายการบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้อและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการสอน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 แนวคิด การบริหารคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 หลักการของ รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 วัตถุประสงค์ ของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 วิธีดำเนินการบริหารคุณภาพการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ จะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ ของ รูปแบบการบริหาร คุณภาพการศึกษาในแต่ละส่วน มีความถูกต้อง เหมาะสมและมีความ เป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยก เป็นข้อ พบว่า ทุกข้อมีความถูกต้อง เหมาะสมและมีความ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากว่า ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารในการกำหนดหลักการของรูปแบบ การบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาดังกล่าวมีความ ครอบคลุม และสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารงานคุณภาพการศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน มีความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็น ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากว่า ในการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทุกแห่ง จะต้องมีความวัตถุประสงค์ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในการจะบริหารงาน ให้บรรลุเป้าหมายและในส่วนของวิธีดำเนินการบริหารคุณภาพ การศึกษาสำหรับสถานศึกษา 4 ด้าน และตัวชี้วัดความสำเร็จ แต่ละด้านมีความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ สำหรับการนำไปใช้ในรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากวิธีดำเนินการที่ได้มาจากการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการบริหารจัดการศึกษาได้มี ประสิทธิภาพ และเหมาะสำหรับการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารงานสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยได้โดยใช้แนวคิดวงจรเดมมิง (PDCA) [6] และระบบการบริหาร คุณภาพองค์กรรวม (TQM) [7] มาใช้ในการยกร่างรูปแบบการบริหาร คุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ ดำเนินการตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบบริหารคุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษาโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและวิธีการ ประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) [4] จนได้ รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ แก้วสุวรรณ. [11] ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี ประสิทธิภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ พบว่า แต่ละโรงเรียนได้แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ การบริหาร งานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบริหารทั่วไป และมีปัจจัยเชิงสาเหตุ 6 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูด้านนักเรียน ด้านคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้ปกครอง และด้านชุมชน

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา พบว่า องค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบการบริหารงานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการการศึกษสถานศึกษาต้นแบบ และการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 และ ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพ การศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะและปรับแก้ไขจนรูปแบบการบริหาร คุณภาพการศึกษา สมบูรณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ซึ่งสอดคล้อง กับคณะกรรมการมาตรฐานสำหรับการประเมินการศึกษาซึ่งมี D.Stufflebeam [12] เป็นผู้อำนวยการ (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation, 1994:137) ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสำหรับภาคตัดสินคุณภาพของ การประเมินทางการศึกษาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1981 โดยผ่านการ ตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์จากนักการศึกษาหลายร้อยคน และในปี ค.ศ. 1994 ได้ปรับปรุงพัฒนาเป็น “มาตรฐานการประเมิน โครงการ/องค์การ” รวม 4 มาตรฐาน ดังนี้คือ ความถูกต้อง (Accuracy Standards) ความเหมาะสม (Propriety Standards) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) จึงทำให้ผลการประเมินยืนยันทั้งสองด้าน ดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้มีการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

7.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรได้มีการส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการบริหารการศึกษาสู่คุณภาพทั้ง 4 งาน ได้แก่ ด้านการบริหาร วิชาการที่มีการปฏิบัติในระดับท้ายๆ ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารงบประมาณ ที่สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับท้ายๆ ได้แก่ การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ด้านบุคคล ในเรื่องการวางแผนอัตราค่าจ้างและกำหนดตำแหน่งและการให้ความรู้ในเรื่องการควบคุมภายในของงานด้านการบริหารทั่วไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษา เรื่องของขนาดโรงเรียนกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งจะทำให้ทราบบริบทที่แตกต่างกันของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

7.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานตามภาระงานในแต่ละกลุ่มงานมีประสิทธิภาพ โดยมีการขยายขอบเขตเนื้อหา และการได้อย่างละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มงานว่ามีเนื้อหาในแต่ละภาระงานให้ละเอียดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [2] สำนักงานทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2553. วิกฤตการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา. กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- [3] สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (PISA THAILAND). 2552. ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์: บทสรุปเพื่อการบริหาร. ม.ป.ท.
- [4] ศิริชัย กาญจนวาสี. 2536. ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- [6] Willer. 1967. Scientific Sociology: Theory and method. N.Y.:Englewood Cliff.
- [7] รุ่งชัชดาพร เวทะชาติ. 2548. การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย มหาวชิราวุธวิทยาลัย.
- [8] บงกช พรหมจันทร์. 2552. การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำพูนตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินภายนอก. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [9] ณรงค์ โตแถม. 2551. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก.
- [10] เกียรติพงศ์ อุ่นใจ. 2549. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [11] สมยศ แก้วสุวรรณ. 2552. รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา. ปริญญานิพนธ์ดุษฎีนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์ การพัฒนาภูมิภาค. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- [12] Daniel L.Stufflebeam. 2007. Evaluation Theory, Models, and Applications. San Francisco: Jossey-Bass.

การพัฒนาแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ กรณีศึกษา : วิชา การจัดดอกไม้แบบตะวันออก
แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน

Development of Web-Based Training Model : A Case Study of Oriental Flower
Arrangement Horizontal Style in the Vocational Training Program

ยุพวัลย์ ทองใบอ่อน¹ พนิต เข้มทอง² และวรัทยา ธรรมกิตติภพ³

Yupawan Thong-Bai-On¹, Panit Khemthong² and Varataya Thammakittipob³

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศศ.ด. (อาชีวศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{2,3} รองศาสตราจารย์ ภาควิชาอาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

eatywt@ku.ac.th, fedupnk@ku.ac.th, and feduvyt@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ กรณีศึกษา วิชา การจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ขั้นตอนในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อค้นหาคำประกอบของฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และนำไปสร้างเป็นรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ ประชากรตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดดอกไม้ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการประเมินสื่อ จำนวนด้านละ 3 ท่าน ซึ่งคัดเลือกภายใต้เงื่อนไขที่ผู้วิจัยกำหนด เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย ตารางการวิเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการฝึกอบรมแบบต่างๆ ตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบการฝึกอบรมผ่านเว็บ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความเหมาะสม สำหรับในระยะที่สอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ One Shot Case Study ประชากร คือ ประชาชนทั่วไปที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไข และสนใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ คือ แบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะ และแบบวัดความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และ 12 องค์ประกอบ ดังนี้ ขั้นการเตรียมการฝึกอบรม ได้แก่ 1) วิทยาการและผู้ดูแลระบบ 2) การวางแผนการฝึกอบรม 3) การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม 4) การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5) การกำหนดวัตถุประสงค์ 6) การกำหนดเนื้อหาวิชาและขั้นตอนการฝึกอบรม 7) การกำหนดสื่อและผลิตสื่อ 8) การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรม ขั้นการดำเนินการฝึกอบรม ได้แก่ 9) การเลือกเทคโนโลยีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 10) การสร้างเว็บเพจ และขั้นการวัดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ 11) การวัดความรู้และทักษะที่เปลี่ยนไป 12) การสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บพบว่า ร้อยละ 54.54 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลคะแนนการทดสอบความรู้ในระดับดี ร้อยละ 59.10 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนการวัดพฤติกรรมอยู่ในระดับดี และร้อยละ 77.30 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการฝึกอบรม การฝึกอบรมวิชาชีพ การฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

Abstract

The objectives of this research focus on development and efficiency of vocational training's model via web-based training in a case study of the subject of Flower Arrangement in Oriental style. There are 2 steps in this research methodology. The first step is a surveying method in order to find the combination of web-based Vocational Training and to establish a model. Populaces are professionals in the field of Flower Arrangements, Technology Education, three persons in each field. The tools for research are analytical table in steps of training program and analytical table of the elements of training. The second step is an

experimental research, “One Short Case Study”. Populace is qualified 22 persons who are interested in participating in the test. The Method used in this research is measuring form of identifying training effectiveness by measuring of knowledge and skill, and a satisfaction survey form.

The result of this research showed that the Web-Based Training Model for Vocational Training had 3 main steps and 12 sub stapes as the following 1)Steps of preparation in training 2)Steps of processing in training 3)Measuring efficiency 4)Qualification of participants in training 5)Specification objective 6)Specification of subject and step of training 7)Specification of media and media production 8)Choosing the technique for training 9)Readiness of technology and computer software 10)Creating webpage 11)Learning evaluation and skill development 12)Estimating in satisfaction of training participants. From the effectiveness study of the training via website, we found that the participants had higher score after training. For the skill aspect, we also found that they had average score from observation at 11.54. The participants had high satisfaction in training via website.

Keywords : Training’s Model, Vocational Training, E-Training

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีการศึกษาหลายรูปแบบให้คนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างรวดเร็ว โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนาแบบการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ขอบเขต “การฝึกอบรม” เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษา จัดอยู่ในการศึกษานอกระบบที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพของคน ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยมีมากกว่า 32 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ [1] ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทเป็นอย่างมากสามารถเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าด้วยกัน [2] และสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญ ทำให้สามารถนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาได้หลายรูปแบบ จึงมีการนำเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อพัฒนาการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็น “การฝึกอบรมผ่านเว็บ (Web-Based Training: WBT)” คือ รูปแบบการเรียนรู้ทางไกลอย่างหนึ่งที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยนำเว็บและอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม [3]

การฝึกอบรมผ่านเว็บมีข้อดีมากมาย เช่น 1)การเรียนรู้การสอนสามารถเข้าถึงทุกหน่วยงานที่มีอินเทอร์เน็ตติดตั้งอยู่ 2)การเรียนรู้การสอนกระทำได้โดยผู้เข้าฝึกอบรมไม่ต้องทิ้งงานประจำเพื่อมาฝึกอบรม 3)ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอน 4)การเรียนรู้การสอนกระทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง 5)การจัดสอนหรือฝึกอบรมมีลักษณะที่ผู้เรียนเข้าเรียนเป็นศูนย์กลาง

การเรียนรู้เกิดกับตัวผู้เข้าฝึกอบรมโดยตรง 6)การเรียนรู้เป็นไปตามความก้าวหน้าของผู้รับการเรียนการสอนเอง 7)สามารถทบทวนบทเรียนและเนื้อหาได้ตลอดเวลา 8)สามารถซักถามหรือเสนอแนะ หรือถามคำถามได้ด้วยเครื่องมือบนเว็บ 9)สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้โดยตรงเครื่องมือสื่อสารในระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือห้องสนทนา (Chat Room) หรืออื่น ๆ 10) ไม่มีพิธีการมากนัก [4]

โครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ เป็นการบริการวิชาการให้แก่ชุมชนในรูปแบบของการฝึกอบรม และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของแหล่งวิชาที่ประชาชนสามารถเข้ามาแสวงหาความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัด เพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกนำไปปรับใช้เพื่อการปรับปรุงอาชีพเดิมที่ทำอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้น และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ [5] รูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพจะเป็นการให้ความรู้โดยเน้นการพัฒนาทักษะ การฝึกอบรมในแต่ละวิชา จะประกอบไปด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยระยะเวลาของภาคปฏิบัติเพื่อเพิ่มทักษะนั้นจะไม่น้อยกว่า 50% ของระยะเวลาการฝึกอบรมทั้งหมด การจะเข้าร่วมโครงการผู้สนใจต้องสมัครเข้ารับบริการ และเดินทางมาฝึกอบรมด้วยตนเองที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากค่าลงทะเบียน เช่น ค่าเดินทาง ค่าที่พักในกรณีที่เป็นหลักสูตรหลายวัน เป็นต้น อีกทั้งโครงการมีการกำหนดระยะเวลาการอบรมของแต่ละหลักสูตรที่แน่นอน แต่อาจไม่ตรงกับวันว่างของผู้สนใจ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้

จากความสำคัญของประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บกรณีศึกษา : วิชาการจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกทักษะปฏิบัติ เพื่อให้มีศักยภาพในการขยายโอกาสการให้ความรู้ เพื่อนำพาสังคมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

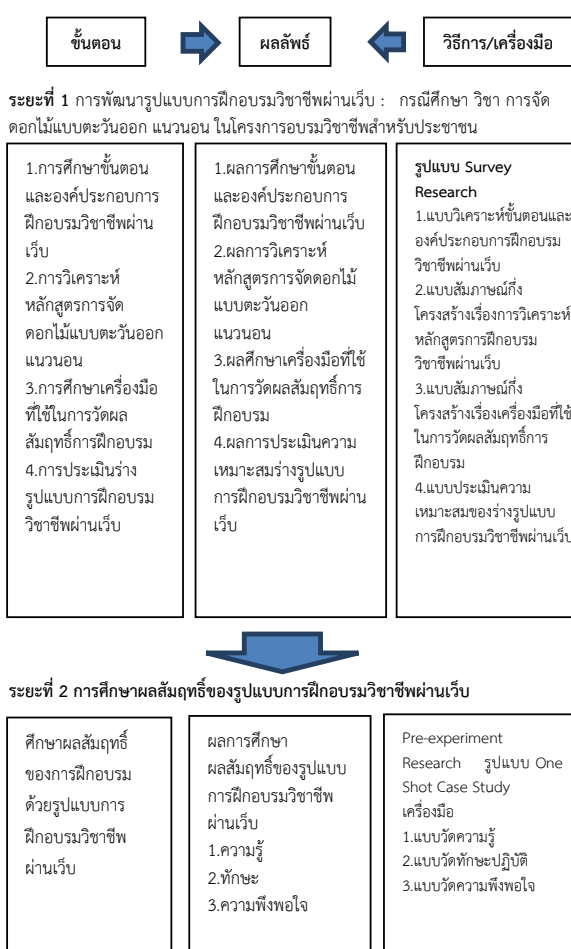
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจ

3. กรอบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากรูปแบบการฝึกอบรมต่างๆ ที่มีการแสดงรูปแบบการฝึกอบรมในลักษณะของขั้นตอนการฝึกอบรม จำนวน 10 รูปแบบการฝึกอบรมแบบปกติ ได้แก่ 1) รูปแบบการฝึกอบรมของ Casio 2)รูปแบบการฝึกอบรมของ Nadler การฝึกอบรมวิชาชีพ 3) รูปแบบการฝึกอบรมของซูซูกิ สมิททิล 4)รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพของฝ่ายส่งเสริมอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร 5)รูปแบบการฝึกอบรมของสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รูปแบบการฝึกอบรมหรือการเรียนการสอนผ่านเว็บ 6)รูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บของพนาริ สายพัฒนา 7)รูปแบบการฝึกอบรมบนเว็บของนิชฐา พุฒิมานิตกุล 8)รูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บของถนนอมพร เลขาหจก.สพร 9)รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บของเว็บไซต์ Web Base Training 10)รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพทางไกล ของสุพัตรา ศรีสุวรรณ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยตารางวิเคราะห์เชิงระบบเพื่อพิจารณาปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อสรุปเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และจำเป็นในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

การสร้างรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ นำหลักของ System Approach เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และนำมาสร้างเป็นรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบวิธีวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิชา การจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ของ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบศิลป์ หลักการจัดดอกไม้แบบตะวันออก และการจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน

4.2 รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชนผ่านเว็บ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน

- 4.2.1 การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม
- 4.2.2 การดำเนินการฝึกอบรม
- 4.2.3 การประเมินผลการฝึกอบรม

4.3 ระบบการจัดการเนื้อหาของเว็บไซต์(Content Management System) คือ โปรแกรม Moodle

4.4 ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรม พิจารณาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ความรู้ในการจัดดอกไม้

4.4.2 ทักษะในการจัดดอกไม้

4.4.3 ระดับความพึงพอใจในการฝึกอบรมการจัดดอกไม้ผ่านเว็บ

5. วิธีการวิจัย

5.1 การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ : กรณีศึกษา วิชา การจัดดอกไม้แบบ ตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน

ประชากรตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรตัวอย่างในการวิจัยของระยะ ที่ 1 ประกอบด้วย

1. รูปแบบการฝึกอบรม จำนวน 10 รูปแบบ ที่นำเสนอเป็นขั้นตอนการฝึกอบรม และสามารถนำมาปรับใช้กับการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บได้

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดดอกไม้แบบตะวันออกจำนวน 3 คน ภายใต้เงื่อนไขดังนี้ 1) เป็นวิทยากรในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน 2) มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการจัดดอกไม้ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 3 คน ภายใต้เงื่อนไขดังนี้ 1) จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านเทคโนโลยีการศึกษา 2) มีประสบการณ์การฝึกอบรมผ่านเว็บไม่น้อยกว่า 5 ปี

4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลสื่อ จำนวน 3 คน ภายใต้เงื่อนไขดังนี้ 1) มีประสบการณ์การผลิตสื่อประกอบการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่า 5 ปี 2) มีประสบการณ์การผลิตสื่อประกอบในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ตารางวิเคราะห์ขั้นตอนและองค์ประกอบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม

4. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม

5. แบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

6. แบบวัดความรู้หลังการฝึกอบรม

7. แบบวัดทักษะ

8. แบบวัดความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม 10 รูปแบบด้วยแบบวิเคราะห์ขั้นตอนและองค์ประกอบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านด้วยตนเองด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์ขั้นตอนและองค์ประกอบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บเพื่อกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นในการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และถอดผลการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

5.2 การวิจัยระยะที่ 2 :การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

ประชากรตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรตัวอย่าง ในการวิจัยของระยะนี้ คือ ประชาชนทั่วไปที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

1. มีความสนใจและต้องการเข้าร่วมในการทดสอบรูปแบบการฝึกอบรมการจัดดอกไม้

2. มีคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์พร้อมสำหรับการบันทึกภาพ เคลื่อนไหวสำหรับการแสดงวิธีการและผลการฝึกปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบวัดความรู้ก่อน-หลังการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บแบบ 4 ตัวเลือก

2. แบบวัดพฤติกรรมหลังการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

3. แบบวัดความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพการจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ผ่านเว็บ โดยนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้ก่อน-หลังการฝึกอบรมมาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความรู้ ส่วนด้านทักษะได้จากผลคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมหลังการฝึกอบรม สำหรับทัศนคติสำรวจจากแบบสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในระยนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด-ต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ขั้นตอน และองค์ประกอบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ พบว่า ขั้นตอนการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การเตรียมการฝึกอบรมประกอบด้วย กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ ผู้เรียน การออกแบบเนื้อหาวิชา การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมและสภาพแวดล้อม การสร้างเว็บไซต์เนื้อหา การออกแบบบำรุงรักษา การเลือกและผลิตสื่อ 2)ระหว่างฝึกอบรม ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอบรม การถ่ายทอดเนื้อหา การสร้างปฏิสัมพันธ์ 3)หลังการฝึกอบรม ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การประเมินผล องค์ประกอบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ 12 องค์ประกอบ ขั้นตอนการเตรียมการฝึกอบรม ได้แก่ 1) วิทยากรและผู้ดูแลระบบ 2)การวางแผนการฝึกอบรม 3)การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม 4)การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5)การกำหนดวัตถุประสงค์ 6)การกำหนดเนื้อหาวิชาและขั้นตอนการฝึกอบรม 7)การกำหนดสื่อและผลิตสื่อ 8)การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรม ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม ได้แก่ 9)การเลือกเทคโนโลยีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 10)การสร้างเว็บไซต์ ขั้นตอนการวัดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ 11)การวัดความรู้และทักษะที่เปลี่ยนแปลงไป 12)การสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และเครื่องมือสำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บกรณีศึกษา วิชา การตัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมการตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน ใช้ระยะเวลา 7 วัน โดยวิธีการฝึกอบรมผ่านเว็บ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ในเรื่องของ องค์ประกอบศิลป์ และหลักการตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน และสามารถตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอนด้วยตนเองได้ เนื้อหาในการอบรมประกอบด้วย 1) องค์ประกอบศิลป์ในการตัดดอกไม้ 2) หลักการตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน 3) การสาธิตการตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน และวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมด้วย แบบทดสอบความรู้ แบบวัดพฤติกรรม และแบบวัดความพึงพอใจ

สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ: กรณีศึกษา วิชา การตัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมเพื่อให้การฝึกอบรมประสบผลสำเร็จ มี 2 ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ วิดีทัศน์การสาธิตการตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน ใช้แทนการสอนในการฝึกอบรมแบบปกติ และคู่มือการฝึกอบรม เพื่อให้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ของการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ : กรณีศึกษา วิชา การตัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน

ขั้นตอนต่างๆ ของรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ การวางแผนการฝึกอบรม และ ขั้นตอนการประเมินผล ส่วนอีก 2 ประเด็นมีคะแนนความเหมาะสมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการฝึกอบรม และ ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม

ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ : กรณีศึกษา วิชา การตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. **การวัดความรู้** ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีผลคะแนนการทดสอบความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 54.54 มีผลคะแนนหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความรู้หลังการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่อง การตัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน

N = 22

เกณฑ์	ความถี่(คน)	ร้อยละ
ดี 12-15 คะแนน)	12	54.54
พอใช้ (8-11 คะแนน)	9	40.91
ควรปรับปรุง (<8 คะแนน)	1	4.55

2. **การวัดทักษะปฏิบัติ** ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีคะแนนการวัดผลทักษะปฏิบัติหลังได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 59.10 อยู่ในระดับดี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบทักษะหลังการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องการจัดดอกไม้แบบตะวันออกแนวนอน

N=22

เกณฑ์	ความถี่(คน)	ร้อยละ
ดี (12-15 คะแนน)	13	59.1
พอใช้ (8-11 คะแนน)	9	40.9
ควรปรับปรุง (<8 คะแนน)	-	-

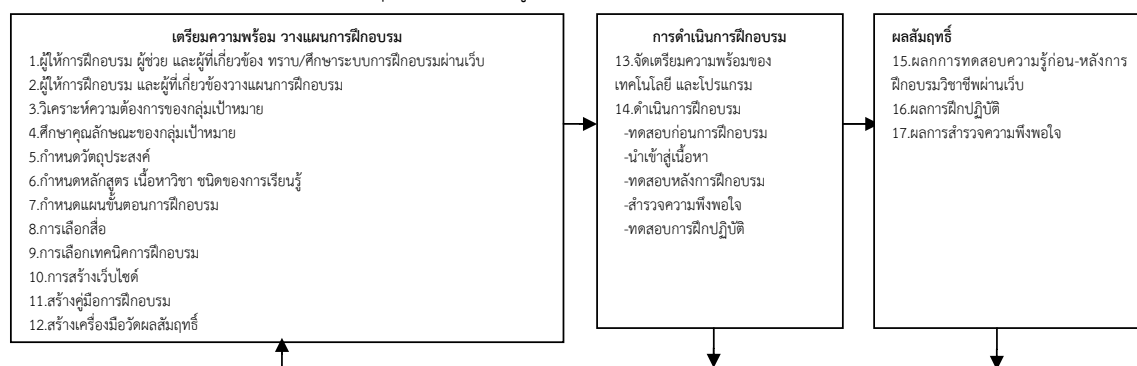
3. การวัดความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 77.30 มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจความพึงพอใจ

N=22

	ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ภาพรวมวิธีการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ	5 (9.1)	15 (68.2)	2 (22.7)	0 (0.0)	0 (0.0)
2	ขั้นตอนการใช้การฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชนผ่านเว็บ	9 (40.9)	10 (45.5)	3 (13.6)	0 (0.0)	0 (0.0)
3	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา(ภาคทฤษฎี)ด้วย PDF ไฟล์	4 (18.2)	15 (68.2)	2 (9.1)	1 (4.5)	0 (0.0)
4	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้วย Presentation PowerPoint	7 (31.8)	11 (50.0)	2 (9.1)	1 (4.5)	1 (4.5)
5	การแสดงผลการสาธิตประกอบการฝึกอบรมด้วยคลิป	11 (50.0)	6 (27.3)	5 (22.7)	0 (0.0)	0 (0.0)
6	ระยะเวลาในการฝึกอบรม (7 วัน)	8 (36.4)	11 (50.0)	2 (9.1)	1 (4.5)	0 (0.0)
7	ช่องทางการติดต่อสื่อสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับ โครงการฯ	5 (22.7)	10 (45.5)	7 (31.8)	0 (0.0)	0 (0.0)
8	วิธีการทดสอบความรู้(ภาคทฤษฎี)	11 (50.0)	6 (27.3)	5 (22.7)	0 (0.0)	0 (0.0)
9	วิธีการทดสอบทักษะการปฏิบัติ	4 (18.2)	10 (45.5)	8 (36.4)	0 (0.0)	0 (0.0)

จากผลการวิจัยทั้ง 2 ระยะ สามารถนำมาสรุปเป็นภาพได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงรูปแบบการฝึกอบรมโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชนผ่านเว็บ

7. อภิปรายผลการวิจัย

ระยะที่ 1: รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ : กรณีศึกษา วิชาการจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่เหมาะสมประเภทรูปแบบที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก รูปแบบที่สร้างขึ้นนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมผ่านเว็บสามารถนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแนวทางและเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ ผลจากการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับรูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บที่สร้างขึ้น ทั้งนี้อาจเกิดจาก องค์ประกอบการฝึกอบรมของรูปแบบต่างๆรวมทั้งหลักการทฤษฎีสามารถประยุกต์รวมกันได้มีความสอดคล้องกันและทุกองค์ประกอบมีการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์กันและที่สำคัญรูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น เกิดจากการรวบรวมองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมต่างๆขั้นตอนต่างๆ ในรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่สร้างขึ้นมีการกำหนดลำดับอย่างต่อเนื่องและสามารถปฏิบัติได้จริงทำให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจยอมรับในขั้นตอนต่างๆได้ง่ายขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ ทิศนา ขัมมณี [6] ที่กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอน นั้นมีลักษณะที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการและแนวคิด ที่สามารถพิสูจน์ทดสอบได้

ระยะที่ 2 : ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมจากผลการทดลองเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรม อาจเป็นเพราะกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บถูกสร้างขึ้นอย่างมีระบบ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติได้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิยะดา วชิราภากร [7] พบว่าเว็บการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ผลการวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ กรณีศึกษา การจัดดอกไม้แบบตะวันออก แนวนอน ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน พบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ และทักษะที่อยู่ในระดับดีเกินกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

8. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ : กรณีศึกษา วิชาการจัดดอกไม้ในโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังต่อไปนี้

8.1 ด้านการจัดการฝึกอบรม

การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ เป็นการสร้างทักษะให้เกิดด้วยการนำพาตนเองไปสู่ความรู้ โดยต้องอาศัยสื่อวัสดุ เทคโนโลยีเป็นตัวช่วย โดยมีวิทยากรหรือผู้สอนเป็นที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการจัดการฝึกอบรมเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นวิทยากรที่จะร่วมในการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บต้องใช้เวลาในการสร้างการปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านเครื่องมือสื่อสารบนเว็บ และกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดความอยากรู้และความต้องการในการรับการฝึกอบรม วิทยากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ ควรมีการเตรียมวิทยากรหรือผู้สอน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มีความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงการรับรู้จากสื่อผสม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดผลประโยชน์สูงสุดในการฝึกอบรม และบรรลุเป้าหมายของการฝึกอบรมจากการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ และผลจากการพัฒนารูปแบบซึ่งได้จากการวิจัย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และทั้ง 100 % จะเข้าร่วมการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บอีกหากมีการจัดขึ้นอย่างเป็นทางการ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องของผู้สนใจเข้าร่วมการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บควรพัฒนาคู่มือการฝึกอบรมให้มีรายละเอียดดึงดูดให้ผู้สนใจตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรม และหากคู่มือมีการอธิบายขั้นตอนต่างๆ ของการฝึกอบรมได้อย่างละเอียด เช่น การทำเป็นภาพเคลื่อนไหว หรือมีเสียงบรรยาย เป็นต้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องตามลำดับ

8.2 ด้านเทคโนโลยี

1) การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ เป็นแนวทางหนึ่งในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านคอมพิวเตอร์มาเป็นช่องทางในการสร้างความรู้และทักษะด้วยตนเอง ซึ่งเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง จึงมีเทคโนโลยีอีกหลายรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเว็บ

2) หน่วยงานที่ดำเนินการฝึกอบรมด้านวิชาชีพควรพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้มีเทคโนโลยีการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมกับแต่ละองค์ความรู้ และผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับผู้สนใจใฝ่หาความรู้แต่อาจมีปัญหาเรื่องเวลา

8.3 การวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่าความพึงพอใจในวิธีการทดสอบทักษะปฏิบัติ มีระดับความพึงพอใจน้อยกว่าประเด็นอื่นๆ ดังนั้นหากมีการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรพิจารณาวิธีการทดสอบทักษะปฏิบัติให้มีความสะดวกกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
(องค์การมหาชน).2556. รายงานผลการสำรวจ
พฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2556.
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- [2] สุจิตรา ศรีฮาด. 2556. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์
ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องระบบ
คอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพัทยา.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 12(1). น 42-48.
- [3] Web-Based Training. 2008. **Web-Based
Training**. Retrieved October 28, 2008, from
[http://www.documen.com/Issues_in_Webased_
Training.pdf](http://www.documen.com/Issues_in_Webased_Training.pdf)
- [4] Pollack, Masters. 1997
(อ้างใน ไพฑูรย์ สว่างตา, 2010). **เว็บฝึกอบรม**.
Retrieved October 20, 2013,
from <http://www.l3nr.org/posts/455297>
- [5] โครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน. 2555.
**คู่มือโครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน
พ.ศ. 2555**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [6] ทิศนา ขัมมณี. 2547. **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] วียะดา วชิราภากร. 2547. **การพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง
การวิจัยในชั้นเรียน**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การเพิ่มคุณค่าเส้นใยพืชชุ่มน้ำด้วยกระบวนการพัฒนาการออกแบบและแปรรูป Adding value to wetland plant fiber By design development process and production

จุฑาทิพย์ นามวงษ์¹ และสิทธิชัย สมานชาติ²

Juthathip Namwong and Sitthichai Smanchart

¹นักศึกษาลัทธิสุตร ปร.ด. (สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

juor001@hotmail.co.th, and textile_chai@yahoo.com

บทคัดย่อ

การเพิ่มคุณค่าเส้นใยพืชชุ่มน้ำด้วยกระบวนการพัฒนาการออกแบบและแปรรูปนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาและคัดเลือกเส้นใยพืชชุ่มน้ำในประเทศไทยที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ สิ่งทอ 2) เพื่อพัฒนากระบวนการแปรรูปสิ่งทอจากเส้นใยพืชชุ่มน้ำให้ได้คุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับสภาวะการผลิตและจำหน่าย 3) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยพืชชุ่มน้ำให้สามารถเพิ่มมูลค่าทางการตลาด โดยดำเนินการวิจัยแบบผสมในลักษณะ การวิจัยและพัฒนา การวิจัยเชิงทดลองและเชิงคุณภาพ มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย จำนวน 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ กลุ่มในการศึกษาทดลองและพัฒนาคุณสมบัติเส้นใยพืชชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากเส้นใยพืชชุ่มน้ำ ซึ่งได้จดทะเบียนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานีและยโสธร ในปี 2553 จำนวน 9 กลุ่มเพื่อคัดเลือกและประเมินความเหมาะสมของเส้นใยพืชชุ่มน้ำ และกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้สนใจงานหัตถกรรมจากเส้นใยพืชคนไทยและคนต่างประเทศที่มาชมงานนิทรรศการแสดงผลภัณฑ์จากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในระดับประเทศ จำนวน 375 คน ซึ่งกำหนดจำนวนจากหลักทฤษฎีของยามานะ [1] และใช้วิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบบันทึกการสนทนาและการสัมภาษณ์กลุ่ม แบบบันทึกการทดลอง แบบประเมินและแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ในการคัดเลือกพืชชุ่มน้ำเพื่อนำไปพัฒนากระบวนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ศรีสะเกษ อุบลราชธานีและยโสธร นั้น สามารถคัดเลือกพืชชุ่มน้ำที่มีคุณสมบัติเหมาะสมได้ 5 ชนิด ได้แก่ 1) กกจันทบูรหรือ “กกกลม” (*Cyperus corymbosus* Roth.) 2) กกลังกาหรือ “ไหล” (*Cyperus involucratus* Rottb.) 3) กกสามเหลี่ยมหรือ “ผือ” (*Actinoscirpus grossus*.) 4) ฐปฤษา (*Typha angustifolia* L.) และ 5) เตยหนาม (*Pandanus capusii* Mart.) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาทดลองและพัฒนากระบวนการแปรรูปเส้นใยโดยใช้กรรมวิธีดั้งเดิม 5 วิธี ได้แก่ การรีดแบน การจัก การกรีด การทุบ และการต้ม และพัฒนากรรมวิธีใหม่ 2 วิธี ได้แก่ การลอกเปลือกและการแกะเปลือก จากนั้นทดลองนำเส้นใยไปขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในหลากหลายวิธี เช่น การทอ การสาน การมัดผูก การถักและการเย็บ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการแปรรูปที่เหมาะสมกับพืชชุ่มน้ำแต่ละชนิดซึ่งได้คัดเลือกมานั้น มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะเส้นใยหรือผืนผจากกระบวนการผลิตสามารถนำไปแปรรูปเป็นกระดาดได้

จากการสรุปวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบ-ร่างแบบและคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ จำนวน 5 รูปแบบ คือ หมอนอิง โคมไฟ กระจกฉาก โต๊ะกาแฟ และตะกร้า ซึ่งผู้วิจัยได้นำ ไปให้กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค 375 คน ทำการประเมินความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ผลจากการประเมินพบว่า โดยภาพรวมผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่ในระดับมาก โดยมีลำดับความพึงพอใจจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดและมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละผลิตภัณฑ์ ดังนี้ 1. กระจกฉาก (4.45) 2. หมอนอิง (4.28) 3. โคมไฟ (4.28) 4. โต๊ะกาแฟ (4.23) 5. ตะกร้า (4.00) ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้จากการวิจัยไปเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนากระบวนการแปรรูปเส้นใยพืชชุ่มน้ำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป

คำสำคัญ: การเพิ่มคุณค่า เส้นใยพืชชุ่มน้ำ กระบวนการพัฒนาการออกแบบ การแปรรูป

Abstract

The research focuses on adding value to wetland plant fiber by design development process and production. The research has three objectives: 1) research and development of wetland plant fibers in Thailand to select what material is suitable for textile processing. 2) development of wetland plant fibers for textile production with quality standards suitable for distribution. 3) design and development of wetland plant products to increase commercial value. This research process employed three methods, which are, combination of research and development, experimental research, and qualitative research. There were two samples based on the purpose of research. The first one is nine groups of handicraft manufacturers, registered in One Tampon One Product (OTOP) in 2010, using wetland plant fiber from provinces of Sisaket, Ubon Ratchathani, and Yasothorn. And another is 375 Thai and foreign nationals at OTOP fair who are interested in handicraft to explore marketing needs. The samples were chosen based on Yamane's (1973) statistical theory. The researcher employed interviews, experimental record, process observation, and questionnaire as a means to collect data. Then data analysis with statistical percentage, average, and standard deviation followed.

The research results showed there are five species of wetland plants that are appropriate for textile production of OTOP in Srisaket, Ubon Ratchathani, and Yasothorn provinces around the Mool and the Chee river, which are: 1) "Kok-Chan-Tha-Boon" (*Cyperus corymbosus* Roth.). 2) "Kok-lang-Ka" or "Lhai" (*Cyperus involucratus* Rottb.). 3) "Kok-Sam-liam" or "phue" (*Actinoscirpus grossus*). 4) "Thub-lu-Sri" (*Typha angustifolia* L.) and 5) "Toei-Nam" (*Pandanus capusii* Mart.) The researcher experimented them with five traditional methods for fiber processing: rolling, shredding, scarifying, beating, and boiling. We also used two new methods for fiber processing: scrape stripping, and peeling.

We also experimented various techniques for the development of wetland plants products, i.e. weaving, binding, knotting, knitting, and sewing. We found that each wetland plant fiber is suitable for different processing, and waste fiber and its dust could be recycled for handmade paper.

After design analysis, various sketching designs were selected by nine experts. These selected wetland plant product designs were: cushion, lamp, glass scene, coffee table, and basket. These five prototypes were evaluated by 375 participants and we found that highest score to the less one were: 1. glass scene (4.45) 2. cushion (4.28) 3. lamp (4.28) 4. coffee table (4.23) 5. basket (4.00). This research contributes to match products with suitable wetland plant fibers. Research also share the knowledge to OTOP communities of the researched area to increase the use of wetland plant products and their commercial value.

Keywords : adding value, wetland plants fiber, design development process, production

1. บทนำ

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเส้นใยพืชชุ่มน้ำเป็นสินค้าชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานที่มีกลุ่มผู้ผลิตเข้าร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของรัฐบาลเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีรากฐานมาจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ซึ่งมีการผลิตกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยการผลิต เนื่องจากเป็นแหล่งวัตถุดิบขนาดใหญ่ โดยเฉพาะรอบบริเวณลุ่มแม่น้ำมูลและชี ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของภูมิภาค และจากข้อมูลหน่วยงานปกครองท้องถิ่น พบว่า

แถบบริเวณดังกล่าวมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืชชุ่มน้ำเพื่อสร้างมูลค่าการจำหน่ายในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากกกและเตยหนาม ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

ในอดีตการผลิตเส้นใยพืชชุ่มน้ำนิยมผลิตเป็นเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น เสื่อ กระติบข้าวเหนียว กระจาด ฯลฯ โดยเฉพาะการทอเสื่อ นิยมทอทุกหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณแหล่งวัตถุดิบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอยเองภายในบ้าน ผักกาดมิตรสหายหรือร่วมงานบุญต่าง ๆ เช่น ทำบุญขึ้น บ้านใหม่

งานแต่งงาน พิธีฝังหรือเผาศพ ฯลฯ หรือทำถวายวัดเพื่อใช้ประโยชน์ส่วนรวม [2] ต่อมาเมื่อความเจริญมากขึ้น ผู้ผลิตจึงเน้นการผลิตเพื่อจำหน่าย โดยประยุกต์ดัดแปลงรูปแบบให้เกิดความสวยงามน่าสนใจมากขึ้น เช่น การทอยกลาย ทอแบบมัดหมี่ เป็นต้น

จากการสำรวจข้อมูลภาคการผลิต พบว่า ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเส้นใยที่รู้จักของผู้บริโภคมากขึ้น แต่ผู้ผลิตมีจำนวนลดลง เนื่องจากประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตเนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน เกิดโรคระบาด และการรุกรานแหล่งน้ำตามธรรมชาติเพิ่มขึ้น ปัญหาการใช้สารเคมีในการย้อมสีที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ผลิตและเพิ่มต้นทุนการผลิต โดยสมาชิกในกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการใช้วัสดุธรรมชาติย้อมเส้นใยพืชเพื่อการลดต้นทุน [3] ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากคนยุคใหม่เห็นว่าต้องใช้เวลาและความอดทนในการทอมาก โดยรายได้ไม่คุ้มกับค่าแรง และปัญหาในการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด [4] ปัญหาด้านการเก็บรักษาและการป้องกันเชื้อรา ทำให้ผลิตภัณฑ์พืชชุ่มน้ำมีตลาดแคบและจำกัด [5] โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนที่ยังไม่สามารถควบคุมมาตรฐานการผลิตได้

จากปัญหาดังกล่าว ผู้จัดทำโครงการจึงเกิดแนวคิดในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา โดยเน้นกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้ผลิตพืชชุ่มน้ำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สามารถขยายตลาดสู่สากล รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ให้ง่าย สะดวกสบายและลดระยะเวลาการผลิต เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาและพัฒนาคุณสมบัติเส้นใยพืชชุ่มน้ำในประเทศไทยให้มีความเหมาะสมสำหรับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

2.2 เพื่อพัฒนากระบวนการแปรรูปสิ่งทอจากเส้นใยพืชชุ่มน้ำให้ได้คุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับสภาวะการผลิตและจำหน่าย

2.3 เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยพืชชุ่มน้ำให้สามารถเพิ่มมูลค่าทางการตลาด

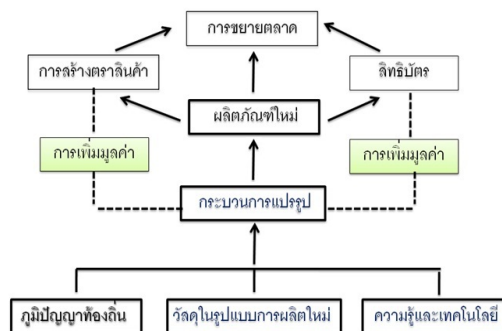
3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืชชุ่มน้ำรูปแบบใหม่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคมากขึ้น

3.2 ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืชชุ่มน้ำรูปแบบใหม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์ให้กับผู้ประกอบการมากขึ้น

4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ของ เจ เดวิด (อ้างใน ณัฐพงศ์ เกศมาริช) [6] ผสมผสานกับแนวคิด ตัวแปรที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ของ ธาดา สุทธิธรรม [7] และเทคนิคในการกำหนดคุณลักษณะผลิตภัณฑ์พื้นฐานของศักดิ์ชาย ลิกขา [8] เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาระบบการแปรรูปพืชชุ่มน้ำให้สามารถเพิ่มมูลค่าทางการตลาด ได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

5. ขอบเขตในการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

5.1.1 ในการศึกษาทดลองและพัฒนาคุณสมบัติเส้นใยพืชชุ่มน้ำ มีประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากเส้นใยพืช ซึ่งได้จดทะเบียนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร และมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากเส้นใยพืช ซึ่งจดทะเบียนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษและยโสธร ในปี 2553 จำนวน 9 กลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

5.1.2 ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืชชุ่มน้ำ มีประชากรที่ศึกษาเป็นผู้สนใจงานหัตถกรรมเส้นใยพืชทั้งคนไทยและคนต่างประเทศทั่วไป โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สนใจงานหัตถกรรมเส้นใยพืชทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งมาชมงานนิทรรศการจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับประเทศ จำนวน 375 คน จากการกำหนดจำนวนตามตารางสุ่มของยามานะ [1] ด้วยวิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษ อุบลราชธานีและยโสธร

5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

5.3.1 ศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติทางกลและทางเคมีของเส้นใยพืชชุนน้ำในประเทศไทย จำนวน 5 ชนิด เพื่อค้นหาเส้นใยที่มีศักยภาพเหมาะสมในการขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องจักสานรูปแบบใหม่

5.3.2 ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการแปรรูปเส้นใยพืชชุนน้ำ ชนิดใหม่ 5 ชนิด ในด้านแปรรูปเป็นเส้นใยและการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์

5.3.3 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยพืชชุนน้ำ จำนวน 5 รูปแบบ ให้มีความแปลกใหม่ สวยงามเหมาะสมและสามารถเพิ่มมูลค่าการตลาด

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

6.1 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตงานหัตถกรรมเส้นใยพืชชุนน้ำโดยมุ่งประเด็นกระบวนการผลิตและกรรมวิธีการแปรรูป เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืชชุนน้ำ

6.2 แบบบันทึกการสนทนาและการสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาและสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผู้ผลิต เพื่อรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์พืชชุนน้ำ

6.3 แบบบันทึกการทดลอง สำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองแปรรูปเส้นใยและการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พืชชุนน้ำ

6.4 แบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ สำหรับใช้ประเมินคัดเลือกเส้นใยพืชชุนน้ำรูปแบบต่างๆ และประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

6.5 แบบสอบถาม สำหรับใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง จากนั้นสรุปวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวทางการออกแบบ ร้างแบบและประเมินและคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบและการผลิต จำนวน 5 คน ให้เหลือแบบสิ่งทอจำนวน 5 แบบ นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและพัฒนาแบบ แล้วสร้างต้นแบบเหมือนจริง เพื่อนำไปให้ผู้บริโภคประเมินความพึงพอใจและสรุปวิเคราะห์ข้อมูล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนา มาบันทึกในรูปแบบ การบรรยาย แล้วนำมาสังเคราะห์ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ร่วมกับการใช้ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลจากการทดลอง เพื่อกำหนดแนวคิดและแนวทางการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำการวิเคราะห์สรุปจากแบบประเมินและแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์สรุปเฉพาะด้าน

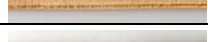
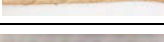
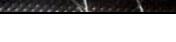
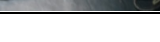
9. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกพืชชุนน้ำที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการผลิตเป็นสิ่งทอและผลิตภัณฑ์อื่นๆ จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ 1) กกจันทบูรณ์หรือ“กกกลม”(Cyperus corymbosus Rotth.) 2) กกกลังหรือ“ไหล”(Cyperus involucratus Rottb.) 3) กกสามเหลี่ยมหรือ“ผือ”(Actinoscirpus grossus.) 4) ธูปฤาษี(Typha angustifolia L.) และ5) เตยหนาม(Pandanus capusii Mart.) เนื่องจากสามารถพบได้ทั่วไปตามแหล่งน้ำธรรมชาติและสามารถปลูกทดแทนเมื่อเกิดภาวะการขาดแคลน โดยพืชชุนน้ำทั้ง 5 ชนิด มีขนาดเส้นใยยาว เหมาะสมในการแปรรูปในหลายลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยได้นำพืชชุนน้ำดังกล่าวไปทดลองพัฒนากระบวนการแปรรูปเส้นใยโดยใช้กรรมวิธีดั้งเดิม ได้แก่ การรีดแบน การจัก การกรีด การทุบและการต้ม และพัฒนากรรมวิธีใหม่ 2 วิธี ได้แก่ การลอกเปลือกและการแกะเปลือก และเพิ่มคุณค่าเส้นใยด้วยวิธีการฟั่น การถักเปีย และการถักโซ ซึ่งได้เส้นใยที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

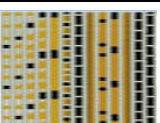
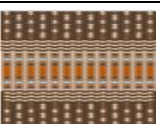
จากนั้นนำเส้นใยที่ได้ไปทดลองทอขึ้นรูปเพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมในการออกแบบ และทำการออกแบบลวดลายสิ่งทอด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วประเมินคัดเลือกลายโดยผู้เชี่ยวชาญให้เหลือ 5 ลาย เพื่อนำไปสร้างต้นแบบสิ่งทอดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ผู้วิจัยนำลวดลายต่าง ๆ ไปออกแบบตกแต่งผลิตภัณฑ์โดยผสมผสานเส้นใยและเทคนิคการแปรรูปซึ่งได้ศึกษาทดลองร่วมกับกลุ่มสตรีทอเสื้อเตยหนามบ้านหนองอัม ตำบลหนองอัม อำเภอกู่ศรีอุดม และกลุ่มทอเสื้อจักสานกกผือ บ้านแดงน้อย ตำบลบ้านแดง อำเภอดงเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มผู้ทอเสื้อในตำบลบัวทุ่ง อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีผลจากการออกแบบและสร้างต้นแบบดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ผลการทดลองเพิ่มคุณค่าเส้นใยพืชขึ้นน้ำด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ

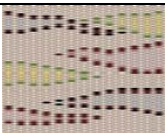
ส่วนของพืชขึ้นน้ำ (กรรมวิธีการแปรรูป)	ลักษณะเส้นใย ก่อนเพิ่มคุณค่า	การเพิ่มคุณค่าด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ		
		การฟั่น	การถักเปีย	การถักโซ่
กกจันทบูรณ(รีด)				
กกจันทบูรณ(จัก)				
ไส้กกจันทบูรณ(จัก)				
กกลังกา(รีด)				
กกลังกา(จัก)				
กกลังกา(ลอก)				
ไส้กกลังกา(จัก)				
กกสามเหลี่ยม(รีด)				
กกสามเหลี่ยม(จัก)				
ไส้กกสามเหลี่ยม(จัก)				
รูปดาชี(รีด)				
รูปดาชี(จัก)				
รูปดาชี(ลอก)				
กาบใบรูปดาชี(จัก)				
ก้านดอกรูปดาชี(เสียด)				
ใบเตยหนาม(กรีด)				
รากเตยหนาม(ต้ม)				

ตารางที่ 2 แสดงแนวคิดในการออกแบบลวดลายซึ่งได้คัดเลือกไปสร้างเป็นต้นแบบสิ่งทอ

ชื่อลาย	แบบลาย	แนวความคิด	เทคนิคที่ใช้	ต้นแบบลาย
ลายผีเสื้อ		ลวดลายปีกผีเสื้อสีเหลืองตัดดำ และการไล่โทนอ่อน-แก่ จากสีเหลืองไปส้ม จนถึงดำ	นำเส้นใยฝอยย้อมไล่โทนด้วย แห้ม ขมิ้น ฝางและค่าสัดนำมาทอ (อาจใช้การทอยกแทนการย้อมไล่สี)	
ลายนกเป็ดน้ำ		ความแวววาวของสีส้มสลับเขียวอมฟ้าและริ้วลายแถว สีดำสลับขาวตามลวดลายนกเป็ดน้ำซึ่งมีลักษณะเฉพาะ	นำเส้นใยหลากหลายชนิดมาแปรรูปด้วยการจัก ฟั่น นำมาทอผสมผสานกรรมวิธี การสานขัดและทอยกสลับสี	
ลายเต่า		ลวดลายบนกระดองเต่า เป็นตารางสีน้ำตาลสลับสีนวล แทรกดำ นำมาจัดวางใหม่ให้สวยงาม	นำไส้ฝื่อและไส้ไหลย้อมสีธรรมชาติ มาทอสานขัด ทอยกสลับสี แทรกจุดดำด้วยเส้นใยกกจันทบูรณย้อมมะเกลือ	
ลายคลื่น		ความเคลื่อนไหวมันตัวเป็นวงกลมของคลื่นน้ำสลับสีอ่อนแก่ก่อให้เกิดอารมณ์นุ่มนวลเย็นสบาย	นำเส้นใยกกจันทบูรณรีดทั้งลำต้น เส้นใยเตยหนามและไส้ฝื่อ มาย้อมสีต่าง ๆ นำมาทอสานขัดแบบตอสี *	

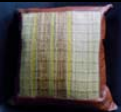
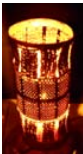
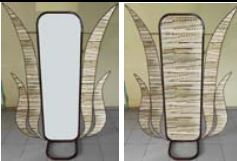
จุฬาทิพย์ นามวงษ์ และสิทธิชัย สมานชาติ
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อลาย	แบบลาย	แนวความคิด	เทคนิคที่ใช้	ต้นแบบลาย
ลายเปลวไฟ ในน้ำ		สายน้ำและเปลวไฟ สร้างพลังด้วย ความรู้สึกแตกต่างและสีเส้นที่ อบอุ่น	ใช้เส้นโยกจันทบูรฉีก แก้วที่มีสี น้ำตาลต่างทั้งลำต้น นำมาทอ สลับกับเส้นเตยหนาม ด้วยการ สานขัดแบบต่อสี *	

* การสานขัดแบบต่อสี หมายถึง การทอหลายสีในแถวเดียวกัน โดยใช้กรรมวิธีการต่อเส้นหรือสอดเส้นกนกซ้อนกันแล้วตัดส่วนเกินออก

ตารางที่ 3 รูปแบบ การใช้งานและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวน 5 รูปแบบ

ชื่อผลิตภัณฑ์และการใช้งาน	รูปแบบผลิตภัณฑ์	แนวความคิด
รูปแบบที่ 1 หมอนอิง ใช้ตกแต่งสถานที่บริเวณห้องนั่งเล่น ห้องนอนหรือประตูระเบียง		เป็นการผสมผสานวัสดุงานสิ่งทอและ เครื่องหนัง เพื่อให้ดูหรูหรา ทนทาน และ มีรูปแบบเป็นสากลมากขึ้น
รูปแบบที่ 2 โคมไฟ ใช้ตกแต่งสถานที่ เช่น บริเวณ ห้องนอน ห้องนั่งเล่น หรือ สถานที่บริการ เช่น ร้านอาหาร ร้านสปา ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น		แสดงลักษณะผิวสัมผัส และสีเส้นจาก ธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์ของตัววัสดุ ซึ่งมาจากท้องถิ่นอีสาน ที่สามารถนำมาขึ้น รูปด้วยกรรมวิธีที่หลากหลาย
รูปแบบที่ 3 กระเป๋า ใช้ตกแต่งบ้าน ร้านจำหน่ายเสื้อผ้า หรือสถานที่บริการอื่นๆ เช่น ร้านเสริมสวย ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น		จากแรงดลใจในธรรมชาติ คือ รูปทรงของ ต้นอุบลราชธานี ที่มีโครงสร้างของใบและดอก เป็นเอกลักษณ์ นำมาเพิ่มขนาด ตัดทอน และประยุกต์รายละเอียดให้เหมาะสมกับ การใช้งาน
รูปแบบที่ 4 โต๊ะกาแฟ ใช้เพื่อการทำงาน พักผ่อนภายใน บ้านหรือตกแต่งสถานที่อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด ร้านหนังสือ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ เป็นต้น		เน้นประโยชน์ใช้สอยในพื้นที่จำกัด ตาม วิถีการดำเนินชีวิตของคนยุคใหม่ แต่แฝง ความหรูหราสง่างาม ด้วยรูปทรงและสีเส้น เรียบง่ายแนวธรรมชาติ
รูปแบบที่ 5 ตะกร้า ใช้เป็นภาชนะบรรจุสิ่งของต่าง ๆ หรือปรับเปลี่ยนเป็นถาดใส่ผลไม้ ไซ้ ผักสด ที่คว่ำแก้ว เป็นต้น		ตะกร้าสำหรับแม่บ้านผู้ใส่ใจการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ทนสมัยด้วยรูปทรงกลม และลวดลายสีเส้นสไตล์ธรรมชาติ โดย สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อการใช้สอย ที่หลากหลาย

เมื่อนำต้นแบบผลิตภัณฑ์ไปให้ผู้บริโภคประเมินความเหมาะสม ผลจากการประเมินสามารถแสดงได้ดังตาราง
ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพร

ลักษณะที่ประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3		รูปแบบที่ 4		รูปแบบที่ 5	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านรูปแบบ	4.00	0.23	4.56	0.77	4.35	0.61	4.23	0.35	3.86	0.41
2. ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.33	0.55	3.96	0.53	4.88	0.43	4.33	0.44	4.05	0.71
3. ด้านกระบวนการแปรรูป	4.25	0.61	4.27	0.27	4.05	0.71	4.01	0.32	4.20	0.34
4. ด้านการเพิ่มมูลค่า	4.53	0.43	4.13	0.56	4.52	0.63	4.55	0.25	3.95	0.28
ค่าเฉลี่ย	4.28		4.23		4.45		4.28		4.02	

ค่าเฉลี่ยภาพรวม = 4.25

10. สรุปผลการวิจัย

10.1 ในการศึกษาพัฒนาคุณสมบัติเส้นใยพืชชุนน้ำพบว่า พืชชุนน้ำที่เหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนากระบวนการแปรรูปและขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานีและยโสธร 5 ชนิด ได้แก่ 1) กกจันทบูรหรือ“กกกลม”(Cyperus corymbosus Roth.) 2) กกรงกา หรือ“ไหล”(Cyperus involucratus Rottb.) 3) กกสามเหลี่ยมหรือ“ฝื่อ”(Actinoscirus grossus.) 4) ฐฤาษี (Typhaangustifolia L.) และ 5) เตยหนาม (Pandanus capusii Mart.) โดยพืชชุนน้ำทั้ง 5 ชนิดสามารถแปรรูปด้วยกรรมวิธีดั้งเดิม ได้แก่ การรีดแบน การจัก การกรีด การทาบ และการต้ม และพัฒนาการแปรรูป เส้นใยด้วยกรรมวิธีใหม่ ได้แก่ การลอกเปลือกและการแกะเปลือก โดยผู้วิจัยได้ทำการเพิ่มคุณค่าเส้นใยด้วยวิธีการฟั่น การถักเปีย และการถักโซ่ และนำเส้นใยไปให้กลุ่มตัวอย่างผู้ผลิต 9 กลุ่ม ในพื้นที่ศึกษาทำการประเมินความเหมาะสมในการพัฒนารูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ผลการประเมิน พบว่าเส้นใยที่มีความเหมาะสมในการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอ 5 ลำดับแรก ได้แก่ กกสามเหลี่ยมจักรัดทั้งเปลือก เส้นใยใบเตยหนามกรัด ไส้กกสามเหลี่ยมจัก ไส้กกรงกาจัก และไส้กกสามเหลี่ยมจักโดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.56, 4.56, 4.44, 4.11 และ 4.11 ตามลำดับ

10.2 ในการศึกษาพัฒนากระบวนการแปรรูปสิ่งทอจากเส้นใยพืชชุนน้ำ ผู้วิจัยได้ออกแบบลวดลายสิ่งทอด้วยคอมพิวเตอร์และคัดเลือกให้เหลือ 5 ลาย คือ ลายผีเสื้อ ลายนกเป็ดน้ำ ลายเต่า ลายคลื่นน้ำและลายเปลวไฟในน้ำ เพื่อนำไปทดลองทอขึ้นรูปด้วยกรรมวิธีผสมผสานเส้นใยหลากหลายรูปแบบ ทำให้ได้สิ่งทอที่มีความสวยงามแปลกตาสามารถนำไปใช้ตกแต่งผลิตภัณฑ์ให้สวยงามและแก้ปัญหาการขาดแคลนวัสดุได้ โดยเส้นใยพืชชุนน้ำทั้ง 5 ชนิด สามารถขึ้นรูปด้วยวิธีการทอ การจักสาน การมัดมาคราม การถักโครเชต์และการเย็บ ซึ่งผู้ผลิตสามารถใช้กรรมวิธีใดวิธีหนึ่งหรือผสมผสานหลากหลายวิธีเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์รูปแบบสวยงามมีเอกลักษณ์ และเกิดประโยชน์ใช้สอยหลากหลาย จนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ได้

10.3 ผู้วิจัยได้ออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืชชุนน้ำเป็นเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวันที่มีรูปแบบสวยงาม สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้หลากหลายลักษณะ โดยสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ 5 รูปแบบ ได้แก่ หมอนอิง โคมไฟ กระเป๋า รองเท้า และตะกร้า ซึ่งมีผลการประเมินความพึงพอใจ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค จำนวน 375 คน ในภาพรวมระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เป็น 4.25 มีระดับความพึงพอใจผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ 1) กระเป๋า ($\bar{x}$ =4.45) 2) หมอนอิง ($\bar{x}$ =4.28) 3) โคมไฟ ($\bar{x}$ =4.28) 4) รองเท้า ($\bar{x}$ =4.23) และ 5) ตะกร้า ($\bar{x}$ =4.00) นอกจากนี้เศษ

วัสดุจากกระบวนการผลิต เช่น เส้นใยหรือฝุ่นผง จากการผลิตสามารถนำไปแปรรูปเป็นกระดาษได้

11. การอภิปรายผลการวิจัย

11.1 ในการคัดเลือกพืชชุนน้ำที่มีความเหมาะสมในการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำหรับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานีและยโสธร พบว่า พืชชุนน้ำที่มีความเหมาะสมในการทำทดลองแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) กกสามเหลี่ยมหรือ“ฝื่อ” 2) กกจันทบูรหรือ“กกกลม” 3) กกรงกาหรือ“ไหล” 4) เตยหนาม และ 5) ฐฤาษี ซึ่งพืชชุนน้ำทั้ง 5 ชนิดนี้มีความสามารถในการแปรรูปแตกต่างกัน โดยพืชชุนน้ำที่มีความเหมาะสมในการแปรรูปด้วยวิธีการรีดแบนมากที่สุด ได้แก่ กกจันทบูร กกรงกา และฐฤาษี การแปรรูปด้วยวิธีการจักเหมาะสมกับพืชชุนน้ำทุกชนิด การแปรรูปด้วยวิธีการกรัดเหมาะสมกับใบเตยหนาม กกสามเหลี่ยมและฐฤาษี การแปรรูปด้วยวิธีการทาบเหมาะสมกับรากเตยหนาม การแปรรูปด้วยวิธีการมัดเหมาะสมกับใบเตยหนาม และรากเตยหนาม ส่วนการขึ้นรูปด้วยวิธีการลอกเปลือกนั้นเหมาะสมกับกกรงกาและกกสามเหลี่ยม และวิธีการแกะเปลือกเหมาะสมกับฐฤาษี

11.2 ในการออกแบบพัฒนาด้านแบบลวดลายสิ่งทอทั้ง 5 ลาย ได้แก่ ลายผีเสื้อ ลายนกเป็ดน้ำ ลายเต่า ลายคลื่น และลายเปลวไฟในน้ำนั้น ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาร่วมกับกลุ่มผู้ผลิต 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มสตรีทอเสื้อเตยหนามบ้านหนองอัม ตำบลหนองอัม อำเภอกันทรวิชัย และกลุ่มทอเสื้อจักสานกมฝื่อ บ้านแดงน้อย ตำบลบ้านแดง อำเภอดงเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มผู้ทอเสื้อในตำบลบัวทุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัด ศรีสะเกษ จากการทดลองพบว่าการผลิตนั้นไม่มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น บางลายแม้มีความสวยงามโดดเด่น แต่ต้องใช้เวลาการผลิตมาก เนื่องจากใช้เทคนิคและวิธีการซับซ้อน จึงควรพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง หรือบางลายต้องประยุกต์ปรับปรุงรูปแบบและลักษณะการผลิต เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว มากขึ้น

11.3 จากการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ซึ่งออกแบบใหม่ พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมีรูปแบบน่าสนใจภาพรวมระดับมาก โดยผู้บริโภคให้ความสนใจจะจากฉากมากที่สุด รองลงมาเป็นหมอนอิงและโต๊ะกาแฟ ตามลำดับ เนื่องจากเห็นว่าสามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้ดีและคุ้มค่า โดยเห็นว่าในการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอจาก พืชชุนน้ำควรมุ่งเน้นความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลายแต่คงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยกร จันทระสา [9] และเศษฝุ่นผงจากการ แปรรูปสามารถนำไปใช้ในการทำกระดาษ เช่นเดียวกับที่ สิทธิศักดิ์ วัชรานภาพ [10] ได้เคยศึกษาไว้ โดยผู้วิจัยได้เผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้

ให้กลุ่มผู้ผลิตสินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการแปรรูปเส้นใยพืชชุนน้ำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาด

12. ข้อเสนอแนะ

12.1 ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

12.1.1 การพิจารณาเลือกเส้นใยไปใช้งานควรเลือกให้เหมาะสมกับรูปแบบและประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์

12.1.2 ขณะการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ เส้นใยควรมีความชุ่มชื้นเพียงพอ ดังนั้น ก่อนการขึ้นรูปจึงควรนำเส้นใยไปแช่น้ำให้นิ่มเสียก่อน

12.1.3 ในการขึ้นรูปเส้นใยทุกวิธี เมื่อเสร็จงานควรนำผลิตภัณฑ์ตากแดดให้แห้งสนิท เพื่อป้องกันการเกิดเชื้อรา

12.1.4 ควรเลือกใช้วัสดุตกแต่งหรือสีย้อมที่มาจากธรรมชาติเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

12.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

12.2.1 ควรศึกษาวิจัยข้อมูลตลาดสายผลิตภัณฑ์เส้นใยและเครื่องจักสานจากกก หรือพืชชุนน้ำชนิดอื่น ๆ ของแต่ละท้องถิ่นโดยละเอียด เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

12.2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการเพิ่มคุณภาพและคุณลักษณะของเส้นใยพืชชุนน้ำให้เหมาะสมกับธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม เช่น ในด้านการป้องกันเชื้อรา เป็นต้น

12.2.3 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเส้นใยสำหรับงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จากวัสดุชนิดอื่นๆ นอกเหนือไปจากการใช้เส้นใยปอ หรือเส้นเอ็นพลาสติก

12.2.4 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยในการแปรรูปพืชชุนน้ำให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

13. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ให้การสนับสนุนทุนสำหรับการทำวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่รับภาระงานแทนและเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้มาศึกษาต่อ

ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านในบัณฑิตศึกษาคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ ที่กรุณาให้ความรู้ สอนแนะ และแนะนำ ขอขอบคุณความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย สมานชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขอบคุณความช่วยเหลือและความร่วมมืออย่างดียิ่งจากสมาชิกกลุ่มสตรีทอเสื้อเตยหนามบ้านหนองอัม อำเภอกู่แก้วศรีอุดม และกลุ่มเกษตรกรทอเสื้อบ้านแดง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสตรี ทอเสื้อบ้านหัวขัว บ้านหนองกกและบ้าน

ห้วยน้อย ตำบลบัวหุ้ง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล จัดหาวัสดุและร่วมพัฒนารูปแบบ รวมถึงผู้เกี่ยวข้องอีกหลายท่าน ที่มีได้เอื้อนาม ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Yamane, Taro. 1973. **Statistics: An introductory Analysis**. New York: Harper International.
- [2] สมบูรณ์ ตฤตกำ. (2553, 13 พฤษภาคม). **สภาพการแปรรูปเสื้อ**. [สัมภาษณ์ โดย จุฑาทิพย์ นามวงษ์].
- [3] เกษิณี ผลประพุดติและคณะ. 2547. **รายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื้อกักให้ได้มาตรฐานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี”**. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี : จันทบุรี.
- [4] บานเย็น วงเวียน. (2553, 7 กันยายน). **สภาพการแปรรูปเสื้อ**. [สัมภาษณ์ โดย จุฑาทิพย์ นามวงษ์].
- [5] นงนภัส เพชรสุก. **สภาพการตลาดงานหัตถกรรมเส้นใยพืชชุนน้ำ**. (2555, 25 เมษายน). [สัมภาษณ์ โดย จุฑาทิพย์ นามวงษ์].
- [6] ณัฐพงศ์ เกศมาริช. 2546. **การนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ = New Product Introduction**, By J David, Viale. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- [7] ธาดา สุทธิธรรม. 2553. **การวิจัยและการเขียนบทความวิชาการทางศิลปะประยุกต์**. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- [8] ศักดิ์ชาย สิกขา. 2551. **ต่อยอดภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้าน**. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- [9] กัลยกร จันทราสาขาและคณะ. 2554. **ศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมประเภทงานจักสานไม้ไผ่ลายขีด กลุ่มผู้ผลิตบ้านหนองสระพัง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**. **วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม**, 10 (3), น. 337-346.
- [10] สิทธิศาสตร์ วิจิตรภาพ. 2542. **ความเป็นไปได้ในการผลิตเยื่อกระดาษจากต้นธูปฤๅษี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

การวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต
ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
Factor Analysis of Teaching Behavior with Internet Use
of Lower Secondary School Teacher

ไพฑูรย์ พิมดี¹ พรณีย์ ลีกิจวัฒน์² และแสงอุทัย มอโ³
Paitoon Pimdee¹, Punnee Leekitchwatana² and Sangutai Moto³
¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ²รองศาสตราจารย์ ³อาจารย์
สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
kppaitoo@kmitl.ac.th, klpunnee@kmitl.ac.th, and kmsangut@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเครือข่าย จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ จำนวน 46 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากการตรวจสอบโดยคณะผู้วิจัย และมีค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้จากการทดลองซ้ำอยู่ระหว่าง 0.83-0.96 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2554 วิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.72 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบ 5 ด้าน จากตัวแปร 10 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.36-0.96 และของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.37-0.88 เรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานได้ดังนี้ คือ การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ (0.96) การจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต (0.92) การนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ (0.74) การวิเคราะห์เบื้องต้น (0.50) และการออกแบบการสอน (0.36) และโมเดลองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าสถิติวัดความกลมกลืนผ่านเกณฑ์ทุกค่า นั่นคือ ค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า $p = 0.88$ ค่า RMSEA = 0.00 ค่า ECVI น้อยกว่า ค่า ECVI for saturated model ค่า model AIC น้อยกว่า ค่า saturated AIC ค่า NFI = 0.99 ค่า CFI = 1.00 ค่า SRMR = 0.04 ค่า GFI = 0.98 และค่า AGFI = 0.94

คำสำคัญ: พฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Abstract

The purposes of this research was to analyze the factor of teaching behavior with internet use of lower secondary teacher. The sample used in this study consisted of 120 qualified teachers network selected in teaching via the internet. Data was collected by a summated rating scales questionnaire with five level scores and a total of 46 items. The content of the questionnaire was validated by a team of researchers. The reliability of the observed variables was between 0.83–0.96. Data collection was conducted during the 2011 academic year. The statistical method used to analyzed the factors of teaching behavior with internet use was second order confirmatory factor analysis using LISREL 8.72. The results of the research revealed that teaching behavior with internet use of lower secondary teacher composed of five factors from 10 variables. Factor loading values of five factors and 10 variables were between 0.36-0.96 and 0.37-0.88 respectively. When the five factors were ranked in order, the following was found: The evaluation of internet utility for

learning management (0.96); the preparation of internet media (0.92); the implementation of internet media for learning management (0.74); the analysis of preliminary context (0.50); and the designing of instruction (0.36). It was also found that the developed factor model was accurate since it was in congruence with the empirical data when considering the values of fit indices were pass the good criterion that were Chi-square as a non-significant ($p=0.88$), RMSEA = 0.00, ECVI < ECVI for saturated model, model AIC < saturated AIC, NFI = 0.99, CFI = 1.00, SRMR = 0.04, GFI = 0.98 and AGFI = 0.94

Keywords : Teaching Behavior with Internet Use, Lower Secondary Teacher, Confirmatory Factor Analysis

1. บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น ทั้งในการเรียน การทำงาน และชีวิตประจำวัน ดังนั้น สถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศได้มากขึ้น ส่วนด้านผู้สอนก็จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นสื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนอกเหนือจากผู้สอนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/คอมพิวเตอร์โดยตรงที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหลักแล้ว ผู้สอนวิชาอื่น ๆ ก็มีการปรับตัวและนำเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

สำหรับครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นผู้สอนกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับผู้เรียน คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจและใกล้ชิดกับอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างมาก แต่ก็เป็นกลุ่มที่ยังใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นทางโรงเรียน และครูผู้สอน จึงยังคงมีภาระและบทบาทในการพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้ภารกิจสำคัญบรรลุเป้าหมายได้

ในปัจจุบันยังไม่มีที่ทราบอย่างแน่ชัดว่า พฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างไร ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2554 เพื่อให้ได้รายการองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครู ตลอดจนทราบลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งจะเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ทั้งในแง่ของการทำความเข้าใจพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต และการนำไปใช้ในการ

ส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าวกับครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดขององค์ประกอบพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่ปรับปรุงมาจากกรอบแนวคิดพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของครูระดับมัธยมศึกษา ของ พิภพณี ลีกิจวัฒน์ [1] ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

1. การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน
2. การวิเคราะห์หลักสูตร
3. การเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน
4. การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. การเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อเทคโนโลยี

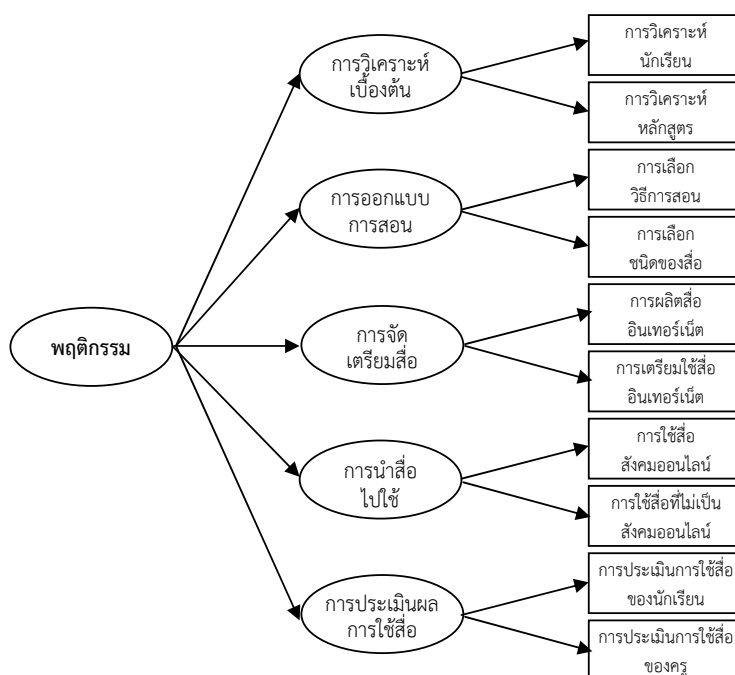
สารสนเทศ

6. การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้
7. การประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปรับโครงสร้างเล็กน้อย โดยยุบรวมด้านที่ 1 กับ 2 เข้าด้วยกัน และด้านที่ 3 และ 4 เข้าด้วยกัน ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านที่ 5, 6 และ 7 ยังคงคล้ายเดิม ได้เป็นโครงสร้างใหม่ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. การวิเคราะห์เบื้องต้น
2. การออกแบบการสอน
3. การจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต
4. การนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้

แต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว รวมทั้งหมดเป็น 5 องค์ประกอบ 10 ตัวแปร ดังแผนภาพในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดองค์ประกอบพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครู

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งหมายถึงอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่สอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโททางคอมพิวเตอร์ศึกษา หรือที่มีประสบการณ์การสอนที่เหมาะสม

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต ที่ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย จำนวน 120 คน ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ขึ้นลักษณะ วิรัชชัย [2] แนะนำให้ใช้สำหรับการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างควรอย่างน้อย 100 คน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโดยการสร้างองค์ประกอบต้นแบบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis)

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็น ว่าเห็นด้วยหรือไม่ เพียงใด ว่ารายการตัวแปรนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) และแบบเติมคำ (Fill in the Blank)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เนื้อหาของข้อคำถามได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงมาจากแบบสอบถามครูระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ของพรณี สักกัจฉา [3] ได้เป็นข้อคำถามจำนวน 46 ข้อ ครอบคลุมพฤติกรรมตามกรอบแนวคิดจำนวน 10 ตัวแปร ใน 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

1. การวิเคราะห์เบื้องต้น (8 ข้อ)
 - 1.1 การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน (4 ข้อ)
 - 1.2 การวิเคราะห์หลักสูตร (4 ข้อ)
2. การออกแบบการสอน (8 ข้อ)
 - 2.1 การเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน (4 ข้อ)
 - 2.2 การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่ออินเทอร์เน็ต (4 ข้อ)
3. การจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต (12 ข้อ)
 - 3.1 การผลิต/จัดหาสื่ออินเทอร์เน็ต (8 ข้อ)
 - 3.2 การเตรียมความพร้อมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (4 ข้อ)
4. การนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ (12 ข้อ)
 - 4.1 การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6 ข้อ)
 - 4.2 การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6 ข้อ)
5. การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ (6 ข้อ)
 - 5.1 การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ของนักเรียน (3 ข้อ)
 - 5.2 การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของครู (3 ข้อ)

แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการตรวจสอบของคณะผู้วิจัย โดยมีข้อคำถามจำนวน 46 ข้อ ใช้วัดตัวแปร 10 ตัว ครอบคลุมองค์ประกอบ 5 ด้าน ชุดของข้อคำถามมีความเชื่อถือได้ (Reliability) ของตัวแปรสังเกตได้อยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากมีค่าความเชื่อถือได้ ตามสูตร α ของ Cronbach [4] สูงกว่าเกณฑ์ 0.80 ทุกค่า โดยค่าความเชื่อถือได้ของชุดข้อคำถามวัดตัวแปรมีค่าตั้งแต่ 0.83 ถึง 0.96 และชุดข้อคำถามเป็นรายองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ 0.89 ถึง 0.96

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

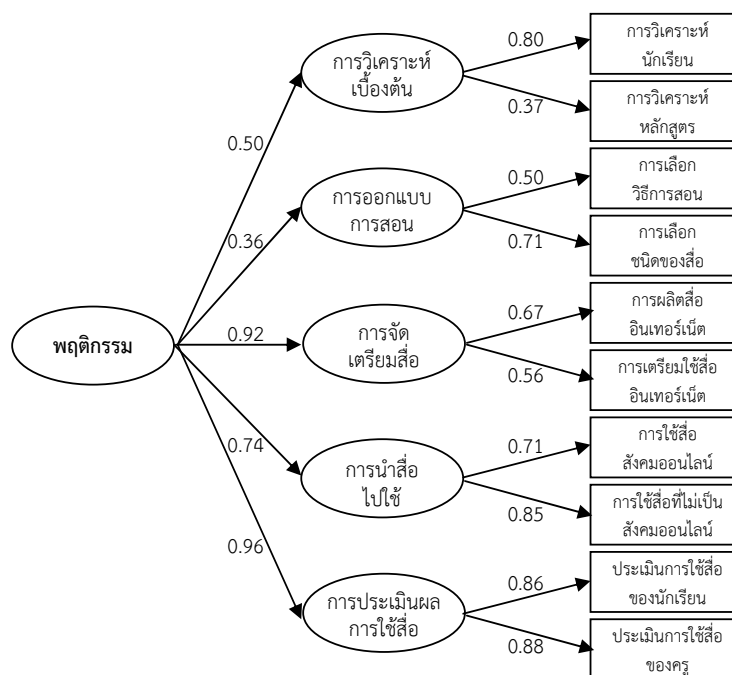
การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นการนำแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิไปให้กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิตอบ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ได้รับแบบสอบถามกลับมาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 95 ของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนดไว้ 120 คน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis : 2nd Order CFA) โดยใช้โปรแกรมลิซเรล 8.72 (LISREL 8.72) และพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบใช้เกณฑ์ค่าสถิติวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Statistics) ที่คัดมาบางส่วนจาก นงลักษณ์ วิรัชชัย [5] และสุภมาศ อังคุโชติ และคณะ [6] คือ ค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ $p > 0.05$ ค่า RMSEA < 0.05 ค่า ECVI < ค่า ECVI for saturated model ค่า model AIC < ค่า saturated AIC ค่า NFI > 0.90 ค่า CFI > 0.90 ค่า SRMR < 0.05 ค่า GFI > 0.90 และ ค่า AGFI > 0.90

9. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต แสดงในภาพที่ 2 และตารางที่ 2-3

Chi-Square=9.75, df=16, P-value=0.88, RMSEA=0.00

รูปที่ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต
ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 2 ดัชนีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต
ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ดี	ค่าที่ได้	ผลการพิจารณา	สรุป
1. ค่า χ^2 - Sig. (p)	> 0.05	0.88	ผ่าน	ดี
2. ค่า RMSEA	< 0.05	0.00	ผ่าน	ดี
3. ค่า ECVI	< ค่า ECVI for saturated model (0.97)	0.83	ผ่าน	ดี
4. ค่า model AIC	< ค่า saturated AIC (110.00)	87.75	ผ่าน	ดี
5. ค่า NFI	> 0.90	0.99	ผ่าน	ดี
6. ค่า CFI	> 0.90	1.00	ผ่าน	ดี
7. ค่า SRMR	< 0.05	0.04	ผ่าน	ดี
8. ค่า GFI	> 0.90	0.98	ผ่าน	ดี
9. ค่า AGFI	> 0.90	0.94	ผ่าน	ดี

ไพฑูรย์ พิมพ์ พิภพณี สิริกิจวัฒน์ และแสงอุทัย มอโห
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 3 น้ำหนักองค์ประกอบและลำดับความสำคัญขององค์ประกอบในโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของพฤติกรรมการสอน
โดยใช้อินเทอร์เน็ต

องค์ประกอบ/ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	ลำดับความสำคัญ
1. การวิเคราะห์เบื้องต้น (8 ข้อ)	0.50	4
2. การออกแบบการสอน (8 ข้อ)	0.36	5
3. การจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต (12 ข้อ)	0.92	2
4. การนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ (12 ข้อ)	0.74	3
5. การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ (6 ข้อ)	0.96	1
การวิเคราะห์เบื้องต้น		
1. การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน (4 ข้อ)	0.80	1
2. การวิเคราะห์หลักสูตร (4 ข้อ)	0.37	2
การออกแบบการสอน		
1. การเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน (4 ข้อ)	0.50	2
2. การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่ออินเทอร์เน็ต (4 ข้อ)	0.71	1
การจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต		
1. การผลิต/จัดหาสื่ออินเทอร์เน็ต (8 ข้อ)	0.67	1
2. การเตรียมความพร้อมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (4 ข้อ)	0.56	2
การนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้		
1. การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6 ข้อ)	0.71	2
2. การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6 ข้อ)	0.85	1
การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้		
1. การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ของนักเรียน (3 ข้อ)	0.86	2
2. การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของครู (3 ข้อ)	0.88	1

จากรูปที่ 2 และตารางที่ 2-3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต จากข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบ 5 ด้าน จากตัวแปร 10 ตัว องค์ประกอบแต่ละด้านมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.36-0.96 และตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.37-0.88

เรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ (0.96)

ลำดับที่ 2 ด้านการจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต (0.92)

ลำดับที่ 3 ด้านการนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ (0.74)

ลำดับที่ 4 ด้านการวิเคราะห์เบื้องต้น (0.50)

ลำดับที่ 5 ด้านการออกแบบการสอน (0.36)

องค์ประกอบแต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการวิเคราะห์เบื้องต้น ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.37-0.80 เรียงลำดับความสำคัญตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน (0.80)

ลำดับที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร (0.37)

2. องค์ประกอบด้านการออกแบบการสอน ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.50-0.71 เรียงลำดับความสำคัญตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่ออินเทอร์เน็ต (0.71)

ลำดับที่ 2 การเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน (0.50)

3. องค์ประกอบด้านการจัดเตรียมสื่ออินเทอร์เน็ต ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.56-0.67 เรียงลำดับความสำคัญตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การผลิต/จัดหาสื่ออินเทอร์เน็ต (0.67)

ลำดับที่ 2 การเตรียมความพร้อมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (0.56)

4. องค์ประกอบด้านการนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.71-0.85 เรียงลำดับความสำคัญตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (0.85)

ลำดับที่ 2 การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (0.71)

5. องค์ประกอบด้านการประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.86-0.88 เรียงลำดับความสำคัญตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของครู (0.88)

ลำดับที่ 2 การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน (0.86)

นอกจากนี้ยังสามารถเรียงลำดับความสำคัญของตัวแปรทั้ง 10 ตัว ในพฤติกรรมการสอนโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมทั้งหมด (โดยไม่แยกแต่ละองค์ประกอบ) ได้อีก ดังนี้

ลำดับที่ 1 การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของครู (0.85)

ลำดับที่ 2 การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน (0.83)

ลำดับที่ 3 การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (0.63)

ลำดับที่ 4 การผลิต/จัดหาสื่ออินเทอร์เน็ต (0.62)

ลำดับที่ 5 การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (0.53)

ลำดับที่ 6 การเตรียมความพร้อมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (0.52)

ลำดับที่ 7 การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน (0.40)

ลำดับที่ 8 การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่ออินเทอร์เน็ต (0.25)

ลำดับที่ 9 การวิเคราะห์หลักสูตร (0.19)

ลำดับที่ 10 การเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน (0.18)

โมเดลองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตดังกล่าวมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างดี เนื่องจากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนผ่านเกณฑ์ทุกตัว ได้แก่ ค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า $p = 0.88$ ค่า RMSEA = 0.00 ค่า ECVI น้อยกว่า ค่า ECVI for saturated model ค่า model AIC น้อยกว่า ค่า saturated AIC ค่า NFI = 0.99 ค่า CFI = 1.00 ค่า SRMR = 0.04 ค่า GFI = 0.98 และค่า AGFI = 0.94 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

10. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของพฤติกรรมการสอนโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.36-0.96 แต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว ดังนี้ คือ **องค์ประกอบ การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ (0.96)** ประกอบด้วยตัวแปร การประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของครู และการประเมินผลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน **องค์ประกอบ การนำสื่ออินเทอร์เน็ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ (0.74)** ประกอบด้วยตัวแปรการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ **องค์ประกอบ การวิเคราะห์เบื้องต้น (0.50)** ประกอบด้วยตัวแปร การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน และการวิเคราะห์หลักสูตร และ **องค์ประกอบ การออกแบบการสอน (0.36)** ประกอบด้วยตัวแปร การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่ออินเทอร์เน็ต และการเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน และโมเดลองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงดี เนื่องจากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยคณะผู้วิจัยเอง ก่อนที่จะนำไปศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน นอกจากนี้ยังองค์ประกอบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรณี ลีกิจวัฒน์ [1] ที่ได้สังเคราะห์กรอบ

แนวคิดองค์ประกอบของพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของครูระดับมัธยมศึกษาไว้ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การเลือกวิธีการ/รูปแบบการสอน การเลือกชนิด/รูปแบบของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ และการประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งผลการศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกับเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษาใน 4 ด้าน ของ ศรานตา จันทรเมือง [7] ซึ่งได้แก่ ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

11. ข้อเสนอแนะ

11.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลการวิจัยที่พบว่าพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครู มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน จากตัวแปร 10 ตัว สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ดี เนื่องจากองค์ประกอบและตัวแปรดังกล่าวได้ผ่านการคัดสรรจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองมาแล้ว และพบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างดี

2) กรณีที่ต้องการใช้สำหรับศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูหรือผู้สอนในระดับการศึกษาอื่น ๆ ควรมีการทบทวนและปรับปรุงรายละเอียดข้อคำถามที่ใช้ในการวัดตัวแปรต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของหลักสูตรและการสอนในระดับนั้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อคำถามที่ใช้วัดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตเฉพาะในบริบทของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น

11.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) ควรวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูในระดับการศึกษาอื่น ๆ

2) ควรวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูที่สอนวิชาทางคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง ซึ่งอาจจะมีโครงสร้างและรายละเอียดที่แตกต่างออกไปจากองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตของครูที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งจำกัดขอบเขตเฉพาะครูที่สอนในวิชาต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วิชาคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ที่ได้เสนอโครงการวิจัยนี้ต่อ สกอ. รวมทั้งให้โอกาสคณะผู้วิจัยได้ทำวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] พิภพ ลีกิจวัฒน์. 2555. การพัฒนาโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นของพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของครูระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 11(3), น. 48-59.
- [2] นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2543. ของดีหายาก ค้นไม่ได้จากตำรา. หน้า 44. ใน *ความเป็นครูแบบ...* นงลักษณ์ วิรัชชัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] พิภพ ลีกิจวัฒน์. 2553. *โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นของพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของครูระดับมัธยมศึกษา*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- [4] พิภพ ลีกิจวัฒน์. 2555. *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8 ปรับปรุงแก้ไข. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [5] นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2538. *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สุภมาศ อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิภา ภิญญานวัฒน์. 2551. *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ เทคนิคการใช้ โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพฯ: มิสซัน มีเดีย.
- [7] ศรานตา จันทรเมือง. 2543. *การพัฒนากณฑ์การประเมินพฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

**การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้
ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**
**Analysis Factors fo Servant leaderships qualities of teacher under the Office of the
Vocational Education Commission, Ministry of Education**

บุญจันทร์ สีสันต์
Boonchan Sisan

อาจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
kiboonch@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 291 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งนี้ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component) และการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีของ Varimax ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มี 5 องค์ประกอบคือ การเสริมสร้างองค์กร การยอมรับความแตกต่าง การเป็นแบบอย่างที่ดี การนอบน้อม และมนุษยสัมพันธ์ นอกจากนี้ทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.52 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด

คำสำคัญ: ผู้นำแบบรับใช้ ภาวะผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ องค์ประกอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบ

Abstract

The objective of this research was to analyze the factor of Servant leaderships qualities of teacher under the Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. The sample used in this study consisted of 291 teachers from the Office of Vocational Education Commission, Ministry of Education who were randomly selected by using multi-stage sampling. Data was collected by a questionnaire with a five rating scale of teachers' servant leadership qualities. The questionnaire had an index of congruence of between 0.66-1.00, the discrimination value was 0.30 and above, and the reliability was 0.93. The factor were analyzed using principal component analysis and the varimax method of orthogonal rotation. The results of this research revealed that there were five factors of servant leadership quality displayed by the teachers surveyed. These were: *Organization Enrichment; Tolerance of Differences; Being a Good Role Model; Modesty; and Human Relationships*. The percentage of explained variance in all five factors was 52.52.

Keywords : Servant Leadership, Leadership, Characteristics of Leadership, Factor, Factor Analysis

1. บทนำ

ผู้นำแบบให้บริการ หรือภาวะผู้นำแบบรับใช้ และมีคำอื่นๆ ที่นำมาใช้อย่างหลากหลาย แต่เมื่อมีการศึกษาอย่างถี่ถ้วนก็พบว่า เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Servant Leadership สำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เป็นคำว่า ผู้นำแบบรับใช้ ซึ่งผู้นำแบบรับใช้ได้รับการยอมรับว่าเป็นเสมือนปรัชญาและเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรและสังคม ความแตกต่างของรูปแบบภาวะผู้นำแบบรับใช้กับภาวะผู้นำแบบอื่นๆ คือผู้นำแบบรับใช้จะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในองค์กรเพื่อสร้างความมุ่งมั่นที่ดีโดยไม่ใช้วิธีการบังคับ ผู้นำแบบรับใช้ เน้นความสำคัญด้านคุณธรรมในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ต่ออย่างแท้จริงระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งให้การสนับสนุนบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร การทำงานร่วมกันเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรม มีพฤติกรรมให้ความสนใจผู้อื่น และส่งเสริมผู้อื่นให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ [1]

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้นำแบบรับใช้้อย่างหลากหลายโดยแต่ละคนก็ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้นำแบบรับใช้ที่แตกต่างกันไป ซึ่งบางงานวิจัยก็กำหนดจากการสังเคราะห์เอกสารแล้วกำหนดเป็นองค์ประกอบเฉพาะในงานวิจัยของตน บางงานวิจัยก็ยึดแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กำหนดไว้เป็นกรอบสำหรับการศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้การกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูไปในทิศทางเดียวกันต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้คือครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งหมด 1,875 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 291 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

3.2 เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน โดยแบ่งออกเป็นตอน 1 เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอน 2 เป็นคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบคือ 1) การเห็นคุณค่าของผู้อื่น 2) การพัฒนาผู้อื่น 3) การสร้างสังคมชุมชน 4) การแสดงออกทางคุณธรรม 5) การส่งเสริมการเป็นผู้นำ และ 6) การใช้ภาวะผู้นำร่วมกัน

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู

2. สังเคราะห์เอกสารที่ได้ศึกษาตามข้อ 1. เพื่อกำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ

3. เขียนข้อคำถามที่เป็นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามเชิงปฏิบัติการทุกองค์ประกอบ

4. นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นกับนิยามเชิงปฏิบัติการได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

5. นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item analysis) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม (Item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

6. จัดทำแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาว่าสามารถติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างได้ด้วยวิธีใดบ้างเพื่อหาช่องทางการจัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งจัดส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างทุกคนทางไปรษณีย์ ด้วยวิธีส่งของเป่าลัดดีแสดมภ์พร้อมที่อยู่ของผู้วิจัยแนบไปด้วยเพื่อสะดวกกับกลุ่มตัวอย่างในการส่งคืนแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวนรวมทั้งสิ้น 291 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 86.87

3.5 สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัย

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

สถิติสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในโรงเรียน	4.44	0.572	มาก
ให้ความเคารพ ให้เกียรติต่อเพื่อนร่วมงานด้วยกัน	4.16	0.661	มาก
ให้ความสำคัญกับความต้องการของเพื่อนร่วมงานก่อนความต้องการของตนเอง	4.52	0.609	มากที่สุด
ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนร่วมงานเสมอ	4.33	0.649	มาก
มีความห่วงใย ในชีวิตการทำงาน ความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมงาน	4.23	0.622	มาก
เป็นนักฟังที่ดี เปิดโอกาสให้เพื่อนครูแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี อิสระ	4.37	0.681	มาก
ยอมรับ และเคารพในความสามารถของเพื่อนร่วมงาน	4.44	0.606	มาก
ตัดสินใจปัญหาของเพื่อนร่วมงานด้วยความยุติธรรมมีเหตุผล	4.38	0.676	มาก
มีส่วนพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ และทักษะการทำงาน	4.11	0.714	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
มีส่วนพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ และทักษะการทำงาน	4.11	0.714	มาก
ใช้ความผิดพลาด ความขัดแย้งเป็นโอกาสต่อการเรียนรู้ของตน	4.06	0.866	มาก
สร้างบรรยากาศ อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเพื่อนร่วมงาน	4.07	0.702	มาก
ดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ท่านนับถือ	4.27	0.669	มาก
มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และกระตือรือร้นในการทำงาน	4.43	0.606	มาก
ชื่นชมพฤติกรรมที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และดำเนินตามแบบอย่างได้	4.25	0.676	มาก
ให้การสนับสนุน กำลังใจกับเพื่อนร่วมงานได้	4.42	0.605	มาก
ให้การสนับสนุนเพื่อนร่วมงานจนเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.37	0.635	มาก
มีความมั่นใจในการทำงาน	4.33	0.681	มาก
มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.25	0.698	มาก
ชอบพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น	4.27	0.638	มาก
มีทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง	4.32	0.631	มาก
ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกระดับ	4.01	0.684	มาก
ให้การสนับสนุนการทำงานเป็นทีม	3.91	0.692	มาก
เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงานได้ดี	4.24	0.680	มาก
รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.34	0.683	มาก
รู้ถึงความแตกต่างของวัฒนธรรม	4.21	0.675	มาก
ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.15	0.683	มาก
เป็นผู้ที่ใจกว้าง เปิดเผย และโปร่งใส	4.15	0.721	มาก
ได้รับการยอมรับว่าเป็นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.16	0.691	มาก
ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความยุติธรรม	4.31	0.666	มาก
เป็นผู้ที่มีความรอบคอบในการแก้ปัญหา	4.18	0.698	มาก
ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่คิดต่างจากตน	4.18	0.671	มาก
เรียนรู้การทำงานจากผู้อื่นได้ดี	4.01	0.657	มาก
ให้โอกาสตนเองในการเรียนรู้จากผู้อื่น	4.21	0.647	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.19	0.645	มาก
เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความประพฤติปฏิบัติ	4.24	0.650	มาก
มีส่วนในการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา	4.30	0.671	มาก
ให้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาได้ในอนาคตอย่างชัดเจน	4.11	0.671	มาก
มีแนวทางการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาเป็นอย่างดี	4.06	0.685	มาก
สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน	4.11	0.693	มาก
มีความมั่นใจในตนเอง เพื่อการพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์	4.05	0.742	มาก
กล้าเสี่ยงถึงแม้ว่าแนวทางนั้นไม่เคยปฏิบัติมาก่อนแต่อาจทำให้สำเร็จ	4.16	0.698	มาก
มีพื้นความรู้มากพอที่จะให้แนวทางปฏิบัติงานกับผู้อื่นอย่างชัดเจน	4.09	0.755	มาก
มองอนาคตตนเองและสถานศึกษาได้ชัดเจน	4.12	0.666	มาก
มอบหมายงานให้เพื่อนร่วมงานโดยเขาเต็มใจ	3.94	0.777	มาก
จูงใจให้เพื่อนร่วมงานยอมรับแนวทางการทำงานอย่างท่าน	4.03	0.690	มาก
เพื่อนร่วมงานให้การยอมรับท่าน	3.96	0.715	มาก
มีส่วนส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานประสบผลสำเร็จ	4.04	0.645	มาก
ไม่ลังเลที่จะส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม	4.27	0.640	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.389	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าครูมีคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20, S.D.=0.389$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52, S.D.=0.609$) คือการให้ความสำคัญกับความต้องการของเพื่อนร่วมงานก่อนความต้องการของตนเอง รองลงมาคือการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ($\bar{X}=4.44, S.D.=0.572$) การยอมรับและเคารพในความสามารถของเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}=4.44, S.D.=0.606$) และการมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และกระตือรือร้นในการทำงาน ($\bar{X}=4.43, S.D.=0.606$) ตามลำดับ

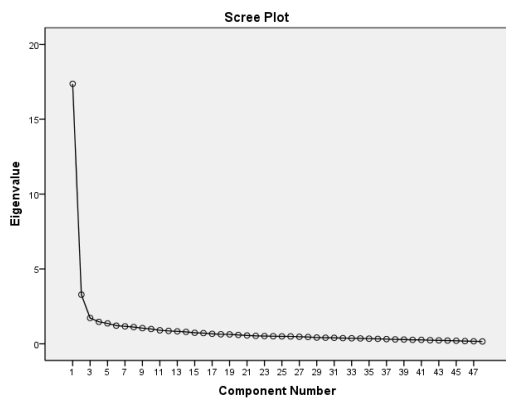
4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4.2.1 คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ซึ่งประกอบด้วย 6 คุณลักษณะมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญเพื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบ และการหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธี Varimax เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือปัจจัยค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าไอเกนเริ่มต้น		
	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	17.366	36.179	36.179
2	3.287	6.847	43.026
3	1.725	3.593	46.619
4	1.469	3.060	49.679
5	1.363	2.840	52.519
6	1.216	2.533	55.051
7	1.168	2.433	57.484
8	1.120	2.332	59.817
9	1.047	2.182	61.998
10	0.988	2.058	64.056
11	0.904	1.883	65.939
12	0.863	1.798	67.737
13	0.831	1.732	69.470
14	0.798	1.662	71.131
15	0.735	1.532	72.663

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบที่สกัดได้จากเกณฑ์ค่าไอเกนที่มีค่าไอเกนมากกว่าหนึ่งในคอลัมน์ค่าไอเกนเริ่มต้นพบว่า สามารถสกัดองค์ประกอบเบื้องต้นได้จำนวน 9 องค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาผลรวมของค่าน้ำหนักองค์ประกอบยกกำลังสองจากการสกัดองค์ประกอบ ซึ่งเป็นค่าความแปรปรวนก่อนการหมุนแกนองค์ประกอบซึ่งได้จากการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญ พบว่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมซึ่งอธิบายด้วยองค์ประกอบจำนวน 9 องค์ประกอบมีค่าคิดเป็นร้อยละ 61.998 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด จากการพิจารณาค่าไอเกนกับองค์ประกอบ เขียนความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 1

รูปที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าไอเกนกับองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาค่าไอเกน และค่าองค์ประกอบจะเห็นว่าถึงองค์ประกอบที่ 5 ค่าไอเกนจะลดลงมากจนเป็นเส้นตรงขนานกับแกน X ซึ่งพิจารณาตามหลัก Scree Test [2] การทดสอบนี้จะพิจารณาเส้นกราฟระหว่างค่าไอเกนกับจำนวนองค์ประกอบรวม เมื่อเส้นกราฟนี้เริ่มเป็นเส้นตรง ณ จุดใดจำนวนองค์ประกอบรวมจะมีเท่านั้นและไม่มากไปกว่านั้น จึงสรุปได้ว่าข้อมูลชุดนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.519 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด

4.2.2 การหมุนแกนองค์ประกอบภายหลังสกัดองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ทำการหมุนองค์ประกอบเพื่อให้ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น หรือให้ได้โครงสร้างอย่างง่ายโดยการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธี Varimax เพื่อให้ได้ข้อที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น ภายหลังหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกน

ข้อที่	องค์ประกอบที่				
	1	2	3	4	5
38	0.764				
39	0.747				
44	0.725				
40	0.703				
45	0.678				
43	0.665				
41	0.621				

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบที่				
	1	2	3	4	5
46	0.594		0.404		
42	0.572			0.359	
22	0.546		0.451		
32	0.510				
47	0.510		0.390		
18	0.504				
25	0.447	0.358			
37	0.405	0.364			
9	0.400	0.386		0.366	
2		0.723			
4		0.678			
5		0.646			
7		0.637		0.388	
1		0.588			
8		0.578			
3		0.573			
17		0.563			
15		0.490			
16		0.482			
14		0.463	0.395		
11		0.371		0.357	
20		0.361	0.584		
30			0.552		
21			0.547		
48			0.498		
24			0.484		
31			0.466		0.426
29		0.434	0.439		
23			0.437		
19	0.353		0.389		
35				0.667	
34				0.584	
33			0.371	0.576	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบที่				
	1	2	3	4	5
10				0.55	
36				0.519	0.38 5
6		0.477		0.486	
27					0.69 8
26	0.411				0.62 8
28	0.377				0.60 4
12		0.413			0.45 9
13		0.393			0.43 8

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธี Varimax เกณฑ์ในการพิจารณาว่าข้อคำถามใดควรอยู่ในองค์ประกอบคือการเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.35 ขึ้นไป [3] เลือกสายแฉกและรายคอลัมน์ ข้อใดมีค่าน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบจะเลือกค่าน้ำหนักสูงสุดบนน้ำหนักองค์ประกอบนั้น แต่ถ้าน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันและต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจะทำการตัดทิ้งไปคือข้อคำถามที่ 9,11,29,19, และ 6 และเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดองค์ประกอบคือ ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป พบว่าแต่ละองค์ประกอบมีข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 38,39,44,40,45,43,41,46,42,22,32,47,18,25 และ 37 รวม 15 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 2,4,5,7,1,8,3,17,15,16 และ 14 รวม 11 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 20,30,21,48,24,31 และ 23 รวม 7 ข้อ

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 35,34,33,10 และ 36 รวม 5 ข้อ

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 27,26,28,12 และ 13 รวม 5 ข้อ

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการปรากฏดังนี้

5.1 ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญเพื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบ และการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธีการ Varimax จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 291 คน พบว่าเมื่อพิจารณาค่าไอเกนมีค่ามากกว่า 1 ได้ องค์ประกอบ 9 องค์ประกอบโดยทั้ง 9 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.998 ของความแปรปรวนทั้งหมด และในองค์ประกอบที่ 6 ถึง 9 พบว่าค่าไอเกนมีค่าใกล้เคียงกันและค่าร้อยละของความแปรปรวนมีค่าใกล้เคียงกัน จึงไม่สามารถหมุนแกนภายหลังจากการสกัดองค์ประกอบได้ ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Scree Test พบว่าเมื่อถึงองค์ประกอบที่ 5 ค่าไอเกนจะลดลงมากจนเป็นเส้นตรงขนานกับแกน X ซึ่งจากการทดสอบนี้จะพิจารณาเส้นกราฟระหว่างค่าไอเกนกับจำนวนองค์ประกอบรวมเมื่อเส้นกราฟนี้เริ่มเป็นเส้นตรง ณ จุดใด จำนวนองค์ประกอบรวมจะมีเท่านั้น และไม่มากไปกว่านั้น จึงสรุปได้ว่าข้อมูลชุดนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สกัดองค์ประกอบใหม่อีกครั้งโดยสกัดเพียง 5 องค์ประกอบ และทำการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธีการ Varimax โดยทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.519 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด

5.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากการพิจารณาและภายหลังการหมุนแกนของ 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.35 ขึ้นไป ข้อใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบจะเลือกค่าสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น และจำนวนองค์ประกอบที่ได้จะต้องมีจำนวนข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 38,39,44,40,45,43,41,46,42,22,32,47,18,25 และ 37 รวม 15 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .405 ถึง .764 มีค่าไอเกนเท่ากับ 17.366 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การเสริมสร้างองค์กร*

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 2,4,5,7,1,8,3,17,15,16 และ 14 รวม 11 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .463 ถึง .723 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.287 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การยอมรับความแตกต่าง*

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 20,30,21,48,24,31 และ 23 รวม 7 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .437 ถึง .584 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.725 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การเป็นแบบอย่างที่ดี*

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 35,34,33,10 และ 36 รวม 5 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .519 ถึง .667 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.469 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การมอบน้อม*

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 27,26,28,12 และ 13 รวม 5 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .438 ถึง .698 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.363 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *มนุษยสัมพันธ์*

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีประเด็นที่นำมาอภิปรายในรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู พบว่าเมื่อสกัดองค์ประกอบครั้งแรกจำนวนองค์ประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1 มีจำนวน 9 องค์ประกอบซึ่งทั้ง 9 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 61.998 และเมื่อทดสอบจำนวนองค์ประกอบโดยใช้ Scree Test [2] พบว่ามีองค์ประกอบที่ชัดเจน 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.52 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมดซึ่งผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับสมมติฐานในการศึกษาที่ว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ นอกจากนี้ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่ได้มีค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของความแปรปรวนสะสมทั้งหมดก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจแล้ว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู จำนวน 5 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ในระดับที่น่าพอใจ

จากผลการวิจัยองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ 5 องค์ประกอบได้แก่ 1)ด้านการเสริมสร้างองค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัยถึงความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กรในระดับโลก [4] พบว่า องค์การที่มีวัฒนธรรมที่ชัดเจน พนักงานในองค์กรทุกคนรับรู้รับทราบ เข้าใจ เข้าถึง และแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกความเป็นตัวตนขององค์กรนั้นๆ จะทำให้องค์การดังกล่าวยืนหยัดอยู่ในกระแสความนิยมและรักษาความมีเสถียรภาพขององค์กรได้อย่างยั่งยืน ฉะนั้นครูในฐานะเป็นพนักงานขององค์กรจึงมีส่วนในการเสริมสร้างองค์กรอย่างยั่งยืน 2)ด้านการยอมรับความ

แตกต่าง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่วิจารณ์ พานิช [5] ได้ระบุไว้เป็นทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิด 3R7C นั่นคือทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ซึ่งสะท้อนการยอมรับความแตกต่างของคนและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั่นเอง 3)ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับผู้นำเพื่อสังคมมีการกระทำที่เห็นแก่คนอื่น ใช้ความคิดและไม่เห็นแก่ตัว เพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน พลังขับที่อยู่เบื้องหลังการแสดงออกในพฤติกรรมเพื่อสังคมคือความเชื่อในความต้องการความร่วมมือทั้งนี้พฤติกรรมเพื่อสังคมมีพัฒนาการมาจากแนวคิดความร่วมมือและการต่อต้าน การกระทำในลักษณะต่อต้านสังคมมีผลให้คนไม่อยากอยู่ใกล้ แต่ในทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมเพื่อสังคม จะเชื่อเชิญให้คนอื่นมีความรู้สึกในทางบวกและอยากเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ด้วย [6] 4)ด้านการมอบน้อม เป็นคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นเรื่องของการกระทำกับคนอื่น มีความถ่อมตนถ่อมตัว [6] และ 5)ด้านมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ้ง อรรถยุธ [7] ที่ได้กำหนดตัวแปรด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นตัวแปรด้านคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้นำแบบรับใช้ของครูนั่นเอง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี 5 องค์ประกอบ ดังนั้นจึงควรนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปใช้สำหรับการประเมินหรือตรวจสอบคุณลักษณะความเป็นผู้นำแบบรับใช้ของครูตามองค์ประกอบที่ได้ศึกษาวิจัยข้างต้น เพื่อให้เป็นแบบแผนแนวทางเดียวกัน

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูที่ครอบคลุมผู้บริหาร หรือนักเรียนนักศึกษาทุกระดับและทุกกลุ่ม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบภาพเครื่องมือวิจัยและให้ความเห็นต่างๆ เพื่อพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้งานวิจัยสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Wong.P.T.P.; & Davey, M.A. 2007.
Best practice in servant leadership.
[online]. Retrieved from
<http://www.regent.edu> (October 19, 2013).
- [2] ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. (ม.ป.ป.). เอกสาร
ประกอบคำบรรยายรายวิชาการวิเคราะห์องค์ประกอบ. (เอกสารอัดสำเนา)
- [3] Hair, Joseph F. Jr., Black, William C.,
Babin, Barry J. and Anderson, Rolph E.
2010. **Multivariate Data Analysis :
A Global Perspective.** Seventh Edition.
Pearson Education, Inc., Upper Saddle
River, New Jersey, USA.
- [4] สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2555.
การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก <http://km.opsmoac.go.th>
(วันที่ค้นข้อมูล: 20 มกราคม 2557).
- [5] วิจารย์ พานิช. 2555. **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์
ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- [6] วิโรจน์ สารัตนะ. 2557. **ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนวัต
ทัศน์ร่วมสมัยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- [7] สายรุ่ง อรรถยุร. 2556. **รูปแบบคุณลักษณะ และ
พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 12(3), น.183-198.**

การศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
The Study of e-Learning Readiness of Undergraduate Students
of Suan Dusit Rajabhat University

จิระ จิตสุภา¹ นวลศรี สงสม² และปรัชญนันท์ นิลสุข³

Jira Jitsupa¹, Nualsri Songsom² and Prachyanun Nilsook³

^{1,2}อาจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

³รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

jirajitsupa@gmail.com, nualsri_ss@hotmail.com, and prachyanunn@kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และ 2) เปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ต่างคณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1/2556 จำนวน 2,165 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิง 6 ด้าน จำนวน 27 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงอยู่ในลำดับแรก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมนักศึกษามีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก เมื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงของนักศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงสูงกว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์และโรงเรียนการเรือน และนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงสูงกว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ โรงเรียนการเรือนและโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ

คำสำคัญ: ความพร้อมในการเรียน อีเลิร์นนิง นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Abstract

This study aimed to 1) investigate the readiness for e-learning of the undergraduate students at Suan Dusit Rajabhat University, and 2) compare the readiness for e-learning of the undergraduate students in different faculties at Suan Dusit Rajabhat University. The study sample was selected from 2,165 undergraduate students registering in Semester 1 Academic Year 2556. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's Formula, and the sample was selected with the simple random sampling method. The study instrument used to collect the data was the questionnaire with 27 items, to assess the students' readiness for e-learning in six aspects. The statistics used for data analysis in this research consisted of mean, standard deviation, one way ANOVA, and Scheffe's pair difference analysis. The research study revealed the following findings as follows. Firstly, the overall result of the students' readiness for e-learning was in a high degree, with the IT students' level of readiness as the highest of all. Secondly, in particular aspects, most of the students were ready for e-learning with the leading level of readiness for online links and skills. Thirdly, the comparative study of the students' readiness for e-learning showed a statistically significant difference of

readiness for e-learning, at the rate of 0.5. Namely, the students in the Faculties of Nursing, Management Science and Humanities and Social Sciences and the School of Tourism and Hospitality Management had the higher level of readiness for e-learning than the students in the Faculty of Education and the School of Culinary Arts. Meanwhile, the students in the Faculty of Science and Technology had the higher level of readiness for e-learning than the students in the Faculty of Education and Schools of Culinary Arts and Tourism and Hospitality Management.

Keywords : learning readiness, e-learning, Suan Dusit Rajabhat University Students

1. บทนำ

กระแสความแรงอย่างต่อเนื่องของการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรืออีเลิร์นนิ่ง ส่งผลให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน เช่น บริษัท พรอคเตอร์ แอนด์ แกมเบิลแมนูแฟคเจอร์ จำกัด บริษัทยักษ์ใหญ่ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าอุปโภคและบริโภค [1] และสถาบันการศึกษาทั่วโลก โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่างตื่นตัวและมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้วยอีเลิร์นนิ่งกันอย่างจริงจัง และต่างก็ตั้งเป้าหมายที่จะเป็น Cyber University, e-University หรือ Virtual University ในอนาคตอันใกล้นี้ ระบบการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่งจึงกลายเป็นเครื่องมือที่สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างคุณภาพการศึกษาของตนเอง [2] สถาบันอุดมศึกษาของไทยก็ปรับตัวไปตามกระแสความแรงของการจัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่งและจัดการเรียนการสอนมาไม่น้อยกว่า 10 ปี บางแห่งยังได้รับรางวัลการบริหารจัดการหรือการบริการระดับประเทศ เช่น ศูนย์นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี วิทยาลัยการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมป์ไชร์ เป็นต้น [3] รวมถึงโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (TCU) ซึ่งเป็นเว็บทำออนไลน์ที่รองรับหลักสูตรแบบอีเลิร์นนิ่งของมหาวิทยาลัยคณะ หรือสถาบันต่างๆ ให้สามารถนำมาเปิดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ [4] และปัจจุบันระบบอีเลิร์นนิ่งก็ได้จำกัดอยู่เฉพาะกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เท่านั้นแต่ยังยกระดับเพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนมากยิ่งขึ้นไปอยู่บนมือถือ (m-Learning) และ Cloud Computing จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งประสบความสำเร็จอย่างสูง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการเรียนที่ตั้งไว้เช่นเดียวกัน และยังเป็นทางเลือกใหม่ๆ สำหรับการเรียนรู้อีกด้วย [5]

อีเลิร์นนิ่งถูกนำมาประยุกต์ใช้กับผู้เรียนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในรูปแบบของสื่อเสริมรวมกับการสอนหน้าชั้นเรียน ซึ่งช่วยพัฒนาการเรียนรู้ เพิ่มแหล่งค้นคว้าข้อมูล และเป็นการ

พัฒนาการสอนของผู้สอนให้มีความทันสมัยมากขึ้น [3] โดยมีปัจจัยภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง เช่น การจัดให้มีการให้ความรู้กับผู้สอนเพื่อทำความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่ง การกำหนดนโยบาย การให้ผลตอบแทนเพิ่มเติมและสามารถนำมาเป็นผลงานเพื่อตอบตัวชี้วัด เป็นต้น [6] อีเลิร์นนิ่งทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาศึกษาบทเรียนได้นานและบ่อยเท่าที่ต้องการ จึงช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำเนื้อหาสื่อการสอน ตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำกลับมาใช้อีก จึงช่วยลดต้นทุนและเวลาในการพัฒนาสื่อการสอน [7]

ความพร้อมด้านเทคโนโลยี การบริหารจัดการ และผู้สอนดังกล่าวข้างต้นส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง และผู้เรียนเองก็ต้องมีความพร้อมที่จะเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน และมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่ง [8] ความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่ระบบอีเลิร์นนิ่งเป็นสิ่งจำเป็น [9]

จึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ว่ามีความพร้อมมากน้อยแค่ไหน และมีความพร้อมด้านใดในการจะเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่ง ถึงแม้งานวิจัยในอดีตจะพบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนด้วย อีเลิร์นนิ่งอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และมีความพร้อมด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสูงที่สุดก็ตาม [5], [8], [10], [11], [12], [13] และ [14] ที่กล่าวว่านักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งในระดับมากและนักศึกษามีความพร้อมด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสูงที่สุด เช่นกัน แต่งานวิจัยดังกล่าวศึกษาจากเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะสาขาวิชา เช่น นักศึกษาสาขาวิชาการพยาบาล นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังไม่พบว่ามีการศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรีกลุ่มใหญ่จากทุกคณะของสถาบันการศึกษา

ดังนั้นคณะวิจัยจึงสนใจศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น 7 คณะ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนการเรือน และโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มีนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชา รวมทั้งสิ้น 15,731 คน โดยใช้แบบประเมินความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของ Watkins, Leigh and Triner [15] ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี (Technology Access) ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์ (Online skill and relationships) ด้านแรงจูงใจ (Motivation) ด้านภาพและเสียงออนไลน์ (Online Audio/Video) ด้านการอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต (Internet Discussions) และด้านสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ (Importance to your success) โดยผลการศึกษานำไปเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมความพร้อม การกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาการเรียนด้านอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตต่างคณะ

3. สมมุติฐานการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่เรียนต่างคณะกันจะมีความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 15,731 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 170 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 310 คน คณะ

วิทยาการจัดการ จำนวน 340 คน คณะครุศาสตร์ จำนวน 320 คน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 335 คน โรงเรียนการเรือน จำนวน 340 คน และโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ จำนวน 350 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,165 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

4.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 6 ด้าน คือ ด้านการยอมรับเทคโนโลยี ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์ ด้านแรงจูงใจ ด้านภาพและเสียงออนไลน์ ด้านการอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต และด้านสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 นำแบบประเมินความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นแบบประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาความพร้อมของผู้เรียนหรือผู้ที่เข้าอบรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของ Watkins, Leigh and Triner [15] มาปรับปรุงเป็นฉบับภาษาไทย เพื่อวัดระดับความพร้อมใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์ ด้านแรงจูงใจ ด้านภาพและเสียงออนไลน์ ด้านการอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต และด้านสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ จำนวน 27 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้วิธีคำนวณหาอันตรายภาคขึ้น นำแบบประเมินไปทดสอบหาความเชื่อมั่นกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคณะ จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.91 นำไปใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.2 ขออนุญาตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตนำแบบประเมินความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์แจกให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคณะตามการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง นำผลคะแนนจากแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในแต่ละด้าน

5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตระหว่างคณะใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยเชฟเฟ (Scheffe)

6. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	4.12	0.57	มาก
การเข้าถึงเทคโนโลยี	3.98	0.76	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	3.96	0.60	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	3.95	0.66	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.76	0.77	มาก
แรงจูงใจ	3.60	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.90	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การเข้าถึงเทคโนโลยี	4.22	0.57	มาก
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	4.16	0.50	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	4.12	0.55	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	4.05	0.53	มาก
แรงจูงใจ	4.01	0.67	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.97	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การเข้าถึงเทคโนโลยี	4.19	0.65	มาก
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	4.18	0.53	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	4.04	0.61	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	4.04	0.64	มาก
แรงจูงใจ	3.93	0.75	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.93	0.66	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	0.52	มาก

จากตารางที่ 3 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	3.74	0.64	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	3.65	0.70	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	3.64	0.70	มาก
แรงจูงใจ	3.61	0.73	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.56	0.75	มาก
การเข้าถึงเทคโนโลยี	3.44	0.94	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.61	0.59	มาก

จากตารางที่ 4 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	4.07	0.60	มาก
การเข้าถึงเทคโนโลยี	4.06	0.85	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	3.96	0.66	มาก
แรงจูงใจ	3.88	0.69	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	3.86	0.65	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.83	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.95	0.52	มาก

จากตารางที่ 5 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาโรงเรียนการเรือน

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	3.86	0.69	มาก
การเข้าถึงเทคโนโลยี	3.79	0.84	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	3.66	0.72	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	3.64	0.70	มาก
แรงจูงใจ	3.55	0.76	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.54	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.67	0.62	มาก

จากตารางที่ 6 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาโรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	4.09	0.62	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	3.98	0.66	มาก
การเข้าถึงเทคโนโลยี	3.91	0.91	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	3.85	0.74	มาก
แรงจูงใจ	3.80	0.78	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.76	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.90	0.58	มาก

จากตารางที่ 7 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาโดยรวมทุกด้าน

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์	4.03	0.62	มาก
การเข้าถึงเทคโนโลยี	3.94	0.84	มาก
สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ	3.90	0.68	มาก
การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต	3.86	0.68	มาก
แรงจูงใจ	3.78	0.76	มาก
ภาพและเสียงออนไลน์	3.76	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.88	0.58	มาก

จากตารางที่ 8 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งทั้ง 6 ด้าน โดยรวมทุกคณะ

คณะ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1 คณะพยาบาลศาสตร์	3.90	0.54	มาก
2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.09	0.46	มาก
3 คณะวิทยาการจัดการ	4.05	0.52	มาก
4 คณะครุศาสตร์	3.61	0.60	มาก
5 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	3.95	0.53	มาก
6 โรงเรียนการเรือน	3.67	0.63	มาก
7 โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ	3.90	0.58	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.88	0.55	มาก

จากตารางที่ 9 ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกคณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายคณะ พบว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งอยู่ในระดับมากในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ คณะวิทยาการจัดการ

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาต่างคณะ

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6	43727.69	7287.24	33.56	.00*
ภายในกลุ่ม	2158	468520.56	134.03		
รวม	2164	512248.25			

* $p < .05$

จากตารางที่ 10 นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตแต่ละคณะมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีของเชฟเฟ่ตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ดังปรากฏผลในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาทุกคณะด้วยวิธีทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

คณะ	$\bar{X}$	1	2	3	4	5	6	7
1	3.90				8.43*		6.59*	
2	4.09				12.48*		10.64*	4.27*
3	4.05				11.78*		9.94*	
4	3.61							
5	3.95				8.89*		7.05*	
6	3.67							
7	3.90				8.21*		6.37*	

* $p < .05$

จากตารางที่ 11 นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแตกต่างกันกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์และโรงเรียนการเรือน และนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแตกต่างกันกับนักศึกษาโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ

7. สรุปผลการวิจัย

1. ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในระดับมาก ในลำดับแรก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.84)

2. ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตทั้ง 6 ด้าน โดยรวมทุกคณะ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายคณะ พบว่า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งอยู่ในระดับมาก ในลำดับแรก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ คณะวิทยาการจัดการ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.52)

3. ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแตกต่างกันกับนักศึกษาคณะ

ครุศาสตร์และโรงเรียนการเรือน โดยมีค่าเฉลี่ยความพร้อมสูงกว่า และนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแตกต่างกันกับนักศึกษาโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยความพร้อมสูงกว่า

ขณะที่นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาคณะครุศาสตร์และโรงเรียนการเรือนมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งไม่แตกต่างกัน

8. อภิปรายผล

ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ [8], [10], [11], [12], [13], [14], [16], [17], [18] โดยมีความพร้อมด้านความสัมพันธ์และทักษะออนไลน์อยู่ในลำดับแรก สอดคล้องกับ [8] อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยที่มีนโยบายการบริการคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Notebook) ให้กับนักศึกษาทุกคนทุกคณะและจัดบริการระบบเครือข่ายไร้สายครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษามีความพร้อมในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัยและมีโอกาสเข้าถึงสารสนเทศแบบออนไลน์ตลอดเวลา เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ระบบทะเบียนออนไลน์ ระบบสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ผ่านสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่ง โดยจัดตั้งศูนย์อีเลิร์นนิ่งขึ้นมารองรับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่นี้

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งอยู่ในระดับมาก ในลำดับแรก อธิบายได้ว่าคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตประกอบด้วยสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ที่เน้นให้นักศึกษาเรียนรู้ด้านเนื้อหาและฝึกทักษะด้วยการปฏิบัติผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และด้วยพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ในระดับพื้นฐานที่เรียนมาตั้งแต่ระดับมัธยมทำให้นักศึกษามีทักษะในด้านการสืบเสาะ สืบค้นด้วยตนเองมากกว่านักศึกษาคณะอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ส่วนคณะที่ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งในลำดับสุดท้ายคือคณะครุศาสตร์

อธิบายได้ว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วยสาขาวิชาที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย [19] จึงเปิดสอนเพียง 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และสาขาวิชาการประถมศึกษาที่มีนักศึกษาจำนวนมากถึง 1,918 คน ทั้งสองสาขาวินิจฉัยว่าเน้นจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนจบไปแล้วเป็นครูสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและครูระดับประถมศึกษา ทำให้คณะครุศาสตร์เน้นจัดการเรียนการสอนไปทางทฤษฎีและหลักการด้านความเป็นครูมืออาชีพที่มีทักษะในการสอนและการถ่ายทอดมากกว่า

ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตทุกคณะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการมีความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงสูงกว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์และโรงเรียนการเรือน ซึ่งสอดคล้องกับการอภิปรายผลข้างต้นเนื่องจากคณะครุศาสตร์และโรงเรียนการเรือนเป็นคณะที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติเฉพาะทาง เช่น ทักษะการสอนและการถ่ายทอดสำหรับคณะครุศาสตร์ และทักษะการประกอบอาหารและขนมอบสำหรับโรงเรียนการเรือน ซึ่งทั้งสองคณะมีหลักสูตรที่มีความเป็นศิลปอยู่มาก จึงอาจส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิงอยู่บ้าง เนื่องจากการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิงผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ [7] ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมให้มีความพร้อมเพิ่มมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กมล เรืองจ้อย, วรรณารถ แสงมณี และ ณัฐภูมิ ไรจน์นิจกุล. 2554. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้และเจตคติเกี่ยวกับระบบอีเลิร์นนิงสำหรับการฝึกอบรมบุคลากร กรณีศึกษา: บริษัท พรอคเตอร์ แอนด์ แกมเบล แมนูแฟคเจอร์ (ประเทศไทย) จำกัด. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**, (10) ฉบับพิเศษ น. 230-238.
- [2] นภาพรณ ฉัตรณีนิจเจริญ. 2555. การศึกษาการยอมรับการจัดการเรียนรู้แบบอีเลิร์นนิงของอาจารย์และนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. **Veridian E-Journal**, 5(2), น. 388-402.

- [3] รัชนิวรรณ ตั้งภักดี. 2556. รูปแบบการจัดการงานอีเลิร์นนิงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย: บทสรุปและบทเรียนจากสถาบันที่มีประสบการณ์. **การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิง 2556**, น. 447-458.
- [4] Saekow, A. and Samson, D. 2011. E-Learning Readiness of Thailand's Universities Comparing to the USA's Cases. **International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning**, 1(2), pp. 126-131.
- [5] Fageeh, A. 2011. EFL students' readiness for e-learning: factors influencing e-learning acceptance of the Blackboard™ in a Saudi University. **The JALT Call Journal**, 7(1), 19-42.
- [6] เสมอกาญจน์ โสภณศิริรักษ์ และ ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ. 2555. มุมมองของผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในโปรแกรมอีเลิร์นนิงเพื่อการส่งเสริมการนำการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิงไปใช้ในระดับอุดมศึกษา. **การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิง 2555**, น.73-80.
- [7] ผกาสิน พูนพิพัฒน์ ภัทรชัย ลลิตโรจน์วงศ์ และ พิชัย สดภิบาล. 2546. องค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนา e-Learning. **วารสาร Nectec**, น.23-32.
- [8] อลิสา ทรงศรีวิทยา. 2554. ความพร้อมของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่มีต่อการเรียนแบบอีเลิร์นนิง. **การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิง 2554**, น. 568-572.
- [9] Aydin, C. H., and Tasci, D. 2005. Measuring Readiness for e-Learning: Reflections from an Emerging Country. **Educational Technology & Society**, 8 (4), pp. 244-257.
- [10] บุศรินทร์ ผดุง และสุภาภรณ์ อุดมลักษณ์. 2554. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง. **วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข**, 21(2), น. 74-84.
- [11] อัญชลีกร วิสิทธิ์วิงษ์ และมธุรดา ม่วงมัน. 2554. การศึกษาความคิดเห็น ความพร้อมและการยอมรับในการเรียนการสอนแบบ e-Learning ของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสวรรค์ประชากรศึกษานครสวรรค์. **วารสารการพยาบาลและการศึกษา**, 4 (1), น. 17-28.

- [12] ไพศาล จันทรงษ์ และ ชัยณพพงศ์ ทองพวง. 2556.
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับ
ปริญญาเอก สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน.
การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิ่ง 2556,
น. 482-487.
- [13] เจือจันทร์ วัฒนาเจริญ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข. 2556.
ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษา
พยาบาลระดับปริญญาเอก. **การประชุมวิชาการ
ระดับชาติด้านอีเลิร์นนิ่ง 2556,** น. 491-496.
- [14] จิระ จิตสุภา ปรัชญนันท์ นิลสุข และ นวลศรี สงสม.
(2556). ความพร้อมในการเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยี
สารสนเทศ. **การประชุมวิชาการระดับชาติด้าน
อีเลิร์นนิ่ง 2556,** น.459-464.
- [15] Watkins, R. , Leigh, D. and Triner, D. 2004.
Assessing Readiness for E-Learning.
Performance Improvement Quarterly.
17(4) ;2004 ; pp. 66-79.
- [16] Yuan, Williams, B., Fang, and Pang. 2012.
Chinese baccalaureate nursing students'
readiness for self-directed learning. **Nurse
Education Today**, 32, 427-431, doi :
10.1016/j.nedt.2011.03.005.
- [17] El-Gilany, A-H., Abusaad, F.E.S. 2012. Self-
directed learning readiness and learning styles
among Saudi undergraduate nursing students,
Nurse EducationToday.
doi:10.1016/j.nedt.2012.05.003
- [18] Hung, Chou, Chen, and Own. 2010. Learner
readiness for online learning: Scale
development and student perceptions.
Computer & Education. 55(2010), pp. 1080-
1090:
- [19] มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2552. **แผนกลยุทธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2552-2556.** มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะ ในกรุงเทพมหานคร
Exercise Behaviors of People in Public Parks
in The Bangkok Metropolitan Area

กาญจนา บุญภักดี
Kanchana Boonphak
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Kanchanaka67@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนที่ออกกำลังกายในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร 2. ศึกษาปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมาออกกำลังกายในสวนสาธารณะ ในกรุงเทพมหานคร และ 3. เสนอแนวทางการส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 1,119 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ จากสวนสาธารณะ 20 แห่ง เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.9 มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.8 ส่วนใหญ่ มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.8 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.7 เหตุผลที่มาออกกำลังกายส่วนมากไม่มีปัญหาสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 90.3 พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครนั้นส่วนใหญ่ออกกำลังกายมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 51.5 เวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายมักเป็นเวลาย่ำเย็นหลังเลิกงาน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ใช้เวลาในการออกกำลังกายส่วนมาก มากกว่า 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 71.3 ลักษณะการออกกำลังกายส่วนมากออกจนเหนื่อย คิดเป็นร้อยละ 64.3 กิจกรรมที่ใช้ในการออกกำลังกายส่วนใหญ่วิ่ง คิดเป็นร้อยละ 48.8 ความต้องการในการออกกำลังกาย ส่วนมากต้องการพักผ่อน สนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 37.5 การตัดสินใจออกกำลังกาย ออกกำลังกายตามความจำเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 75.9 สถานที่ที่ออกกำลังกายเป็นประจำ ได้แก่ สนามกีฬา/สวนใกล้บ้าน คิดเป็นร้อยละ 68.9 และส่วนใหญ่จะออกกำลังกาย คนเดียว คิดเป็นร้อยละ 39.7 ปัจจัยเสริมในการออกกำลังกาย ลำดับที่ 1 ได้แก่ สถานที่กลางแจ้งของหน่วยงานมีความสะดวก ($\bar{x} = 3.03$) รองลงมาได้แก่ หน่วยงานมีการจัดเตรียมสถานที่ ($\bar{x} = 2.99$) และ กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริม ($\bar{x} = 2.97$) ปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกายของประชาชน ได้แก่ ครอบครัวให้กำลังใจเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาได้แก่ การได้รับการยอมรับจากสังคม ($\bar{x} = 3.37$) และครอบครัวสนับสนุนงบประมาณ ($\bar{x} = 3.18$)

คำสำคัญ: พฤติกรรม การออกกำลังกาย สวนสาธารณะ ปัจจัย ส่งเสริม

Abstract

The purpose of this research were to study exercise behaviors and the factors promote and supporting the exercise behaviors of the people in the public parks in Bangkok metropolitan area. It also considered the guidelines for promoting of exercising in public parks. The sample for the study consisted of 1,119 persons from 20 public parks using accidental random sampling. The instrument for data collection was a questionnaire with a reliability level of 0.95. The statistics for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The result of the study showed that most of people who exercised were male 64.9 %, aged between 21-30 years old 29.80 %, holding under Bachelor's Degree 67.8% and students 25.7%. The reason for exercising was not because of ill-health 90.30 %. Most of the respondent exercised more than three times a week 51.5%, in the evening after work 48.5, and spent more than 30 minutes 71.3% doing exercise activities. Furthermore, most people exercise until they were tired 64.30 % and chose running 48.80 %. The

reasons for exercising were to relax and for enjoyment 37.5%. The decision to do exercise was because respondents were pleased to do it 75.90 %. The place for regular exercise could be at a playground or a nearly park 68.9%, by oneself 39.7%. The factors in promoting exercise were found to be, in order, air conditioning available at the office which is very convenient ($\bar{x}$ = 3.03); arrangements made by the office ($\bar{x}$ =2.99); and the promotional policy of the Ministry of Public Health ($\bar{x}$ =2.97). The supporting factors for =exercising were, in order, the family's beliefs ($\bar{x}$ =3.69), following the acceptance of society ($\bar{x}$ =3.37), and the family's budget ($\bar{x}$ =3.18).

Keywords : Behaviors, Exercise, Public Parks, Factor, Promote

1.บทนำ

มนุษย์เราทุกคนต้องการการเคลื่อนไหวต้องการออกกำลังกายซึ่งมีความจำเป็นต่อการรับประทานอาหารและการพักผ่อน การออกกำลังกายทำให้ร่างกายเจริญเติบโตและแข็งแรง การออกกำลังกายจึงเข้ามามีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้คนเรามีสุขภาพดี เพื่อต่อต้านกับโรคระบาดที่ค่อนข้างจะรุนแรงขึ้นทุกขณะ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ข้าราชการบริพารหลังการออกกำลังกายพระวรกายประจำวันเพื่อฟื้นฟูพระวรกายหลังจากทรงพระประชวรเมื่อ พ.ศ.2525 ความว่า “ การออกกำลังกายนั้นถ้าทำน้อยไปร่างกายจะเฉา ถ้าทำมากไปร่างกายและจิตใจก็จะซ้ำ ” [1] การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต้องมีการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชนในชาติอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องในทุกด้านดังที่แผนพัฒนาการศึกษาระดับชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) [2] ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าด้วยดีต้องมีการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนในชาติอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องในทุกด้านโดยการเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะสามารถช่วยพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ [3] การพัฒนาคนที่มีคุณภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จะดีเพียงด้านใดด้านหนึ่งก็จะถือว่าไม่สมบูรณ์ ถ้าสุขภาพไม่ดี ร่างกายก็อ่อนแอ จะส่งผลให้จิตใจห่อเหี่ยวไปด้วย ส่วนหนึ่งของการมีสุขภาพไม่ดีขึ้นจะต้องอาศัยการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และต้องมีการวางแผน วางพื้นฐานให้เป็นคนรักและเห็นความสำคัญของกีฬาและการออกกำลังกาย กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดใหญ่และเป็นศูนย์กลางความเจริญต่างๆของประเทศไทย มีจำนวนประชากรมากถึง 5,710,883 คน [4] จึงทำให้เกิดสภาพสังคมที่แออัดภายในกรุงเทพมหานคร ประชากรต้องพบกับสภาพอากาศ การจราจรที่ติดขัด สภาพสังคมเศรษฐกิจ ที่ส่งผลเสียต่อร่างกาย จิตใจ สังคมวัฒนธรรม ของคนเรา ภาวะดังกล่าวทำให้คนต้องดิ้นรนต่อสู้แข่งขันเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ดึงเครียด วิดกกังวล อันเป็นผลต่อสุขภาพจิต และร่างกาย

ต้องเคร่งเครียดอยู่กับหน้าที่การงานจนไม่ได้รับการพักผ่อนเพียงพอ ทำให้ร่างกายอ่อนแอ ดังนั้นคนเราจึงพยายามหาเวลาว่างเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านร่างกายและจิตใจด้วยการออกกำลังกาย จะเห็นได้จากในกรุงเทพมหานครมีสวนสาธารณะมากถึง 20 แห่ง เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ แต่ก็ยังมีประชาชนบางส่วนที่มีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ออกกำลังกายไม่สม่ำเสมอ ไม่มีการเตรียมพร้อมร่างกายก่อนออกกำลังกาย การแต่งกายไม่เหมาะสม รับประทานอาหารหลังจากการออกกำลังกาย เป็นต้น กอปรกับปัจจุบันมีโรคระบาดเกิดขึ้นมากมาย เช่น โรคซาร์ โรคไข้หวัดนก หรือไข้หวัด สายพันธุ์ใหม่ 2009 ซึ่งกำลังระบาดอยู่ทั่วโลกในปัจจุบัน คร่าชีวิตมนุษย์โลกไปแล้วหลายร้อยคน ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีการระบาดอยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งไข้หวัดนั้นยังไม่มียาชนิดใดสามารถรักษาได้นอกจากการป้องกันตนเอง ให้ออกห่างจากโรคติดต่อ เช่น การออกกำลังกาย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองอย่างถูกวิธี และคุณภาพชีวิตยังส่งต่อตนเอง ต่อองค์กร [5] จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาพฤติกรรม การออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เพราะในปัจจุบันประชาชนต้องการออกกำลังกายมีแนวโน้มสูงขึ้น การเลือกสถานที่พักผ่อนและเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายภายในท้องถิ่น ว่ามีความเหมาะสมกับความต้องการอย่างไร เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจยิ่งขึ้น และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการออกกำลังกาย ตลอดจนปลูกฝังให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการออกกำลังกาย อันจะส่งผลให้สุขภาพดี ปลอดภัยจากโรคระบาดตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนที่ออกกำลังกายในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเสริมและสนับสนุนที่ทำให้ประชาชนมาออกกำลังกาย
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชนที่ออกกำลังกายในสวนสาธารณะ ในกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายในสวนสาธารณะของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายและปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการออกกำลังกายของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการออกกำลังกายและพัฒนาารูปแบบการจัดบริการการออกกำลังกายให้กับประชาชนที่มาออกกำลังกายในสวนสาธารณะ ต่างๆ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่ออกกำลังกายในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครจำนวน 23,802,000 คน [6] กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่ออกกำลังกายในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร จำนวน 384 คน ได้มาโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ และผู้วิจัยเก็บเพิ่มเป็นจำนวน 1,119 คน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนที่ออกกำลังกายในสวนสาธารณะ ในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

- ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ปัญหาสุขภาพ
- พฤติกรรมการออกกำลังกาย
- ปัจจัยเสริมที่ทำให้ประชาชนออกกำลังกาย
- ปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกาย

5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความหมายของพฤติกรรม แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ความหมายของการออกกำลังกาย

กาย สาเหตุของการออกกำลังกาย ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ปัจจัยเสริมและปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกาย ประเภทการออกกำลังกาย ประโยชน์การออกกำลังกาย ขั้นตอน หลักการและความสำคัญของการออกกำลังกาย และสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่างๆตลอดจนการผสมผสานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการมุ่งสอบถามข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ความถี่ในการออกกำลังกาย **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนในการออกกำลังกาย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ **ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกาย

7. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ และนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.95 และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลประชาชนในสวนสาธารณะ 20 แห่ง ได้แก่ สวนเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา สวนธนบุรีรมย์ สวนเบญจกิติ สวนเบญจสิริ สวนรมณีนารถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสราญรมย์ สวนสันติชัยปราการ สวนสันติภาพ สวนเฉลิมพระเกียรติเกียกกาย สวน 50 พรรษา สวน 60 พรรษา สวนจตุจักร สวนพรรณภิรมย์ สวนพระนคร สวนรมณีย์ทุ่งสีกัน สวนวชิรเบญจทัศ สวนวนธรรม สวนเสรีไทย สวนหลวง ร.9 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 1,119 คน

9. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย ร้อยละ 64.9 มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อย

ละ 29.8 ส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 67.8 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 25.7 เหตุผลที่มาก่อการออกกำลังกายส่วนมากไม่มีปัญหาสุขภาพ ร้อยละ 90.3 พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครนั้นส่วนใหญ่ออกกำลังกายมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 51.5 เวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายมักเป็นเวลายื่นหลังเลิกงาน ร้อยละ 48.5 ใช้เวลาในการออกกำลังกายส่วนมาก มากกว่า 30 นาที ร้อยละ 71.3 ลักษณะการออกกำลังกายส่วนมากออกจนเหนื่อย ร้อยละ 64.3 กิจกรรมที่ใช้ในการออกกำลังกายส่วนใหญ่ คือ วิ่ง ร้อยละ 48.8 ความต้องการในการออกกำลังกาย ส่วนมากออกกำลังกายเพราะต้องการพักผ่อน สนุกสนาน ร้อยละ 37.5 อิทธิพลในการตัดสินใจออกกำลังกาย ออกกำลังกายตามความจำเป็นของตนเอง ร้อยละ 75.9 สถานที่ที่ออกกำลังกายเป็นประจำ ได้แก่ สนามกีฬา/สวนใกล้บ้าน ร้อยละ 68.9 และส่วนใหญ่จะออกกำลังกาย คนเดียว ร้อยละ 39.7 ปัจจัยเสริมในการออกกำลังกายลำดับที่ 1 ได้แก่ สถานที่กลางแจ้งของหน่วยงานมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 รองลงมาได้แก่ หน่วยงานมีการจัดเตรียมสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และ กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกายของประชาชนได้แก่ ครอบครัวให้กำลังใจเป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมาได้แก่ การได้รับการยอมรับจากสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 และครอบครัวสนับสนุนงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	726	64.9
	- หญิง	393	35.1
	รวม	1,119	100.0
2	อายุ		
	- ต่ำกว่า 20 ปี	234	20.9
	- 21- 30 ปี	333	29.8
	- 31- 40 ปี	303	27.1
	- มากกว่า 40 ปี	249	22.2
	รวม	1,119	100.0
3.	วุฒิการศึกษา		
	- ต่ำกว่า ปริญญาตรี	759	67.8
	- ปริญญาตรี	303	27.1
	- สูงกว่าปริญญาตรี	57	5.1
	รวม	1,119	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4.	ประกอบอาชีพ		
	- รับราชการ	165	14.7
	- พนักงานสถาบัน	105	9.4
	- นักเรียน/นักศึกษา	288	25.7
	- พนักงานเอกชน	150	13.4
	- ประกอบอาชีพอิสระ	132	11.8
	- ค้าขาย	75	6.7
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	123	11.0
	- เกษียณอายุ	60	5.4
	- อื่นๆ	21	1.9
	รวม	1,119	100.0
5	ปัญหาสุขภาพ		
	-ไม่มี	1011	90.3
	-มี	108	9.7
	รวม	1,119	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนที่มาก่อการออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย ร้อยละ 64.9 เพศหญิง ร้อยละ 35.1 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 29.8 ส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี ร้อยละ 67.8 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 25.7 เหตุผลที่มาก่อการออกกำลังกายส่วนมากไม่มีปัญหาสุขภาพ ร้อยละ 90.3

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการออกกำลังกาย

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	พฤติกรรมที่ออกกำลังกาย		
	- มากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์	576	51.5
	- 3 ครั้ง/สัปดาห์	168	15.0
	- 2 ครั้ง/สัปดาห์	351	31.4
	- 1 ครั้ง/สัปดาห์	6	0.5
	- อื่นๆ	18	1.6
	รวม	1,119	100.0
2.	เวลาในการออกกำลังกาย		
	- เช้า	42	3.8
	- เย็นหลังเลิกงาน	543	48.5
	- เช้าวันหยุด	45	4.0
	- เย็นวันหยุด	336	30.0
	- โอกาสพิเศษ	150	13.4
	- อื่นๆ	3	0.3
	รวม	1,119	100.0
3.	ระยะเวลาในการออกกำลังกาย		
	- ไม่เกิน 10 นาที	18	1.6
	- 10 – 20 นาที	108	9.7
	- 21 - 30 นาที	195	17.4
	- มากกว่า 30 นาที	798	71.3
	รวม	1,119	100.0

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการออกกำลังกาย (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4	การออกกำลังกาย		
	- ออกเล็กน้อย	243	21.7
	- ออกจนเหนื่อย	720	64.3
	- ออกจนเหงื่อออกมาก	153	13.7
	- อื่นๆ	3	0.3
	รวม	1,119	100.0
5.	กิจกรรมในการออกกำลังกาย		
	-เดินเร็ว	117	10.5
	-วิ่ง	546	48.8
	-ปั่นจักรยาน	96	8.6
	-เดินแอร์โรบิค	39	3.5
	-กระโดดเชือก	12	1.1
	-ว่ายน้ำ	66	5.9
	-กิจกรรมเข้าจังหวะ	30	2.7
	-ฟุตบอล	96	8.6
	-ร่วมวิ่งให้เก็ก	9	0.8
	-อื่นๆ	108	9.5
	รวม	1,119	100.0
6	เหตุผลในการออกกำลังกาย		
	- มีสุขภาพดี	228	20.4
	- พบปะผู้คน	30	2.7
	- มีรูปร่างสวยงาม	198	17.7
	- พักผ่อน สนุกสนาน	420	37.5
	- รักษาอาการโรค	123	11.0
	- ทำหาย แสดงความสามารถ	105	9.4
	- อื่นๆ	15	1.3
	รวม	1,119	100.0
7	อิทธิพลในการตัดสินใจออกกำลังกาย		
	- ทำตามนโยบาย	849	75.9
	- ตามความจำเป็นของตนเอง	198	17.7
	- การชักชวนของเพื่อน	51	4.6
	- การสื่อสารมวลชน	6	0.5
	- อื่นๆ		
	รวม	1,119	100.0
8	สถานที่ในการออกกำลังกาย		
	ปกติ	771	68.9
	- สนามกีฬา/สวนใกล้บ้าน	45	4.0
	- สนามกีฬาในหน่วยงาน	66	5.9
	- ห้องออกกำลังกาย		
	หน่วยงาน	201	18.0
	- สนาม/บริเวณบ้าน	36	3.2
	- อื่นๆ		
	รวม	1,119	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
9	สมาชิกที่ออกกำลังกายด้วย		
	- คนเดียว	444	39.7
	- เพื่อนร่วมงาน	219	19.6
	- เพื่อนบ้าน	102	9.1
	- ครอบครัว	255	22.8
	- อื่นๆ	99	8.8
	รวม	1,119	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่าพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครนั้นส่วนใหญ่ ออกกำลังกายมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 51.5 เวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายมักเป็นเวลาเย็นหลังเลิกงาน ร้อยละ 48.5 ใช้เวลาในการออกกำลังกายส่วนมาก มากกว่า 30 นาที ร้อยละ 71.3 ลักษณะการออกกำลังกายส่วนมากออกจนเหนื่อย ร้อยละ 64.3 กิจกรรมที่ใช้ในการออกกำลังกายส่วนใหญ่วิ่ง ร้อยละ 48.8 ความต้องการในการออกกำลังกายส่วนมากต้องการพักผ่อน สนุกสนาน ร้อยละ 37.5 อิทธิพลในการตัดสินใจออกกำลังกาย ออกกำลังกายตามความจำเป็นของตนเอง ร้อยละ 75.9 สถานที่ที่ออกกำลังกายเป็นประจำ ได้แก่ สนามกีฬา/สวนใกล้บ้าน ร้อยละ 68.9 และส่วนใหญ่จะออกกำลังกาย คนเดียว ร้อยละ 39.7

ตารางที่ 3 ปัจจัยเสริมที่ทำให้ออกกำลังกาย

ที่	รายการ	n = 1119		ระดับ
		$\bar{X}$	SD	
1	กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริม	2.97	0.98	ปานกลาง
2	หน่วยงานมีการจัดเตรียมสถานที่	2.99	1.01	ปานกลาง
3	สถานที่กลางแจ้งของหน่วยงานมีความสะดวก	3.03	1.06	ปานกลาง
4	หน่วยงานมีห้องออกกำลังกาย	2.88	1.14	ปานกลาง
5	หน่วยงานกำหนดเวลาในการออกกำลังกาย	2.70	1.11	ปานกลาง
6	มีเจ้าหน้าที่แนะนำในหน่วยงาน	2.32	1.15	ปานกลาง
7	ห้องออกกำลังกายในหน่วยงานสวยงาม	2.97	1.14	ปานกลาง
8	หน่วยงานจัดโปรแกรมออกกำลังกาย	2.53	1.17	ปานกลาง
9	หน่วยงานจัดกิจกรรมเสริม	2.64	1.09	ปานกลาง
10	หน่วยงานจัดอุปกรณ์เสริม	2.78	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	รายการ	n = 1119		ระดับ
		$\bar{X}$	SD	
11	มีการจัดแข่งขันกีฬาในหน่วยงาน	2.58	1.14	ปานกลาง
12	มีการแข่งขันกีฬาทั่วยุหน่วยงานอื่นๆ	2.68	1.16	ปานกลาง
13	ได้รับงบประมาณจากจังหวัด	2.55	1.09	ปานกลาง
14	ได้รับงบประมาณจากเขต	2.53	1.07	ปานกลาง
15	หน่วยงานมีงบประมาณชัดเจน	2.57	1.15	ปานกลาง
	เฉลี่ยรวม	2.71	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยเสริมในการออกกำลังกายลำดับที่ 1 ได้แก่ สถานที่กลางแจ้งของหน่วยงานมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 รองลงมาได้แก่ หน่วยงานมีการจัดเตรียมสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และ กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97

ตารางที่ 4 ปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกาย

ที่	รายการ	n = 1119		ระดับ
		$\bar{X}$	SD	
1	ผู้บริหารระดับสูงสนับสนุน	2.89	1.10	ปานกลาง
2	ผู้บริหารหน่วยงานสนับสนุน	2.66	1.01	ปานกลาง
3	ผู้บริหารทุกระดับให้กำลังใจ	2.73	1.07	ปานกลาง
4	ผู้ร่วมงานให้กำลังใจ	2.97	1.04	ปานกลาง
5	บุคลากรสาธารณสุขให้กำลังใจ	2.74	1.10	ปานกลาง
6	บุคลากรในหน่วยงานยกย่องผู้เล่นกีฬา	2.87	1.08	ปานกลาง
7	เพื่อนจากหน่วยงานอื่นให้กำลังใจ	3.04	1.02	ปานกลาง
8	ครอบครัวให้กำลังใจ	3.69	0.92	ปานกลาง
9	ครอบครัวสนับสนุนงบประมาณ	3.18	1.07	ปานกลาง
10	ได้รับการยอมรับจากสังคม	3.37	1.01	ปานกลาง
11	มีเงินเหลือแล้วจึงออกกำลังกาย	2.60	1.18	ปานกลาง
12	ผู้บริหารและเพื่อนร่วมกันออกกำลังกาย	2.87	1.04	ปานกลาง
13	เพื่อนร่วมงานกระตุ้นให้ออกกำลังกาย	2.90	1.11	ปานกลาง
14	มีบุคคลต้นแบบในการกระตุ้นให้ออกกำลังกาย	2.71	1.13	ปานกลาง
15	การประชาสัมพันธ์ มีผลต่อการตัดสินใจออกกำลังกาย	2.79	1.17	ปานกลาง
	เฉลี่ยรวม	2.93	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกายของประชาชนได้แก่ ครอบครัวให้กำลังใจเป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมาได้แก่ การได้รับการยอมรับจากสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 และครอบครัวสนับสนุนงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18

10. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มามีออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย ร้อยละ 64.9 มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 29.8 ส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 67.8 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 25.7 เหตุผลที่มามีออกกำลังกายส่วนมากไม่มีปัญหาสุขภาพ ร้อยละ 90.3 อาจเนื่องมาจากปัจจุบันประชาชนนิยมออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง และเพื่อรักษารูปร่างให้เหมาะสม พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครนั้น ส่วนใหญ่ออกกำลังกายมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 51.5 สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธร อั้นเจริญ [7] ทำการศึกษาสภาพความต้องการการออกกำลังกายของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาออกกำลังกายสัปดาห์ละ 1-2 วัน เวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายมักเป็นเวลาเย็นหลังเลิกงาน ร้อยละ 48.5 จะเห็นได้ว่าปัจจุบันประชาชนนิยมออกกำลังกายตอนเย็นหลังเลิกการทำงาน อาจเนื่องมาจากเป็นเวลาที่สามารถทำกิจกรรมต่างๆได้ และหลีกเลี่ยงภาวะรถติดในการจราจรของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร แก้วมาก [8] ที่ได้ศึกษาความต้องการบริการด้านการออกกำลังกายของคณาจารย์ และนักศึกษาในสถาบันราชภัฏที่พบว่า ช่วงเวลาที่บุคลากรและนักศึกษาต้องการให้มีบริการการออกกำลังกาย ได้แก่ เวลา 17.10-18.30 น.และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธร อั้นเจริญ[7] ทำการศึกษา สภาพความต้องการการออกกำลังกายของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าช่วงเวลาที่นักศึกษาใช้ในการออกกำลังกาย คือ ช่วง 18.00-20.00 น. ส่วนเวลาในการออกกำลังกายส่วนมาก มากกว่า 30 นาที ร้อยละ 71.3 ทั้งนี้อาจเป็นเวลาที่เหมาะสมกับการออกกำลังกาย สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธร อั้นเจริญ [7] ทำการศึกษา สภาพความต้องการการออกกำลังกายของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เวลาที่นักศึกษาใช้ในการออกกำลังกาย คือ 15 - 30 นาที ลักษณะการออกกำลังกายส่วนมากออกจนเหนื่อยและเหงื่อออก ร้อยละ 64.3 กิจกรรมที่ใช้ในการออกกำลังกายส่วนใหญ่วิ่ง ร้อยละ 48.8 อาจเนื่องมาจากเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำได้เลยสะดวกและรวดเร็วไม่ต้องใช้

อุปกรณ์ใดๆทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของยังยุทธ อั้นเจริญ [7] ทำการศึกษา สภาพความต้องการการออกกำลังกายของ นักศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ประเภท กิจกรรมที่นักศึกษาใช้ในการออกกำลังกาย 4 กิจกรรมแรก ได้แก่ วิ่งเพื่อสุขภาพอยู่ด้วย ความต้องการในการออกกำลังกาย ส่วนมากต้องการพักผ่อน สนุกสนาน ร้อยละ 37.5 อิทธิพลในการตัดสินใจออกกำลังกาย ออกกำลังกายตามความ จำเป็นของตนเอง ร้อยละ 75.9 สถานที่ที่ออกกำลังกายเป็นประจำ ได้แก่ สนามกีฬา/สวนใกล้บ้าน ร้อยละ 68.9 จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่สนใจที่จะออกกำลังกายในสนามกีฬา หรือสวนใกล้บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของยังยุทธ อั้นเจริญ [7] ทำการศึกษา สภาพความต้องการการออกกำลังกายของ นักศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สถานที่ที่ นักศึกษาชอบออกกำลังกายมากที่สุดในสถาบัน คือโรงยิมส์ สนาม สวนสุขภาพซึ่งอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ จะออกกำลังกาย คนเดียว ร้อยละ 39.7 ปัจจัยเสริมในการ ออกกำลังกายลำดับที่ 1 ได้แก่ สถานที่กลางแจ้งของ หน่วยงานมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานมีการจัดเตรียมสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ปัจจัยสนับสนุนในการออกกำลังกายของประชาชนได้แก่ ครอบครัวให้กำลังใจเป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมาได้แก่ การได้รับการยอมรับจากสังคมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.37 และครอบครัวสนับสนุนงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18

11. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานควรจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกายให้กับบุคลากร
 2. ครอบครัวควรส่งเสริมและให้กำลังใจซึ่งกันและกันในการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง
 3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางนโยบาย ส่งเสริมการออกกำลังกาย และจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร ตลอดจนมีบุคลากรที่ความรู้ด้านนี้มาให้คำแนะนำ
- ข้อเสนอเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป
1. ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการออกกำลังกายของบุคลากรในหน่วยงาน
 2. ศึกษาปัญหาในการออกกำลังกายของบุคลากรในหน่วยงาน

12. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานการอุดมศึกษาที่จัดสรรทุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณคณะกรรมการพิจารณาโครงการที่ให้ โอกาสสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งงานวิจัย และพิจารณาบทความ เพื่อนำเสนอในวารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

เอกสารอ้างอิง

- [1] ส.า. 2549. มหราชบัณฑิตยสถาน เรือใบเหวี่ยงทอง. ค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2554; จาก <http://www.thairath.co.th/news.php>
- [2] การกีฬาแห่งประเทศไทย. 2544. แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2545-2549) กรุงเทพฯ : ไทยมิตรการพิมพ์.
- [3] มงคล แว่นไทยสง และคณะ. 2546. การออกกำลังกายแบบแอโรบิก. กรุงเทพฯ : แมค.
- [4] สำนักสถิติพยากรณ์.สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2546-2555. สถิติประชากรจากทะเบียน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก www.thailandlawyercenter.com (วันที่ค้นข้อมูล 12 เมษายน 2554)
- [5] ลภ ศรีส่องค์ และไพฑูรย์ พิมพ์. 2555. คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ของข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจนครบาล. วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม. 11(2), น.140-145.
- [6] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชน. ค้นเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2554; จาก <http://www.nso.go.th/nso/nsopublish/service//survey/excerRep50.pdf>.
- [7] ยังยุทธ อั้นเจริญ. 2546. สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม. รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- [8] นพพร แก้วมาก. 2544. ความต้องการบริการด้านการออกกำลังกายของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ในสถาบันราชภัฏเลย. รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏเลย.

การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ
A Study on the Cultural Landscape of Wat Phra That
Hariphunchai Community to Design Public Facility

สุธาสิณี บุรีคำพันธุ์¹ เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง² และคัมพงค์ หนูบรรจง³
Suthasini Bureekhampun¹, Kriangsak Khiaomang² and Koompong Noobanjong³

¹นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

³รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ คือ 1) ศึกษาบริบทชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยที่ประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชุมชน สภาพสังคมและวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม และนโยบายการพัฒนาเมือง 2) ออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนสำหรับ 4 ชุมชน ที่มีอัตลักษณ์แตกต่างกัน 3) สำรวจความคิดเห็นของคนในบริเวณชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านท่า-ท่านาง จำนวน 154 คน ชุมชนศรีบุญเรือง จำนวน 108 คน ชุมชนชัยมงคล จำนวน 168 คน และชุมชนท่าขาม-บ้านอ้อม จำนวน 232 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนชัยมงคลมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนชัยมงคล พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80, คนในชุมชนศรีบุญเรืองมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศรีบุญเรือง พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.98, คนในชุมชนบ้านท่า-ท่านางมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านท่า-ท่านาง พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 และคนในชุมชนท่าขาม-บ้านอ้อมมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท่าขาม-บ้านอ้อม พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.10

สรุปโดยภาพรวมของความคิดเห็น ชุมชนต่างๆ ต้องการให้โครงการต่างๆ ในการพัฒนาเมืองลำพูน อยากรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ควรเน้นอัตลักษณ์ที่ชัดเจนและสามารถเข้ากับภูมิทัศน์เมืองหริภุญชัย

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ผลิตภัณฑ์สาธารณะ หริภุญชัย

Abstract

The important concerns for the designing of public facility for any communities are users need and suitable pattern with cultural landscape. The purposes of this research are 1) To study contexts of WAT PHRA THAT HARIPHUNCHAI Community including history, society condition and way of life, tradition and culture and city development policy, 2) To design public facilities including different identity of street signs and public furniture for 4 communities and 3) To survey the opinion of people live in the WAT PHRA THAT HARIPHUNCHAI community.

The samples used in this research was clustering sampled from people live in the WAT PHRA THAT HARIPHUNCHAI community including 154 people from BAAN TA - TA NANG community, 108 people from SRI BOONRUENG community, 168 people from CHAI MONGKOL community and 232 people from TA KHAM - BAAN HOM community.

From the results, it is found that for Chai Mongkol Community, overall opinion on street sign, and development strategy and community cooperation were at most level with the mean of 3.76, and 3.80 respectively. For Sriboonraung Community, overall opinion on street sign, and development strategy and community cooperation were at most level with the mean of 3.73, and 3.98 respectively. For Bantha-Thanang community, overall opinion on street sign and public furniture were at most level with the mean of 4.06 and 4.08 respectively. Finally, for Thakham-Banhom Community, overall opinion on street sign, and development strategy and community cooperation were at most level with the mean of 4.19, and 4.10 respectively.

In conclusion, community need people cooperation on development projects and for products design, identity should be concerned obviously and suitable with Hariphunchai city landscape.

Keywords : Cultural Landscape, Wat Phra That Hariphunchai Community, Public Facility, Hariphunchai

1. บทนำ

เมืองเก่าลำพูนจัดเป็นเมืองเก่าประเภทที่ 4 ตามยุทธศาสตร์ การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า พ.ศ. 2548-2552 คือ เป็นเมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษสืบมาแต่กาลก่อน และมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีลักษณะของรูปแบบวิวัฒนาการทางสังคมที่สืบต่อมาของยุคต่างๆ หรือเคยเป็นตัวเมืองดั้งเดิมในสมัยหนึ่ง หรือโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรมซึ่งมีคุณค่าในทางศิลปะโบราณคดี ประวัติศาสตร์ที่ปรากฏหลักฐานทางกายภาพที่บ่งบอกถึงลักษณะอันเด่นชัดของโครงสร้างเมืองหรือโบราณวัตถุสถานในอดีต และมีการใช้สอยในลักษณะเมืองที่ยังมีชีวิตอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน ในลักษณะชุมชนเมืองขนาดใหญ่กว่าที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการของจังหวัดที่มีจำนวนประชากรพักอาศัยเป็นจำนวนมาก [1] เมืองเก่าลำพูนถูกจัดเป็นเมืองสำคัญกลุ่มที่ 1 โดยคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เหตุผลเพราะเป็นเมืองเก่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในฐานะเป็นศูนย์กลางของ

อาณาจักรในยุคทวารวดี ด้วยสภาพเมืองเก่าที่ยังคงมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีอายุเก่าแก่และกระจายอยู่ทั่วเมืองจนอาจกล่าวได้ว่ารากเหง้าของลำพูนก็คือเมืองประวัติศาสตร์ที่ยังดำรงไว้ซึ่งประเพณี และศิลปวัฒนธรรม อันเป็นอัตลักษณ์ของเมืองลำพูน [2]

จากความสำเร็จในด้านการเป็นเมืองเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ควรค่าแก่การศึกษา การอนุรักษ์จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะทำการศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุทวารวดีเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ โดยอาศัยบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านสังคม วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อเพื่อให้เกิดแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเมืองเก่าและสามารถสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน แสดงถึงความโดดเด่นของชุมชนในด้านต่างๆ รวมทั้งวิถีทางที่ดำเนินและเป็นอยู่ มีการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และมีการพัฒนาที่สมดุลของชุมชนย่านวัดพระธาตุทวารวดี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

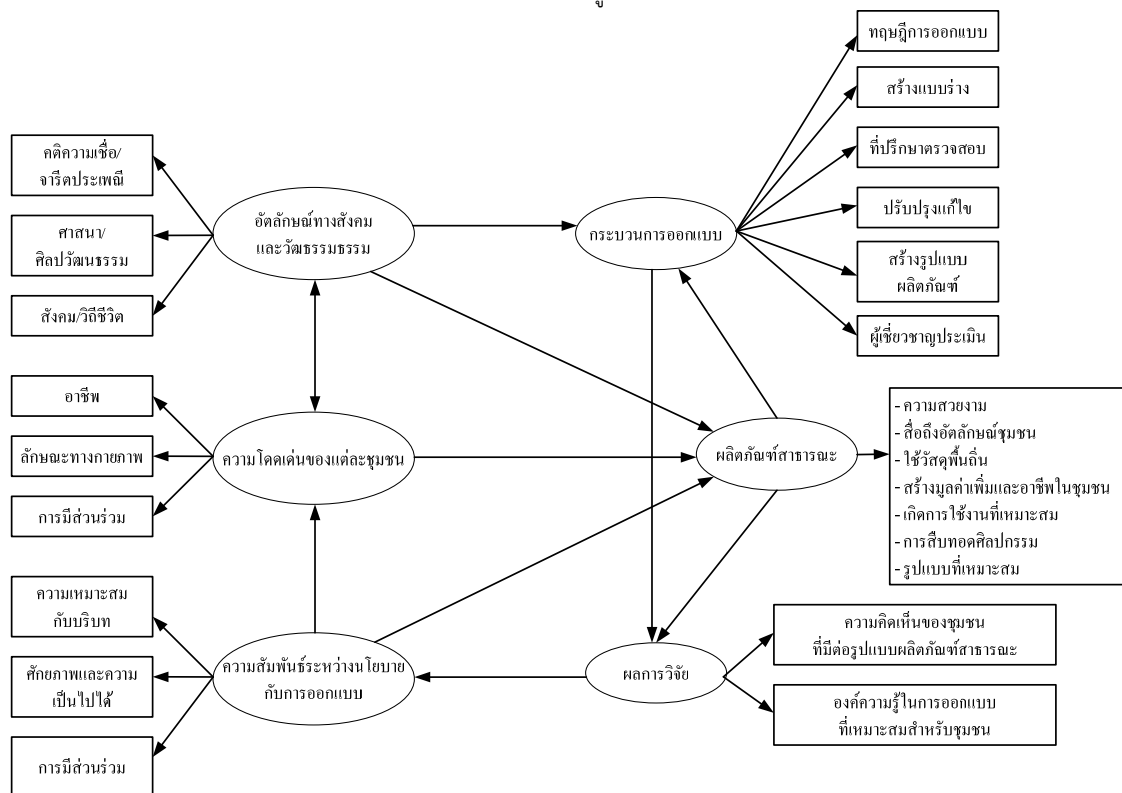
1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยที่ประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชุมชน สภาพสังคมและวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม นโยบายการพัฒนาเมือง

2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนสำหรับ 4 ชุมชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน

3. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของคนในบริเวณชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยได้จัดทำเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการทัศน์ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัยและศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเลือกชุมชนที่อยู่ในเขตเมืองเก่าที่เป็นศูนย์กลางและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนานประกอบไปด้วย ชุมชนบ้านท่า-ท่าทาง ชุมชนศรีบุญเรือง ชุมชนชัยมงคล และ ชุมชนท่าข้าม-บ้านอ้อม

4.1 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะที่ได้จากการศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

4.2 วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาและวิจัยเรื่องการศึกษาศิลปะวัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะนี้เป็นการวิจัยแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ [5] ผู้วิจัยจึงได้แสดงเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย

โดยอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกแบบ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองลำพูนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองเก่าลำพูน

1.2 แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน

1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยทั้งหมด 4 ชุมชน

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยถึงเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองลำพูนจำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน 2 คน ผู้นำชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย 4 คน

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผลแนวคิดจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองลำพูน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน และผู้นำชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยทั้ง 4 ชุมชนโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปสาระสำคัญไปใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนสำหรับ 4 ชุมชน

ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะสำหรับชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ทั้ง 4 ชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการนำข้อมูลทั้งจากการศึกษาภาคเอกสาร ภาคสนาม และการสัมภาษณ์เพื่อนำมาประมวลเป็นแนวคิดในการออกแบบโดยรายละเอียดของการดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1) สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนามรวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานราชการและตัวแทนชุมชน หลังจากนั้นได้นำข้อมูลนั้นมาทำการสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

2) การออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนนสำหรับ 4 ชุมชน ที่มีความแตกต่างกันตามความโดดเด่นของแต่ละชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลปัญหาและรายละเอียดในส่วนต่างๆ ทั้งทางด้านบริบท วิถีชีวิต ข้อกฎหมายและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองลำพูน การสรุปข้อมูลเพื่อเป็นแนวคิดในการออกแบบ เมื่อได้แนวคิดในการออกแบบ ผู้วิจัยได้ทำการร่างแบบความคิดโดยใช้ข้อมูลที่ได้ทำการสังเคราะห์แล้วมาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบ หลังจากที่ได้ทำการออกแบบแล้ว นำแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญในการ

ออกแบบทำการประเมินรูปแบบและแก้ไขรูปแบบอีกครั้ง เมื่อทำการแก้ไขรูปแบบครั้งสุดท้ายจึงได้นำไปทำเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะสำหรับ 4 ชุมชน และนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบไปทำการสอบถามชุมชนในการตอบแบบสอบถามเพื่อหาความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ เพื่อสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะสำหรับ 4 ชุมชน ย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นแบบประเมินประเภทมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ [3]

4) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมิน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือทั้งหมด 10 ท่าน ได้พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการคือ ทำการขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ถึงผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) [4]

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัยที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์

1) ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มผู้อาศัยอยู่ในชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย จำนวนประชากร คือ 2,363 คน โดยใช้วิธีการเลือกชุมชนที่อยู่ในย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 4 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านท่า-ท่านาง มีจำนวนประชากร 548 คน 135 ครัวเรือน, ชุมชนชุมชนศรีบุญเรือง มีจำนวนประชากร 386 คน 55 ครัวเรือน ชุมชนชัยมงคลมีจำนวนประชากร 601 คน 180 ครัวเรือน และชุมชนท่าขาม-บ้านฮ่อม มีจำนวนประชากร 828 คน 149 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย จำนวน 662 คน ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนบ้านท่า-ท่านาง จำนวน 154 คน ชุมชนชุมชนศรีบุญเรือง จำนวน

108 คน ชุมชนชัยมงคล จำนวน 168 คน และชุมชนท่าข้าม-บ้านอ้อม จำนวน 232 คน ซึ่งสามารถแจกแจงวิธีการเป็นดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งประชากรออกเป็น 4 ชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งตามลักษณะของประชากรที่เป็นอยู่และเลือกวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะที่ความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 662 คน

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แล้วนำกลุ่มตัวอย่างแต่ละชุมชนมารวมกัน จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 662 คน ซึ่งสาเหตุที่ผู้ทำวิจัยเลือกวิธีการนี้ เนื่องด้วยความแตกต่างของประชากรแต่ละชุมชนมีความโดดเด่นที่แตกต่าง [5]

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนน ข้อมูลของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ชุมชนที่อยู่อาศัย จำนวนระยะเวลาที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สาธารณะโดยรอบชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย (ประเภท ป้ายถนน) ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายสาธารณะในการพัฒนาเมือง

3) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือทั้งหมด 10 ท่าน นำแบบสอบถามไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

4) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยนำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ได้พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การวัดค่าความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่

ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient [4] โดยมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.88

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ทั้ง 4 ชุมชน ให้ตัวแทนแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์สาธารณะจำนวน 662 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 656 ฉบับ คิดเป็น 99 % หลังจากนั้นได้ทำการตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามออกเป็น 4 ชุมชนเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยค่าสถิติ หาค่าเฉลี่ยและร้อยละ, การวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะและนโยบายการพัฒนาเมือง วิเคราะห์โดยใช้สถิติ หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. รูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะจากการศึกษา ภูมิ-ทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย

รูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะที่ได้จากการศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และกลั่นกรองเพื่อหาข้อสรุปในรูปแบบเพื่อหาแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์

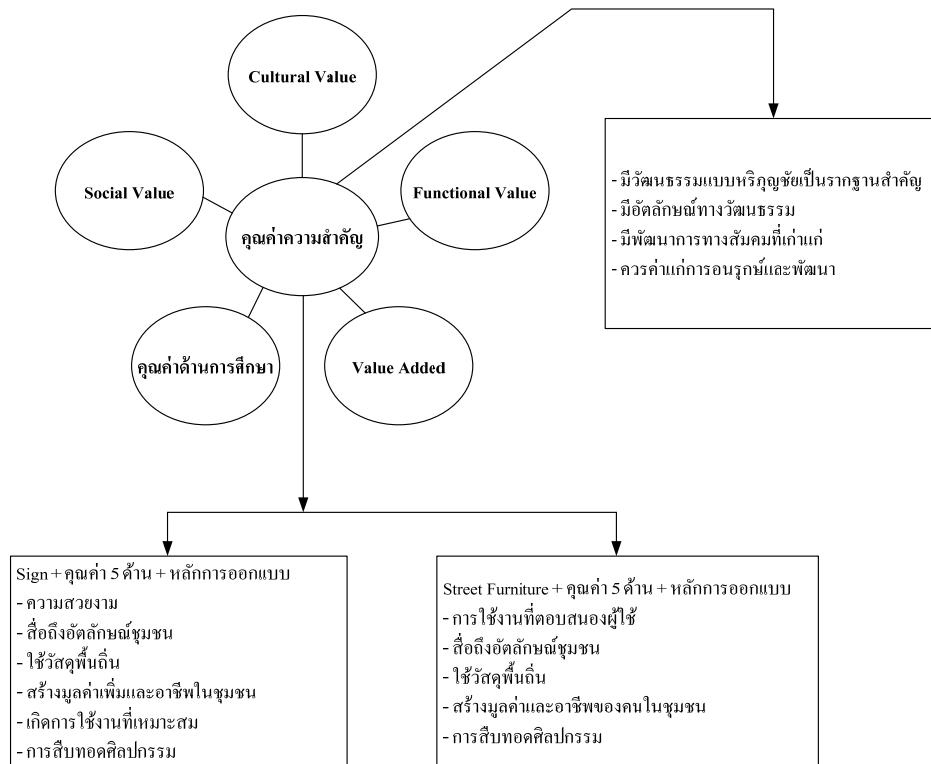
5.1 การวิเคราะห์งานออกแบบ

5.1.1 กรอบการวิเคราะห์ประเด็นทางคุณค่า

การวิเคราะห์งานออกแบบ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความสำคัญในด้านต่างๆ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์อันโดดเด่นของชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย โดยใช้คุณค่า [6] ความสำคัญของเมืองหริภุญชัยทั้ง 5 ด้านซึ่งประกอบด้วย คุณค่าด้านวัฒนธรรม คุณค่าทางการใช้งาน คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าด้านการศึกษา และคุณค่าด้านสังคม [7] นำมาเป็นแนวความคิดในการออกแบบในส่วนถัดไป

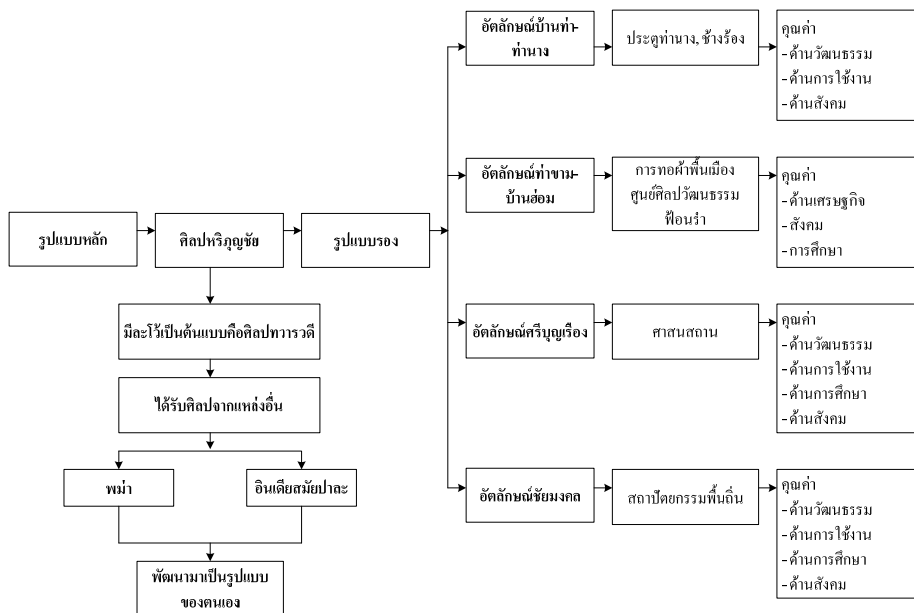
5.1.2 การประยุกต์กรอบคุณค่าผนวกกับหลักการออกแบบ

ในการประยุกต์กรอบคุณค่าทั้ง 5 ด้าน เพื่อนำข้อมูลไปผนวกกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงได้กรอบในการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

รูปที่ 2 กรอบในการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะ

5.1.3 แนวทางการออกแบบป้ายถนน

รูปที่ 3 แนวความคิดในการออกแบบป้ายถนน

ในการศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหริ-
ภุญชัยเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์สาธิตานั้น ผู้วิจัยได้
ออกแบบป้ายถนนเพื่อสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชน โดยได้
ออกแบบชุมชนละ 3 แบบและให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อ
เลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดดังแสดงในรูปที่ 4 ถึงรูปที่ 7

รูปที่ 4 ป้ายถนนชุมชนชัยมงคลภาพร่างป้ายถนนที่ได้พัฒนา
แนวความคิดมาจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

รูปที่ 5 ป้ายถนนชุมชนชัยมงคลใช้ลวดลายของรูปหงส์ผสมกับดอกบัวซึ่งเป็นดอกไม้ประจำศาสนาพุทธ

รูปที่ 6 ป้ายถนนชุมชนบ้านท่า-ท่านางใช้ลักษณะของช้างร่วมกับหลังคา
กำแพงเมือง

รูปที่ 7 ป้ายถนนชุมชนท่าขาม-บ้านฮ่อมใช้ลวดลายลักษณะท่าโพนรำ
ของหญิงสาวท่าจีบพนมและลีลาการรำรำผวกับการเรียบเรียง
ผู้หญิงเหมือนดอกไม้

6. ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นต่างๆ สามารถสรุป
ผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาบริบทชุมชนย่านวัดพระธาตุหริภุญชัย

ผลจากการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาเมืองหริภุญชัยซึ่งมีความเห็นว่าการจัดทำโครงการ
ต่างๆ นั้นควรให้ทั้งภาครัฐและประชาชนได้มีส่วนร่วมใน
โครงการพัฒนาต่างๆ เพื่อให้โครงการบรรลุตามเป้าหมายและ
เป็นที่ต้องการของชุมชนโดยแท้จริงและเพื่อลดความขัดแย้ง
ระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ส่วนในการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะ
สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชน โดยไม่ใช้ลวดลายที่
เกี่ยวข้องกับศาสนาสถานที่เป็นที่เคารพของคนในชุมชน
รวมทั้งควรมีการส่งเสริมอาชีพในชุมชน และสามารถสร้าง
ความตระหนักในคุณค่าของความเป็นสังคมและวิถีชีวิตของ
คนในชุมชน

6.2 ผลการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์

ผลการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญในด้าน
การออกแบบ ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อม ด้านสื่อทัศน
ด้านประเพณีและวัฒนธรรม และหัวหน้าชุมชน 4 ชุมชน ทั้ง
5 ท่าน โดยแสดงเป็นค่าเฉลี่ยรวมได้ดังนี้

ป้ายถนนชุมชนชัยมงคล รูปแบบที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยมาก
ที่สุดมีค่าเท่ากับ 4.21

ป้ายถนนชุมชนศรีบุญเรือง รูปแบบที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ย
มากที่สุดมีค่าเท่ากับ 4.45

ป้ายถนนชุมชนบ้านท่า-ท่านาง รูปแบบที่ 3 ได้คะแนน
เฉลี่ยมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 4.61

ป้ายถนนชุมชนท่าขาม-บ้านฮ่อม รูปแบบที่ 2 ได้คะแนน
เฉลี่ยมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 4.12

รูปแบบของผลิตภัณฑ์สาธารณะที่ได้จากการศึกษาภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมชุมชนย่านวัดพระธาตุหรือภูเขยั้นนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยใช้รูปแบบและลวดลายที่ไม่ขัดแย้งกับประเพณีและความเชื่อของคนในชุมชน เลือกใช้สีที่เข้ากับภูมิทัศน์ของเมือง ใช้วัสดุพื้นถิ่นที่สามารถส่งเสริมการมีอาชีพของคนในท้องถิ่นได้

6.3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์

ผลการประเมินความพึงพอใจของทั้ง 4 ชุมชนแสดงดังตารางที่ 1 - 4

ตารางที่ 1 ผลประเมินความคิดเห็นของชุมชนชัยมงคลที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านศิลปะและวัฒนธรรม	3.81	0.70	มาก
ด้านสังคม/ วิถีชีวิต	3.77	0.75	มาก
ด้านการเรียนรู้	3.70	0.76	มาก
รวมเฉลี่ย	3.76	0.73	มาก

ตารางที่ 2 ผลประเมินความคิดเห็นของชุมชนศรีบุญเรืองที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านศิลปะและวัฒนธรรม	3.88	0.76	มาก
ด้านสังคม/ วิถีชีวิต	3.70	0.86	มาก
ด้านการเรียนรู้	3.57	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	3.73	0.81	มาก

ตารางที่ 3 ผลประเมินความคิดเห็นของชุมชนบ้านท่า-ท่าทางที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านศิลปะและวัฒนธรรม	4.07	0.72	มาก
ด้านสังคม/ วิถีชีวิต	4.02	0.71	มาก
ด้านการเรียนรู้	4.07	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.06	0.69	มาก

ตารางที่ 4 ผลประเมินความคิดเห็นของชุมชนท่าข้าม-บ้านอ้อมที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สาธารณะประเภทป้ายถนน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านศิลปะและวัฒนธรรม	4.29	0.71	มาก
ด้านสังคม/ วิถีชีวิต	4.17	0.75	มาก
ด้านการเรียนรู้	4.09	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย	4.19	0.74	มาก

7. อภิปรายผลและสรุปผล

ผลจากการประเมินรูปแบบของผลิตภัณฑ์สาธารณะผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดในการออกแบบ คือ รูปแบบที่ทำการออกแบบ ควรคำนึงถึงคนใช้ซึ่งเป็นคนในชุมชนเป็นหลัก รูปแบบที่สื่อออกมาต้องสามารถให้คนในชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ เช่น ป้ายถนนต้องมีการเพิ่มอักษรล้านนาเพื่อให้

เยาวชนได้รู้จักภาษาล้านนา ผลจากการประเมินความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์สาธารณะป้ายถนนอยู่ในระดับดีทั้ง 4 ชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะ สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละชุมชนได้ เลือกใช้ลวดลายที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาสถาน และเลือกวัสดุที่เป็นการส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยสามารถเข้ากับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี องค์ประกอบที่เกิดจากการรับรู้ที่ประกอบด้วย เอกลักษณ์ โครงสร้าง และความหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [8] ซึ่งได้ทำการศึกษาจินตภาพเมืองลำพูนเพื่อการอนุรักษ์และ [9] ซึ่งได้ทำการศึกษาการพัฒนาวิสัยทัศน์จากพีชวงศ์ภูธรร่วมกับเศษวัสดุจากการเกษตรกรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] นักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2553. แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าลำพูน. กรุงเทพฯ: กระทรวงสิ่งแวดล้อม.
- [2] อภิญา เพื่องฟูกิจ. 2546. อัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- [3] บุญชม ศรีสะอาด. 2535. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [4] ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [5] วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2551. วิจัยวิทยการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [6] William R. Shadish, 1998. Theory of Evaluation. Available from http://www.stes-apes.med.ulg.ac.be/Documents_electroniques/EVA/EVA-GEN/ELE%20EVA-GEN%207231.pdf
- [7] สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2555 การเตรียมการขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.onep.go.th (วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2557).
- [8] พรชัย สุตันไชยนนท์. 2537. การศึกษาจินตภาพเมืองลำพูนเพื่อการอนุรักษ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองบัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [9] ธเนศ ภิรมย์การ และคณะ. 2556. การพัฒนาวิสัยทัศน์จากพีชวงศ์ภูธรร่วมกับเศษวัสดุจากการเกษตรกรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 12(2), น.69-76.

การศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา
ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
A Study of the Operating Conditions on Vocational Education Development under Policy
and Strategy of the Education Reform in Second Decade (2009-2018) of Schools under
Office of the Vocational Education Commission

ยศภัทวิชัย คุณบัวลา¹ และรวีวรรณ ชินะตระกูล²

Yospattaravish Khunbuala¹ and Ravewan Shinatrakool²

¹นักศึกษาหลักสูตร ค.อ.ม. (สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

²รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

dna1000thai@gmail.com, and sravewan@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามตำแหน่งงาน และขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 19,491 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 450 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test One-Way ANOVA และ Scheffe's Test ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ในภาพรวม 4 ด้าน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ($\bar{X}=3.87$) ด้านยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ($\bar{X}=3.85$) ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ ($\bar{X}=3.76$) และด้านขยายโอกาสในการเรียนสายอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ($\bar{X}=3.72$) ตามลำดับ (2) สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร ($\bar{X}=3.89$) มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน ($\bar{X}=3.71$) ทุกด้าน (3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่ ($\bar{X}=4.01$) มีสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X}=3.57$) ทุกด้าน (4) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพการดำเนินการพัฒนาอาชีวศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การดำเนินงาน การพัฒนาอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the operating conditions of the vocational education development under the policy and strategy of the education reform in the second decade (2009-2018) of technical schools under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission and 2) to compare the operating conditions of the vocational education development under the policy and strategy of the education reform in the second decade (2009-2018) of technical schools under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission based on opinions of administrators and teachers in technical schools under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission, which were discriminated by positions, school sizes and work experiences. The population of this study was 19,491 administrators and teachers in technical colleges under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission. The research instrument, which was a Five-Point Likert Scale questionnaire constructed by the researcher, was then administered to 450 administrators and teachers who were the subject of this study. The data obtained were statistically analyzed by means of percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and One-Way Anova. Scheffe's method was then performed to statistically test the pairwise comparison of the data.

The results of this study were as follows: (1) The level of the operating conditions of the vocational education development under the policy and strategy of the education reform in the second decade (2009-2018) of technical schools under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission in all four dimensions was at a high level ($\bar{X}=3.80$). The mean score ranging from the highest to the lowest were in the category of the efficiency development on administration and management ($\bar{X}=3.87$), the improvement of the vocational management quality ($\bar{X}=3.85$), the increase of learners in vocational area ($\bar{X}=3.76$) and the optimization of the opportunities in vocational study and professional development ($\bar{X}=3.72$) respectively. (2) The level of operating conditions of the vocational education development, when comparing, sorted by positions was significantly different at .05 level in all aspects which the level of administrator's opinions ($\bar{X}=3.89$) was higher than that of the teachers ($\bar{X}=3.71$). (3) The level of operating conditions of the vocational education development, when comparing, sorted by school sizes was significantly different at .05 level in all aspects which the mean score of the large-sized ($\bar{X}=4.01$) was higher than that of the medium-sized ($\bar{X}=3.71$). (4) The level of operating conditions of the vocational education development, when comparing, sorted by work experiences was significantly different at .05 level in all aspects.

Keywords : Operating Conditions, Vocational Education Development, policy, Strategy, the office of vocational Education commission

1. บทนำ

นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา [1] มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา และเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหา

และพัฒนาระบบการศึกษาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพซึ่งมีการเชื่อมโยงกฎหมาย และแผนพัฒนาประเทศต่างๆ

การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ได้กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาอาชีวศึกษา [2] ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ประกอบด้วย ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ปัจจุบันนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา อยู่ระหว่างการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการติดตามและตรวจสอบสภาพความเป็นจริงของการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ฯ ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมการดำเนินงาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาอาชีวศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ก่อนที่จะมีการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาในปี 2561 หรืออีก 5 ปีข้างหน้า เพื่อให้นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2561) ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา สำเร็จตามเป้าหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการพัฒนาอาชีวศึกษา อันจะนำข้อมูลที่ได้เพื่อใช้ในการวางแผน และปรับปรุงการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบทิศทางตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) อันจะนำไปสู่การพัฒนาอาชีวศึกษาให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่งงาน และขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้นโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 [2] และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ 2) ด้านการขยายโอกาสในการเรียนสายอาชีพและการฝึกอบรมวิชาชีพ 3) ด้านยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา 4) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

4. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งงาน ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีสภาพการดำเนินการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) แตกต่างกัน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ยกเว้น 3 จังหวัดชายแดนใต้ รวมจำนวน 19,491 คน [3]

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 450 คน โดยใช้วิธีการสุ่มประชากรแบบเจาะจง

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scales) 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น

(Reliability) แล้วนำไปวิเคราะห์โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient- α) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาเท่ากับ 0.98

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่งไปยังสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ใช้เวลา 2 เดือน (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2556) ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 342 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76.00 ของกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลสภาพการดำเนินงานพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีตำแหน่งงานและขนาดของสถานศึกษาต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test Independent ที่ระดับนัยสำคัญ (α) เท่ากับ 0.05

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ใช้วิธีของ Sheffe's

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1. ตำแหน่งงาน			
- ผู้บริหาร	118	34.50	2
- ครูผู้สอน	224	65.50	1
รวม	342	100.00	
2. ขนาดของสถานศึกษา			
- ขนาดกลาง	162	47.40	2
- ขนาดใหญ่	180	52.60	1
รวม	342	100	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
3. ประสบการณ์ในการทำงาน			
- น้อยกว่า 5 ปี	44	12.90	5
- ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี	58	17.00	3
- มากกว่า 10 ปี ถึง 15 ปี	51	14.90	4
- มากกว่า 15 ปี ถึง 20 ปี	74	21.60	2
- มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	115	33.60	1
รวม	342	100.00	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 และผู้บริหาร จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50

ขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 และสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 และส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60

7.2 สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ($\bar{X}=3.87$) ด้านยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ($\bar{X}=3.85$) ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ ($\bar{X}=3.76$) และด้านขยายโอกาสในการเรียนสายอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ($\bar{X}=3.72$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวม

สภาพการดำเนินงานการพัฒนา อาชีวศึกษา	ผู้บริหาร และครูผู้สอน		การ แปลความ	ลำดับ
	n = 342			
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียน สายอาชีพ	3.76	.54	มาก	3
2. ด้านขยายโอกาสในการเรียน สายอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม วิชาชีพ	3.72	.55	มาก	4
3. ด้านยกระดับคุณภาพการจัดการ อาชีวศึกษา	3.85	.55	มาก	2
4. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ	3.87	.70	มาก	1
รวม	3.80	.53	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตาเพิ่มมากขึ้น รองลงมาคือ มีการกำหนดเป้าหมายการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ และมีการกำหนดกรอบแนวทางการเพิ่มปริมาณผู้เรียนไว้อย่างเป็นระบบตามลำดับ โดยสภาพการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

2) ด้านขยายโอกาสในการเรียนสายอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อบริการชุมชน รองลงมาคือ มีการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีระบบการคัดเลือกนักเรียนที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษา ตามลำดับ โดยสภาพการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดอาชีวศึกษาเพื่อคนพิการ

3) ด้านยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดโครงการตรวจสอบเสถียรภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ มีการสนับสนุนให้สถานศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพให้ได้ระดับดี และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันและแสดงผลงาน ตามลำดับ โดยสภาพการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการส่งเสริมความร่วมมือโดยจัดนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ

4) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไปใช้ในงานบุคลากรของสถานศึกษา รองลงมาคือ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไปใช้ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลของสถานศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา ตามลำดับ โดยสภาพการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ด้านสื่อการสอน/วัสดุฝึก

7.3 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) จำแนกตามตำแหน่ง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตำแหน่งผู้บริหารมีสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552- 2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามตำแหน่งงานในสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงาน การพัฒนาอาชีวศึกษา	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	n = 118		n = 224			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียน สายอาชีพ	3.91	.59	3.69	.48	3.69*	.00
2.ด้านขยายโอกาสในการเรียน สายอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพ	3.83	.64	3.66	.49	2.54*	.01
3.ด้านยกระดับคุณภาพการ จัดการอาชีวศึกษา	4.06	.57	3.73	.51	5.38*	.00
4.ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ	4.11	.68	3.74	.68	4.64*	.00
ภาพรวม	3.98	.57	3.71	.48	4.60*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.4 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนา อาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย และค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตาม
นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.
2552- 2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงาน การพัฒนาอาชีวศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา				t	p
	กลาง		ใหญ่			
	n = 162		n = 180			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียน สายอาชีพ	3.55	.51	3.95	.48	-7.42*	.00
2.ด้านขยายโอกาสในการเรียน สายอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพ	3.52	.49	3.90	.53	-6.81*	.01
3.ด้านยกระดับคุณภาพการ จัดการอาชีวศึกษา	3.63	.52	4.04	.51	-7.17*	.00
4.ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ	3.56	.71	4.15	.56	-8.42*	.00
ภาพรวม	3.57	.49	4.01	.47	-8.48*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการ
ดำเนินงานตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและ
ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการดำเนินงาน
การพัฒนาอาชีวศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีสภาพการ
ดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

7.5 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนา อาชีวศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย และค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา ตาม
นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.
2552- 2561) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล			F	p
	n	$\bar{X}$	S.D.		
1.น้อยกว่า 5 ปี	44	3.44	.42	6.34*	.00
2.ตั้งแต่ 5-10 ปี	58	3.86	.46		
3.มากกว่า 10-15 ปี	51	3.91	.55		
4.มากกว่า 15-20 ปี	74	3.82	.44		
5.มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	115	3.84	.58		
รวม	342	3.80	.53		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนา
อาชีวศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ตาม
ประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนของ
ข้อมูลแบบทางเดียว (One-way anova) [4] ผลการวิเคราะห์
เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษากับ
ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และได้ทดสอบ
ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการ
ทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอนในภาพรวม ซึ่งทดสอบความ
แตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe's test พบว่า
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 4 กลุ่ม
ได้แก่ (1) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการ
ทำงานมากกว่า 10-15 ปี ($\bar{X}=3.91$) (2) ผู้บริหารและ
ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี
($\bar{X}=3.86$) (3) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการ
ทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป ($\bar{X}=3.84$) (4) ผู้บริหารและ
ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15-20 ปี
($\bar{X}=3.82$) มีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการพัฒนา
อาชีวศึกษา สูงกว่ากลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอนที่มี
ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ($\bar{X}=3.44$) ตามลำดับ

8. อภิปรายผล

8.1 การเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ มีสภาพการ
ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้
เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตาเพิ่ม
มากขึ้น ซึ่งสถานศึกษาอาจจะมียุทธศาสตร์ในการรับนักเรียนด้วย
ระบบโควตาที่ต่างกัน เช่น พิจารณาจากผลการเรียน หรือ
เกรด หรือให้สิทธิ์กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เช่น

นักกีฬา นักดนตรี เป็นต้น และยังได้มีการกำหนดเป้าหมาย การเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไว้อย่างชัดเจน และมีการ กำหนดกรอบแนวทางการเพิ่มปริมาณผู้เรียนไว้อย่างเป็นระบบ สำหรับสภาพการดำเนินงานซึ่งมีการดำเนินงานในระดับน้อย คือ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแนะ แนว ซึ่งการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ

8.2 การขยายโอกาสในการเรียนสายอาชีพศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการเรียนรู้สาย อาชีวศึกษาที่ปรากฏเด่นชัด คือ มีการจัดศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อ บริการชุมชน ซึ่งเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสใน การเรียนรู้ในสายงานและใช้ความรู้เพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน ซึ่ง เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับอาชีวได้ อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับ จักรพงษ์ ถาวรโชติ [5] ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัด กิจกรรมบริการวิชาชีพให้ชุมชนของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามแผนงาน และ ผู้วิจัยพบว่าการขยายโอกาสในการเรียนสายอาชีพศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพอีกหนึ่งรูปแบบ คือการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถฝึกประสบการณ์ จากสถานประกอบการจริง ถึงแม้ว่าการขยายโอกาสในการ เรียนสายอาชีพศึกษามีหลายรูปแบบ แต่จากการวิจัย ผู้วิจัย พบว่ายังมีสภาพการดำเนินงานต่ำสุดในด้านนี้ คือ มีการจัด อาชีวศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งอาจมีหลายสาเหตุที่นโยบาย ดังกล่าวยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร และต้องอาศัยความ ร่วมมือจากหลายปัจจัย สอดคล้องกับ ศรีสุข สุจิระกุล [6] ซึ่ง ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับความต้องการพื้นฐานที่เอื้อต่อ การศึกษาของนักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผล การศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษาของนักศึกษา พิการตามประเภทของความพิการ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่อ ด้านบริการ และด้านความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้ควรมีทางเลือกด้าน การพัฒนาอาชีพ ให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพเพื่อเป็น การเพิ่มช่องทางสำหรับคนพิการ

8.3 การยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา สถานศึกษาต่างๆมีสภาพการดำเนินงานในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดโครงการตรวจสอบเสถียรภาพใน สถานศึกษา มีการสนับสนุนให้สถานศึกษาผ่านการประเมิน คุณภาพให้ได้รับระดับดี รวมถึงการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมการแข่งขันและแสดงผลงาน แต่ยังมี การดำเนินงานซึ่ง มีสภาพการดำเนินงานอย่างไม่เต็มศักยภาพตามที่ต้องการ คือ มีการส่งเสริมความร่วมมือโดยจัดนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับ

ต่างประเทศ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานดังกล่าวจำเป็น จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับชาติ ซึ่ง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ [7] ปัจจุบันมีการอนุมัติ MOU ด้านการอาชีวศึกษา ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการไทย-จีน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือทางด้าน อาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ การ แบ่งปันข้อมูลข่าวสารด้านนโยบายการอาชีวศึกษาในระดับ รัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนนักเรียน ครู รวมทั้ง หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมเฉพาะด้านการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของสถานประกอบการทั้งสองฝ่ายในด้านการฝึก ปฏิบัติงาน และความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับ สถาบันอาชีวศึกษาของนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และ นักวิชาการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ทุกด้านบนพื้นฐานของความเท่าเทียม และต่างตอบแทน การดำเนินการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา จำเป็น จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยน ทางเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับ พรรณี ลีกิจวัฒน์ [8] ซึ่งศึกษาความต้องการแรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ของสถาน ประกอบการสังกัดการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พบว่า มีแนวโน้มความต้องการกำลังคนในประเภทวิชา อุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น

8.4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีสภาพการ ดำเนินงานโดยในระดับมาก ซึ่งพบว่า มีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา มาใช้ในงานบุคลากร ของสถานศึกษา และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อการศึกษา มาใช้ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ของสถานศึกษา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของ สถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า สภาพการดำเนินงานซึ่งมีการ ดำเนินงานในระดับต่ำ คือ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในการบริหาร ด้านสื่อการสอน/วัสดุฝึก อาจมีสาเหตุจาก ปัญหาด้านการจัดระบบสารสนเทศ ทำให้การนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารด้านสื่อการสอน/วัสดุฝึก มีการ ดำเนินงานไม่เป็นไปตามความต้องการเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาใน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจมีสาเหตุจากหลายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา [9] ศึกษา รายงานการติดตามผลการดำเนินงานของ สถานศึกษา (4 ภูมิภาค) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาใน สถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินงานด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา เป็นการ สำรวจสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และ

การบริหารจัดการในสถานศึกษา ข้อจำกัดในการดำเนินงานของสถานศึกษา 1) เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องปฏิบัติการเก่า ชำรุด และล้าสมัย 2) ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนา ติดตั้ง ปรับเปลี่ยนเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย มีคุณภาพและรวดเร็วกว่าเดิม 3) ความเร็วของระบบเครือข่ายยังไม่รองรับกับจำนวนผู้ใช้ และยังไม่เสถียร 4) ขาดแคลนบุคลากรดูแลและพัฒนาระบบ

8.5 จากผลการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา พบว่าตำแหน่งผู้บริหาร มีสภาพการดำเนินงานมากกว่าครูผู้สอน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารพิจารณาการบริหารในภาพรวม ส่วนครูผู้สอนอาจจะพิจารณาการบริหารเชิงลึกในระดับปฏิบัติการ สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยีมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางซึ่งอาจส่งผลให้สถานศึกษาขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษา มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง สำหรับประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีสภาพการดำเนินงานน้อย อาจเป็นเพราะยังไม่เข้าใจการดำเนินงานของสถานศึกษาครอบคลุมการบริหารงานทั้งระบบ

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุงแผนดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์ฯ ในส่วนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ มากยิ่งขึ้น และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศอย่างเร่งด่วน เพื่อให้สอดคล้องต่อความเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนอาชีวศึกษา
2. ควรศึกษา และหาหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมเพื่อทักษะทางภาษาต่างประเทศ เพื่อสามารถนำไปใช้สำหรับพัฒนาครู บุคลากร นักเรียน ให้มีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิตี.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2556. **ภารกิจและนโยบาย**. ค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.vec.go.th>
- [3] ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา. 2556. **รายงานสรุปจำนวนบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อประกอบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปี พ.ศ.2556**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://techno.vec.go.th/Default.aspx?tabid=659> (วันที่ค้นข้อมูล: 10 สิงหาคม 2556).
- [4] รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2545. **วิธีวิจัยการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เพื่องฟ้าพรินต์.
- [5] จักรพงษ์ ธารโชติ. 2549. **การจัดกิจกรรมบริหารทางวิชาชีพให้ชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- [6] ศรีสุข สุจิระกุล. 2551. **ระดับความต้องการพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [7] บัลลังก์ โรหิตเสถียร. 2556. **อนุมัติ MOU ด้านการอาชีวศึกษาระหว่างกระทรวงศึกษาธิการไทย-จีน**. ค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.moe.go.th/websm/2013/oct/334.html>
- [8] พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2553. **ความต้องการแรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ของสถานประกอบการสังกัดการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย**. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**, 9(2), น. 78-80.
- [9] สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา. 2555. **รายงานการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา (4 ภูมิภาค) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555**. ค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2556, จาก <http://bme.vec.go.th>

การศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

A Study of the Operating Condition and the Needs for Knowledge Management of
Colleges Under the Office of Vocational Education Commission

อมรัตน์ กองยอด¹ รวีวรรณ ชินะตระกูล² และเสมอ เรืองนันต์³
Ammarat Kongyod¹, Ravewan Shinatrakool² and Samer Roengnan³

¹นักศึกษาหลักสูตร ค.อ.ม. (สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

²รองศาสตราจารย์ ³อาจารย์ ประจำสาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ammarat.civil@hotmail.com, sravewan@yahoo.com, and smerr@kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 59 คน และครูจำนวน 350 คนรวมทั้งหมดจำนวน 409 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=3.32$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=3.21$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=3.10$) และด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=2.95$) เมื่อพิจารณาความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=4.28$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=4.12$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.11$) และด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=4.10$) ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการความรู้ไปใช้ของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีความต้องการในการนำการจัดการความรู้ไปใช้ของสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ทุกด้าน

คำสำคัญ: สภาพการดำเนินงาน ความต้องการ การจัดการความรู้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the operating conditions and the needs for the implementation of the knowledge management of colleges under the Office of Vocational Education Commission and 2) to compare the needs for implementation of the knowledge management of colleges based on opinions of administrators and teachers of colleges under the Office of Vocational Education Commission which are classified by school sizes. The research instrument, which was a Five-Point Likert Scale questionnaire constructed by the researcher, was administered to a total of 409 people which comprises in number of 59 administrators and 350 teachers who were the subject of this study. The data obtained were statistically analyzed by means of percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t-test.

1. The level of the operating conditions of the knowledge management of colleges under the Office of Vocational Education Commission in all four dimensions was at an average level ($\bar{X}=3.14$). For each dimension, the level of the operating conditions and the needs for the implementation of the knowledge management of colleges was also at an average level which the mean score ranging from the highest to the lowest were in the category of Knowledge Acquisition providing or Creating Knowledge ($\bar{X}=3.32$), Knowledge Organization ($\bar{X}=3.21$), Application of Knowledge ($\bar{X}=3.10$) and Knowledge Distribution ($\bar{X}=2.95$) respectively. When considering the needs for the implementation of the knowledge management of colleges based on opinions of administrators and teachers, it is found that the level of the needs were high ($\bar{X}=4.15$) which the highest mean score to the lowest were in Knowledge Acquisition providing or Creating Knowledge ($\bar{X}=4.28$), Knowledge Organization ($\bar{X}=4.12$), Application of Knowledge ($\bar{X}=4.11$), and Knowledge Distribution ($\bar{X}=4.10$) respectively.

2. The level of the needs for the implementation of the knowledge management of colleges, when compared, sorted by school sizes was significantly different at .05 level in all aspects. It is found that the colleges of moderate size had stronger needs for the implementation of the knowledge management than the large ones

Keywords : Operating Conditions, Knowledge Management, the Office of Vocational Education Commission

1. บทนำ

การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สอศ.ได้เริ่มต้นกำหนดนโยบายให้นำมาใช้นับแต่ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมีการดำเนินงานภายใต้กรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา มาตรฐานที่ 6 ภาวะผู้นำและการจัดการข้อกำหนดที่ 6.3 เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ตามตัวบ่งชี้ที่ 41 ระดับคุณภาพของการจัดระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ของสถานศึกษา [1] เนื่องจากความรู้ในสถานศึกษามีอยู่มากมาย แต่บางสถานศึกษาไม่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบ โดยเฉพาะความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) จะจางหายไปกับผู้เกษียณอายุราชการ หรือจากการลาออก การโอนไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ทำให้ความรู้ในคนๆนั้นไม่ได้ถูกเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์กับผู้ร่วมงานรุ่นหลัง และความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Explicit Knowledge) เช่น ตำรา เอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ เป็นความรู้ที่สามารถเผยแพร่แบ่งปันให้กับผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้นั้น จึงสมควรให้มีการนำมา “จัดการความรู้” [2]

จากการติดตามผลการนำการจัดการความรู้สู่การปฏิบัติในองค์กรสถานศึกษา [3] มีข้อสรุปปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการความรู้ไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านคน ไม่มีเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่แน่ใจว่าการดำเนินงานตามแนวคิดการจัดการความรู้จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ 2) ด้านกระบวนการ ผู้บริหารไม่สนับสนุนจริงจัง ขาดวิสัยทัศน์ ขาดนโยบายและแผนในการร่วมกันทำ KM การใช้ความรู้ขาดต่อเนื่อง ขาดความการกำกับติดตามการเก็บและการใช้องค์ความรู้ และงบประมาณมีน้อย 3) ด้านเทคโนโลยี ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่สมบูรณ์

สำนักงาน สอศ.ได้ให้ความสำคัญของการส่งเสริมดำเนินงานบริหารราชการตามกรอบแนวทางการจัดการความรู้ ซึ่งระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อให้การอาชีวศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และปฏิบัติราชการให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังมีปัญหาที่ค้นพบเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นในองค์กร

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ด้านการแสวงหาข้อมูล ซึ่งครุรวมถึงบุคลากรจะเป็นผู้ได้รับความรู้ และมีแนวทางพัฒนาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะได้ทราบข้อมูลสำหรับนำไปใช้บริหารจัดการจัดการความรู้ในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ของนฤมล พุกศิริศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ [4] ซึ่งมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานตามนโยบายการบริหาร สอศ.ภายใต้กรอบ

มาตรฐานการประกันคุณภาพอาชีวศึกษาจึงนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยในกระบวนการจัดการความรู้ ดังนี้

- 1) ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ (Knowledge Acquisition)
- 2) ด้านการจัดเก็บความรู้ (Knowledge Organization)
- 3) ด้านการเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Distribution)
- 4) ด้านการนำความรู้ไปใช้ (Application of Knowledge)

4. สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการในการจัดการความรู้ แตกต่างกัน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2556 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,903 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู โดยใช้เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) มีจำนวนทั้งสิ้น 454 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัด สอศ. เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำไปวิเคราะห์โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient- α) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาอาชีวศึกษาเท่ากับ 0.88

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่งไปยังสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ใช้เวลา 2 เดือน (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2556) ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 409 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.09 ของกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานและความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test independent ที่ระดับนัยสำคัญ (α) เท่ากับ .05

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1. ขนาดของสถานศึกษา			
- ขนาดกลาง	189	41.62	2
- ขนาดใหญ่	220	48.47	1
รวม	409	90.09	
2. ตำแหน่งงาน			
- ครู	350	77.10	1
- ผู้บริหาร	59	12.99	2
รวม	409	90.09	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 48.47 และจากสถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 41.62 มีตำแหน่งงาน เป็น ครู จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 77.10 ผู้บริหารจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 12.99

7.2 สภาพการดำเนินงานและความต้องการในการนำการจัดการความรู้ไปใช้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในภาพรวม

สภาพการจัดการความรู้	ผู้บริหารและครู			
	n = 409		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้	3.32	.29	ปานกลาง	1
2. ด้านการจัดเก็บความรู้	3.21	.34	ปานกลาง	2
3. ด้านการเผยแพร่ความรู้	2.95	.44	ปานกลาง	4
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้	3.10	.27	ปานกลาง	3
รวม	3.14	.24	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้

($\bar{X}=3.32$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=3.21$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=3.10$) และด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=2.95$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการ ในการจัดการความรู้ ของสถานศึกษา ในภาพรวม

ความต้องการในการจัดการความรู้	ผู้บริหาร และ ครู			
	n = 409		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้	4.28	0.10	มาก	1
2. ด้านการจัดเก็บความรู้	4.12	0.21	มาก	2
3. ด้านการเผยแพร่ความรู้	4.10	0.22	มาก	4
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.11	0.21	มาก	3
รวม	4.15	0.99	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=4.28$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=4.12$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.11$) และด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=4.10$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในภาพรวม

สภาพการจัดการความรู้	สถานศึกษาขนาดกลาง				สถานศึกษาขนาดใหญ่			
	n = 189		การแปลความ	ลำดับ	n = 220		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.			$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้	3.39	.27	ปานกลาง	1	3.25	.29	ปานกลาง	1
2. ด้านการจัดเก็บความรู้	3.21	.24	ปานกลาง	2	3.21	.41	ปานกลาง	2
3. ด้านการเผยแพร่ความรู้	2.94	.31	ปานกลาง	4	2.96	.52	ปานกลาง	4
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้	3.03	.26	ปานกลาง	3	3.15	.26	ปานกลาง	3
รวม	3.14	.14	ปานกลาง		3.14	.30	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=3.39$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=3.21$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=3.03$) และด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=2.94$) ตามลำดับ ส่วนสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$) เมื่อพิจารณา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=3.25$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=3.21$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=3.15$) และด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=2.96$)

7.3 การเปรียบเทียบความต้องการในการนำการจัดการความรู้ไปใช้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ความต้องการในการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	ขนาดสถานศึกษา				t	p
	กลาง		ใหญ่			
	n = 189		n = 220			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดหาหรือการ สร้างความรู้	4.29	.13	4.27	.07	-2.44*	.01
2. ด้านการจัดเก็บความรู้	4.15	.21	4.09	.21	-2.70*	.00
3. ด้านการเผยแพร่ความรู้	4.12	.20	4.07	.24	-2.38*	.01
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.11	.20	4.12	.22	.02	.98
ภาพรวม	4.17	.09	4.13	.10	-3.49*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=4.29$) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=4.15$) ด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=4.12$) และ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.11$) ในส่วนความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ($\bar{X}=4.27$) การนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.12$) การจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}=4.09$) และการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=4.07$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความ ต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ค่าเฉลี่ยความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X}=4.17$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของความ ต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีความต้องการในการจัดการความรู้มากกว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ และด้านการเผยแพร่ความรู้ ตามลำดับ ส่วนความต้องการในการจัดการ

ความรู้ของสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ในด้านการนำความรู้ไปใช้ มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

8. อภิปรายผล

8.1 สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาไม่ได้กำหนดการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนในการจัดหาหรือสร้างความรู้ จึงยังไม่ได้จัดตั้งคณะทำงานที่จะจัดทำแผนด้านการจัดการความรู้ประจำปีให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ จิระศักดิ์ วิตตะ [5] ซึ่งพบว่า ในภาพรวมการจัดการความรู้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษามีความต้องการ และมีนโยบายที่จะนำระบบการจัดการความรู้มาใช้ แต่การดำเนินการยังไม่มีมาก ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ทั้งยังขาดปัจจัยหลักที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ การปฏิรูปให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ส่วนสภาพการจัดการความรู้ด้านการจัดเก็บความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยพบว่า สถานศึกษามีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนด้านการจัดเก็บความรู้ของสถานศึกษาเป็นระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ และมีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบหลักในการจัดเก็บความรู้ ข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบ หมดห่วง ปลอดภัย ทันสมัย สะดวกต่อการสืบค้น แต่ผลการดำเนินงานยังไม่มีมาก และด้านการเผยแพร่ความรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่า ครูและบุคลากรใช้เว็บไซต์ บล็อก เครือข่ายอินเทอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งนี้ครูและบุคลากรได้มีการใช้เทคโนโลยีเผยแพร่ความรู้ ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาพจน์ ศรีคำเวียง [6] ที่พบว่า การบริหารจัดการด้านฮาร์ดแวร์ การบริหารจัดการด้านซอฟต์แวร์ การบริหารจัดการด้านบุคลากร และการบริหารจัดการด้านระบบเครือข่ายมีสภาพในปัจจุบันที่ปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในสภาพปานกลาง อาจเป็นเพราะการนำสารสนเทศไปถอดออกเพื่อประมวลผลความรู้จะมีอยู่น้อยมาก ผู้ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ และผู้ใช้งานโปรแกรมประยุกต์มีจำนวนน้อย อีกทั้งยังประสบปัญหาไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐสำหรับการบำรุงรักษาระบบเครือข่าย และสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในด้านการนำความรู้ไปใช้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ได้มีการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ของสถานศึกษาไปจดสิทธิบัตร และพัฒนาเชิงพาณิชย์ แต่ไม่มากนัก อาจมีสาเหตุจากสิ่งประดิษฐ์ของสถานศึกษามีคุณภาพไม่โดดเด่นเพียงพอที่จะนำไปพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์หรือนำไปจดสิทธิบัตรได้

8.2 ความต้องการในการจัดการความรู้ทั้ง 4 ด้าน ของสถานศึกษาสังกัด สอศ. พบว่า ทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความต้องการในระดับมาก คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ และด้านการเผยแพร่ความรู้ อาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินการภาพรวมในปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการดำเนินการจัดการความรู้ทั้ง 4 ด้าน ยังมีไม่มากนัก จึงทำให้สถานศึกษามีความต้องการที่จะศึกษากระบวนการ โดยการเรียนรู้วิธีการจัดการความรู้ ต้องการอบรมการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการความรู้ให้เป็นผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญสูง หาญพานิช [7] พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาในระดับมาก ขณะที่สภาพเป็นจริงในปัจจุบันเกิดขึ้นในระดับค่อนข้างน้อยในทุกด้าน ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ซึ่งความต้องการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่อยู่ในระดับปานกลางนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการความรู้มีอิทธิพลต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระวัฒน์ ลือชัย [8] พบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลที่สำคัญมากที่สุดเพราะการจัดการความรู้ คือ ระบบย่อยของความรู้ที่ครอบคลุมการเปลี่ยนผ่านความรู้จากแหล่งความรู้ไปสู่ความรู้เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีระบบฐานข้อมูล รวมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรสามารถเข้าถึงระบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร และพร้อมที่จะให้บริการเพื่อที่จะนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงงาน

8.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัด สอศ. จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ความต้องการในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ และด้านการเผยแพร่ความรู้ และสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการจัดหาหรือการสร้างความรู้ สถานศึกษาขนาดกลางมีความต้องการให้สร้างบรรยากาศที่ดีในกิจกรรมการประชุม อบรม สัมมนา การระดมสมอง การให้คำปรึกษา การสนทนากลุ่ม และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ต้องการให้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนในการจัดหาหรือการสร้างความรู้ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะในปัจจุบันมีผลการดำเนินงานระดับปานกลางจึงต้องการให้มีการจัดการความรู้ที่ประสบผลสำเร็จมากขึ้น

2. ด้านการจัดเก็บความรู้ ทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความต้องการในระดับมาก คือ ต้องการให้มีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบหลักในการจัดเก็บความรู้ ข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบ หมดห่วง ปลอดภัย ทันสมัย สะดวกต่อการสืบค้น อาจเป็นเพราะผลการดำเนินงานในปัจจุบันนั้นยัง

ขาดบุคลากรรับผิดชอบทำหน้าที่จัดเก็บความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. ด้านการเผยแพร่ความรู้ สถานศึกษาขนาดกลางมีความต้องการให้มีการจัดประกวดโครงงาน สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความต้องการให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีเผยแพร่ความรู้ ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และต้องการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้หลังการอบรมสัมมนาในระดับภาค อาจเป็นเพราะปัจจุบันไม่มีผู้เผยแพร่ขยายผลความรู้หลังการเข้าร่วมการอบรมสัมมนาจึงต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้ในสถานศึกษามากขึ้น

4. ด้านการนำความรู้ไปใช้ สถานศึกษาขนาดกลางมีความต้องการให้ครูและบุคลากร เข้าถึง ความรู้ นวัตกรรม งานวิจัย นำไปใช้พัฒนางาน และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความต้องการให้สถานศึกษาประเภทอื่น เข้าถึงความรู้ แหล่งเรียนรู้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา นำไปพัฒนาความร่วมมือจัดการศึกษา การแลกเปลี่ยนทรัพยากรร่วมกันในระดับภาค ซึ่งสอดคล้องกับการอภิปรายของ คมกริช คำสอ [9] ที่กล่าวว่านักศึกษาปริญญาโทส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในการสนับสนุนค้นคว้าหาข้อมูลทางเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อศึกษาหาความรู้มาประกอบการเรียน ซึ่งอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาโทที่กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ศึกษาเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้นนักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเทคโนโลยีที่นักศึกษานำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้สถานศึกษาสังกัดสอศ. ก็ยังมีความต้องการให้มีการสื่อสารด้วยอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพสนองความต้องการในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับ มารยาท เณรพงษ์ [10] ที่กล่าวว่าประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามช่องทางการสื่อสารนั้นเนื่องมาจากความพอเพียงและประสิทธิภาพของทรัพยากรที่สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านการเข้าถึงความรู้ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ระดับสถานศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เพียงพอต่อการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัด สอศ.

2) ระดับผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรแสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่อการสอนและการปฏิบัติงานจากแหล่งต่างๆ เช่นว่า ผู้เชี่ยวชาญ/ภูมิปัญญา/สถานประกอบการ เป็นต้น และควรจัดตั้งคณะทำงาน กำหนดบุคลากรรับผิดชอบ รวมถึงจัดตั้ง

หน่วยจัดเก็บความรู้ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ ปลอดภัย สะดวก ต่อการสืบค้นของสถานศึกษา

3) ระดับครู ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเผยแพร่การจัดการความรู้ สิ่งประดิษฐ์ ผลงานนวัตกรรมต่างๆ และควรถ่ายทอดความรู้หลังการอบรมสัมมนา รวมทั้งควรเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาเข้าถึงองค์ความรู้ รายงานสิ่งประดิษฐ์งานวิจัย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนและการจัดทำโครงงาน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นรายการนักศึกษา

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3) ควรศึกษาการติดตามผลการจัดการความรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2553. **มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสำหรับวิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยการอาชีพ.** กรุงเทพฯ : แผนกวิชาการพิมพ์ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2555. **ภารกิจและนโยบาย.** สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- [3] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553. **รายงานการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษาด้วยการจัดการความรู้.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- [4] นฤมล พุกศรีศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ. 2543. **การจัดการความรู้.** รั้งลิตสารสนเทศ. 9(2). น.78-80.
- [5] จิระศักดิ์ วิตตะ. 2554. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้จัดการความรู้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- [6] ธนาพจน์ ศรีคำเวียง. 2552. **สภาพการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาวิทยาศาสตร์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม (คอมพิวเตอร์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง.
- [7] บุญส่ง หาญพานิช. 2546. **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขุบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] จิรวัดณ์ ลือชัย. 2554. **อิทธิพลขององค์การแห่งการเรียนรู้ต่อระดับความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงงาน เพื่อลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิต ของบริษัทอุตสาหกรรมทำเครื่องแก้วไทย จำกัด (มหาชน)**. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 11(1), น. 220-229
- [9] คมกริช คำสอ. 2554. **สภาพและปัญหาการใช้งานอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง**. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 10(3), น. 64-74.
- [10] มารยาท เณรพงษ์. 2552. **ความสำเร็จในการสื่อสารเพื่อการจัดการความรู้ภายในสำนักงานสถิติแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
Study of the administrative management conditions of Vocational and Technical
Institutions in Special Development Zone Southern Border Provinces

จักรพงษ์ ช้วยนุกุล¹ รวีวรรณ ชินะตระกูล² และเสมอ เรืองนันต์³
Jakrapong Chuaynukul¹, Ravewan Shinatrakool² and Samer Roenganan³

¹นักศึกษาหลักสูตร ค.อ.ม. (สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

²รองศาสตราจารย์ ³อาจารย์ สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิค

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

j_stone29@hotmail.com, sravewan@yahoo.com, and smerr@kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2.เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.30$) ด้านบริหารทรัพยากร ($\bar{X} = 3.22$) ด้านแผนงานและความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.20$) และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

2. สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.31$) ด้านแผนงานและความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.25$) ด้านบริหารทรัพยากร ($\bar{X} = 3.20$) และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.12$) สถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.30$) ด้านบริหารทรัพยากร ($\bar{X} = 3.22$) ด้านแผนงานและความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.19$) และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.04$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: สภาพการบริหารสถานศึกษา อาชีวและเทคนิคศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the administrative management conditions of vocational and technical institutions in special development zone of southern border provinces and 2) to study the administrative management conditions of vocational and technical education institutions in special development zone of southern border provinces based on opinions of administrators and teachers in vocational institutions which are classified by school sizes. The research instrument, which was a Five-Point Likert Scale questionnaire constructed by the researcher, was administered to a total of 322 people who were the subject of this study. The data obtained were statistically analyzed by means of percentage, arithmetic mean, and standard deviation. The results of this study were as follows:

1. The level of the administrative management conditions of vocational and technical institutions in special development zone of southern border provinces in all four dimensions was at an average level ($\bar{X}$ = 3.20) which the mean score ranging from the highest to the lowest were in the category of the development of student affairs ($\bar{X}$ = 3.30), the resource management ($\bar{X}$ = 3.22), the strategic plan and cooperation ($\bar{X}$ = 3.20) and the academic administration ($\bar{X}$ = 3.06) respectively.

2. When studying the level of the administrative management conditions in all four dimensions of vocational and technical institutions in special development zone of southern border provinces sorted by school sizes, it was found that the medium-sized institutions were at an average in mean score ($\bar{X}$ = 3.22) which the mean score ranging from the highest to the lowest were in the category of the development of student affairs ($\bar{X}$ = 3.31), the strategic plan and cooperation ($\bar{X}$ = 3.25), the resource management ($\bar{X}$ = 3.20), and the academic administration ($\bar{X}$ = 3.12) respectively. It was also found that the small-sized institutions were at an average in mean score ($\bar{X}$ = 3.19) which the mean score ranging from the highest to the lowest were in the category of the development of student affairs ($\bar{X}$ = 3.30), the resource management ($\bar{X}$ = 3.22), the strategic plan and cooperation ($\bar{X}$ = 3.19), and the academic administration ($\bar{X}$ = 3.04) respectively.

Keywords : Administrative Management Conditions, Vocational and Technical Education, Special Development Zone of Southern Border Provinces

1. บทนำ

การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีรูปแบบการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย [1] ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติแก่เยาวชน ชุมชน สังคม และท้องถิ่น เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นผลสากลและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติและมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพ ในลักษณะผู้ปฏิบัติ หรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ [2] การบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หน่วยงานที่บริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทำให้การบริหารจัดการศึกษาไม่มีความเป็นเอกภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน [3] จึงส่งผลต่อการบริหารและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแม้จะบริหารจัดการในกรอบนโยบายและกฎหมายเดียวกันก็ตาม แต่การจัดการศึกษาไม่เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน และอาจสิ้นเปลืองทรัพยากรและอุปกรณ์ทางการศึกษาโดยไม่จำเป็น การบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่การสอนหรือการฝึกสอนด้านอาชีพทางสถาบันการอาชีวศึกษา

วิทยาลัยชุมชนและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขาดการบูรณาการร่วมกันมีลักษณะต่างคนต่างจัดกิจกรรม ทำให้เกิดการซ้ำซ้อนในการทำงานและไม่มีความต่อเนื่อง [4] ปัญหาขาดแคลนบุคลากรครูผู้สอนในสถานศึกษา ขณะที่ครูที่มีอยู่และครูรุ่นใหม่จะขาดประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการ เนื่องจากส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบแล้วจะเข้ามาเป็นครูทันที ทำให้ไม่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอน อีกทั้งครูอัตราจ้างรายปีไม่มีความมั่นคง มีการเข้าออกบ่อยทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ปัญหาครุภัณฑ์อาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นครุภัณฑ์เก่าล้าสมัย ขณะที่ครุภัณฑ์ใหม่ที่ได้รับก็จะไม่สามารถใช้สอนได้ เพราะครุภัณฑ์ที่ได้รับไม่ตรงตามหลักสูตรรายวิชา ทำให้เสียพื้นที่ที่จะใช้จัดการเรียนการสอน นอกจากนี้นักศึกษาปัจจุบันมีความรู้ค่อนข้างน้อยและผู้จัดการศึกษามีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ [5]

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะนำรายงานผลการศึกษาวิจัย เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็น

ข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552 เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแบ่งการบริหารงาน ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1.ด้านแผนงานและความร่วมมือ 2.ด้านบริหารทรัพยากร 3.ด้านวิชาการ 4.ด้านพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1.ด้านแผนงานและความร่วมมือ 2.ด้านบริหารทรัพยากร 3.ด้านวิชาการ 4.ด้านพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 831 คน [4]

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 322 คน

1. วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการ Multi-Stage Sampling จากสถานศึกษาจำนวน 18 แห่ง สุ่มสถานศึกษามา 10 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง 3 แห่ง จำนวน 221 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 13 คน ครูผู้สอน 208 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 7 แห่ง จำนวน 268 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 28 คน ครูผู้สอน 240 คน

2. ผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขนาดกลาง 13 คน และขนาดเล็ก 28 คน ส่วนครูผู้สอน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 208 คน และขนาดเล็ก จำนวน 240 คน ผู้วิจัยได้สุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน โดยใช้ตารางการกำหนดขนาด

กลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 134 คน และจากสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 147 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เท่ากับ 0.96

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และรวบรวมได้ 210 ชุด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูล สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

7. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไป

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1. เพศ	- ชาย	190	90.50	1
	- หญิง	20	9.50	2
	รวม	210	100	
2. อายุ	- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	7	3.30	4
	- ระหว่าง 31-40 ปี	13	6.20	3
	- ระหว่าง 41-50 ปี	149	71.00	1
	- มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	41	19.50	2
	รวม	210	100	
3. ตำแหน่งในสถานศึกษา	- ผู้บริหาร	41	19.50	2
	- ครูผู้สอน	169	80.50	1
	รวม	100	100	

จักรพงษ์ ชัยบุญกุล รวีวรรณ ชินะตระกูล และเสมอ เรืองนันต์
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
4. ประสิทธิภาพการทำงาน				
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี		7	3.30	4
- ระหว่าง 6-10 ปี		13	6.20	3
- ระหว่าง 11-15 ปี		40	19.00	2
- มากกว่า 15 ปีขึ้นไป		150	71.40	1
รวม		210	100	
5. ขนาดสถานศึกษา				
- ขนาดกลาง		50	23.80	2
- ขนาดเล็ก		160	76.20	1
รวม		210	100	

ตารางที่ 2 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพการบริหารสถานศึกษา	ผู้บริหาร และครูผู้สอน			
	n = 210		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านแผนงานและความร่วมมือ	3.20	0.31	ปานกลาง	3
2. ด้านบริหารทรัพยากร	3.22	0.41	ปานกลาง	2
3. ด้านวิชาการ	3.06	0.47	ปานกลาง	4
4. ด้านพัฒนาการเรียนการสอน	3.30	0.17	ปานกลาง	1
รวม	3.20	0.21	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นผู้บริหาร

สภาพการบริหารสถานศึกษา	ผู้บริหาร			
	n = 41		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านแผนงานและความร่วมมือ	3.10	0.19	ปานกลาง	3
2. ด้านบริหารทรัพยากร	3.12	0.21	ปานกลาง	2
3. ด้านวิชาการ	3.05	0.29	ปานกลาง	4
4. ด้านพัฒนาการเรียนการสอน	3.36	0.16	ปานกลาง	1
รวม	3.16	0.13	ปานกลาง	

ตารางที่ 4 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นครูผู้สอน

สภาพการบริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน			
	n = 169		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านแผนงานและความร่วมมือ	3.23	0.33	ปานกลาง	3
2. ด้านบริหารทรัพยากร	3.24	0.45	ปานกลาง	2
3. ด้านวิชาการ	3.07	0.51	ปานกลาง	4
4. ด้านพัฒนาการเรียนการสอน	3.29	0.17	ปานกลาง	1
รวม	3.21	0.22	ปานกลาง	

ตารางที่ 5 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สภาพการบริหารสถานศึกษา	ผู้บริหารและครูผู้สอน							
	ขนาดกลาง				ขนาดเล็ก			
	n = 50		การแปลความ	ลำดับ	n = 160		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.			$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านแผนงานและความร่วมมือ	3.25	0.23	ปานกลาง	2	3.19	0.33	ปานกลาง	3
2. ด้านบริหารทรัพยากร	3.20	0.35	ปานกลาง	3	3.22	0.43	ปานกลาง	2
3. ด้านวิชาการ	3.12	0.41	ปานกลาง	4	3.04	0.49	ปานกลาง	4
4. ด้านพัฒนาการเรียนการสอน	3.31	0.18	ปานกลาง	1	3.30	0.17	ปานกลาง	1
รวม	3.22	0.18	ปานกลาง		3.19	0.22	ปานกลาง	

ตารางที่ 6 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สภาพการบริหารสถานศึกษา	ผู้บริหาร							
	ขนาดกลาง				ขนาดเล็ก			
	n = 13		การแปลความ	ลำดับ	n = 28		การแปลความ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.			$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านแผนงานและความร่วมมือ	3.01	0.13	ปานกลาง	3	3.13	0.19	ปานกลาง	2
2. ด้านบริหารทรัพยากร	3.18	0.22	ปานกลาง	2	3.10	0.20	ปานกลาง	3
3. ด้านวิชาการ	3.04	0.16	ปานกลาง	4	3.05	0.34	ปานกลาง	4
4. ด้านพัฒนาการเรียนการสอน	3.39	0.15	ปานกลาง	1	3.34	0.26	ปานกลาง	1
รวม	3.16	0.12	ปานกลาง		3.16	0.14	ปานกลาง	

ตารางที่ 7 ภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามความเห็นครูผู้สอน

สภาพ การบริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน							
	ขนาดกลาง				ขนาดเล็ก			
	n = 37	การ			n = 132	การ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	แปล	ลำดับ
1. ด้านแผนงานและ ความร่วมมือ	3.33	0.20	ปาน	1	3.20	0.35	ปาน	3
			กลาง				กลาง	
2. ด้านบริหาร ทรัพยากร	3.20	0.39	ปาน	3	3.25	0.46	ปาน	2
			กลาง				กลาง	
3. ด้านวิชาการ	3.15	0.46	ปาน	4	3.04	0.52	ปาน	4
			กลาง				กลาง	
4. ด้านพัฒนากิจการ นักเรียนนักศึกษา	3.29	0.18	ปาน	2	3.29	0.17	ปาน	1
			กลาง				กลาง	
รวม	3.24	0.19	ปาน		3.20	0.32	ปาน	
			กลาง				กลาง	

8. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดดังนี้

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 90.50 อายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 71.00 ส่วนตำแหน่งในสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 80.50 โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 71.40 และขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 76.20

จากตารางที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ ตามลำดับ

1. ด้านแผนงานและความร่วมมือ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดทำแผนปฏิบัติการและแผนปฏิบัติการประจำปีตามนโยบายและภารกิจของสถานศึกษา รองลงมาคือ จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และจัดทำ

ข้อมูลแผนการรับนักเรียนนักศึกษาตามความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนสภาพการบริหารงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ และความช่วยเหลือในการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา

2. ด้านบริหารทรัพยากร อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ดำเนินการเอกสารและหลักฐานบัญชีการจ่ายเงินงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา รองลงมาคือ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้แก่บุคลากรทราบ และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา ตามลำดับตามลำดับ ส่วนสภาพการบริหารงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำรายงานงบการเงินและบัญชี เพื่อจัดส่งส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ อาจารย์ของแผนกวิชาต่างๆ มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ จัดรายวิชาและสาขาวิชาให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของตลาดแรงงาน และสนับสนุนครูผู้สอนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจการใช้หลักสูตร ตามลำดับ ส่วนสภาพการบริหารงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการดำเนินการตรวจสอบแผนการเรียนการสอนของทุกแผนกวิชาให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร

4. ด้านการพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพของนักศึกษา รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมและการให้บริการ ที่ตอบสนองต่อสังคมและชุมชนตามนโยบายของ สอศ. และสถานศึกษามีการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและศิลปวัฒนธรรม ตามลำดับตามลำดับ ส่วนสภาพการบริหารงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ประสานงานกับผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักศึกษาในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักศึกษา

จากตารางที่ 3 สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามตำแหน่งในสถานศึกษาตามความเห็นผู้บริหารในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นครูผู้สอนในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ ตามลำดับ

จากตารางที่ 5 สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอน มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. สถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ

2. สถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ

จากตารางที่ 6 สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ของผู้บริหาร มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. สถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ

2. สถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ

จากตารางที่ 7 สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ของครูผู้สอน มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. สถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านแผนงานและความร่วมมือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร และด้านวิชาการ

2. สถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านบริหารทรัพยากร ด้านแผนงานและความร่วมมือ และด้านวิชาการ

8. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้ คือ

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางอาจเนื่องมาจากสภาพการบริหารสถานศึกษา ขนาดกลางและขนาดเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย และทางภาครัฐยังไม่สามารถสร้างหลักประกันในเรื่องความรู้สึกปลอดภัย จึงส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจที่จะทุ่มเทให้กับการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวรรณ บุญล้อม [7] ที่ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์

ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการรับรู้คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพในระดับสูงแล้ว พวกเขาจะมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับสูงตามไปด้วย และในทางตรงกันข้ามหากข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่ดังกล่าวมีการรับรู้คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพในระดับต่ำ พวกเขาจะมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับต่ำ

2. สภาพการบริหารสถานศึกษาด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามความเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ในด้านวิชาการทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางแต่อยู่ในอันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากสภาพการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการให้บริการโสตทัศนูปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ไม่มีการดำเนินการตรวจสอบแผนการเรียนการสอนของทุกแผนกวิชาให้ตรงตามหลักสูตร ตลอดจนไม่มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนนักศึกษาที่ได้มาตรฐาน ขาดการอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ครูในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตร

ของสถานศึกษาขาด การรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ที่มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอน และไม่มีมีการจัดสอบ มาตรฐานวิชาชีพพร้อมกับแผนกวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของสาโรช ยกให้ [8] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนา คุณภาพการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า จุดอ่อนในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา คือนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงตามผู้นำทำให้ขาด ความต่อเนื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี คุณภาพการศึกษา ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างแท้จริง การบริหารเวลาขาดประสิทธิภาพ การ ประสานงานระหว่างกลุ่มงานและสถานศึกษาล่าช้าไม่ทันสมัย คุณภาพของบุคลากรในการบริหารเวลาและในการทำงานขาด ประสิทธิภาพ ความสามารถในการใช้เทคนิคการทำงานที่ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงต่ำ การแลกเปลี่ยนความรู้ในการ ปฏิบัติงานมีน้อย ขาดระบบจัดเก็บข้อมูล ความคิดสร้างงาน จากการวิเคราะห์วิจัยน้อย ขาดการสร้างองค์ความรู้และการ จัดการความรู้ การใช้จ่ายงบประมาณมีความล่าช้าในการแจ้ง และการเบิกจ่ายงบประมาณทุกระดับ การจัดสรรงบประมาณ ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ การใช้วัสดุอุปกรณ์ ขาดการ ซ่อมบำรุงและใช้งานอย่างคุ้มค่า ขาดการพัฒนาสมรรถนะให้ ทันกับกระแสการพัฒนาเทคโนโลยี

9. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์และบุคลากร เกี่ยวกับงานวิจัยการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องนวัตกรรมและ สิ่งประดิษฐ์
2. ควรวางแผนการอนุรักษ์พลังงาน และการรักษา สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา
3. ควรดำเนินการตรวจสอบ แผนการเรียนการสอนของ ทุกแผนกวิชา ให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตรของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา
4. ควรมีการให้บริการ โสตทัศนูปกรณ์และระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย
6. ควรสนับสนุนในด้านวิชาการ ให้มากกว่าด้านอื่นๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐาน และมี ประสิทธิภาพสูงสุด
7. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน ในด้านแผนงานและ ความร่วมมือกับต่างประเทศ และความช่วยเหลือในการร่วม ลงทุนเพื่อการศึกษา

8. ควรมีการศึกษาโอกาสการศึกษาต่อของนักศึกษาที่ จบจากสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2556. **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551.** กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2556. **ภารกิจและนโยบาย.** ค้นเมื่อ 29 กันยายน 2556, จาก <http://www.vec.go.th/>เกี่ยวกับสอศ/ภาระกิจ และนโยบาย
- [3] เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. 2550. **สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้.** พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- [4] เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. 2553. **รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดน ภาคใต้.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- [5] เติลินวิธ. **เผยข้อมูลตอกย้ำปัญหาการอาชีวะไทย.** ค้นเมื่อ 29 กันยายน 2556, จาก <http://www.dailynews.co.th/content/education/11644>.
- [6] ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา. 2556. **รายงานสรุปจำนวนบุคลากรของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อประกอบการ จัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ.2556.** ค้นเมื่อ 29 กันยายน 2556, จาก <http://techno.vec.go.th>
- [7] รวีวรรณ บุญล้อม. 2551. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ ชีวิตในการทำงานความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของข้าราชการครู วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา อุตสาหกรรมและองค์การ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- [8] สาโรช ยกให้. 2553. **กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการ บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.** **วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม.** 9(1), น.12-24

การศึกษาหารูปแบบสัดส่วน และแนวทางการสร้างสัดส่วนเรือนไทยประเพณีภาคกลางแบบอื่นๆ
จากสัดส่วนมาตรฐานของ รองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก
A study of how to find and create proportion of additional central Thai traditional houses
from standard proportion based on Associate Professor Rutai Jaijongruk

พิธาน ทองศาโรจน์¹ และอรศิริ ปาณินท์²
Pithan Thongsarojana¹ and Ornsiri Panin²

¹ นิสิตปริญญาเอก (สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ศาสตราจารย์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Archptrr@ku.ac.th, and Archorp@ku.ac.th

บทคัดย่อ

รูปแบบเรือนไทยประเพณีภาคกลาง ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสถาปัตยกรรมประเภทบ้านพักอาศัยของประเทศไทยที่มีองค์ประกอบที่บ่งบอกความเป็นตัวตนที่ชัดเจน ทำให้องค์ประกอบของเรือนไทยมีลักษณะของแบบแผนการก่อสร้างที่ชัดเจนว่ามีชิ้นส่วนที่นำมาประกอบเป็นอะไรบ้าง แต่ความแตกต่างของเรือนไทยในพื้นที่ต่างๆของภาคกลางประเทศไทย ที่พบเห็นได้คือลักษณะของสัดส่วนของเรือนและความเอียงลาดของหลังคาที่มีความแตกต่างกันหรือที่เรียกว่า ทรง

จากการลงพื้นที่สำรวจเรือนไทยตัวอย่าง พบว่านอกเหนือจากเรือนไทยทรงมาตรฐาน ในแบบสัดส่วนของแนวคิดของรองศาสตราจารย์ ฤทัย ใจจงรัก ยังพบว่าเรือนไทยในจังหวัดต่างๆยังมีการสร้างทรงที่แตกต่างออกไปอีก โดยการพิจารณาลักษณะของทรงโดยใช้การวัดค่าความเอียงลาดของหลังคา หรือองศาเอียงของบันลม และหน้าบันเป็นเกณฑ์ อันได้แก่ ทรงจั่ว และทรงชะลูด โดยถ้าวางศาмаจะถือเป็นทรงชะลูด และถ้าวางศาน้อยจะเป็นทรงจั่ว และงานวิจัยนี้ยังพัฒนาการสร้างสัดส่วนเรือนไทยจากข้อกำหนดสัดส่วนเรือนไทยที่อ้างอิงจากหลักการทางคณิตศาสตร์ของ รองศาสตราจารย์ ฤทัย ใจจงรัก

คำสำคัญ: สัดส่วนของเรือนไทย ทรงของเรือนไทย สัดส่วนเรือนไทยของรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก ตามหลักการทางคณิตศาสตร์ องศาเอียงของบันลม และหน้าบัน พัฒนาการสร้างสัดส่วนเรือนไทย

Abstract

Style of central traditional Thai house is a unique residential architecture of Thailand. With elements that indicate the identity of itself, construction plan comprised of various components assembled together. Hence, the difference of the Thai house in different areas of central Thailand can be seen on the houses proportion and roof angle, otherwise known as “Soong”.

By the survey of Thai houses sample, which the research found the addition as Thai shape from the proportion of conceptual by Associate Professor Rutai Jaijongruk. Thai houses have different appearances, by considering from angle of gable, it shows shape call “Soong jae” and “Soong chalood”. Soong chalood had more angle than soong standard, where soong jae had less angle from soong standard. This research developed proportion that referenced its shape from terms base on the mathematical principles by Associate Professor Rutai Jaijongruk.

Keywords : proportion of Thai house, soong(shape) of Thai house, mathematical principles on proportion base on Associate Professor Rutai Jaijongruk’s Thai house, angle of gable, developed proportion of Thai house

1. บทนำ

รูปแบบเรือนไทยประเพณีภาคกลาง ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสถาปัตยกรรมประเภทบ้านพักอาศัยของประเทศไทย ด้วยพัฒนาการที่ยาวนานสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในการสร้างบ้านเรือนที่มุ่งสะท้อนอิทธิพลความคิดที่มาจากปัจจัยหลัก 3 ประการได้แก่ ด้านพุทธศาสนาและความเชื่อ ลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยที่เป็นเมืองร้อน และลักษณะการดำรงชีวิตด้วยการทำเกษตรกรรม [1] ทำให้รูปแบบของเรือนไทยประเพณีภาคกลางมีองค์ประกอบที่บ่งบอกความเป็นตัวตนที่ชัดเจน เพื่อสนองต่อผลลัพธ์ใน การสนองต่อประโยชน์ใช้สอยตามความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ป้องกันความอับชื้นของอากาศ ป้องกันฝน ป้องกันแสงแดด กล้า ป้องกันน้ำท่วมและสัตว์ร้ายจากป่า รับลมและระบายความอับชื้น ต้องการความร่มรื่นจากธรรมชาติ ใช้วัสดุก่อสร้างที่หาง่ายในท้องถิ่น วัฒนธรรมชนบประเพณีที่ค่อนข้างอนุรักษ์นิยม [1] สะท้อนให้เห็นเป็นเรือนไทยประเพณีสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะของเรือนไทยประเพณีภาคกลาง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะการก่อสร้างแบบสำเร็จรูป ที่มีลักษณะการก่อสร้างแบบการประกอบเรือนจากชิ้นส่วนต่างๆ และสามารถสร้างเรือนแบบถอดประกอบเรือนจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่งได้โดยสะดวก [2] รวมทั้งองค์ประกอบของเรือนที่มีแบบแผนที่ชัดเจนของชิ้นส่วนที่นำมาประกอบว่าเป็นชิ้นส่วนอะไรบ้าง แต่ความแตกต่างของเรือนไทยในพื้นที่ต่างๆ ของภาคกลางประเทศไทย ที่พบเห็นได้คือลักษณะของสัดส่วนหรือทรงของเรือน ที่มีความแตกต่างกัน [3]

จากแนวคิดของรองศาสตราจารย์อุทัย ใจจงรัก ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะสถาปัตยกรรม ปี พ.ศ. 2543 [4] ซึ่งเป็นนักวิชาการท่านหนึ่งที่ได้กล่าวถึงการกำหนดสัดส่วนเรือนไทยไว้เป็นสมการที่อ้างอิงจากหลักการทางคณิตศาสตร์ [5] ดังนั้น การศึกษาต่อยอดแนวคิดการสร้างสัดส่วนเรือนไทยในลักษณะทรงอื่นๆ โดยการพัฒนาจากสมการที่อ้างอิงจากหลักการทางคณิตศาสตร์จึงมีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษาและทดลอง

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อการศึกษาลักษณะของสัดส่วนเรือนไทยในภาคกลางที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อสร้างรูปแบบของสัดส่วนของเรือนไทยทรงอื่นๆ ที่มีความเอียงลาดของหลังคาต่างกันเพื่อเปรียบเทียบกับ การกำหนดสัดส่วนเรือนไทยในรูปแบบสมการสัดส่วนเรือนไทยของรองศาสตราจารย์อุทัย ใจจงรัก

2. สมมุติฐานงานวิจัย

จากแนวคิดของรองศาสตราจารย์อุทัย ใจจงรัก [5] ได้ค้นพบกระบวนการสร้างสัดส่วนเรือนไทยมาตรฐานเพื่อทำการกำหนดรูปแบบของเรือนไทยประเพณีภาคกลาง โดยมีขั้นตอนในการสร้างที่ชัดเจน ดังนั้นถ้าสามารถค้นหาข้อกำหนดที่นำมาซึ่งการหาสัดส่วนดังกล่าวได้ ย่อมสามารถที่จะทำการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์แบบย้อนกลับเพื่อนำไปประยุกต์หาสัดส่วนของทรงเรือนไทยประเพณีลักษณะอื่นๆ ที่สอดคล้องได้เช่นกัน

3. ขอบเขตการวิจัย

ลงพื้นที่สำรวจตัวอย่างเรือนไทยที่ปลูกสร้างอยู่ในจังหวัดทางภาคกลางที่เป็นแหล่งผลิตเรือนไทย ในลักษณะอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ อันได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดเพชรบุรี [3] จำนวน 10 หลังต่อ 1 จังหวัด รวม 50 หลัง ที่มีลักษณะเป็นเรือนเดี่ยว โดยการกำหนดการหาตัวอย่างเรือนไทย จากเรือนไทยที่ใช้เป็นเรือนพักอาศัยที่ปลูกขึ้นในพื้นที่แต่แรกเริ่ม ไม่ได้ยกเรือนมาจากที่อื่น หรือจากที่เรือนไทยที่นำไปใช้เป็นกุฏิสงฆ์ในวัดในพื้นที่การศึกษา โดยพิจารณาจากแนวคิดที่กล่าวถึงการนำเรือนไทยเดิมของบิดามารดาที่เสียชีวิตแล้วไปบริจาคให้วัดเพื่อเป็นบุญกุศล [6] ซึ่งส่วนใหญ่จะสะท้อนความชัดเจนของเรือนไทยหลังนั้นว่าเป็นเรือนไทยดั้งเดิมที่ปลูกในพื้นที่ รวมถึงการสัมภาษณ์เจ้าของเรือน หรือพระสงฆ์ที่รู้ประวัติของเรือนไทยที่นำไปเป็นตัวอย่างว่ามีได้ยกมาจากพื้นที่อื่น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจตัวอย่างเรือนไทยภาคกลางในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเรือนไทยประเพณีภาคกลาง ในพื้นที่สำรวจอันได้แก่ จังหวัดในภาคกลางจำนวน 5 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดละ 10 หลัง รวมเรือนไทยตัวอย่างทั้งสิ้น 50 หลัง
2. กระบวนการวัดขนาดขององค์ประกอบของเรือนไทยตัวอย่าง ดำเนินการวัดเฉพาะด้านสกัดของเรือน บริเวณส่วนประกอบบริเวณหน้าบัน และบันลม วัดสัดส่วนความสูง ความกว้างของส่วนเดี่ยวน (หมายถึง ส่วนของระยะความสูงส่วนตัวเรือน ตั้งแต่หลังรอดขึ้นไปถึงท้องช่อ) [7] และเดี่ยวล่าง

ของเรือน (หมายถึง ส่วนของระยะความสูงจากส่วนใต้ถุนเรือน) [7]

3. พิจารณานำข้อมูลสัดส่วนที่จัดเก็บมาทำการจัดกลุ่มของเรือนไทยเป็นชุดๆ ตามพื้นที่จังหวัดที่เรือนไทยตัวอย่างตั้งอยู่

4. พิจารณานำข้อมูลที่ได้มาจากข้อ 3 มาทำการเปรียบเทียบกับสัดส่วนของเรือนไทยมาตรฐานของรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก และทำการพัฒนารูปแบบสัดส่วนของเรือนไทยตัวอย่างตามหลักการทางคณิตศาสตร์ของสมการรูปแบบที่สอดคล้องตามแนวคิดที่กล่าวไว้

5. ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจภาคสนามทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในการสร้างเรือนไทยปัจจุบัน แม้เรือนไทยที่ช่างปรังเรือนไทยสร้างจะมีองค์ประกอบพื้นฐานของเรือน เช่น พื้น ฝา เรือน เป็นต้น เป็นแบบเดียวกัน [3] แต่ในลักษณะสัดส่วนของเรือนกลับพบว่ามีมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ อาจด้วยลักษณะความชำนาญของช่างในแต่ละพื้นที่ และองค์ความรู้ที่สืบทอดมาแตกต่างกันไป [8][9][10][11][12] และที่มาขององค์ความรู้ภายในตัวช่างต่างๆที่มีผลมาจากการพัฒนาองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน [13] โดยมีจุดแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือ ลักษณะมุมเอียงของหลังคาเรือนที่แตกต่างกันไป ซึ่งมีทั้งแบบเอียงมาก และเอียงน้อยแตกต่างกันไปตามพื้นที่ของทั้ง 5 จังหวัด

รูปที่ 1 แสดงลักษณะมุมมองของหน้าบ้าน และบันลุ่มของเรือนไทย ตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

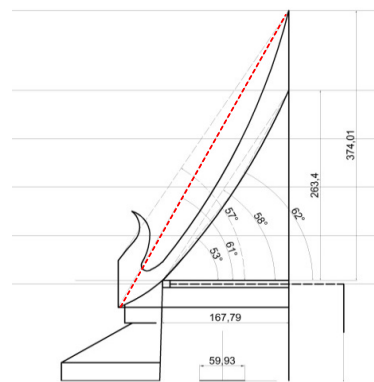
จึงทำให้การศึกษานี้ทำการจัดเก็บข้อมูลองศาของหน้าบ้าน และบันลุ่มของเรือนไทย ว่ามีการทำมุมเอียงที่องศาเท่าไร โดยวัดมุมที่เกิดจากเส้นแนวนอนที่ขนานกับแนวหัวแป กับเส้นตรงที่ลากจากจุดปลายหางไปยังส่วนยอดของบันลุ่ม (รูปที่ 1)

จะได้องศาของการวัดมุมเอียงที่พิจารณา และได้ทำการแสดงข้อมูลองศาจากกลุ่มตัวอย่างได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลองศาของหน้าบ้าน บันลุ่มจากกลุ่มเรือนไทยตัวอย่างจำนวน 50 หลัง

จังหวัดที่จัดเก็บข้อมูล	ขนาดองศาของหน้าบ้านและบันลุ่ม
ราชบุรี	64 60 63 58 60 61 62 61 61 61
เพชรบุรี	58 53 59 61 61 56 57 56 56 57
อยุธยา	67 66 62 66 69 66 66 58 64 67
สมุทรสงคราม	56 62 61 62 59 68 60 55 59 59
สุพรรณบุรี	64 58 63 61 68 65 61 64 63 63

ในการศึกษาแนวคิดสัดส่วนในแบบคณิตศาสตร์ของรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก [5] เมื่อนำผลลัพธ์ที่เป็นแบบเรือนไทยในด้านสัดของเรือนมาทำการวัดผลองศาตำแหน่งเดียวกับที่วัดในเรือนไทยตัวอย่างข้างต้น พบว่าองศาที่ปรากฏมีค่าองศาอยู่ที่ 61 องศา (รูปที่ 2) ซึ่งในงานวิจัยนี้กำหนดให้เรือนไทยต้นแบบที่มีองศาดังกล่าวเป็น **"ทรงมาตรฐาน"**

รูปที่ 2 แสดงมุมมองเอียงของหน้าบ้าน และบันลุ่มเรือนไทยตามสมการสัดส่วนเรือนไทยของรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก

และทำการจัดกลุ่มของมุมมององศาของเรือนไทยตัวอย่างที่ไปทำการจัดเก็บมา แบ่งออกเป็นข้อมูลรายจังหวัดทั้ง 5 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดเพชรบุรี กำหนดจำนวนของเรือนไทยตัวอย่างตามองศาที่ปรากฏอยู่ว่ามีจำนวนเท่าไร และมีความถี่ของการพบเรือนที่มีองศาเท่ากันเป็นเท่าไรบ้าง พบว่าองศาที่ปรากฏจะมีกลุ่มของการกระจายองศาแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มเรือนไทยที่มีองศาอยู่ที่ 61 องศา (ทรงมาตรฐาน) กลุ่มที่ 2 กลุ่มเรือนไทยที่มีองศาที่สูงกว่า 61 องศาขึ้นไป และกลุ่มที่ 3 กลุ่มเรือนไทยที่มีค่าองศาต่ำกว่า 61 องศา

นอกจากนี้ในการลงพื้นที่สำรวจ นักวิจัยพบว่าลักษณะการเรียกทรงขององศาเรือนไทยที่มีความลาดเอียงแตกต่างกันโดยการสัมภาษณ์ และพูดคุยกับช่างเรือนไทยในพื้นที่ [8] [9] [10] [11] [12] ได้ให้คำนิยามของชื่อเรียกทรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ โดยถ้าพิจารณาพร้อมกับองศาที่ทำกันของมุมเอียงหลังคา จะเห็นว่าถ้าองศาที่มีค่ามากจะใช้คำเรียกลักษณะทรงนั้นว่า **“ทรงชะลูด”** และถ้ามีค่าองศาที่น้อยๆ และมีลักษณะบานออกบริเวณฐานหน้าบันเมื่อเทียบกับความสูงของอกไก่จะเรียกทรงดังกล่าวว่า **“ทรงแฉ่”**

และเมื่อทำการเปรียบเทียบกลุ่มข้อมูล กับการเรียกทรงสามารถเทียบได้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นทรงมาตรฐาน กลุ่มที่ 2 เป็นทรงชะลูด และกลุ่มที่ 3 เป็นทรงแฉ่

และเมื่อทำการแปลผลเป็นตารางได้ผลตามตารางที่ 2 จากตารางที่ 2 พบว่าการกระจายตัวขององศาของมุมเอียงของหน้าบัน และบันลอมของเรือนไทยตัวอย่างจากกรณีศึกษา ทั้ง 50 หลัง แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน อันได้แก่

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าเรือนไทยที่สำรวจมีลักษณะมุมเอียงองศา มากกว่าทรงมาตรฐานที่มีมุมองศาที่ 61 องศา โดยเรือนไทยตัวอย่างมีองศาที่ 66 องศา เท่ากัน 4 หลัง รองลงมา ที่ 67 องศา 2 หลัง และที่ 58 องศา 62 องศา 64 องศา และ 69 องศาอย่างละ 1 หลัง โดยสังเกตว่ากลุ่มเรือนไทยตัวอย่างในพื้นที่ จ. พระนครศรีอยุธยา จะมีลักษณะเป็นทรงชะลูดเป็นส่วนใหญ่

จังหวัดราชบุรี พบว่าเรือนไทยที่สำรวจมีลักษณะมุมเอียงองศา ใกล้เคียงทรงมาตรฐานที่มีมุมองศาที่ 61 องศา โดยเรือนไทยตัวอย่างที่พบมีองศาเท่ากับ 61 องศาเท่ากับ 4 หลัง รองลงมาที่ 60 องศา จำนวน 2 หลัง และที่ 58 องศา 62 องศา 63 องศา และ 64 องศาอย่างละ 1 หลัง โดยสังเกตว่ากลุ่มเรือนไทยตัวอย่างในพื้นที่ จ. ราชบุรี จะมีทรงมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่

จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเรือนไทยที่สำรวจมีลักษณะมุมเอียงองศาส่วนใหญ่มากกว่า ทรงมาตรฐานที่มีมุมองศาอยู่ที่ 61 องศา โดยเรือนไทยตัวอย่างที่พบมีองศาเท่ากับ 63 องศา จำนวน 2 หลัง และที่ 58 องศา 65 องศา และ องศาเท่ากับอยู่ 3 หลัง รองลงมาที่ 61 องศา และ 64 68 องศา อย่างละ 1 หลัง โดยสังเกตว่ากลุ่มเรือนไทยตัวอย่างในพื้นที่ จ. สุพรรณบุรี จะมีทรงมาตรฐานที่ค่อนข้างไปทางทรงชะลูดเป็นส่วนใหญ่

จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าเรือนไทยที่สำรวจมีลักษณะมุมเอียงองศาส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับทรงมาตรฐานที่มีมุมองศาที่ 61 องศา โดยเรือนไทยตัวอย่างที่พบมีองศาเท่ากับ 59 องศา เท่ากัน 3 หลัง รองลงมาที่ 62 องศา จำนวน 2 หลัง และที่ 55 องศา 56 องศา 60 องศา 61 องศา และ 68 องศา อย่างละ 1 หลัง โดยสังเกตว่ากลุ่มเรือนไทยตัวอย่างในพื้นที่ จ. สมุทรสงคราม จะมีทรงมาตรฐานที่ค่อนข้างไปทางทรงแฉ่เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบองศา และการจัดกลุ่มองศาของหน้าบัน และบันลอมของเรือนไทยตัวอย่าง

องศา	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
จังหวัด																	
พระนครศรีอยุธยา						*				*		*		***	**		*
ราชบุรี						*		**	***	*	*	*		*			
สุพรรณบุรี						*			**		***	**	*			*	
สมุทรสงคราม			*	*			***	*	*	**						*	
เพชรบุรี	*			***	**	*	*		**								
ทรงแฉ่							ทรงมาตรฐาน					ทรงชะลูด					

* หมายถึง เรือนไทยตัวอย่าง 1 หลัง

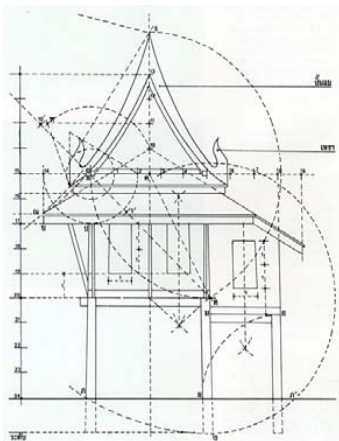
จังหวัดเพชรบุรี พบว่าเรือนไทยที่สำรวจมีลักษณะมุมเอียงองศาส่วนใหญ่ น้อยกว่าทรงมาตรฐานที่มีมุมองศาที่ 61 องศา โดยเรือนไทยตัวอย่างที่พบมีองศาเท่ากับ 56 องศา

เท่ากับ 3 หลัง รองลงมาที่ 57 องศา และ 61 องศา จำนวน 2 หลัง และที่ 53 องศา 58 องศา และ 59 องศา อย่างละ 1

หลัง โดยสังเกตว่ากลุ่มเรือนไทยตัวอย่างในพื้นที่ จ.เพชรบุรี จะมีทรงทรงจั๊เป็นส่วนใหญ่

ซึ่งจากความรู้จำนวนของเรือนตัวอย่างในแต่ละช่วงองศา จะสามารถกำหนดเป็นองศาตัวแทนจังหวัดได้ดังนี้คือ 56 59 61 63 และ 66 จากจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาการกำหนด องศาของเรือนไทยตัวอย่างเทียบกับการเรียกทรง ผู้วิจัยจึง กำหนดการเทียบองศาเหลือเพียง 3 องศา ได้แก่ 56 61 และ 66 องศา เป็นตัวแทนเท่ากับการเรียกทรงได้แก่ ทรงจั๊ ทรงมาตรฐาน และทรงชะลูด ตามลำดับ

จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์รูปแบบการกำหนดสัดส่วน ของทรงเรือนไทย[5] ซึ่งได้กล่าวไว้เป็นลำดับตามการวิเคราะห์ สัดส่วนเรือนไทยไว้เป็นจำนวน 21 ข้อ (รูปที่ 3) ซึ่งสามารถ วิเคราะห์แนวคิดของแต่ละข้อเพื่อแสดงรายละเอียดการคิดได้ ดังนี้

รูปที่ 3 แสดงรูปแบบเรือนไทยตามการวิเคราะห์สัดส่วนเรือนไทย ของ รศ.ฤทัย ใจจงรัก (ที่มา: [5])

ข้อที่ 1 เป็นการกำหนดหาขนาดความยาวของช่อโดยการ ใช้วิธีผูกเดือนของเจ้าของเรือนเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลข และถือว่าเลขที่ได้เป็นเลขมงคลนำมาคิดเป็นขนาดช่อซึ่งมีความยาว เป็น 5 เท่าของเลขมงคล และพิจารณาเลขมงคลเป็น 1 ส่วนที่ นำไปคิดกับสัดส่วนทั้งเรือน

ข้อที่ 2 เป็นการกำหนดตำแหน่งหลังอกไก่ในแบบ ซึ่งมี ความสูงจากเส้นช่อขึ้นไปเป็น 4 เท่าของเลขมงคล

ข้อที่ 3 เป็นการกำหนดการล้มสอปของเสาเรือน โดย กำหนดไว้เป็นอัตราส่วน 100 ต่อ 2.5 ซึ่งเมื่อคิดเป็นองศาแล้ว ได้ประมาณ 1.5 องศา

ข้อที่ 4 เป็นการกำหนดตำแหน่งของพื้นเรือนในส่วนล่าง ของเตี้ยวน และสามารถคิดได้ว่าเป็น อัตราส่วน 5 เท่าของ เลขมงคล หรือความสูงของเตี้ยวนของเรือนไทยมีความสูง เท่ากับ 5 เท่าของเลขมงคล

ข้อที่ 5 เป็นการกำหนดตำแหน่งของปลายเสาที่ฝังอยู่ใน ดินบนฐานราก และข้อนี้ทำให้สามารถรู้ความยาวของเสาเรือน

ข้อที่ 6 เป็นการกำหนดตำแหน่งของระดับพื้นดิน ทำให้ สามารถรู้ความสูงของเตี้ยล่างของเรือน ซึ่งคิดเป็น 4 เท่าของ เลขมงคล

ข้อที่ 7 เป็นการกำหนดขนาดของแปหัวเสา

ข้อที่ 8 - 9 เป็นการกำหนดหาตำแหน่งยอดบันลัม

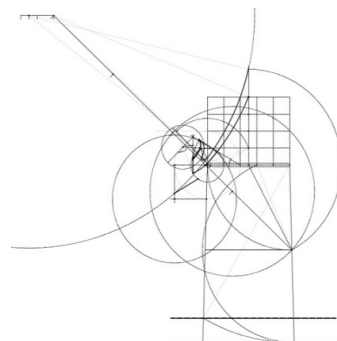
ข้อที่ 10 เป็นการกำหนดหาความโค้งของบันลัม และจุด ปลายของกันสาด

ข้อที่ 11 - 18 เป็นการกำหนดหาความโค้งของตัวเหงา และส่วนโค้งด้านในของบันลัม ระหว่างช่วงอกไก่ ถึงแป ซึ่ง แสดงไว้ในข้อที่ 16

ข้อที่ 19 เป็นการกำหนดหาขนาดของช่องหน้าต่าง และ ประตู ซึ่งสรุปได้ว่า ช่องหน้าต่างมีขนาดเป็นอัตราส่วน 1 : 2 ส่วนของเลขมงคล ในทิศทางกว้าง ต่อสูง ส่วนประตูก็จะใช้ อัตราส่วนเป็น 1 : 3 ส่วนของเลขมงคล ในทิศทางกว้าง ต่อสูง

ข้อที่ 20 เป็นการกำหนดตำแหน่งของไม้ค้ำยันในรูปด้าน

ข้อที่ 21 เป็นการกำหนดขนาด และวัดสัดส่วนของ ระเบียงของเรือนไทยทั้งแบบเรือนเดี่ยว และเรือนกลุ่ม โดยพบว่าขั้นตอนดังกล่าวมีความเหมาะสมกับเครื่องมือ เขียนแบบที่ใช้มือเขียนเป็นหลัก เมื่อนำมาพัฒนาด้วยเครื่องมือ เขียนแบบทางคอมพิวเตอร์ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยน รายละเอียดบางประการเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถคำนวณ ค่าระยะต่างๆได้อย่างถูกต้อง (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 แสดงรูปแบบเรือนไทยตามการวิเคราะห์สัดส่วนเรือนไทย ของ รศ.ฤทัย ใจจงรัก แบบปรับปรุงกระบวนการเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ เครื่องมือเขียนแบบทางคอมพิวเตอร์ปัจจุบัน โดยผู้วิจัย

และเมื่อนำข้อพิจารณาที่ได้มากำหนดรูปแบบของเรือนไทยในทรงอื่นๆ ผู้วิจัยได้แบ่งการพิจารณาการนำไปใช้เพื่อสร้างสัดส่วนของเรือนไทยในทรงที่เหลือได้แก่ ทรงจั่ว และทรงชะลูด โดยข้อพิจารณาคือ

1. ระยะของ 1 ส่วนที่ใช้ ไม่ได้คำนึงถึง 1 ส่วนที่มาจากเลขมงคล แต่มาจากระยะที่รวมทั้งหมดแบ่งเป็น 5 ส่วน และความยาวข้อพิจารณาจากการสำรวจเรือนตัวอย่างในกลุ่มและค่าเฉลี่ยในกลุ่มเรือนทรงเดียวกัน ที่มีค่าองศาเท่ากัน

2. การกำหนดอัตราส่วนของความยาวข้อ ต่อ ความสูงอกไก่ ค่าเฉลี่ยในกลุ่มเรือนทรงเดียวกัน ที่มีค่าองศาเท่ากันแต่พบว่าค่าของอัตราส่วนดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับอัตราส่วน 5 : 4 ตามการวิเคราะห์รูปแบบ[5]

3. การกำหนดช่วงความสูงของยอดบันลุ่มเป็นอัตราส่วนแปรผันกับระยะความสูงของเดียน โดยให้จุดกึ่งกลางอยู่ที่กลางช่อกวาศรีที่มียอดบันลุ่ม และวาดเส้นเป็นเส้นโค้งตัดกับเส้นเอียงของผนังสอบเอียงที่มุม 1.5 องศา จะได้ระยะความสูงของพื้นด้านล่างของเดียน และนำความสูงของเดียนแบ่งส่วนออกเป็น 5 ส่วน นำ 1 ส่วนที่ได้ไปทำการสร้างความสูงเดียนด้วยระยะเป็น 4 เท่าของส่วน

4. การจัดสร้างชิ้นส่วนเหงา เป็นไปตามกระบวนการเดิมของรองศาสตราจารย์ฤทัย และสามารถจัดสร้างรูปแบบเรือนไทยตามทรงอื่นๆอันได้แก่ ทรงจั่ว และทรงชะลูด ได้ผลดังนี้

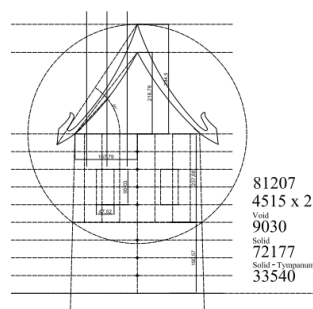
ลักษณะเรือนไทย ทรงจั่ว (รูปที่ 5) พิจารณารายละเอียดการสร้างเรือนไทยขึ้นจากการใช้อัตราส่วนของช่วงข้อ ต่อ ช่วงความสูงอกไก่ ในอัตราส่วน 4 : 6 ระยะดังกล่าวมาจากการเฉลี่ยค่าของเรือนไทยตัวอย่างที่สำรวจมา ในมุมมองที่เท่ากัน ช่วงความสูงเดียนล่างไม่ได้มาจาก 1 ส่วน ของระยะข้อตามแนวคิดของ รศ.ฤทัย ข้อที่ 1 และ 2 แต่ใช้วิธีการสร้างมาจากการใช้เส้นโค้งที่วาดขึ้นจากจุดศูนย์กลางของช่อ รศมีเท่ากับยอดของบันลุ่ม โดยระยะความสูงยอดบันลุ่มมาจากค่าเฉลี่ยที่เก็บได้จากเรือนไทยตัวอย่างที่มีองศาเท่ากัน ตัดกับเส้นเอียงของผนังที่สอบมุม 1.5 องศา ตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 8 - 9 แทน เนื่องด้วยระยะในการกำหนดอัตราส่วนของ 1 ส่วนจากข้อ ไม่สามารถเข้ากันได้กับระยะที่สามารถนำไปสร้างมุมเอียงของหน้าบัน และบันลุ่มตามที่กำหนด

การกำหนดขนาดของเหงาเป็นไปตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 11 - 18 นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าจากการที่ค่าของมุมเอียงของบันลุ่ม และหน้าบันเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะมุมมีค่าน้อยลงทำให้ ลักษณะของเหงาที่ได้มีความแบน และดูไปตามโค้งของบันลุ่มมากกว่าในทรงมาตรฐาน

ส่วนเดียนล่างของเรือนเป็นไปตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 4 - 6 โดยการพิจารณาจากการแบ่งส่วนของเดียนเป็น 5 ส่วน และนำ 1 ส่วนที่ได้ไปทำการสร้างเดียนล่างที่มีระยะเท่ากับ 4 เท่าของ 1 ใน 5 ของส่วนเดียน

และส่วนของระยะประตู - หน้าต่าง ระยะไม้ค้ำเรือน ระยะการจัดวางการต่อเชื่อมระเบียง และวางกลุ่มเรือนเป็นไปตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อ 19 - 21

ลักษณะเรือนไทย ทรงชะลูด (รูปที่ 6) เรือนไทยสร้างขึ้นจากการใช้อัตราส่วนของช่วงข้อ ต่อ ช่วงความสูงอกไก่ ในอัตราส่วน 4 : 5.1 ระยะดังกล่าวมาจากการเฉลี่ยค่าของเรือนไทยตัวอย่างที่สำรวจมา ในมุมมองที่เท่ากัน

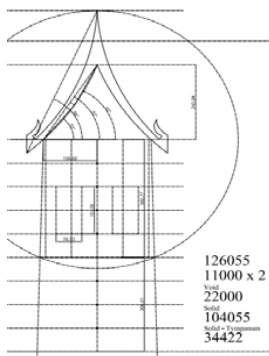
รูปที่ 5 แสดงรูปแบบเรือนไทยตามการวิเคราะห์สัดส่วนเรือนไทยของรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก ทรงจั่ว

ช่วงความสูงเดียนล่างไม่ได้มาจาก 1 ส่วน ของระยะข้อตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 1 และ 2 เช่นเดียวกันกับทรงจั่ว แต่ใช้วิธีการสร้างมาจากการใช้เส้นโค้งที่วาดขึ้นจากจุดศูนย์กลางของช่อ รศมีเท่ากับยอดของบันลุ่ม โดยระยะความสูงยอดบันลุ่มมาจากค่าเฉลี่ยที่เก็บได้จากเรือนไทยตัวอย่างที่มีองศาเท่ากัน ตัดกับเส้นเอียงของผนังที่สอบมุม 1.5 องศา ตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 8 - 9 แทน เนื่องด้วยระยะในการกำหนดอัตราส่วนของ 1 ส่วนจากข้อ ไม่สามารถเข้ากันได้กับระยะที่สามารถนำไปสร้างมุมเอียงของหน้าบัน และบันลุ่มตามที่กำหนด

การกำหนดขนาดของเหงาเป็นไปตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 11 - 18 นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าจากการที่ค่าของมุมเอียงของบันลุ่ม และหน้าบันเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะมุมมีค่ามากขึ้นทำให้ ลักษณะของเหงาที่ได้มีลักษณะงอนและขีดขึ้นไปตามโค้งของบันลุ่มมากกว่าในทรงมาตรฐาน

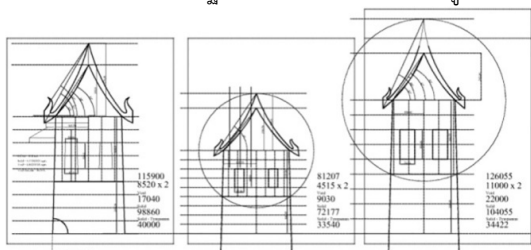
ส่วนเดียนล่างของเรือนเป็นไปตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อที่ 4 - 6 โดยการพิจารณาจากการแบ่งส่วนของเดียนเป็น 5 ส่วน และนำ 1 ส่วนที่ได้ไปทำการสร้างเดียนล่างที่มีระยะเท่ากับ 4 เท่าของ 1 ใน 5 ของส่วน

เดี่ยวนและส่วนของระยะประตู – หน้าต่าง ระยะไม้ค้ำเรือน ระยะการจัดวางการต่อเชื่อมระเบียง และวางกลุ่มเรือน เป็นไปตามแนวคิดรองศาสตราจารย์ฤทัย ข้อ 19-21 และเมื่อนำเรือนไทยทรงต่างๆที่พัฒนาขึ้นมาทำการเปรียบเทียบ (รูปที่ 7) พบว่าขนาดของเรือนยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของการพักอาศัยตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 55 [14] ในเรื่องของขนาดความกว้าง ความยาวของเรือน แต่จะมีปัญหาในเรื่องความสูงของเรือนไทยในทรงจั่ว เนื่องด้วยความสูงที่ได้ไม่เพียงพอตามข้อกำหนดในเรื่อง ห้องพักอาศัยต้องมีความสูงในทางตั้ง 2.60 เมตร แต่จากสัดส่วนที่พัฒนาขึ้นได้ระยะเพียง 2.33 เมตร

รูปที่ 6 แสดงรูปแบบเรือนไทยตามการวิเคราะห์สัดส่วนเรือนไทยของ รองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก ทรงชะลูด

และยังพบอีกว่าขนาดของช่องเปิดในเรือนไทยทรงจั่ว มีขนาดเล็กกว่าเมื่อเทียบกับทรงมาตรฐาน และทรงชะลูด โดยอัตราส่วนของช่องเปิดในรูปด้านสกัด (ช่องหน้าต่าง) เป็น 1 : 0.6 : 1.2 (ทรงมาตรฐาน ต่อ ทรงจั่ว ต่อ ทรงชะลูด)

รูปที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนของเรือนไทยต้นแบบของกลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม (ซ้าย ทรงมาตรฐาน กลาง ทรงจั่ว ขวา ทรงชะลูด)

6. สรุป และอภิปรายผล

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของแนวคิดของรองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก ที่มีต่อสัดส่วนเรือนไทยในรูปของกระบวนการหาสัดส่วนที่เป็นอยู่ในรูปสมการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีความเหมาะสมสวยงามเท่ากับมุมมองของบันลัม และ

หน้าบันที่มุม 61 องศา แต่ในการสร้างงานจริงของเรือนไทยตามจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคกลางของประเทศไทยพบว่าช่างที่ปรังเรือนไทยมีการสร้างเรือนที่มีมุมมองศาลาหลากหลาย ซึ่งเกิดจากแนวคิดของช่างนั้นที่ได้สืบทอดมาจากการเรียนรู้ หรือสายความชำนาญของช่าง ดังที่พบในเรือนไทยตัวอย่างของแต่ละจังหวัด กับข้อมูลการสัมภาษณ์ช่างในพื้นที่ก็จะเห็นถึงกลุ่มของเรือนไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีความสอดคล้องใกล้เคียงกัน ทั้งสัดส่วน และองค์ประกอบที่ใช้ รวมทั้งมุมมองศาลาที่ใช้ในการขึ้นงานบันลัม และหน้าบัน แต่จากลักษณะที่เรือนไทยมีระบบการก่อสร้างที่สามารถถอดประกอบ และมีชิ้นส่วนแบบกึ่งสำเร็จรูป รวมทั้งความสามารถในการเคลื่อนย้ายตำแหน่งที่ตั้งได้ ทำให้การพิจารณาข้อมูลของสายของช่างปรังเรือนต่างๆมีความไม่ชัดเจน เนื่องด้วยจากเรือนไทยจำนวนไม่น้อยในกลุ่มตัวอย่างที่พบมีการต่อเติมเสริมแต่งเรือนไทยไปตามเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ลักษณะเรือนไทยที่พบมีการผสมกันของชิ้นส่วนจากแหล่งผลิตต่างๆ ดังนั้นในการวิเคราะห์ลักษณะทรงที่เป็นตัวแทนของจังหวัดอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ถ้ามีการสำรวจเรือนไทยตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น

ลักษณะของทรงเรือนไทยที่พบ ค่าของมุมมองศาลาของบันลัม และหน้าบันสามารถสะท้อนต่อแนวคิดการอยู่อาศัย สถาปณภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในลักษณะของเรือนไทยที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ด้าน จ.เพชรบุรี และสมุทรสงคราม จะมีลักษณะเด่นตามปัจจัยทั้งจากสายของช่าง [9] [12] และลักษณะพื้นที่ที่มีฝนตกค่อนข้างมากแบบภาคใต้ ทำให้ลักษณะทรงของเรือนมีความคล้ายคลึงกับเรือนไทยในภาคใต้ [15] โดยลักษณะดังกล่าวสะท้อนออกมาในค่าของมุมมองศาลาบันลัม และหน้าบันที่พบจะมีค่าที่น้อยกว่าค่ามุมที่ทรงมาตรฐานคือมีค่าต่ำกว่า 61 องศาออกไป มีรูปแบบเป็นมุมป้านเป็นทรงจั่ว

ส่วนลักษณะในพื้นที่ของ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่มีปัจจัยการอยู่อาศัยที่เผชิญปัญหาน้ำท่วม ทำให้การสร้างเรือนต้องการลักษณะเรือนที่มีการยกสูงส่งผลให้ลักษณะสัดส่วนเรือนที่ลักษณะสูงชะลูดมีค่าองศาบันลัม และหน้าบันที่มากกว่า 61 องศาของทรงมาตรฐาน [10] และยังเป็นผลเพื่อตอบรับต่อปัจจัยเรื่องแนวคิดด้านศาสนาพุทธ [16] ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะยอดแหลมสูงของหน้าบัน และบันลัมเรือนไทยในพื้นที่อีกด้วย

ส่วนในลักษณะการพัฒนารูปทรง สัดส่วนของเรือนไทยจากกระบวนการคิดแบบสมการทางคณิตศาสตร์จะพบว่า ยิ่งมุมมองศาลาของเรือนเอียงของบันลัม และหน้าบันลดลงมากเท่าไร ลักษณะของเรือนไทยในส่วนเดียวล่างก็จะมีขนาดสัดส่วนที่เตี้ยลงตามไปด้วย ซึ่งถ้าพิจารณาเฉพาะกระบวนการทางสัดส่วนเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้เรือนไทยดังกล่าวไม่สามารถอาศัย

อยู่ได้ เพราะเตี้ยจนเกินไป ส่วนเรือนไทยถ้ามีลักษณะของมม
องศาของการเอียงของบันลุม และหน้าบ้านมากขึ้นจนเกินไปก็
จะเกิดลักษณะของเรือนไทยที่มีความสูงของส่วนเตี้ยวน และ
เตี้ยล่างที่มากขึ้นตามจนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้เช่นทรง
มาตรฐาน

7. กิจกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ศ.อรศิริ ปาณินท์ ที่ปรึกษางานวิทยานิพนธ์
ครูช่างเรือนไทยทั้ง 5 จังหวัดที่สละเวลาและข้อมูล
สัมภาษณ์ รวมทั้งผู้ประสานในพื้นที่ทุกท่านที่ทำงานวิจัยขึ้น
นี้เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] สมภพ ภิรมย์. 2538. **บ้านไทย**.
กรุงเทพฯ: บ.หลักทรัพย์ กองทุนรวม.
- [2] สมภพ ภิรมย์. 2545. **บ้านไทยภาคกลาง**.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครุสภา.
- [3] พิธาน ทองศาโรจน์ และอรศิริ ปาณินท์. 2557.
รูปแบบ และองค์ประกอบบ้านเรือนไทยประเพณี
ภาคกลางที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน. **วารสารวิชาการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์**,
16(18), น. 35-48
- [4] กองกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม. 2555.
ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2543. ค้นเมื่อ
วันที่ 10 มิถุนายน 2557, จาก http://www.culture.go.th/subculture3/images/M_images/Assoc.Rutai.pdf
- [5] ฤทัย ใจจรงค์. 2539. **เรือนไทยเดิม**.
กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยาม
ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- [6] ประทีป มาลากุล, ม.ล.. 2530.
พัฒนาการบ้านของคนไทยในภาคกลาง.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. 2538.
อภิธานศัพท์เรือนไทยภาคกลาง.
กรุงเทพฯ: อนุกรรมการมรดกของชาติ.
- [8] สำเนา สุขสำราญ. (2556, 19 มกราคม).
การปรุงเรือนไทย ใน จ.ราชบุรี.
[สัมภาษณ์โดย พิธาน ทองศาโรจน์].
- [9] การุณ ชมพูนุช. (2556, 3 กุมภาพันธ์).
การปรุงเรือนไทย ใน จ.สมุทรสงคราม.
[สัมภาษณ์โดย พิธาน ทองศาโรจน์].
- [10] สมพร เชี่ยวชุม. (2556, 5 มกราคม).
การปรุงเรือนไทย ใน จ.พระนครศรีอยุธยา.
[สัมภาษณ์โดย พิธาน ทองศาโรจน์].
- [11] ทองดี นาววช. (2556, 25 เมษายน).
การปรุงเรือนไทย ใน จ.สุพรรณบุรี.
[สัมภาษณ์โดย พิธาน ทองศาโรจน์].
- [12] นพพร กานแก้ว. (2556, 6 พฤษภาคม).
การปรุงเรือนไทย ใน จ.เพชรบุรี.
[สัมภาษณ์โดย พิธาน ทองศาโรจน์].
- [13] จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร และณัฐภูมิ ไรจน์นิตติกุล.
2552. การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนางานความรู้
ในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชนในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 8(2), น. 53-67
- [14] แอชเช็ท เพอฟอร์แมนซ์ โซลูชั่น. **กฎกระทรวง
ฉบับที่ 55**. ค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2557,
จาก <http://www.apsthaiand.com/กฎหมาย/กฎกระทรวง-ฉบับที่-55-พศ-2543.html>
- [15] ศรีศักร วัลลิโภดม. 2543. **เรือนไทย บ้านไทย**.
กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- [16] โชติ กัลยาณมิตร. 2539. **สถาปัตยกรรม
แบบไทย เดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรม.

ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร

The Satisfaction and Expectation of Graduate Students towards the Work of Graduate
College Staffs in King Mongkut's University of Technology North Bangkok and
Naresuan University

ศิริรัตน์ ประถมประพัทธ์¹ รวีวรรณ ชินะตระกูล² และเสมอ เรืองนันต์³
Sirirat Prathomprapat¹, Ravewan Shinatrakool² and Samer Roenganan³

¹นักศึกษาลัทธิสุตร ค.อ.ม. (สาขาวิชาบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

²รองศาสตราจารย์³ อาจารย์

สาขาวิชาบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

sirirat.jab@gmail.com, sravewan@yahoo.com, and smerr@kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยนเรศวร ใน 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านหลักสูตรวิทยานิพนธ์ ประชากร 4,070 คน กลุ่มตัวอย่าง 641 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้แก่กลุ่มตัวอย่าง 307 คน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่กลุ่มตัวอย่าง 334 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-Way ANOVA) และทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Dunnett's T3 ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. การเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
5. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ ตามลำดับ และยังพบว่า คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์

6. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคณะวิศวกรรมศาสตร์ และยังพบว่า คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

7. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการทดสอบมีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร ตามลำดับ

8. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ย ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร ตามลำดับ และยังพบว่า คณะมนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคณะศึกษาศาสตร์

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ความคาดหวัง การปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยนเรศวร

Abstract

This study investigated and compared the satisfaction and expectation of graduate students towards the work of graduate college staffs in KMUTNB and Naresuan University in 5 aspects; 1) staffs 2) operating process 3) communication and public relation 4) service location and facilities 5) curriculum and thesis. The population in this study included 4070 graduate students of KMUTNB and Naresuan University. The sample group consisted of 307 students from KMUTNB and 334 students from Naresuan University with the total number of 640 students to complete the questionnaires. Research statistics used to analyze the data included mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Dunnett's T3. The results were as follows:

1) Graduate students from KMUTNB reported high satisfaction and high expectation on the work of graduate college staffs of KMUTNB.

2) Graduate students from Naresuan University reported high satisfaction and high expectation on the work of graduate college staffs of Naresuan University.

3) There was a statistically significant difference at 0.05 between the KMUTNB students' satisfaction and that of Naresuan University students on the work of graduate college staffs. Graduate students from KMUTNB reported higher satisfaction on the work of the graduate college staffs than that of graduate students from Naresuan University.

4) There was a statistically significant difference at 0.05 between the KMUTNB students' expectation and that of Naresuan University students on the work of graduate college staffs. Graduate students from Naresuan University reported higher expectation on the work of the graduate college staffs than that of graduate students from KMUTNB.

5) The results showed that there was a difference on satisfaction of the students on different faculties in KMUTNB, i.e. 1) Faculty of Engineering 2) Faculty of Applied Arts 3) Faculty of Applied Science 4) Faculty of Information Technology 5) Faculty of Technical Education. The paired comparison showed that students from the Faculty of Technical Education reported higher satisfaction than the students from Faculty of Engineering and those from Faculty of Applied Arts respectively. Moreover, students from Faculty of Information Technology reported higher satisfaction than those from Faculty of Applied Arts.

6) The comparison of the students' expectation from different faculties showed that students from Faculty of Information Technology reported higher satisfaction than those from Faculty of Engineering and Faculty of Technical Education.

7) The results showed that there was a difference on satisfaction of the students on different faculties in Naresuan University, i.e. 1) Faculty of Science 2) Faculty of Education 3) Faculty of Humanities 4) Faculty of Engineering 5) Faculty of Business, Economics and Communications. The paired comparison showed that students from Faculty of Science reported higher satisfaction than the students from Faculty of Engineering and those from Faculty of Humanities and Faculty of Education reported higher satisfaction than those from Faculty of Business, Economics and Communications.

8) The comparison of the students' expectation from different faculties showed that students from Faculty of Science, Faculty of Humanities and Faculty of Engineering reported higher satisfaction than those from Faculty of Business, Economics and Communications. Moreover, it was found that students from Faculty of Humanities reported higher expectation than those from Faculty of Education.

Keywords : The Satisfaction, The Expectation, The Work of Graduate College Staffs, KMUTNB, Naresuan University

1. บทนำ

การให้บริการเป็นภารกิจหลักของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือโดยให้บริการแก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จากข้อมูลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในบัณฑิตวิทยาลัย รอบปีการศึกษา 2553 [1] ได้วิเคราะห์ผลแบบสอบถามความพึงพอใจจากผู้รับบริการบัณฑิตวิทยาลัย รอบปีการศึกษา 2553 ใน 3 ด้าน ได้แก่ด้านกระบวนการ ขั้นตอน คุณภาพการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการประเมินสรุประดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก และเมื่อดูข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามมีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เช่น เจ้าหน้าที่บางคนให้บริการตอบคำถามไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง การให้บริการล่าช้า เจ้าหน้าที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ การไม่ใส่ใจผู้รับบริการ การมีขั้นตอน มาก ระเบียบแนวทางปฏิบัติที่ยากซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งการบริการถือเป็นหัวใจของการดำเนินงานกิจกรรมของบัณฑิตวิทยาลัยให้สำเร็จลุล่วงไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่วิเคราะห์ผลความพึงพอใจจากผู้รับบริการบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพียง 3 ด้าน และข้อเสนอแนะที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นยังไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อจะได้ทราบผลความพึงพอใจและความคาดหวัง รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้รับบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการและการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือต่อไป

ภารกิจหลักบัณฑิตวิทยาลัย ตามมติสภามหาวิทยาลัยนเรศวร (Job Descriptions) [2]

1. เสนอนโยบายการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต่อมหาวิทยาลัย

2. กำกับมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

3. สนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติ

4. ประสานความร่วมมือกับคณะ/วิทยาลัยในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

5. บริหารจัดการหลักสูตรสหวิทยาการ และพหุวิทยาการ

6. เป็นศูนย์กลางการบริการวิชาการ และการพัฒนานิสิตโดยให้เป็นการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One stop service) ตั้งแต่รับเข้า การจัดสรรทุนการศึกษา ทุนส่งเสริมการทำวิจัย ติดตามผลการเรียนนิสิต การเทียบโอนหน่วยกิต การลงทะเบียนขยายเวลาการศึกษาและตรวจสอบคุณสมบัติในการสำเร็จการศึกษา

การวิจัยนี้ได้เปรียบเทียบกับความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร มีโครงสร้างหน่วยงานและเป็นหน่วยงานเทียบเท่าคณะของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ คล้ายคลึงกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการให้บริการและการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยทั้งสองมหาวิทยาลัย และนำเสนอถึงนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของทั้งสองมหาวิทยาลัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากมา เป็นต้นแบบและแนวทางในการพัฒนาการให้บริการและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์ จำแนกตาม 5 คณะ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

2.3 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์ จำแนกตาม 5 คณะ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน 5 คณะของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือแตกต่างกัน

3.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน 5 คณะ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรแตกต่างกัน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร 4,070 คน กลุ่มตัวอย่าง 641 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้แก่กลุ่มตัวอย่าง 307 คน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่กลุ่มตัวอย่าง 334 คน

4.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดการวิจัยที่เกี่ยวข้องของ วาสนา ธรรมพิทักษ์ [3] และจิรพันธ์ อรรถพร [4] จากแนวคิดในการวิจัยที่ได้ศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นผู้มารับบริการโดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยแบ่งข้อมูลตามลักษณะของตัวแปรดังนี้

ตัวแปรต้น คือ คณะของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือจำนวน 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และคณะของมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แยกตามมหาวิทยาลัย จำนวนมหาวิทยาลัยละ 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือเท่ากับ 0.96 และมหาวิทยาลัยนเรศวรเท่ากับ 0.99

ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือเท่ากับ 0.98 มหาวิทยาลัยนเรศวรเท่ากับ 0.99

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจัดส่งด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร และได้รับกลับคืนจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือจำนวน 307 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 334 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.70

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่กรณีความแปรปรวนไม่เท่ากันใช้วิธีของ Dunnett's T3

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.4 มีอายุมากกว่า 25-30 ปี ร้อยละ 37.8 กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 สังกัดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 70.4, 43.0 และ 33.9 ตามลำดับ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.5 มีอายุมากกว่า 25-30 ปี ร้อยละ 51.5 กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 80.5, 45.8 และ 26.9 ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร

การปฏิบัติงาน	นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ			
	ความพึงพอใจ		ความคาดหวัง	
	n = 307		n = 307	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	4.33	.59	4.36	.65
2. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	4.08	.63	4.30	.68
3. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.87	.71	4.28	.70
4. ด้านสถานที่ให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.07	.60	4.29	.69
5. ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์	4.01	.63	4.37	.70
ภาพรวม	4.07	.54	4.32	.62

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในภาพรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3 อันดับแรก คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3 อันดับแรก คือ ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร

การปฏิบัติงาน	นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร			
	ความพึงพอใจ		ความคาดหวัง	
	n = 334		n = 334	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	3.98	.64	4.42	.63
2. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	3.91	.67	4.46	.65
3. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.93	.71	4.48	.66

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การปฏิบัติงาน	นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร			
	ความพึงพอใจ		ความคาดหวัง	
	n = 334		n = 334	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4. ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.03	.61	4.44	.66
5. ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์	3.94	.67	4.53	.66
ภาพรวม	3.96	.62	4.47	.61

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก (3.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3 อันดับแรก คือ ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์ และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามคณะ

ความพึงพอใจ การปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย	คณะ วิศวกรรมศาสตร์		คณะศึกษาศาสตร์ ประยุกต์		คณะวิทยาศาสตร์ ประยุกต์		คณะเทคโนโลยี สารสนเทศ		คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม		F	p
	n = 104		n = 28		n = 42		n = 20		n = 99			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	4.32	.62	3.96	.69	4.19	.56	4.44	.42	4.49	.53	5.53*	.000
2. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	4.03	.64	3.66	.72	4.10	.58	4.26	.42	4.24	.60	5.46*	.000
3. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.72	.74	3.73	.76	3.95	.72	4.10	.39	3.98	.73	2.66*	.033
4. ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.97	.59	3.83	.66	4.07	.60	4.19	.36	4.20	.62	3.30*	.012
5. ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์	3.92	.64	3.80	.74	4.03	.60	4.12	.31	4.17	.75	2.65*	.033
ภาพรวม	3.99	.54	3.80	.62	4.07	.57	4.22	.32	4.22	.55	4.46*	.002

*p < .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ

นครเหนือ จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์

- 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์
4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ประยุกต์ ตามลำดับ และยังพบว่า คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามคณะ

ความคาดหวัง การปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย	คณะ วิศวกรรมศาสตร์		คณะศิลปศาสตร์ ประยุกต์		คณะวิทยาศาสตร์ ประยุกต์		คณะเทคโนโลยี สารสนเทศ		คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม		F	p
	n = 104		n = 28		n = 42		n = 20		n = 99			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	4.20	.75	4.35	.63	4.50	.62	4.70	.42	4.44	.56	3.87*	.004
2. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	4.11	.77	4.31	.68	4.44	.61	4.72	.44	4.37	.62	4.63*	.001
3. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	4.10	.81	4.45	.62	4.38	.57	4.76	.43	4.32	.66	4.83*	.001
4. ด้านสถานที่ที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.14	.76	4.47	.59	4.39	.60	4.78	.41	4.30	.64	4.69*	.001
5. ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์	4.22	.80	4.54	.53	4.50	.63	4.80	.41	4.38	.66	3.99*	.004
ภาพรวม	4.16	.71	4.43	.55	4.44	.55	4.75	.40	4.36	.57	5.12*	.001

*p < .05

- ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2) คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะวิศวกรรมศาสตร์ และยังพบว่า คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร จำแนกตามคณะ

ความพึงพอใจ การปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย		คณะวิทยาศาสตร์		คณะศึกษาศาสตร์		คณะมนุษยศาสตร์		คณะวิศวกรรมศาสตร์		คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร		F	p
		n = 32		n = 90		n = 46		n = 19		n = 45			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน		4.18	.65	4.04	.57	4.12	.62	4.18	.63	3.66	.67	4.92*	.001
2. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน		4.15	.68	3.93	.67	4.07	.65	4.14	.68	3.60	.70	4.54*	.002
3. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์		4.20	.65	3.96	.69	4.11	.63	4.18	.65	3.58	.83	5.22*	.000
4. ด้านสถานที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก		4.28	.58	4.03	.64	4.21	.54	4.26	.57	3.74	.67	5.28*	.000
5. ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์		4.18	.67	4.00	.64	4.09	.64	4.16	.66	3.65	.72	4.13*	.003
ภาพรวม		4.20	.63	3.99	.59	4.12	.60	4.18	.62	3.65	.65	5.42*	.000

*p < .05

- ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อ การปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่าค่าเฉลี่ย ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะ

บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการทดสอบมีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร ตามลำดับ

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จำแนกตามคณะ

ความคาดหวัง การปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย	คณะวิทยาศาสตร์		คณะศึกษาศาสตร์		คณะมนุษยศาสตร์		คณะ วิศวกรรมศาสตร์		คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร		F	p
	n = 32		n = 90		n = 46		n = 19		n = 45			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	4.62	.45	4.39	.73	4.61	.44	4.63	.46	4.16	.71	4.45*	.002
2. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	4.68	.45	4.43	.70	4.68	.45	4.71	.45	4.12	.81	6.33*	.000
3. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	4.76	.40	4.38	.76	4.77	.38	4.72	.42	4.13	.76	8.68*	.000
4. ด้านสถานที่ที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.66	.47	4.37	.75	4.65	.47	4.69	.46	4.20	.77	4.60*	.001
5. ด้านหลักสูตร/วิทยานิพนธ์	4.76	.41	4.46	.75	4.78	.39	4.72	.43	4.21	.83	6.17*	.000
ภาพรวม	4.70	.40	4.40	.70	4.70	.39	4.69	.42	4.16	.73	6.68*	.000

*p < .05

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จำแนกตามคณะ ในภาพรวม พบว่าค่าเฉลี่ย ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์ 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 5) คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยที่ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร ตามลำดับ และยังพบว่า คณะมนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คณะศึกษาศาสตร์

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้การต้อนรับผู้มารับบริการด้วยอัธยาศัยที่ดี มีกิจกรรมายทสุภาพ และให้คำแนะนำหรือตอบข้อซักถามได้เป็น

อย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณ ศรีกลขาณู [5] เรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการของสำนักงานวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิรินารถ สายอ่อง [6] เรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีความพึงพอใจต่อการให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีการปรับปรุงคู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้มีเนื้อหาที่ถูกต้องและทันสมัย รวมถึงการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ยังอาจไม่มีความชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวารี ไสธรพิทักษ์กุล [7] เรื่องสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อคุณภาพ

การจัดการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาต่าง
คณะกัน มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัย
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจากการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยยังไม่ตรงต่อ
ความต้องการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละคณะ
ที่มาใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ สายอ่อง [6]
เรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการ
ให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาที่เรียนหลักสูตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อ
การให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยภาพรวมแตกต่างกัน

4. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่
ศึกษาต่างคณะกัน มีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจากการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยยังไม่ตรงต่อ
ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละคณะ
ที่มาใช้บริการ

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและ
อุปสรรคในการให้บริการของบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] ฝ่ายวางแผนพัฒนาและวิจัย. 2553. รายงานการประเมิน
คุณภาพการศึกษาภายในบัณฑิตวิทยาลัยรอบปี
การศึกษา 2553. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [2] ปญญาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร. 2554.
ค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2557, จาก
[http://www.db.grad.nu.ac.th/~pornthip
/pdf/information/2555/d28.pdf](http://www.db.grad.nu.ac.th/~pornthip/pdf/information/2555/d28.pdf)
- [3] วาสนา ธรรมพิทักษ์. 2551. การประเมินคุณภาพงาน
บริการการศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาร่วมของบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- [4] จิรพันธ์ อรรถพร. 2555. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
ห้องสมุดสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิและ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม. 12(1), น. 98-105.
- [5] พรณี ศรีกลชาญ. 2552. ความพึงพอใจของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการของสำนักงาน
วิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [6] ศิริรัตน์ สายอ่อง. 2550. ความพึงพอใจของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการการศึกษาของ
โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
ภาคินพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
ทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- [7] สุวารี โสรพิทักษ์กุล. 2549. สภาพที่เป็นจริงและ
ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัด
การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียงของชุมชนสุวรรณภูมิ
Psychological Trait and Situation Related to Sufficient Behavior
of Suvarnabhumi Community

สุรัชย์ ฐานสโร
Surachai Thanasaro
อาจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
kcsurach@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียง และ 2) เพื่อแสวงหาตัวแปรเชิงเหตุที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมพอเพียง กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนจากชุมชนสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2554 จำนวน 1,200 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 4 ประเภท คือ 1) จิตลักษณะ 2) ลักษณะสถานการณ์ 3) พฤติกรรมพอเพียง และ 4) จิตพอเพียง ซึ่งเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อยในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise และ Hierarchical ผลการวิจัยพบว่า

1) ลักษณะสถานการณ์ และจิตลักษณะ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี ในกลุ่มรวมได้ 41.7%, 43.3%, 15.8% และ 20.3% ตามลำดับ นอกจากนี้ยังร่วมกันทำนายความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าความดี ในกลุ่มรวมได้ 20.4%, 30.4% และ 35.1% ตามลำดับ

2) จิตพอเพียงสามารถทำนายพฤติกรรมพอเพียง ได้แก่ พฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี เพิ่มขึ้นจากลักษณะสถานการณ์ และจิตลักษณะ โดยทำนายในกลุ่มรวมเพิ่มขึ้น 3.7%, 2.4%, 5.9% และ 0.8% ตามลำดับ

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมพอเพียง จิตลักษณะ จิตพอเพียง ชุมชนสุวรรณภูมิ

Abstract

The research titled study on psychological trait and situation related to sufficient behavior of Suvarnabhumi Community had 2 important objectives of 1) to study situational, psychological trait, and psychological sufficient variables related to sufficient behavior, and 2) to find the important casual factors that predicted sufficient behavior. The sample group of 1,200 people of Suvarnabhumi Community in B.E. 2554 was sampling with multi-stage sampling technique. Data were collected with summated ratings measure included 4 categories of 1) psychological trait variable, 2) situational variable, 3) sufficient behavior variable, and 4) psychological sufficient variable. Data were analyzed with statistical software package with Multiple Regression with Stepwise, and Hierarchical. The results were revealed as the followings.

1) Situational variable and psychological variable were able to predict moderation behavior, health behavior, honest behavior, and good citizenship behavior as whole with 41.7%, 43.3%, 15.8% and 20.3% respectively. Moreover, these were able to predict reasoning ability, psychological immunity, and grateful attitudes as whole with 20.4%, 30.4% and 35.1% respectively.

2) Psychological sufficient variable was able to increasingly predict sufficient behaviors in moderation behavior, health behavior, honest behavior, and good citizenship behavior from situational and psychological trait variables as whole with 3.7%, 2.4%, 5.9% and 0.8% respectively.

Keywords : sufficiency economy, sufficient behavior, psychological trait, psychological sufficient, Suvarnabhumi Community

1. บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 จนถึงปัจจุบัน โดยทรงชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ รวมถึงการพัฒนาและบริหารประเทศของรัฐบาล โดยให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และเปลี่ยนแปลงต่างๆ [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมวลและบรรจพระราชนิพนธ์เศรษฐกิจพอเพียงลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยใช้เศรษฐกิจพอเพียงดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเพื่อให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของประเทศ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาเป็นหลักในการกำหนดนโยบาย และวิธีการในการดำรงประเทศ ดำรงสังคม ดำรงชุมชน ดำรงครอบครัว และดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน ในหลายฝ่ายและหลายระดับ แต่เนื่องจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความกว้างขวาง ลึกซึ้ง และมีความเป็นนามธรรมมาก จึงต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่าย ในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะต่างๆ โดยในวงการวิจัยก็มีความพยายามที่จะศึกษาหาแนวทางต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ดำเนินรอยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกันให้มาก และเหมาะสมยิ่งขึ้น ในทุกด้าน ทุกระดับ โดยให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน [2][3]

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริครอบคลุมมิติที่สำคัญ 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม และมิติด้านจิตใจ [4] แต่อาจสังเกตได้ว่า 3 มิติแรก จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยมิติด้านจิตใจของบุคคล แต่ละคนเป็นสำคัญ เมื่อบุคคลมีจิตลักษณะแบบพอเพียง ก็จะเป็นผู้มีพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายมากขึ้น ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นจนเกิดโทษ จึงจะทำให้ครอบครัวของตนมีความเข้มแข็ง ชุมชนของตนมีเศรษฐกิจที่เติบโตแบบพึ่งตนเองได้มากขึ้น เกิดความรับผิดชอบกลมเกลียวกัน ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้มากอย่างแท้จริง [2] นอกจากนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวถึงความพอเพียงว่าจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน และ 2

เงื่อนไข คือ การมีคุณธรรม และการมีหลักวิชาการความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสมดุล และความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านความมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม และภูมิคุ้มกันที่ดี

จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือจิตใจของบุคคล การรณรงค์ให้บุคคลเป็นผู้ที่มีจิตใจเหมาะสม จะกระตุ้นและส่งเสริมให้เขามีพฤติกรรมต่างๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ชุมชนโดยรอบทำอากาศยานสุวรรณภูมิเดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตพึ่งพิงธรรมชาติ ต่อมาเมื่อเกิดทำอากาศยานสุวรรณภูมิขึ้น ชุมชนดังกล่าวก็เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของเมืองใหม่ ชุมชนสุวรรณภูมิจึงนับเป็นอีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่สมควรจะศึกษาพฤติกรรมและจิตพอเพียง ว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยอะไร แต่ละปัจจัยมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน และนอกจากนี้ยังศึกษาว่าจิตพอเพียงมีความสามารถในการทำนายพฤติกรรมพอเพียงมากน้อยเท่าไร ทั้งนี้ก็เพื่อทราบสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การกระตุ้นและส่งเสริมพฤติกรรม เพื่อให้ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิสามารถปรับตัวกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตใหม่อย่างมีความสุขและยั่งยืน

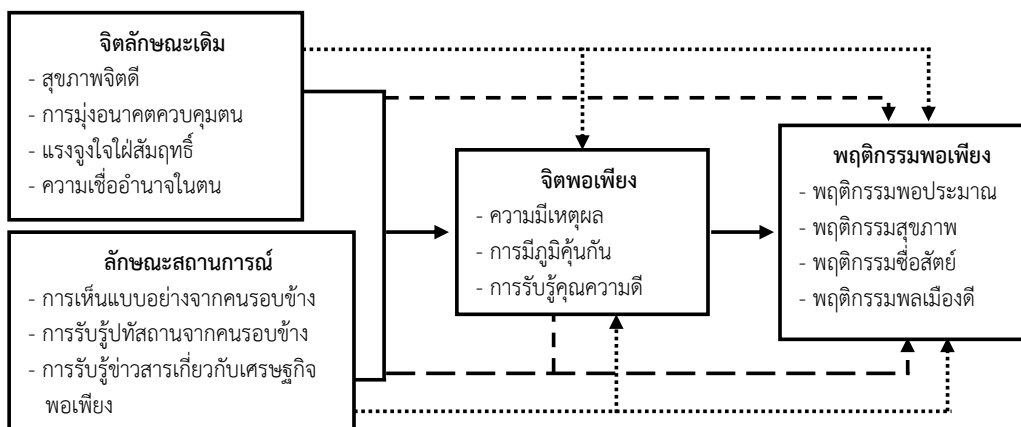
จากความสำคัญข้างต้น จึงเป็นที่มาของการวิจัยเพื่อแสวงหาปัจจัยเชิงเหตุของจิตและ/หรือพฤติกรรมพอเพียง โดยศึกษาสาเหตุภายในจิตใจและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตและ/หรือพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิกลุ่มต่างๆ ซึ่งเอื้ออำนวยหรือขัดขวางพฤติกรรมและจิตพอเพียง ในหัวข้อ “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ” ซึ่ง จิตลักษณะ หรือ จิตลักษณะ ในที่นี้ หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งสะสมดำรงอยู่ภายในบุคคล ส่วนสถานการณ์ หรือ ลักษณะสถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ศึกษาใกล้ตัวผู้ถูกศึกษา ทั้งนี้เพื่อที่จะทราบจิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและจิตพอเพียงของชุมชนสุวรรณภูมิ ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนปัจจุบัน และชุมชนใหม่ ให้สามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนได้ ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิและ/หรือกลุ่มเป้าหมายอื่นของประเทศได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ
- 2) เพื่อแสวงหาตัวแปรเชิงเหตุที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ

3. สมมุติฐานการวิจัย

- 1) ลักษณะสถานการณ์ และจิตลักษณะ สามารถร่วมกันทำนายปริมาณความแปรปรวนของคะแนนจิตและพฤติกรรม

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยแบ่งเป็น 2 เขต คือ

- 1) ชุมชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย ประชาชนจากชุมชนใน อบต.ราชาเทวะ อบต.หนองปรือ อบต.บางโฉลง อบต.ศรีษะจรเข้ข่อย และอบต.บางพลีใหญ่
- 2) ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ประชาชนจากชุมชนในแขวงลาดกระบัง แขวงทับยาว แขวงลำปลาเทียว แขวงคลองสองต้นนุ่น และแขวงคลองสามประเวศ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 1,200 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Yamane ที่ระดับความมั่นใจ 95% และความคลาดเคลื่อน 3% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,111 คน แต่ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนเป็น จำนวน 1,200 คน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยแบ่งเป็น

พอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ได้มากกว่าตัวแปรฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว

- 2) ลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะ และจิตพอเพียงสามารถร่วมกันทำนายปริมาณความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ได้มากกว่าตัวแปรฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังนี้

- 1) ประชาชนจากชุมชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 600 คน

- 2) ประชาชนจากชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน

5.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 7 ตัวแปร ได้แก่

- (1) ตัวแปรจิตลักษณะ หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งสะสมดำรงอยู่ภายในบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ สุขภาพจิตดี การมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตน

- (2) ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลและไม่ใช่มนุษย์ ทั้งใกล้ตัวและไกลตัว ทั้งที่สะสมมาในอดีตและได้รับในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในภาวะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง การรับรู้บทเรียนทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

พฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย พฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี

3) ตัวแปรประสาณ (Mediating Variables)

จิตพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าชีวิต

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีลักษณะของเครื่องมือ วิธีการสร้าง และหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

6.1 ลักษณะของเครื่องมือ

1) แบบวัดกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร มีรายละเอียดของแบบวัด ดังนี้

1.1) แบบวัดสุขภาพจิตดี เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางจิตและอารมณ์ที่แสดงถึงการไม่รู้สึกรู้สีกังวลจนเกินเหตุ ไม่โกรธง่าย ไม่ตื่นตกใจง่าย มีสมาธิ และมีความกล้าในสิ่งที่สมควร เป็นต้น

1.2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถคาดการณ์ไกล การเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนในอนาคต และการอดได้รอได้ของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ทั้งที่เกี่ยวกับการทำงาน สุขภาพ และการใช้เงิน

1.3) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความมุ่งมั่นหรือปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ และมีความเพียรพยายามเพื่อกระทำการนั้นให้บรรลุโดยไม่ทอดทิ้งอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวาง พยายามฝ่าฟันให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อว่าผลดีหรือผลเสียที่เกิดกับตนนั้น เป็นเพราะการกระทำของตนเองเป็นส่วนใหญ่ตรงข้ามกับความเชื่อเรื่องโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือเกิดจากการกระทำของผู้อื่นมากกว่าที่จะเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง

2) แบบวัดกลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร มีรายละเอียดของแบบวัด ดังนี้

2.1) แบบวัดการเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการให้ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ รายงานว่าตนได้พบเห็นด้วยตนเองหรือการรับรู้ผ่านบุคคลใกล้ชิด ถึงเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และคนในชุมชน ที่มีการแสดงพฤติกรรมและ/หรือยกย่องคนที่ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) แบบวัดการรับรู้ทัศนคติจากคนรอบข้าง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการให้ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ รายงานว่ามีการรับรู้ว่าครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ชุมชน ต้องการให้ตนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด และตนคล้อยตามบุคคลเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด

2.3) แบบวัดการรับข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการรายงานของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ว่าได้สนใจในการรับทราบข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ บุคคลใกล้ชิด และอื่นๆ มากน้อยเพียงใด

3) แบบวัดกลุ่มตัวแปรจิตพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวแปร มีรายละเอียดของแบบวัด ดังนี้

3.1) แบบวัดความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำของ ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ โดยอาศัยการพิจารณา ไตร่ตรองให้รอบด้านเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องในแง่มุมต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความเชื่อว่าคุณค่าตนได้รับความจริงที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสาเหตุต่างๆ และผลของสาเหตุเหล่านั้น เพื่อการตัดสินใจว่า การกระทำต่อไปของตนจะส่งผลกระทบต่อในด้านใดต่อใครบ้าง

3.2) แบบวัดการมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การที่ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ มีการเตรียมตัวที่จะรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเตรียมพร้อมที่จะรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนั้น ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์และกระแสของทุนนิยม บุคคลจึงควรมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อเตรียมตัวมิให้ตนเองตกเป็นเหยื่อของการถูกชักจูงและคล้อยตามให้บริโภคนิยมจนเกินตัว

3.3) แบบวัดการรับรู้คุณค่าชีวิต หมายถึง การที่ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ มีการรับรู้ว่าคุณค่าอื่นหรือสิ่งแวดลอมได้ทำหรือมอบประโยชน์แก่ตนเองอย่างไรบ้าง เมื่อได้รับสิ่งที่ดีเหล่านี้ จะรู้สึกถึงพระคุณหรือบุญคุณของบุคคลหรือสิ่งแวดลอมเหล่านั้น โดยการตอบแทนพระคุณด้วยการทำความดี ช่วยเหลือสนับสนุน ตลอดจนจะไม่ทำร้าย ทำลาย เบียดเบียน หรือเอาเปรียบบุคคลหรือสิ่งที่ทำประโยชน์นั้น

4) แบบวัดกลุ่มตัวแปรพฤติกรรมพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวแปร มีรายละเอียดของแบบวัด ดังนี้

4.1) แบบวัดพฤติกรรมพอประมาณ หมายถึง การที่ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิประเมินว่าตนเองมีการดำเนินชีวิตอยู่ในทางสายกลาง สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยมีการกระทำที่ไม่มากและไม่น้อยเกินไปในมิติต่างๆ ของชีวิตประจำวัน เช่น การผลิต การบริโภค การใช้จ่าย การออม ฯลฯ รวมทั้งการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4.2) แบบวัดพฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง การที่ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิมีการดูแลสุขภาพร่างกายของตนให้สมบูรณ์แข็งแรงด้วยการออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ตรวจสุขภาพเป็นประจำ รวมทั้งการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุต่างๆ

4.3) แบบวัดพฤติกรรมซื้อสัตย์ หมายถึง การที่ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิมีการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

4.4) แบบวัดพฤติกรรมพลเมืองดี หมายถึง การที่ประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิมีการควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ กฎหมาย และศีลธรรม

6.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดประเด็นของข้อคำถาม จากนั้นก็ดำเนินการปรับปรุงและสร้างข้อคำถามตามตัวแปรที่ศึกษา

2) นำแบบวัดทั้งหมดที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ที่ไม่ไขว่คว้าตัวอย่าง จำนวน 80 คน แล้วคำนวณหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1) หาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach

2.2) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (Item-total correlation)

รายละเอียดค่าความเชื่อถือได้ และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนข้อ ค่าความเชื่อถือได้ และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดแต่ละประเภท

แบบวัด	จำนวนข้อ	ความเชื่อถือได้	อำนาจจำแนก
1. สุขภาพจิตดี	10	0.85	0.34-0.67
2. การมุ่งอนาคตควบคุมตน	8	0.78	0.29-0.62
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	13	0.87	0.40-0.77
4. ความเชื่ออำนาจในตน	14	0.85	0.20-0.63
5. การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง	8	0.72	0.29-0.49
6. การรับรู้ทัศนคติทางสังคม	8	0.82	0.22-0.59
7. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	10	0.78	0.34-0.56

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แบบวัด	จำนวนข้อ	ความเชื่อถือได้	อำนาจจำแนก
8. ความมีเหตุมีผล	8	0.76	0.28-0.63
9. การมีภูมิคุ้มกันตน	10	0.84	0.46-0.65
10. การรับรู้คุณค่าความดี	10	0.85	0.27-0.74
11. พฤติกรรมพอประมาณ	10	0.89	0.27-0.79
12. พฤติกรรมสุขภาพ	12	0.91	0.25-0.73
13. พฤติกรรมซื้อสัตย์	5	0.74	0.31-0.57
14. พฤติกรรมพลเมืองดี	5	0.85	0.20-0.49

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 1,200 คน ระหว่างเดือน มกราคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2554

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการแสวงหาตัวทำนายจิตพอเพียง 3 ด้าน (ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกัน และการรับรู้คุณค่าความดี) และพฤติกรรมพอเพียง 4 ด้าน (พฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื้อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี) โดยใช้ตัวทำนายทั้งสิ้น 3 ชุด ชุดที่ 1 คือ กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ ชุดที่ 2 คือ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ และชุดที่ 3 มี 7 ตัวทำนาย โดยเป็นการรวมชุดที่ 1 เข้ากับชุดที่ 2 จุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายชุดที่ 3 ว่าจะทำนายได้มากกว่าชุดที่ 1 หรือชุดที่ 2 ตามลำดับเพียงใด โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเป็นขั้นและรวมชุด (Stepwise and Total Multiple Regression Analysis) ของตัวทำนายที่ละชุดต่อตัวถูกทำนายที่ละตัว

2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Hierarchical เพื่อทำนายพฤติกรรมพอเพียง 4 ด้าน คือ พฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื้อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี ซึ่งจะมีตัวทำนายที่เข้าตามลำดับ 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ ขั้นที่ 2 ประกอบด้วยตัวทำนายในกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ และขั้นที่ 3 ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรจิตพอเพียง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายในขั้นที่ 3 ว่าจะทำนายได้เพิ่มขึ้นจากขั้นที่ 2 มากน้อยเพียงใด

9. ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ทำนายและตัวทำนายที่สำคัญ 3 ชุด ของตัวถูกทำนาย คือ พฤติกรรมพอเพียง ในกลุ่มรวม

พฤติกรรมพอเพียง	ชุดที่ 1 (1, 2, 3)			ชุดที่ 2 (4, 5, 6, 7)			ชุดที่ 3 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)		
	%ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า
พอประมาณ	13.8	1,2	.25, .16	40.4	7,5,6,4	.46, .33, -.31, .11	41.7	7,5,6,1,2,4	.42, .31, -.35, .11, .08, .06
สุขภาพ	39.6	3,2,1	.44, .22, .08	29.1	6,7,4	.35, .22, .09	43.3	3,6,2,7	.38, .18, .15, .11
ซื่อสัตย์	2.9	2	.17	15.2	7,5,6,4	.25, .16, -.19, .16	15.8	7,5,6,4,1,2	.42, .31, -.35, .11, .08, .06
พลเมืองดี	17.2	3,2	.27, .21	13.2	6,7,5	.34, .14, -.07	20.3	3,6,2,5	.22, .21, .17, -.10

ชุดที่ 1 ลักษณะสถานการณ์ 1 คือ การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง 2 คือ การรับรู้ปทัสถานทางสังคมมาก 3 คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดที่ 2 จิตลักษณะ 4 คือ สุขภาพจิตดี 5 คือ การมุ่งอนาคตควบคุมตน 6 คือ แรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ 7 คือ ความเชื่ออำนาจในตน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ทำนายและตัวทำนายที่สำคัญ 3 ชุด ของตัวถูกทำนาย คือ จิตพอเพียง ในกลุ่มรวม

จิตพอเพียง	ชุดที่ 1 (1, 2, 3)			ชุดที่ 2 (4, 5, 6, 7)			ชุดที่ 3 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)		
	%ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า
ความมีเหตุผล	10.1	1,3,2	.14, .13, .12	19.4	5,7,4	.25, .16, .14	20.4	5,7,4,3,6	.25, .15, .13, .11, -.08
การมีภูมิคุ้มกันตน	10.8	1,3,2	.20, .10, .10	30.4	4,5,7	.33, .19, .15	30.4	4,5,7	.33, .19, .15
การรับรู้คุณค่าความดี	12.5	3,2,1	.21, .12, .10	33.4	5,4,7	.27, .24, .21	35.1	5,4,7,3,1,6	.29, .25, .22, .14, -.10, -.08

ชุดที่ 1 ลักษณะสถานการณ์ 1 คือ การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง 2 คือ การรับรู้ปทัสถานทางสังคมมาก 3 คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดที่ 2 จิตลักษณะ 4 คือ สุขภาพจิตดี 5 คือ การมุ่งอนาคตควบคุมตน 6 คือ แรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ 7 คือ ความเชื่ออำนาจในตน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ทำนายและตัวทำนายที่สำคัญ 3 ชุด ของตัวถูกทำนาย คือ พฤติกรรมพอเพียง ในกลุ่มรวม

พฤติกรรมพอเพียง	ชุดที่ 1 (1, 2, 3)			ชุดที่ 2 (4, 5, 6, 7)			ชุดที่ 3 (8, 9, 10)		
	%R ² รวม	ลำดับตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%R ² เปลี่ยนแปลง	%R ² รวม	ลำดับตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%R ² เปลี่ยนแปลง	%R ² รวม
พอประมาณ	13.8	1,2	.25, .16	27.9*	41.7	7,5,6,4	.42, .31, -.34, .08	3.7	45.4
สุขภาพ	39.6	3,2,1	.44, .22, .08	3.7	43.3	6,7	.16, .09	2.4	45.7
ซื่อสัตย์	2.9	2	.17	13.0*	15.9	7,4,5,6	.25, .17, .17, -.17	5.9	21.8
พลเมืองดี	17.2	3,2	.27, .21	3.1	20.3	6,5	.21, -.10	0.8	21.1

* เกณฑ์ความแตกต่างมากกว่า 7% (Cohen, 1977 : 413-414)

ชุดที่ 1 ลักษณะสถานการณ์ 1 คือ การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง 2 คือ การรับรู้ปทัสถานทางสังคมมาก 3 คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดที่ 2 จิตลักษณะ 4 คือ สุขภาพจิตดี 5 คือ การมุ่งอนาคตควบคุมตน 6 คือ แรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ 7 คือ ความเชื่ออำนาจในตน

ชุดที่ 3 จิตพอเพียง 8 คือ ความมีเหตุผล 9 คือ การมีภูมิคุ้มกันตน 10 คือ การรับรู้คุณค่าความดี

1) ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ และตัวแปรจิตลักษณะ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี ในกลุ่มรวมได้ 41.7%, 43.3%, 15.8% และ 20.3% ตามลำดับ นอกจากนี้ยังร่วมกันทำนายความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าความดี ในกลุ่มรวมได้ 20.4%, 30.4% และ 35.1% ตามลำดับ

2) ตัวแปรจิตพอเพียงสามารถทำนายพฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี เพิ่มขึ้นจากตัวแปรลักษณะสถานการณ์ และตัวแปรจิตลักษณะ โดยทำนายในกลุ่มรวมเพิ่มขึ้น 3.7%, 2.4%, 5.9% และ 0.8% ตามลำดับ

10. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีข้อค้นพบหลายประการที่เกี่ยวข้องกับจิตและพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ โดยผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ และตัวแปรจิตลักษณะ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี ในกลุ่มรวมได้ 41.7%, 43.3%, 15.8% และ 20.3% ตามลำดับ ทั้งนี้ เพราะจากการวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม โดยการศึกษากระบวนการทางจิตลักษณะ สถานการณ์ พฤติกรรม และผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ทำให้ได้ระบบที่ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จิตลักษณะของบุคคล ซึ่งส่วนนี้เรียกว่า “ดัชนีแกน” หรือ Core indicators ส่วนที่ 2

สาเหตุของดัชนีแกน ซึ่งเรียกว่า “ดัชนีเหตุ” หรือ Causal indicators มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มจิตลักษณะพื้นฐาน และกลุ่มสถานการณ์ และส่วนที่ 3 ผลของดัชนีแกน ซึ่งเรียกว่า “ดัชนีผล” หรือ Consequential indicators ซึ่งมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพฤติกรรม และกลุ่มผลผลิตอันแยกเป็นด้านสภาวะภายนอกและด้านจิต คือสภาวะภายในของบุคคล โดยกลุ่มดัชนีเหตุของกลุ่มดัชนีแกน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสาเหตุ 2 ด้าน คือ ด้านสถานการณ์ภายนอกตัวบุคคล เช่น ครอบครัว โรงเรียน หน่วยงาน สื่อ เป็นต้น และด้านจิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความสามารถทางการรู้การคิด (สติปัญญา) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุขภาพจิต เป็นต้น [5] ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พิมพ์กา จันทไทย [6] การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู ประกอบด้วย ด้านสภาวะทางจิต ด้านสื่อและเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสภาวะทางสังคม ด้านสภาวะสุขภาพ และสภาวะทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ และตัวแปรจิตลักษณะ ยังสามารถร่วมกันทำนายความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าความดี ในกลุ่มรวมได้ 20.4%, 30.4% และ 35.1% ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุทางจิตลักษณะกับสาเหตุทางด้านสถานการณ์ ซึ่งนับเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม โดยนอกจากนี้ยังมีการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านสถานการณ์กับปัจจัยด้านจิตลักษณะสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมต่างๆ อีก สอดคล้องกับการวิจัยของ สรชัย ขาสุรีย์ [7] ที่พบว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะ สามารถร่วมกันทำนายความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณค่าความดี ในกลุ่มรวมได้ 14.0%, 34.6% และ 33.8% ตามลำดับ โดยทำนายความมีเหตุมีผลได้สูงสุด 21.3% ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ทำนายการมีภูมิคุ้มกันตนได้สูงสุด 40.7% ในกลุ่มรายได้ครอบครัวมาก และทำนายการรับรู้คุณค่าความดีได้สูงสุด 45.6% ในกลุ่มไม่เคยฝึกรบ โดยมีส่วนทำนายที่สำคัญ คือ ความเชื่ออำนาจในตน การมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิตที่ดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง ตามลำดับ และการวิจัยของ จิตติพร ไวรจรรย์วิทยาการ [8] ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็พบว่า จิตลักษณะ สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรม

ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการออม พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มรวมได้ 33.4%, 43.6% และ 33.9% ตามลำดับ

2) ตัวแปรจิตพอเพียงสามารถทำนายพฤติกรรมพอประมาณ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และพฤติกรรมพลเมืองดี โดยทำนายเพิ่มขึ้นจากตัวแปรลักษณะสถานการณ์ และตัวแปรจิตลักษณะ ซึ่งทำนายในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้น 3.7%, 2.4%, 5.9% และ 0.8% ตามลำดับ โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ ความมีเหตุมีผล และการรับรู้คุณค่าความดี ทั้งนี้เพราะจิตพอเพียงในที่นี้ประกอบด้วย ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกัน และการรับรู้คุณค่าความดี ซึ่งตามผลการวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม พบว่า จิตพอเพียงเป็นดัชนีแกนที่มีสาเหตุมาจากจิตลักษณะพื้นฐานและสถานการณ์ หรืออาจเรียกอีกอย่างว่าจิตลักษณะตามสถานการณ์ ส่วนพฤติกรรมเป็นผลทางตรงของดัชนีแกนดังกล่าว [5] สอดคล้องกับการวิจัยของ ไพฑูรย์-พิมพ์ดี [9] ที่พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถทำนายพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์ป่าชุมชน และพฤติกรรมรักษาระเบียบ ได้เพิ่มขึ้นจากปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสถานการณ์ ในกลุ่มรวมได้ 4.2% และ 1.5% ตามลำดับ โดยทำนายพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์ป่าชุมชน เพิ่มขึ้นได้สูงสุด 6.5% ในกลุ่มสมาชิก อบต.ที่มีอายุมาก และทำนายพฤติกรรมรักษาระเบียบ เพิ่มขึ้นได้สูงสุด 4.9% ในกลุ่มสมาชิก อบต.ที่ไม่ชอบเที่ยวป่า โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ทศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ตามลำดับ และการวิจัยของไพฑูรย์ พิมพ์ดี [10] ก็พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถทำนายพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว และพฤติกรรมรักษาระเบียบ ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้เพิ่มขึ้นจากปัจจัยด้านจิตลักษณะ และปัจจัยด้านสถานการณ์ ในกลุ่มรวมได้ 1.5% และ 2.2% ตามลำดับ โดยทำนายพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว ได้สูงสุด 9.3% ในกลุ่มสมาชิก อบต.ที่มีการท่องเที่ยวบ่อย และพฤติกรรมรักษาระเบียบ ได้สูงสุด 4.3% ในกลุ่มสมาชิก อบต.ที่มีอายุน้อย โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ทศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามลำดับ

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อเป็นการยกระดับพฤติกรรมพอเพียงของประชาชน ชุมชนสุวรรณภูมิให้สูงขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาความเชื่อในอำนาจตน การมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง ให้กับประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิ เนื่องจากเป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญกับพฤติกรรมพอเพียงของประชาชนเป็นลำดับแรกๆ

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรสร้างชุดฝึกอบรมทางจิตลักษณะ และลักษณะ สถานการณ์ เพื่อพัฒนาจิตและพฤติกรรมพอเพียง สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน แล้วทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อ ประเมินผลชุดฝึกอบรมเหล่านั้น หรือควรรีกรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับตัวแปรผลพฤติกรรม พอเพียงในรูปแบบความสัมพันธ์แบบอื่นๆ และ/หรือโดยวิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลอื่นๆ เช่น Causal Relationship Models, Hierarchical Linear Model ฯลฯ เพื่อทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์นี้ในหลายๆแง่มุม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักบริหาร โครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย แห่งชาติ สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย นอกจากนี้ยัง ขอขอบพระคุณหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนการทำวิจัย เรื่องนี้ ซึ่งประกอบด้วยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ที่ได้เสนอ โครงการวิจัยนี้ต่อ สกอ. รวมทั้งให้โอกาสผู้วิจัยได้ทำวิจัย เรื่องนี้ และขอขอบพระคุณประชาชนชุมชนสุวรรณภูมิที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ. 2552. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. : [Online] Available : <http://www.nesdb.go.th/>
- [2] ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2551. แผนงานวิจัยเพื่อสร้าง และใช้พหุทัศน์ทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง : ขั้นตอนหนึ่ง สาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการสร้างดัชนีทางจิต. เอกสารประกอบการ สัมมนา เรื่อง “วช. กับการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัด ทางจิตแบบพหุมิติและพระดับในบริบทของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง” ภารกิจโครงการและประสาน งานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) วันที่ 11 สิงหาคม 2551 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพฯ
- [3] ภัคพงศ์ ปวงสุข รัชดากร พลภักดี และอรุณรศมี แสงศิลา. 2553. “ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจ พอเพียงของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 9(2) : 31-40.
- [4] สมพร เทพสิทธิ. 2548. เศรษฐกิจพอเพียงตาม แนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- [5] ดวงเดือน พันธมนาวิน และดวงเดือน พันธมนาวิน. 2550. “หลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล : ทฤษฎี และผลการวิจัย เพื่อสร้างดัชนีในแนวจิต พฤติกรรมศาสตร์.” วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 47 (1/2550) : 27-80.
- [6] พิมพ์กา จันทไทย. 2550. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพ ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] สุรัชย์ ฐานสโร. 2552. ปัจจัยทางจิตสังคมที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงของนายกองค์การบริหารส่วน ตำบล. รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- [8] จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. 2551. **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.**
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [9] ไพฑูรย์ พิมพ์ดี. 2551. **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล.** รายงาน
การวิจัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [10] ไพฑูรย์ พิมพ์ดี. 2551. **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล.**
รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง.

เจตคติและการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ
Attitude and Using the Social Security System for
the Labour in Samutprakan Province

ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร

Prasittisak Sirijarupat

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

prasitsiri38@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติและการใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำนวน 720 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินรวมค่ารวมค่า 6 ระดับ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว แล้วทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Sheffé ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมอยู่ในระดับสูง และมีการใช้บริการประกันสังคมเฉลี่ย 3.92 ครั้ง/ปี 2) แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานแตกต่างกันตามสถานภาพการสมรส 3) แรงงานที่มีสถานภาพโสด มีการใช้บริการประกันสังคมแตกต่างกันตามอายุ และฐานะครอบครัว ส่วนแรงงานที่มีสถานภาพสมรส มีการใช้บริการประกันสังคมแตกต่างกันตามระดับการศึกษา รายได้ และอายุ และ 4) แรงงานที่มีสถานภาพโสด มีเจตคติต่อระบบประกันสังคม แตกต่างกันตามระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกครอบครัว อายุ รายได้ครอบครัว และฐานะครอบครัว ส่วนแรงงานที่มีสถานภาพสมรส มีเจตคติต่อระบบประกันสังคม แตกต่างกันตามรายได้ครอบครัว จำนวนสมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

คำสำคัญ: เจตคติ การใช้บริการประกันสังคม ระบบประกันสังคม แรงงาน จังหวัดสมุทรปราการ

Abstract

This research was to study and compare the attitude and using the social security system. The sampling group was 720 labour in Samutprakan Province in 2008 by random sample of multi-stage sampling. The research tool was 6 level summated rating scale measurement, the reliability is 0.83, and analyzed via statistic package program for mean, standard deviation, t-test, F-test and Sheffé test. The result of this study was as follows; 1) The labour had high attitude about social security system and the average of the application of the social security was 3.92 times per year. 2) The labour had different attitude according to their marital status. 3) The single labour had different application of the social security system according to their age and family status, and the married labour had different application of the social security system according to their educational level, income and age. and 4) The single labour had different attitude toward the social security system according to their educational level, number of family members, age, household income and family status, and married labour had different attitude the social security system according to household income, number of family members, and family status.

Keywords : Attitude, Social Security Services , Social Security System, Labour, Samutprakan Province

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมไทยจากสังคมเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ส่งผลให้สัดส่วนการประกอบอาชีพของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเป็นการประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่างๆ แทนการประกอบอาชีพในครัวเรือน ซึ่งการประกอบอาชีพในสถานประกอบการนั้นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้สร้างความมั่นใจให้กับแรงงานได้ดีก็คือ ระบบสวัสดิการ โดยแต่ละสถานประกอบการมีการจัดสวัสดิการทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละสถานประกอบการที่สามารถจะทำได้ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับแรงงานของตนเอง ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างบรรทัดฐานให้สถานประกอบการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน รัฐบาลจึงจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นมา เพื่อเป็นป้องกันและแก้ไขความเดือดร้อนของแรงงานเมื่อไม่สามารถทำงานได้ หรือไม่ได้ทำงาน และเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนสร้างหลักประกันในด้านความมั่นคงในการดำรงชีพของตนเองและครอบครัว

ในประเทศไทย กองทุนเงินทดแทน นับเป็นก้าวแรกของการประกันสังคมไทยที่ให้หลักประกันแก่ลูกจ้างกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน ทั้งนี้กองทุนเงินทดแทนเกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2515 ภายใต้การบริหารของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนกรมแรงงาน ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 โดยในปีแรกของการให้ความคุ้มครองจะครอบคลุมเฉพาะสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 20 คนขึ้นไปที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ แล้วจึงค่อยๆ ขยายความคุ้มครองออกไปจนครบทุกจังหวัดทั่วประเทศในวันที่ 1 กรกฎาคม 2531 ต่อมาได้มีการผลักดันพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ประเทศไทยจึงมีการประกันสังคมอย่างเต็มรูปแบบโดยลูกจ้างจะได้รับความคุ้มครองทั้งในเรื่องการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทูพพลภาพ และตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน รวมไปถึงการคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงาน เปรียบเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนประกันสังคม ก็เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน โดยการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการออมและเสียสละเพื่อส่วนรวมมีหลักการสำคัญ ที่มุ่งให้ประชาชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือตนเอง และครอบครัวในยามที่ไม่มีรายได้รายได้ลดลงหรือมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น โดยไม่เป็นภาระให้ผู้อื่นและสังคม การประกันสังคมจึงเป็นมาตรการหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิต

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 บังคับใช้วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 โดยมีสำนักงานประกันสังคม ซึ่งสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมรับผิดชอบในการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้จะให้หลักประกันแก่ลูกจ้างผู้ประกันตน รวมทั้งสิ้น 7 กรณี คือ การเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ การทุพพลภาพ การตาย ที่มีขึ้นเนื่องจากการทำงาน การคลอดบุตร การชราภาพ การสงเคราะห์บุตร และการว่างงาน [1] ทั้งนี้ในระยะแรก จะให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างที่อยู่ในสถานประกอบการที่มีจำนวนตั้งแต่ 20 คน ขึ้นไปก่อน โดยให้ขยายไปยังสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ในปี 2536 และให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตายที่มีขึ้นเนื่องจากการทำงาน และกรณีคลอดบุตร ก่อน ทั้งนี้นายจ้าง และลูกจ้าง และรัฐบาล เป็นผู้จ่ายเงินสมทบในอัตราที่เท่ากัน คือร้อยละ 1.5 สำหรับการชราภาพ และการสงเคราะห์บุตรให้ขยายความคุ้มครองภายในปี 2539 และการว่างงานให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเมื่อพร้อมที่จะดำเนินการ

จังหวัดสมุทรปราการ มีวิสัยทัศน์ คือ “ศูนย์กลาง Logistics เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของชาติ บ้านเมืองน่าอยู่ และเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ” จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ส่งผลให้จังหวัดมีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีแรงงานจำนวนมากเข้าอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัด และแรงงานดังกล่าวก็มีความหลากหลายในเรื่องอายุและความรู้ แต่ส่วนใหญ่แรงงานจะเป็นแรงงานในระบบที่ไม่ได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่รัฐและสถานประกอบการได้ร่วมกันจัดให้ พ.ร.บ. ประกันสังคมเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533 จัดเป็นระบบประกันสุขภาพขั้นพื้นฐานของแรงงานในสถานประกอบการของเอกชนส่วนใหญ่ แต่ที่ผ่านมา กลับพบว่าแรงงานส่วนหนึ่งได้ละเลยที่จะใช้บริการระบบการประกันสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม แต่ก็มีแรงงานจำนวนมากได้ให้ความสำคัญและตัดสินใจใช้บริการระบบประกันสังคมดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการให้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการเป็นไปอย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และเอื้ออำนวยต่อความต้องการของผู้ใช้แรงงาน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเจตคติและการใช้บริการประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการจัดบริการระบบประกันสังคมให้สามารถจูงใจให้แรงงานเห็นความจำเป็นและความสำคัญ

ของระบบดังกล่าว และจะได้จัดบริการระบบประกันสังคม เพื่อตอบสนองกับความต้องการของแรงงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ รายได้ครอบครัว สมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ รายได้ครอบครัว สมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

2.3 เพื่อศึกษาเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนก ตามสถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ รายได้ครอบครัว สมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

2.4 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนก ตามสถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ รายได้ครอบครัว สมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

3. สมมุติฐานการวิจัย แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ รายได้ครอบครัว สมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัวต่างกัน มีการใช้บริการ และเจตคติต่อระบบประกันสังคมแตกต่างกัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำนวน 300,000 คน[2]

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการกำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan [3] ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% และขนาดของประชากร 300,000 คน [2] ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 720 คน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

4.2 ขอบเขตตัวแปร

1) ตัวแปรจะประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ รายได้ครอบครัว สมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

2) ตัวแปรตาม คือ การใช้บริการระบบประกันสังคม และเจตคติต่อระบบประกันสังคม

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบวัด คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบวัดเจตคติต่อระบบประกันสังคม โดยมีการทดลองใช้กับแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.83

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืน จำนวน 623 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.53 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์การใช้บริการประกันสังคม โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้บริการประกันสังคม และเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยแบ่งเป็น

2.1) การเปรียบเทียบการใช้บริการประกันสังคมและเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกครอบครัวต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent samples)

2.2) กรณีเปรียบเทียบการใช้บริการประกันสังคมและเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานที่มีอายุ รายได้ ครอบครัว และฐานะครอบครัวต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน จำแนกตามลักษณะและสถานภาพการใช้บริการ

ลักษณะและสถานภาพการใช้บริการ	จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อปี	
	$\bar{X}$	S.D.
1. การใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน กรณีสถานภาพโสด	3.59	2.73
2. การใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน กรณีสถานภาพสมรส	4.11	3.38
ภาพรวม	3.92	3.16

ประสิทธิศักดิ์ ศิริจารุภัทร
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติและการใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน

สถานภาพการสมรส	การใช้บริการประกันสังคม					เจตคติต่อระบบประกันสังคม				
	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
- โสด	160	3.59	2.73	-1.78	.08	211	3.65	.67	-2.41*	.02
- สมรส	310	4.11	3.38			377	3.78	.61		

Sig. < .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน จำแนกตามสถานภาพสมรส และข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	โสด					สมรส				
	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
1. ระดับการศึกษา										
- ประถมศึกษา	78	3.86	2.86	1.44	.15	194	4.48	3.81	2.62*	.01
- มัธยมศึกษาขึ้นไป	67	3.19	2.68			95	3.49	2.53		
2. รายได้										
- น้อย ($\leq 6,000$ บาท)	78	3.36	2.05	-1.06	.29	161	4.50	3.55	2.11*	.04
- มาก ($> 6,000$ บาท)	82	3.82	3.25			149	3.69	3.14		
3. สมาชิกครอบครัว										
- สมาชิกครอบครัวน้อย (≤ 4 คน)	82	3.55	2.72	-.21	.83	234	4.10	3.41	-.06	.95
- สมาชิกครอบครัวมาก (> 4 คน)	78	3.64	2.77			76	4.13	3.30		

*Sig. < .05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้บริการประกันสังคมของแรงงาน จำแนกตามสถานภาพสมรส และข้อมูลทั่วไป

แหล่งความแปรปรวน	โสด					สมรส				
	SS	df	MS	F	Sig.	SS	df	MS	F	Sig.
1. อายุ										
ระหว่างกลุ่ม	74.630	2	37.315	5.259*	.006	102.458	2	51.229	4.591*	.011
ภายในกลุ่ม	1113.964	157	7.095			3425.813	307	11.159		
รวม	1188.594	159				3528.271	309			
2. รายได้ครอบครัว										
ระหว่างกลุ่ม	19.135	2	9.567	1.284	.280	17.709	2	8.855	.774	.462
ภายในกลุ่ม	1169.459	157	7.449			3510.562	307	11.435		
รวม	1188.594	159				3528.271	309			
3. ฐานะครอบครัว										
ระหว่างกลุ่ม	49.176	2	24.588	3.243*	.042	3.227	2	1.614	.139	.870
ภายในกลุ่ม	1069.046	141	7.582			3498.970	301	11.624		
รวม	1118.222	143				3502.197	303			

*Sig. < .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้บริการประกันสังคมของแรงงานที่มีอายุต่างกัน เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพสมรส

อายุ	โสด				สมรส			
	$\bar{X}$	น้อย	ปานกลาง	มาก	$\bar{X}$	น้อย	ปานกลาง	มาก
		2.91	4.38	3.82		3.59	3.99	5.40
น้อย (อายุ ≤ 30 ปี)	2.91		-1.47*	-.91	3.59		-.40	-1.80*
ปานกลาง (อายุ 31-40 ปี)	4.38			.56	3.99			-1.41*
มาก (อายุ > 40 ปี)	3.82				5.40			

*Sig. < .05

ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้บริการประกันสังคมของแรงงานที่ฐานครอบครัวต่างกัน (กรณีแรงงานมีสถานภาพโสด) เป็นรายคู่

ฐานครอบครัว	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ต่ำ (รายได้ $\leq 2,000$ บาท/เดือน/คน)	4.22	4.22	3.41	2.86
ปานกลาง (รายได้ 2,001-4,000 บาท/เดือน/คน)	3.41		.81	1.36*
สูง (รายได้ $> 4,000$ บาท/เดือน/คน)	2.86			.55

*Sig. < .05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน จำแนกตามสถานภาพสมรส และข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	โสด					สมรส				
	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
1. ระดับการศึกษา										
- ประถมศึกษา	100	3.77	.59	2.76*	.01	230	3.79	.61	1.08	.28
- มัธยมศึกษาขึ้นไป	94	3.50	.76			120	3.72	.59		
2. รายได้										
- น้อย ($\leq 6,000$ บาท)	109	3.70	.61	1.18	.24	190	3.85	.57	2.22*	.03
- มาก ($> 6,000$ บาท)	102	3.59	.72			187	3.71	.64		
3. สมาชิกครอบครัว										
- สมาชิกครอบครัวน้อย (≤ 4 คน)	112	3.56	.70	-2.04*	.04	283	3.75	.63	-2.07*	.04
- สมาชิกครอบครัวมาก (> 4 คน)	99	3.75	.61			94	3.88	.51		

*Sig. < .05

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน จำแนกตามสถานภาพสมรส และข้อมูลทั่วไป

แหล่งความแปรปรวน	โสด					สมรส				
	SS	df	MS	F	Sig.	SS	df	MS	F	Sig.
1. อายุ										
ระหว่างกลุ่ม	5.412	2	2.706	6.372*	.002	1.659	2	.829	2.278	.104
ภายในกลุ่ม	88.325	208	.425			136.153	374	.364		
รวม	93.736	210				137.811	376			
2. รายได้ครอบครัว										
ระหว่างกลุ่ม	10.727	2	5.364	13.440*	.000	1.027	2	.514	1.404	.247
ภายในกลุ่ม	83.009	208	.399			136.784	374	.366		
รวม	93.736	210				137.811	376			
3. ฐานครอบครัว										
ระหว่างกลุ่ม	10.182	2	5.091	12.354*	.000	3.263	2	1.632	4.580*	.011
ภายในกลุ่ม	77.067	187	.412			130.748	367	.356		
รวม	87.249	189				134.011	369			

*Sig. < .05

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานที่มีอายุต่างกัน (กรณีแรงงานมีสถานภาพโสด) เป็นรายคู่

อายุ	$\bar{X}$	น้อย	ปานกลาง	มาก
		3.49	3.79	3.88
น้อย (อายุ ≤ 30 ปี)	3.49		-.29*	-.39*
ปานกลาง (อายุ 31-40 ปี)	3.79			-.09
มาก (อายุ > 40 ปี)	3.88			

*Sig. < .05

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานที่รายได้ครอบครัวต่างกัน (กรณีแรงงานมีสถานภาพโสด) เป็นรายคู่

รายได้ครอบครัว	น้อย ปานกลาง มาก		
	$\bar{X}$	3.77	3.78 3.24
น้อย (รายได้ $\leq$ 8,000 บาท/เดือน)	3.77		.00 .53*
ปานกลาง (รายได้ 8,001-14,000 บาท/เดือน)	3.78		.54*
มาก (รายได้ 14,000 บาท/เดือน)	3.24		

*Sig. < .05

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานที่ฐานะครอบครัวต่างกัน (กรณีแรงงานมีสถานภาพโสด) เป็นรายคู่

ฐานะครอบครัว	โสด			สมรส				
	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
		3.83	3.64	3.27		3.71	3.89	3.70
ต่ำ (รายได้ $\leq$ 2,000 บาท/เดือน/คน)	3.83		.19	.56*	3.71		-.18	.01
ปานกลาง (รายได้ 2,001-4,000 บาท/เดือน/คน)	3.64			.37*	3.89			.19*
สูง (รายได้ > 4,000 บาท/เดือน/คน)	3.27				3.70			

*Sig. < .05

6. สรุปและอภิปรายผล

6.1 สรุป

1) แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมอยู่ในระดับสูง และมีการใช้บริการประกันสังคมเฉลี่ย 3.92 ครั้ง/ปี

2) แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมอยู่ในระดับสูง และเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานที่แตกต่างตามสถานภาพการสมรส

3) แรงงานที่มีสถานภาพโสด มีการใช้บริการประกันสังคม แตกต่างกันตามอายุ และฐานะครอบครัว ส่วนแรงงานที่มีสถานภาพสมรส มีการใช้บริการประกันสังคม แตกต่างกันตามระดับการศึกษา รายได้ และอายุ

4) แรงงานที่มีสถานภาพโสด มีเจตคติต่อระบบประกันสังคม แตกต่างกันตามระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกครอบครัว อายุ รายได้ครอบครัว และฐานะครอบครัว ส่วนแรงงานที่มีสถานภาพสมรส มีเจตคติต่อระบบประกันสังคม แตกต่างกันตามรายได้ จำนวนสมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว

6.2 อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติและการใช้บริการประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการมีการใช้บริการประกันสังคมเฉลี่ย 3.92 ครั้ง/ปี ซึ่งค่อนข้างแตกต่างไปจากสถิติของสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ที่พบว่า อัตราการใช้บริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตนในปี พ.ศ. 2550 ทั้งกรณีผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในเฉลี่ยประมาณ 2.64 ครั้ง/คน/ปี ทั้งอาจเนื่องมาจากการประเมินผลของกระทรวงแรงงานเป็นการประเมินในภาพรวมของทั้งประเทศ แต่

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในกรณีแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการเท่านั้น และเมื่อวิเคราะห์จำแนกตามสถานภาพการสมรสของแรงงานก็พบว่า แรงงานที่มีสถานภาพสมรสมีการใช้บริการประกันสังคมเฉลี่ย 4.11 ครั้ง/ปี โดยสูงกว่าแรงงานสถานภาพโสดที่มีการใช้บริการประกันสังคมเฉลี่ย 3.59 ครั้ง/ปี สอดคล้องกับ จีรนนท์ แกล้วกล้า และคณะ [4] ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับบริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลของผู้ประกันตน สำนักงานประกันสังคม และผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกันตนที่แต่งงานแล้ว หรือเป็นหม้าย/หย่า/แยก มีอัตราการเจ็บป่วย การใช้บริการทางการแพทย์ และการใช้สิทธิประกันสังคม สูงกว่าผู้ประกันตนที่เป็นโสด

และเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้บริการประกันสังคมของแรงงานก็พบว่า กรณีแรงงานมีสถานภาพโสดมีการใช้บริการประกันสังคมแตกต่างกันตามอายุ และฐานะครอบครัว โดยแรงงานที่มีอายุน้อย และแรงงานที่ฐานะครอบครัวสูง จะมีการใช้บริการประกันสังคมต่ำ ส่วนกรณีที่แรงงานมีสถานภาพสมรส มีการใช้บริการประกันสังคมแตกต่างกันตามระดับการศึกษา รายได้ และอายุ โดยแรงงานที่การศึกษาสูง แรงงานที่มีรายได้มาก และแรงงานที่มีอายุน้อย จะมีการใช้บริการประกันสังคมต่ำ สอดคล้องกับ จีรนนท์ แกล้วกล้า และคณะ [4] ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับบริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลของผู้ประกันตน สำนักงานประกันสังคม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกันตนที่มีการศึกษาสูงมีอัตราการใช้สิทธิประกันสังคมต่ำกว่าผู้ประกันตนที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ประกันตนที่มีอายุมาก (45 ปีขึ้นไป) มีอัตราการเจ็บป่วย การใช้บริการทางการแพทย์ และการใช้สิทธิประกันสังคม สูงกว่าผู้ประกันตนที่มีอายุน้อยกว่า

และผู้ประกันตนที่มีรายได้ต่อเดือนสูงมีอัตราการใช้สิทธิประกันสังคมต่ำกว่าผู้ประกันตนที่มีรายได้ต่ำกว่า

(2) แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมอยู่ในระดับสูง และเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานแตกต่างกันตามสถานภาพการสมรส โดยแรงงานที่มีสถานภาพสมรสมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมสูงกว่าสถานภาพโสด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานที่มีสถานภาพสมรสมีความต้องการความมั่นคงในชีวิตสูง เพราะมีการรับผิดชอบทางครอบครัวสูง [5] และเมื่อพิจารณาเฉพาะกรณีแรงงานที่มีสถานภาพโสด มีเจตคติต่อระบบประกันสังคมแตกต่างกันตามระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกครอบครัว อายุ รายได้ครอบครัว และฐานะครอบครัว โดยพบว่าแรงงานที่มีระดับการศึกษาต่ำ แรงงานที่มีสมาชิกครอบครัวมาก แรงงานที่มีอายุมาก แรงงานที่มีรายได้ครอบครัวปานกลาง และแรงงานที่มีฐานะครอบครัวต่ำ เป็นกลุ่มมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมสูงกลุ่มอื่นๆ ส่วนกรณีแรงงานที่มีสถานภาพสมรส มีเจตคติต่อระบบประกันสังคม แตกต่างกันตามรายได้ จำนวนสมาชิกครอบครัว และฐานะครอบครัว โดยพบว่าแรงงานที่มีรายได้ต่ำ แรงงานที่ครอบครัวมีสมาชิกมาก แรงงานที่มีฐานะครอบครัวปานกลาง เป็นกลุ่มมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมสูงกลุ่มอื่นๆ ซึ่งก็ค่อนข้างสอดคล้องกันทั้งกลุ่มแรงงานสถานภาพสมรสและโสด ทั้งนี้เพราะผู้ใช้แรงงานเห็นว่าการประกันสังคมเป็นระบบที่ดี มีประโยชน์ มีความเหมาะสมแล้วที่นำมาใช้ เพราะสามารถสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างให้อยู่ในสังคมได้อย่างไม่เดือดร้อน นับเป็นการสร้างความมั่นคงในการทำงานและการดำรงชีวิตให้กับลูกจ้าง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนาภานต์ ลือชา [6] ที่ศึกษา ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของผู้ประกันตนที่มีต่อระบบประกันสังคม : กรณีศึกษาผู้ประกันตนในจังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกันตนในจังหวัดยโสธรมีทัศนคติต่อระบบประกันสังคมในระดับค่อนข้างสูง แต่ก็มีปัญหาในเรื่องความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และคำพิพม์ โปติบุตร [7] ได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติของผู้ประกันตนต่อระบบประกันสังคม : กรณีศึกษาสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของผู้ประกันตนต่อระบบประกันสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี และนิราศรัตน์ มงคลรัตน์ [8] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติของนายจ้างที่มีต่อการปฏิบัติตามการประกันสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีนายจ้างที่มีลูกจ้าง ตั้งแต่ 1-9 คน ในเขตจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันสังคมในระดับน้อย และมีทัศนคติต่อหลักการประกันสังคมและการบริหารงานประกันสังคมในระดับปานกลาง

7. ข้อเสนอแนะ

1) สำนักงานประกันสังคม ควรสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมด้วยการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปฏิบัติในส่วนของการบริการควรกระทำอย่างรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง และเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ทั้งผู้ประกันตนและสถานประกอบการเกิดเจตคติที่ดีต่อระบบประกันสังคม

2) ควรศึกษาวิจัยหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยอาจเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มแรงงานในภาคการผลิต และกลุ่มแรงงานในภาคบริการ เป็นต้น ซึ่งอาจจะมียปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการระบบประกันสังคมแตกต่างกันได้

3) ควรศึกษาในเชิงความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างจิตลักษณะเดิม (สุขภาพจิตที่ดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตนเกี่ยวกับสุขภาพ) สถานการณ์ (การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และเจตคติต่อระบบประกันสังคม) กับการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงาน

4) ควรทำการวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในตัวแปรต่างๆ เพื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยแสดงถึงอิทธิพลที่ตัวแปรสาเหตุมีต่อตัวแปรผล

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณผู้ใช้แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. 2551. สถิติงานประกันสังคม 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- [2] สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ. 2551. ข้อมูล/สถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัด. ค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2551 จาก <http://www.samutprakan.mol.go.th/node/40>

- [3] Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30 (3) : p. 607-610.
- [4] จีรนันท์ แก้วกล้า และคณะ. 2549. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับบริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลของผู้ประกันตน สำนักงานประกันสังคม**. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนจากสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน.
- [5] ไพฑูรย์ พิมพ์ดี และสุรัชย์ ชาสุรีย์. 2550. ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 6(2) : น. 52-59.
- [6] ชนกานต์ สือชา. 2548. **ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของผู้ประกันตนที่มีต่อระบบประกันสังคม : กรณีศึกษาผู้ประกันตนในจังหวัดยโสธร**. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [7] คำทิพย์ โปติบุตร. 2545. **ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของผู้ประกันตนต่อระบบประกันสังคม : กรณีศึกษา สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพังงา**. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [8] นิสารัตน์ มงคลรัตน์. 2546. **ความสัมพันธ์ของความรู้ทัศนคติของนายจ้างที่มีต่อการปฏิบัติด้านการประกันสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1-9 คน ในเขตจังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ
Variables Affecting Attitudes Towards the Social Security System
for Employees in Samut Prakan Province

ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร¹ และไพฑูรย์ พิมพ์²

Prasittisak Sirijarapat and Paitoon Pimdee

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Prasitsiri38@gmail.com, and kppaitoo@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำนวน 720 คน การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบวัดจำนวน 9 ตัวที่ผ่านการทดลองใช้และหาคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อระบบประกันสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 40.30 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = .204 + .305X_8 + .278X_5 + .143X_7 + .052X_9 + .180X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = .317Z_8 + .272Z_5 + .200Z_7 + .176Z_9 + .197Z_2$$

คำสำคัญ: เจตคติ ระบบประกันสังคม แรงงาน จังหวัดสมุทรปราการ

Abstract

The objective of this research was to study the variables affecting attitudes towards the social security system for employees in Samut Prakan province. The sample used in this study consisted of 720 workers in Samut Prakan Province during B.E.2551. The tools for data collection were a questionnaire with a five-rating scale. Data analyzed were mean, standard deviation, correlation, and multiple regression. The result of the study revealed that the variables that affected attitudes towards the social security system for employees in Samut Prakan province were the demand of better in life and health (X_8), the perception of news about social security (X_5), the workplace environment (X_7), knowledge of social security (X_9), and motivation for achievement (X_2). All these variables could explain the variance in attitude towards the social security system for employees in Samut Prakan province of 40.30%.

The prediction equation of raw scores was:

$$\hat{Y} = .204 + .305X_8 + .278X_5 + .143X_7 + .052X_9 + .180X_2$$

The prediction equation of standard scores was:

$$\hat{Z}_y = .317Z_8 + .272Z_5 + .200Z_7 + .176Z_9 + .197Z_2$$

Keywords : Attitude, Social Security System ,Workers , Samut Prakan Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การประกันสังคมที่ประเทศต่างๆ ใช้อยู่ในปัจจุบันจะมีหลักการที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการประกันสังคมเป็นโครงการการบริหารทางสังคมในระยะยาว ที่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการจัดขึ้น โดยการให้ประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยเหลือตนเองหรือครอบครัว ร่วมกันเสี่ยงภัยหรือช่วยเหลือบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีรายได้ในสังคม ด้วยการออกเงินสมทบเข้ากองทุน เรียกว่า กองทุนประกันสังคม ในบางประเทศทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลจะเป็นผู้ร่วมออกเงินสมทบเข้ากองทุนนี้ ซึ่งกองทุนนี้จะจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ส่งเงินสมทบเมื่อเกิดความเดือดร้อน เช่น การเจ็บป่วย คลอดบุตร ชราภาพ และว่างงาน เป็นต้น ดังนั้น การประกันสังคมจึงถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ก่อให้เกิดหลักประกันและการคุ้มครองถึงความเป็นอยู่ของประชาชน ให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติสุขแม้จะเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องขาดรายได้ก็ตาม โดยยึดหลักการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของประชาชน

สำหรับประเทศไทย ได้เริ่มต้นด้วยการจัดตั้งเป็นกองทุนเงินทดแทนขึ้นก่อน เมื่อปี พ.ศ.2515 ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 ถือเป็นก้าวแรกของการประกันสังคมไทย ที่ให้หลักประกันแก่ลูกจ้างกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคภัยอันเนื่องมาจากการทำงาน จนกระทั่งในปี พ.ศ.2533 ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ขึ้น มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 วัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน อันมีหลักการสำคัญตรงที่มุ่งให้ประชาชนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือตนเองและครอบครัวในยามที่ไม่มีรายได้ มีรายได้ลดลง หรือมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น โดยไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่นและสังคม ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คือ สำนักงานประกันสังคม สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในการคุ้มครองระยะแรกจะใช้บังคับแก่สถานประกอบการที่มีลูกจ้างจำนวนตั้งแต่ 20 คนขึ้นไปก่อน ต่อมาได้ปรับแก้จำนวนลูกจ้างเป็น 10 คนขึ้นไป และท้ายที่สุดในปัจจุบันได้ขยายความคุ้มครองไปยังลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป โดยทั้งนี้ในเบื้องต้นจะให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีเจ็บป่วย อุพพลภาพ ตายที่มีสาเหตุเนื่องจากการทำงานและกรณีคลอดบุตรก่อน โดยกำหนดให้ทั้งนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินสมทบ

เข้ากองทุนในอัตราที่เท่าๆ กัน คือ ร้อยละ 1.5 ส่วนชราภาพ และการสงเคราะห์บุตร ให้ขยายความคุ้มครองภายในปี พ.ศ. 2539 สำหรับการว่างงานให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเมื่อพร้อมที่จะดำเนินการ ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความคุ้มครองอันเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างผู้ประกันตนครบเต็มรูปแบบรวมทั้งสิ้น 7 กรณี ได้แก่ กรณีการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ อุพพลภาพ ตายที่มีสาเหตุเนื่องจากการทำงาน และกรณี การคลอดบุตร รวมถึงชราภาพ การสงเคราะห์บุตร และการว่างงานเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ

จังหวัดสมุทรปราการ มีวิสัยทัศน์ คือ “ศูนย์กลางโลจิสติกส์ เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของชาติ บ้านเมืองน่าอยู่ และเป็นแหล่งรองรับ การขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ” จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ส่งผลให้จังหวัดมีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีแรงงานจำนวนมากเข้าอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัด และแรงงานดังกล่าวก็มีความหลากหลายในเรื่องอายุและความรู้ แต่แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในระบบที่ได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่รัฐและสถานประกอบการได้ร่วมกันจัดให้ อันเป็นระบบประกันสุขภาพขั้นพื้นฐานของแรงงานในสถานประกอบการของเอกชนส่วนใหญ่ แต่ที่ผ่านมากลับพบว่า แรงงานส่วนหนึ่งได้ละเลยที่จะใช้บริการระบบประกันสังคม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม แต่ก็มีแรงงานจำนวนมากได้ให้ความสำคัญและตัดสินใจใช้บริการระบบประกันสังคมดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการให้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการเป็นไปอย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และเอื้ออำนวยต่อความต้องการของผู้ใช้แรงงาน คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการจัดบริการระบบประกันสังคมให้สามารถจูงใจให้แรงงานเห็นความจำเป็นและความสำคัญของระบบดังกล่าว รวมทั้งการจัดบริการระบบประกันสังคมเพื่อตอบสนองกับความต้องการของแรงงานต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์และส่งผลต่อเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ

3. สมมุติฐานการวิจัย

ตัวแปรบางตัวแปรมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำนวน 300,000 คน

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 720 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan [1] ที่ระดับของความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ดังนั้น จากขนาดของประชากร จำนวน 300,000 คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 720 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยมีขั้นตอน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) แบ่งประชากรออกเป็น 6 อำเภอ/กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และกิ่งอำเภอบางเสาธง
- 2) สุ่มจับสลากรายชื่อสถานประกอบการจากแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภามา 6 แห่ง รวมสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 36 แห่ง
- 3) จากสถานประกอบการแต่ละแห่งสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบจากรายชื่อแรงงานแต่ละ 20 คน จากทั้ง 36 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 720 คน

4.2 ขอบเขตตัวแปร

- 1) ตัวแปรอิสระ คือ สุขภาพจิตที่ดี (X_1) แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (X_3) ความเชื่ออำนาจในตนเองเกี่ยวกับสุขภาพ (X_4) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (X_6) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) และความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9)
- 2) ตัวแปรตาม คือ เจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน (Y)

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบวัด คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดสุขภาพจิตที่ดี แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนเองเกี่ยวกับสุขภาพ แบบวัดการรับรู้ข่าวสารประกันสังคม แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แบบวัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน แบบวัดค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และแบบวัดเจตคติต่อระบบประกันสังคม โดยมีการทดลองใช้กับแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ดังแสดงในตารางที่ 1

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 โดยคณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 623 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.53 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปโดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) ของเพียร์สัน
- 2) การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแบบวัดต่างๆ จำนวน 9 แบบวัด ได้คุณภาพดังตารางที่ 1

ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร และไพฑูรย์ พิมพ์
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 1 ลักษณะและผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบวัด	คุณภาพของเครื่องมือ	
	ค่าอำนาจจำแนก (t-test)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1. แบบวัดสุขภาพจิตที่ดี	2.94-6.08	.81
2. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.06-4.93	.81
3. แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	2.00-4.27	.70
4. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนเกี่ยวกับสุขภาพ	2.62-6.78	.75
5. แบบวัดการรับรู้ข่าวสารประกันสังคม	2.47-5.21	.75
6. แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	2.10-6.65	.86
7. แบบวัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน	2.47-6.23	.80
8. แบบวัดค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ	2.60-5.00	.83
9. แบบวัดเจตคติต่อระบบประกันสังคม	2.61-6.26	.86

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1	-.083*	.381**	-.048	.048	.154**	.264**	-.020	-.063	-.045
X ₂		1	.035	.331**	.305**	.411**	-.037	.479**	.006	.398**
X ₃			1	-.083*	.092*	.116**	.208**	.145**	-.026	.175**
X ₄				1	.145**	.199**	-.047	.325**	.061	.077
X ₅					1	.256**	.106*	.219**	.100*	.420**
X ₆						1	.089*	.485**	-.054	.331**
X ₇							1	-.093*	-.036	.159**
X ₈								1	-.042	.484**
X ₉									1	.183**
Y										1

** Sig. < .01 and *Sig. < .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน

ขั้นที่	ตัวพยากรณ์	R	R ²	Adj. R ²	SE	R ² Chang	F	Sig. F
1	X ₈	.437	.191	.189	.549	.191	121.079	.000
2	X ₈ X ₅	.558	.312	.309	.507	.121	116.107	.000
3	X ₈ X ₅ X ₇	.585	.342	.338	.496	.031	88.791	.000
4	X ₈ X ₅ X ₇ X ₉	.611	.374	.369	.485	.031	76.213	.000
5	X ₈ X ₅ X ₇ X ₉ X ₂	.635	.403	.397	.474	.029	68.821	.000

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการพยากรณ์

ตัวพยากรณ์	B	SE B	Beta	t	Sig.
ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X ₉)	.305	.037	.317	8.220	.000
การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X ₅)	.278	.037	.272	7.529	.000
สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X ₇)	.143	.025	.200	5.751	.000
ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X ₉)	.052	.010	.176	5.093	.000
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₂)	.180	.036	.197	4.996	.000

a = .204 ; R = .635 ; R² = .403

6. สรุปผลการวิจัย

1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน (Y) คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (X_6) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (X_3) และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .484, .420, .398, .331, .183, .175 และ .159 ตามลำดับ

2) ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อระบบประกันสังคม ได้ร้อยละ 40.30 โดยมีสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y' = .204 + .305X_8 + .278X_5 + .143X_7 + .052X_9 + .180X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z'_y = .317Z_8 + .272Z_5 + .200Z_7 + .176Z_9 + .197Z_2$$

7. อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ คณะผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน (Y) คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (X_6) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (X_3) และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .484, .420, .398, .331, .183, .175 และ .159 ตามลำดับ เมื่อใช้ตัวแปรทั้งเจ็ดตัวพยากรณ์เจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน พบว่า ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) สามารถพยากรณ์ได้ โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนเจตคติต่อระบบประกันสังคม ได้ร้อยละ 40.30 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะค่านิยมมีบทบาทสำคัญในการเป็นมาตรฐานควบคุมและกำหนดเป้าหมายแนวทางของพฤติกรรม อีกทั้งยังเป็นแกนกลางใน

การเสริมสร้างแรงจูงใจทัศนคติความสนใจความตั้งใจที่จะนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมนั้น ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพเป็นสิ่งที่บุคคลเห็นว่ามี ความสำคัญและมีคุณค่า เพราะการมีชีวิตอยู่และการมีสุขภาพที่ดีแข็งแรง ปราศจากโรคร้ายมาเบียดเบียน นับเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิต สอดคล้องกับการวิจัยของ พรณราย พัทธเจริญ [2] ที่ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ โดยศึกษาข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ร่วมกันทำนาย ความแปรปรวนของทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีรายได้มาก โดยมีเปอร์เซ็นต์ของการทำนาย 34.30%

นอกจากนี้ การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างๆ นับว่ามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ และยังได้ส่งผลต่อการเรียนรู้ ของบุคคลทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ซึ่ง Zimbardo (อ้างใน [3]) กล่าวถึงอิทธิพลของการเสนอข่าวสารบ่อยๆ ครั้งในทฤษฎีเกี่ยวกับ Familiarity ว่า การที่สารนั้นๆ มีการเสนอเนื้อหาผ่านสื่อต่างๆ ซ้ำๆ กันบ่อยๆ จะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับข่าวสารอันจะก่อให้เกิดความสนใจความเข้าใจ และการยอมรับ ซึ่งนับว่าขั้นตอนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปตามเนื้อหาที่นำเสนอแนะนั้นๆ หากเป็นเนื้อหาในทางที่ดีมีการโน้มน้าวใจให้เกิดการกระทำตาม ก็มีการปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นๆ ในที่สุด ดังนั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อผู้รับข่าวสารคือจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและในบางกรณีจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกระทำด้วย อันเป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ขจรรัตน์ บุญวิวัฒนาการ [4] ที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท รักษาทุกโรค) จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ส่วนสภาพแวดล้อมการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบความปลอดภัย หรือสวัสดิการต่างๆ จะส่งผลต่อสุขภาพและจิตใจของพนักงานทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เสียต่อสุขภาพและจิตใจ พรณราย พัทธเจริญ [2] ได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีความร้นแค้นมาก ซึ่งหมายถึง สภาพการทำงานที่ผู้ทำงานไม่สามารถที่จะทำนายและไม่สามารถที่จะควบคุมผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพที่ทำงานไม่เอื้อต่อ

การทำงาน มีสภาพแออัด ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน ทั้งหัวหน้าและลูกน้องที่อาจมีอารมณ์แปรปรวน และกฎระเบียบในหน่วยงานที่ไม่ชัดเจน เป็นต้น ส่วนสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีความแออัดแน่นปานกลาง ได้แก่ ความไม่สามัคคีกันของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น ดังนั้นประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การทำงานของแรงงาน จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในที่ทำงานของแรงงาน มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายเจตคติต่อระบบประกันสังคมได้ ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้วเจตคตินั้นเกิดได้จากการเรียนรู้ และโดยมากก็เป็นการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ดังนั้น แหล่งกำเนิดของเจตคติจึงมีหลายทาง เช่น ประสบการณ์การสอน หรือการเลียนแบบ [5] สอดคล้องกับ พันวิ บุญมาตย์ และคณะ [6] ที่กล่าวว่าสภาพการทำงาน เป็นองค์ประกอบในการทำงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับวิศวกรในโรงงานอุตสาหกรรมฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ในประเทศไทย

ความรู้ เป็นการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับจากสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคล ซึ่งเกิดจากการศึกษาค้นคว้า สังเกต และประสบการณ์ โดยที่มนุษย์สามารถจดจำและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำได้ออกมาปรากฏให้สังเกตได้ วัดได้ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้บุคคลอื่นรับทราบได้ การรับรู้ถึงข้อเท็จจริงหรือความจริงนี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลาในการเก็บรวบรวมสะสมไว้ [7] ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด โดยแต่ละตัวมักจะไม่ได้เกิดขึ้นโดยอิสระ แต่จะเกิดขึ้นโดยรวมๆ กัน และพึ่งพาอาศัยกัน นักพฤติกรรมศาสตร์ได้เรียกว่า K A P Study เป็น การอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น มาจากองค์ประกอบในตัวบุคคล ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติของบุคคล [8] มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความรู้กับพฤติกรรมคือ งานวิจัยของ อุบล เลี้ยววาริน [9] ศึกษาความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมสุขภาพ อันประกอบด้วยพฤติกรรมการกินอย่างเหมาะสม พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงสารเสพติด และพฤติกรรมการรักษาอนามัยส่วนบุคคลนั้น ผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมสุขภาพเหล่านี้สูงกว่าผู้ที่จบประถมศึกษาอย่างชัดเจน แต่ผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น มักมีพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนจากผู้จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า แต่ที่สำคัญ ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในที่สุดท้ายที่เรียนไม่ว่าจะจบระดับใด เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสุขภาพอย่างเหมาะสมในระดับมาก ในขณะที่เดียวกัน ผู้ที่มีทักษะทางภาษาไทยสูงก็

เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสุขภาพในระดับสูงเช่นกัน ผลสองส่วนนี้แสดงว่า ความเฉลียวฉลาดหรือการมีความรู้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพการรักษาอนามัยส่วนบุคคลด้วย และดวงพร โรจนพันธุ์ [10] ได้ทำการศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการประกันสังคมของผู้ประกันตนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป โดยศึกษาทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกันตนระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประกันสังคมมาก จะมีทัศนคติต่อการประกันสังคมดีกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยในกลุ่มตนเอง

อนึ่ง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใดให้สำเร็จไปด้วยดี ทั้งในด้านการแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ หรือแข่งขันกับผู้อื่น มีการกำหนดเป้าประสงค์ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่ขวางกั้นและมีการวางแผนระยะยาวที่จะต่อสู้เพื่อความสำเร็จ มีความสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว ตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Atkinson [11] ได้กล่าวว่า สิ่งกระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสามประการคือ 1) สิ่งที่น่าพอใจเพื่อไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ ความเข้มของความมุ่งมั่น หรือโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ และค่าของสิ่งล่อใจ 2) สิ่งที่น่าพอใจเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว โอกาสที่จะประสบความล้มเหลว และค่าเฉลี่ยของสิ่งล่อใจที่เป็นเป้าหมายของความล้มเหลว และ 3) สิ่งยั่วยวนนอกที่ท้าทายากทำกิจกรรมนั้น สอดคล้องกับ McClelland [12] ที่ศึกษาพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลต่อความเจริญหรือความเสื่อมของประเทศชาติ ทั้งนี้ เพราะผลจากการวิจัยปรากฏว่าประชากรในประเทศที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าประเทศที่มีประชากรที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีลักษณะกระตือรือร้น และมานะบากบั่นในการทำงาน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่า แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมอยู่ในระดับสูง และยังพบอีกว่าตัวแปรค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม

สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนเจตคติต่อระบบประกันสังคมได้ถึงร้อยละ 40.30 ดังนั้น สำนักงานประกันสังคมอาจพิจารณานำตัวแปรเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสังคมกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ต่อไป

2) สำนักงานประกันสังคม ควรสร้างความเข้าใจกับผู้ที่จะเข้าสู่ระบบประกันสังคมด้วยการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปฏิบัติในส่วนของการบริการควรกระทำอย่างรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้องและเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ทั้งผู้ประกันตนและสถานประกอบการ เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบประกันสังคม

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยอาจเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มแรงงานในภาคการผลิต และกลุ่มแรงงานในภาคบริการ เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการระบบประกันสังคมแตกต่างกันได้

2) การศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างจิตลักษณะเดิม (สุขภาพจิตที่ดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตนเกี่ยวกับสุขภาพ) สถานการณ์ (การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และเจตคติต่อระบบประกันสังคม) กับการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงาน

3) การวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในตัวแปรต่างๆ เพื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยแสดงถึงอิทธิพลที่ตัวแปรสาเหตุมีต่อตัวแปรผล

เอกสารอ้างอิง

- [1] Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(3), p 607-610.

- [2] พรณราย พิทักษ์เจริญ. 2543. **จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) วิชาเอกการจัดการการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [3] พิระนันท์ บุรณะโสภณ. 2538. **พฤติกรรมการเปิดรับ ข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] ขจีรัตน์ บุญวิวัฒนาการ. 2546. **ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) จังหวัดเชียงราย**. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [5] ชม ภูมิภาค. 2523. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- [6] พันธวี บุญมาตย์ จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร และอดิษฐ์ กาญจนพิบูลย์. 2553. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับวิศวกร ในอุตสาหกรรมฮาร์ดดิสก์ไดร์ฟในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม*, 9(2), น. 180-189.
- [7] นิภาพร โชติสุดแสนท์. 2545. **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [8] ระเด่น ทัศติ และสรศักดิ์ ด้วงคำสวัสดิ์. 2536. **การสุข ศึกษาและประชาสัมพันธ์กับการพัฒนาสาธารณสุข เพื่อบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก.
- [9] อุบล เลี้ยววาริน. 2534. **ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- [10] ตวงพร โรจนพันธุ์. 2542. การเปิดรับข่าวสาร
ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการ
ประกันสังคม ของผู้ประกันตนระดับบริหารและ
ระดับปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [11] Atkinson, John W. 1964. **An Introduction to
Motivation.** New York : American Book
Company.
- [12] McClelland, David C. 1953.
The Achievement Motive.
New York : Harper and Row.

**บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิก
สำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี**

**E-leaning for review on basic programming for
Microcontroller peripheral interface controller (PIC)**

ธรรมบุญ เกษมศรีวิทยา¹ อรรถพร ฤทธิเกิด² และฉันทนา วิริยเวชกุล³

Thamanoon Kasemseewithaya¹, Attaporn Ridhikerd² and Chantana Viriyavejakul³

¹นักศึกษาหลักสูตร ค.อ.ม. (สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวและเทคนิคศึกษา)

^{2,3}รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

wo-th@hotmail.com, krattarp@kmitl.ac.th, and kmchanta@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2/2555 สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี แบบประเมินบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี แบบทดสอบเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับ ไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80:81.10 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

คำสำคัญ: บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ การทบทวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาและประสิทธิภาพ ไมโครคอนโทรเลอร์พีไอซี

Abstract

The purposes of this research were to; 1) develop and find out effectiveness of e-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC) and 2) compare the learning achievement before and after learning with e-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC). Sample group of the research was the first year electrical power vocational students of semester 2/2012, Technology Laemchabang College, selected by Simple Random Sampling.

The instruments of this research were consisted of the e-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC) the qualitative evaluation form of e-learning for review and the achievement test to find the accomplishment of learning.

The result of the study showed that; 1) e-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC) had the efficiency of the lesson equal to 83.80:81.10, and 2) the result of learning achievement from e-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC) was concluded that post-test scores were significantly higher than pre-test scores of

subject learning with e-learning for review on basic programming for Microcontroller peripheral interface controller (PIC) at 0.05 levels.

Keywords : e-learning, review, achievement, develop and efficiency, microcontroller PIC

1. บทนำ

ระบบการศึกษาของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นสู่การศึกษาที่อาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นสื่อกลาง เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น ทำให้สถานศึกษาต่างๆในประเทศทั้งในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยต่างก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่นี้ อาทิเช่น การใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการเรียนการสอน หรือการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ก็เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อระหว่างโรงเรียน และต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการพัฒนาครูอาจารย์ของโรงเรียนให้มีศักยภาพปัจจุบันเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีขนาดใหญ่เพราะมีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย (Network) จำนวนมหาศาลจากทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทำให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้จากทั่วทุกมุมของโลกอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางปัญญาในมหาวิทยาลัยต่างๆ และสถาบันต่าง ๆ อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลียา อุดมวิทิต [1] กล่าวว่า เทคโนโลยีด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีเครือข่ายโยงใยทั่วโลก เช่น ทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway) หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า “ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet)” ทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล กล่าวคือ โลกถูกหลอมเป็นหนึ่งเดียวไร้พรมแดน เปรียบประหนึ่งหมู่บ้านโลก (Global Village) ขณะเดียวกันกิจกรรมข่าวสารทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การศึกษาและสิ่งแวดล้อมถูกเชื่อมโยงให้เข้าถึงซึ่งกันและกันโดยตลอด

กิตานันท์ มลิทอง [2] กล่าวว่า การเรียนการสอนผ่านเว็บเป็นการใช้เว็บในการเรียนการสอนโดยอาจใช้เว็บเพื่อนำเสนอบทเรียนในลักษณะสื่อหลายมิติของวิชาทั้งหมดตามหลักสูตรหรือใช้เพียงการเสนอข้อมูลบางอย่างเพื่อประกอบการสอนก็ได้ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะ ต่างๆ ของการสื่อสารที่มีอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต เช่น การเขียนโต้ตอบกันทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และการพูดคุยสดด้วยข้อความและเสียงมาใช้ประกอบด้วยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บุปผชาติ ทัพพิกรณ์ [3] กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนศึกษาด้วยตนเอง เป็นการทบทวนความรู้ ความเข้าใจโดยใช้เวลาตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยผู้เรียนสามารถโต้ตอบหรือตอบคำถามกับคอมพิวเตอร์ขณะเรียน ซึ่งการตอบคำถามของผู้เรียนจะได้รับการประเมินโดยคอมพิวเตอร์

วิชุดา รัตนเพียร [4] กล่าวว่า การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายเว็บสามารถออกแบบเพื่อติดต่อกับนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ โดยเป็นโปรแกรมมัลติมีเดีย เช่น ข้อความ กราฟิก เสียงและภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น ดังนั้นการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บ ในการสอนน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากครูผู้สอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และความเป็นนามธรรมของเนื้อหา นอกจากนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาแต่ละคนเรียนตามความสามารถของตนเอง ซึ่งทุกคนจะได้เรียนรู้เท่าเทียมกันแต่ระยะเวลาต่างกัน

วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาไมโครคอนโทรลเลอร์ ซึ่งไมโครคอนโทรลเลอร์เป็นวิชาหนึ่งที่มุ่งหวังให้นักศึกษามีความรู้ เน้นทักษะเป็นสำคัญ สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านเนื้อหาที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกับเทคโนโลยีซึ่งมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา อาทิเช่น ไมโครคอนโทรลเลอร์ตระกูล PIC มีการยืดถือการออกแบบที่ว้าวมทุกอย่างไว้ในอุปกรณ์ตัวเดียวโดยไม่ต้องต่ออุปกรณ์ใดๆ เพิ่มเติม ผลที่ตามมาคือแผนวงจรจะมีขนาดเล็ก และอุปกรณ์ที่ใช้จะไม่มากนัก จากเหตุดังกล่าวการเรียนการสอนวิชาไมโครคอนโทรลเลอร์ ประกอบด้วยข้อจำกัด 2 ด้าน คือ ด้านการนำเสนอเนื้อหา และด้านวิธีสอนเพื่อให้นักศึกษาแก้ปัญหาได้ตรงจุด ครูผู้สอนจึงต้องหาวิธีสอนที่แตกต่างไปจากเดิม และเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาได้มากขึ้น ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคที่เหมาะสม เช่น การใช้สื่อการสอน การใช้คำถาม ทำให้เกิดแรงเสริมกำลังใจ การสร้างความสนใจในการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด

จะเห็นได้ว่าที่กล่าวมาข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการฝึกทักษะกระบวนการของนักศึกษาเป็นอย่างมากเพื่อให้ นักศึกษาได้บรรลุเป้าหมายของการเรียนอย่างสูงสุด บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้ครูและนักศึกษابرรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และใช้ในการทบทวนความรู้ ซึ่งผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รวมทั้งเปิดโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลได้รับสิทธิในการเรียนรู้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี

3. สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ต่ำกว่า 80: 80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดด้านเทคนิคการสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการสร้างบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งยึดหลักการออกแบบบทเรียนบนเครือข่ายของ Ritchie and Hoffman ซึ่งนำเสนอแนะว่า ในการออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดควรอาศัยหลักกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้นตอนดังนี้

1. สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน (Motivating the Learner)
2. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียน (Identifying what to Be learned)
3. ทบทวนความรู้เดิม (Remind Learners of past Knowledge)
4. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ (Requiring Active Involvement)
5. ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Providing Guide And Feedback)
6. ทดสอบความรู้ (Testing)
7. นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมหรือการซ่อมเสริม (Providing Enrichment and Remediation)

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 33 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี จำนวนเป็นก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวนเรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองเพื่อการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการทดลองกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จ.ชลบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาไมโครคอนโทรเลอร์
2. ให้ผู้เรียนศึกษารายละเอียด ข้อควรปฏิบัติในการเรียนบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์และทำแบบข้อทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
3. เข้าเรียนบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เนื้อหาเกี่ยวกับ เรื่อง บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ใช้เวลาเรียนจากอินเทอร์เน็ต เมื่อศึกษาในแต่ละเนื้อหา ผู้เรียนสามารถที่จะเข้ามาศึกษาในเว็บไซต์ที่ระบุไว้ได้
4. เมื่อดำเนินการศึกษาบทเรียนครบทุกหน่วยแล้ว ทำข้อทดสอบหลังเรียน (Post-test)
5. นำคะแนนจากการทำแบบข้อทดสอบก่อนเรียนและคะแนนที่ได้จากการทำข้อทดสอบหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาประสิทธิภาพของบทเรียน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาคุณภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคนิคการผลิตสื่อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการประเมินคุณภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี นั้นจะต้องได้ผลในระดับดีขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์การแปลความหมาย

- 4.50 – 5.00 บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก
- 3.50 – 4.49 บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี
- 2.50 – 3.49 บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีคุณภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.50 – 2.49 บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีคุณภาพอยู่ในระดับ พอใช้
- 1.00 – 1.49 บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีคุณภาพอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง
2. การคำนวณหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80: 80 โดยใช้สูตร $E_1 : E_2$
3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทบทวน เรื่องการเขียนโปรแกรมภาษาเบสิก สำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t- test dependent)

9. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ด้านเนื้อหา	4.61	0.10	ดีมาก
ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ	4.23	0.13	ดี

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.10 แสดงว่า บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี มีคุณภาพในระดับดีมาก ด้านเทคนิคการผลิตสื่อคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.13 ซึ่งแสดงว่าบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิก สำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี มีคุณภาพในระดับดี

ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี

ผลการทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ประสิทธิภาพของบทเรียน ($E_1:E_2$)
ระหว่างเรียน E_1	41.90	83.80	83.80:81.10
หลังเรียน E_2	40.55	81.10	

จากตารางที่ 2 นักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 41.9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.80 (E_1) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 40.55 คิดเป็นร้อยละ 81.10 (E_2) แสดงว่าบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่องการเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับ ไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี มีประสิทธิภาพ ($E_1: E_2$) = 83.80:81.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ต่ำกว่า 80:80

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนเรียน	50	37.45	2.25	11.90*
หลังเรียน	50	40.55	2.09	

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

10. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก จ คุณภาพด้านเทคนิคการผลิตสื่ออยู่ในระดับดี ประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่องการเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์พีไอซี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80:81.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่า 80:80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

11. อภิปรายผลการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ จากการวิจัยพบว่า บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.80:81.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่า 80:80 สอดคล้องกับงานวิจัยของหลายท่าน เช่น พินันทา ฉัตรวัฒนา [5] บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวนแบบปรับเปลี่ยนข้อสอบ โดยใช้เทคนิค Online Help เรื่องสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนนี้มีประสิทธิภาพ 86.29:85.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 85:85 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิติพร ศรีกาญจน์ [6] บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวน เรื่อง R-L R-C และ R-L-C ในวงจรไฟฟ้ากระแสสลับ วิชาคณิตศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวน เรื่อง R-LR-C และ R-L-C ในวงจรไฟฟ้า กระแสสลับ วิชาคณิตศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.73:86.40 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่า 80:80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวนเรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา ตาแก้ว [7] ได้ทำ การสร้างบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

12. ข้อเสนอแนะ

12.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่องการเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ควรมีคอมพิวเตอร์ ที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตต้องมีประสิทธิภาพที่ดี และมีความเร็วสูง เพราะ ผู้เรียนจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย กับการที่ต้องรอการ แสดงผลของสื่อการสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นกับเครื่องคอมพิวเตอร์การออกแบบภาพหรือแสดงสิ่ง เคลื่อนไหวควรจะคำนึงถึงความเร็วของระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตด้วย

2. ก่อนที่ผู้เรียนจะเรียนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับ ไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี ผู้เรียนควรที่จะมีความรู้เบื้องต้น กับการใช้งานอินเทอร์เน็ตและทำความเข้าใจกับการใช้ คอมพิวเตอร์ก่อน เพื่อความคล่องตัวในการใช้บทเรียนบน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

12.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซีควรมีเนื้อหาให้ครอบคลุมการนำไปใช้พัฒนาในหลากหลายรูปแบบ

2. การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาเบสิกสำหรับไมโครคอนโทรเลอร์ พีไอซี อาจจะนำมาจัดทำในรูปแบบสื่อประเภทอื่นๆ เช่น บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เอกสารอ้างอิง

- [1] กัลยา อุดมวิทิต. 2542เทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (Information Research).
- [2] กิดานันท์ มลิทอง. 2531. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] บุปผชาติ ทฬัทธิกรณ์. 2545. การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [4] วิชุดา รัตนเพียร. 2543. การเรียนการสอนผ่านเว็บทางเลือกใหม่ของเทคโนโลยีการศึกษาไทย. วารสารครุศาสตร์. 27(3), น 29-35.
- [5] ปิติพร ศรีกาญจน์. 2551.บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวน เรื่อง R-L R-C และ R-L-C ในวงจรไฟฟ้ากระแสสลับ วิชาคณิตศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาวิทยาศาสตร์ (คอมพิวเตอร์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [6] พินันtha ฉัตรวัฒนา. 2551. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวนแบบปรับเปลี่ยนข้อสอบโดยใช้เทคนิค Online Help เรื่องสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [7] พิทยา ตาแก้ว. 2553. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การวิเคราะห์ และ ออกแบบระบบสารสนเทศ สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาธารณ สุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 9(1),น 129-137.

แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
A Model of Utility Perception of Quality Assurance System,
Kasetsart University

ธเนศ ดาวรุ่งโรจน์¹ จุฬารัตน์ วัฒนนะ² และสมสุดา ผู้พัฒน์³
Thanate Daorungroj¹, Jularat Wattana² and Somsuda Papatana³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อาชีวศึกษา)
ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ³ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม ภาควิชาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
psdtdn@ku.ac.th, fedujrw@ku.ac.th, and fedusdp@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพของบุคลากรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการวิจัยเป็นแบบ One-Group Pretest-Posttest Design กลุ่มที่ศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพจากคณะวิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความถูกต้องในการรับรู้ข้อมูลระบบประกันคุณภาพ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ ในรูปแบบการฝึกอบรม ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพ โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และแนวคิด/ทฤษฎีการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ ส่วนผลการวิเคราะห์พฤติกรรมหลังการฝึกอบรมของบุคลากรพบว่ามีความรู้ในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลระบบประกันคุณภาพที่ต้องเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรม และพฤติกรรมหลังการฝึกอบรมพบว่าบุคลากรเห็นประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรม

คำสำคัญ: แบบจำลอง การรับรู้ ระบบ ประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to construct a model of utility perception of the quality assurance system of Kasetsart University and to compare pre and post personnel behaviors of utility perception of quality assurance system of Kasetsart University. The research used a one-group pretest-posttest design. The study group consisted of 43 volunteers drawn from the executives, lecturers, and practitioners of quality assurance from all faculties across the Bangkok Campus of Kasetsart University. The research instruments were a test of information perception about the quality assurance system and a questionnaire on the utility of the quality assurance system. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The results showed that the model of utility perception of quality assurance system was constructed which consisted of training activities integrating information and knowledge about quality assurance, particularly on the 2nd factor of quality assurance on graduate production and approaches/theories on utility perception of quality assurance system. The analysis of post-training behaviors showed that personnel had a greater knowledge of the quality assurance system than before undertaking the training. The post-training

behaviors also indicated that the personnel had a greater perception of the contribution of the quality assurance system than before undertaking the training.

Keywords : Model, Perception, System, Quality Assurance, Kasetsart University

1. บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยเสริมความเข้มแข็งทางการศึกษาได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้ระบุไว้ในมาตรา 47 48 และ 49 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และการให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

อนึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือทบวงมหาวิทยาลัยเดิม ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ได้ประกาศนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2539 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการศึกษารวมทั้งภารกิจด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่ได้นำนโยบายให้เป็นไปตามนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ ตามประกาศดังกล่าว ด้วยการประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2546 ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพในระดับหนึ่ง โดยมีกลไกที่สำคัญต่อผลสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับที่ช่วยขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยทั้งระบบ การขับเคลื่อนระบบดังกล่าวจะกระทำได้ดีก็ต่อเมื่อบุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในบทบาทภาระหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งสามารถนำระบบประกันคุณภาพ ไปประยุกต์หรือปรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

จึงจะเกิดผลสำเร็จต่อระบบประกันคุณภาพในภาพรวม ซึ่งบุคลากรจะต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องการประกันคุณภาพจากการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามการรับรู้เป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในเรื่องต่างๆ และบุคลลมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามความคิดหรือการรับรู้ในเรื่องนั้นๆ การรับรู้ที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของการเรียนรู้ การที่คนเราจะมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีนั้นจะต้องเริ่มจากการรับรู้ที่ดีเสียก่อน [1] กล่าวได้ว่าการรับรู้ที่ถูกต้องมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามการรับรู้ในเรื่องนั้นๆ ดังนั้นแบบจำลองการรับรู้ ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จะทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกิดการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถปฏิบัติตามพันธกิจทั้ง 4 ด้านอย่างมีคุณภาพได้จริงหรือไม่

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างแบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพของบุคลากรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก่อนและหลังการทดลอง

3. นิยามศัพท์

การรับรู้ประโยชน์ของการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคลากรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แสดงออกว่าเห็นความมีประโยชน์ของระบบกลไกในการดำเนินการประกันคุณภาพที่เป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมทั้งมีความรู้ที่ถูกต้องในข้อมูลระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หมายถึง ระบบหรือกลไกในการดำเนินการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา เพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด

4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษายึดแนวการประกันคุณภาพการศึกษาไปเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษามุ่งเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความมั่นใจจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในระดับเป้าหมายของชาติ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสมกับกาลสมัยและทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก แต่ในปัจจุบันการประกันคุณภาพการศึกษายังมีปัญหาในด้านคุณภาพมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา จึงมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดมาตรการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา [2] สรุปได้ ดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษามีแนวทางการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบและประเมินผลผลิตที่ได้ของการจัดการการศึกษา

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมให้กระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นให้การบริหารและการจัดการมีคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าผู้เรียนที่จบการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ [3]

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้เป็นพื้นฐานของการทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เมื่อมีสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมเข้ามากระทบกับอวัยวะรับรู้ความรู้สึก และส่งกระแสความรู้สึกนั้นๆ ไปยังสมอง เพื่อให้เกิดการตีความและเกิดการรับรู้ขึ้น นอกจากนี้ การรับรู้ของบุคคลเป็นกระบวนการสร้างความประทับใจต่อบุคคลอื่นๆ ในด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากการสร้างสัมพันธ์ภาพกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการรับรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำรงชีวิตประจำวันของคนเรา โดยจะมีผลต่อเจตคติ สุขภาพจิต และการเรียนรู้การแก้ปัญหา [1] [4]

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการรับรู้ [5] [6] ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ การรับรู้ เป็นกระบวนการที่สมองมีการแปลความหรือตีความจากข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งเร้าและส่งต่อไปยังประสาทสัมผัสต่างๆ ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้นและผิวหนังจากนั้นจึงมีการประมวลและตีความข้อมูลที่รับเข้ามา ซึ่งในการแปลความจากสิ่งเร้าต่างๆ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของบุคคลแต่ละคน และบุคคลจะเลือกและให้ความสนใจเฉพาะสิ่งเร้าที่มีความหมายต่อตนเอง นอกจากนี้แล้ว การรับรู้ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่เกิดขึ้นด้วย

ความหมายของการรับรู้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert L. Katz [7] ที่กล่าวว่า ในสถานการณ์จริงนั้น การรับรู้ของบุคคลเกิดจากการกลั่นกรองและตีความจากความรู้สึกที่คนเราได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง ภาระหน้าที่ต่างๆ ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกต่างๆ และอุดมการณ์

การวัดการรับรู้ มีวิธีการคล้ายคลึงกับการวัดเจตคติ การวัดค่านิยมและการวัดบุคลิกภาพทั้งนี้ก็เพราะว่าการรับรู้ นั้นเป็นขั้นหนึ่งของเจตคติ (ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ) วิธีการวัดการรับรู้ วัดได้จากการสังเกต การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบทดสอบและเครื่องมือทางจิตวิทยา โดยให้สิ่งเร้าแก่ผู้ถูกทดสอบ เพื่อให้แสดงพฤติกรรมหรือคำตอบ [8]

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์ [9] ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตามระบบคุณภาพภายใน พบว่าระดับการรับรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในระบบคุณภาพภายในในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการดำเนินงานหรือประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรสายสนับสนุนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับการรับรู้ด้านการทำความเข้าใจ ทัศนคติด้านความเข้าใจและความรู้สึกที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อการมีส่วนร่วม การรับรู้ด้านการรับทราบ ทัศนคติด้านพฤติกรรมมีอิทธิพลในทางบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรสายสนับสนุน และการมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุน ข้อมูลและด้านการติดตามประเมินผลมีอิทธิพลในทางบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรสายสนับสนุน มีการสรุปและอภิปรายผล รวมทั้งประโยชน์ของการศึกษา

กิจจา ไชยหนู และคณะ [10] ได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน พบว่า ด้านการจัดเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนด้านการวิจัยผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ และผลการประเมินคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนและด้าน ทุนบำราศศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก

Ming Cheng [11] ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมการตรวจสอบภายในและกลไกการประกันคุณภาพในประเทศ อังกฤษ: การศึกษาผลกระทบจากความคิดเห็นที่มีต่อผลงานของอาจารย์ เพื่อศึกษาว่าอาจารย์เหล่านี้มีความคิดเห็นอย่างไร ต่อวัฒนธรรมการตรวจสอบภายในและกลไกการประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน พบว่าอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 2 ใน 3 เห็นว่าการตรวจสอบภายในและกลไกการประกันคุณภาพเป็นการปฏิบัติตามระบบราชการปกติที่มีผลกระทบน้อยมากต่อผลงานของพวกเขา มีเพียงประมาณ 1 ใน 3 ของอาจารย์ ที่เห็นว่า การตรวจสอบภายในเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะความตระหนักในการสอนที่ดีของอาจารย์

5. วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้นแบบ One-Group Pretest-Posttest Design จากกลุ่มที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม จึงไม่มีการอ้างอิงไปหาประชากร โดยกลุ่มที่ศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพ จำนวน 43 คน

ตัวแปรทดลอง (Treatment Variable) คือ แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ ในรูปแบบการฝึกอบรมแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพ องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต แบบจำลองนี้สร้างจากแนวคิด/ทฤษฎีการเรียนรู้

ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ความเห็นประโยชน์ ประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ การรับรู้ความถูกต้องของข้อมูลระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และการเห็นประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวัดตัวแปรตาม 1) การรับรู้ความถูกต้องของข้อมูลระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้แบบวัด Behavioral Measurement ด้วยข้อสอบ หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (r) เท่ากับ 0.764 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-1.00

ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.47-1.00 2) การเห็นประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้แบบวัด self-assessment ด้วยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (r) เท่ากับ 0.974

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1) แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ มีลักษณะเป็นกลไกการดำเนินการ การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาในรูปแบบกาฬิการอบรม ที่จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพ องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และแนวคิด/ทฤษฎีการเรียนรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ

2) ความรู้ที่ถูกต้องในการรับรู้ข้อมูลระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของบุคลากร จำนวน 43 คน หลังการฝึกอบรม พบว่า จำนวนบุคลากรมีการรับรู้ความถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ก่อนการฝึกอบรมเกือบทุกข้อคำถาม (24 ข้อใน 25 ข้อ) แสดงให้เห็นว่าหลังการฝึกอบรมบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในข้อมูลระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพิ่มมากขึ้น โดยผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมีการรับรู้ข้อมูลระบบประกันคุณภาพที่ถูกต้องใน 4 ด้านคือ 1) ด้านความจำเป็น ความสำคัญ ประโยชน์และระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2) ด้านตัวบ่งชี้ปัจจัยนำเข้า 3) ด้านตัวบ่งชี้กระบวนการ และ 4) ด้านตัวบ่งชี้ผลผลิต โดยการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด 3 ด้าน คือด้านตัวบ่งชี้ผลผลิต เกี่ยวกับผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ นับตามปีการศึกษา รองลงมา คือด้านความจำเป็น ความสำคัญประโยชน์ และระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกี่ยวกับ ข้อมูลนิสิต บุคลากร ใช้ข้อมูลตามรอบปีการศึกษา และด้านตัวบ่งชี้ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ควรมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ส่วนความรู้ความเข้าใจในเรื่องภารกิจสำคัญด้านการพัฒนาระบบและกลไก การประกันคุณภาพ พฤติกรรมก่อนและหลังการฝึกอบรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องนี้อยู่ก่อนแล้ว (ตารางที่ 1)

ธเนศ ดาวรุ่งโรจน์ จุฬารัตน์ วัฒนะ และสมสุดา ผู้พัฒน์
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 1 การรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของบุคลากร ก่อนและหลังการฝึกอบรม

(N = 43)

ข้อที่	รายการ	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม		เปลี่ยนแปลง (คน)
		ตอบถูก (คน)	%	ตอบถูก (คน)	%	
ด้านความจำเป็น ความสำคัญ ประโยชน์ และระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์						
1	พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก	21	48.84	37	86.05	+16
2	การจัดส่งรายงานประกันคุณภาพประจำปีให้หน่วยงานต้นสังกัด (สกอ.) ภายใน 120 วันหลังจากสิ้นปีการศึกษา	26	60.47	42	97.67	+16
3	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำหนดระบบประกันคุณภาพ 2 รูปแบบ คือ หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนและหน่วยงานสนับสนุน	19	44.19	36	83.72	+17
4	ระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ	33	76.74	40	93.02	+7
5	การควบคุมคุณภาพของมหาวิทยาลัยเป็นการกำกับการดำเนินการในระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานและขั้นตอน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า การดำเนินการและผลผลิต	20	46.51	36	83.72	+16
6	วัฒนธรรมคุณภาพ คือ การดำเนินงานตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพ อยู่ในการดำเนินงานภารกิจปกติของหน่วยงาน	23	53.49	32	74.42	+9
7	ภารกิจสำคัญด้านการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	37	86.05	37	86.05	0
8	การนับจำนวนบุคลากรประจำให้นับตามรอบปีการศึกษาที่ปฏิบัติงานจริงและลาศึกษาต่อ	22	51.16	36	83.72	+14
9	เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน กรณีไม่มีผลการดำเนินการให้ 0 คะแนน	16	37.21	33	76.74	+17
12	ข้อมูลนิสิต บุคลากร ใช้ข้อมูลตามรอบปีการศึกษา	13	30.23	33	76.74	+20
13	“Act” เป็นขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ตามวงจร PDCA	34	79.07	41	95.35	+7
16	ทุกคนในสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการประกันคุณภาพ	40	93.02	42	97.67	+2
ด้านตัวบ่งชี้ปัจจัยนำเข้า						
11	การนับจำนวนอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ นับระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป	16	37.21	33	76.74	+17
18	เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับนิสิต ต้องไม่เกินกว่า 8 FTES ต่อคนต่อเครื่อง	23	53.49	40	93.02	+17
20	อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ควรมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	16	37.21	36	83.72	+20
ด้านตัวบ่งชี้กระบวนการ						
10	หลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุงต้องเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ภายใน 30 วัน นับจากวันที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติ	16	37.21	30	69.77	+14
15	ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้แต่ละรายวิชาต้องไม่ต่ำกว่า 3.51 คะแนน	28	65.12	40	93.02	+12
17	คุณลักษณะของบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) ที่พึงประสงค์ตามความต้องการผู้ใช้บัณฑิต ต้องมีการสำรวจทุก 5 ปี	6	13.95	20	46.51	+14
19	การพัฒนาคณาจารย์ ด้านวิชาการ เทคนิคการสอนและการวัดผล มีความสำคัญสูงสุด	15	34.88	29	67.44	+14
ด้านตัวบ่งชี้ผลลัพธ์						
14	นิสิตได้รับการยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณด้านคุณธรรม จากหน่วยงานหรือองค์กรระดับชาติ	33	76.74	43	100.00	+10

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ก่อนการ ฝึกอบรม		หลังการ ฝึกอบรม		เปลี่ยนแปลง (คน)
		ตอบถูก (คน)	%	ตอบถูก (คน)	%	
21	การสำรวจบัณฑิตปริญญาตรีที่ได้อ่านทำหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี ในทุกหลักสูตร	34	79.07	40	93.02	+6
22	คุณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) คือ คุณลักษณะของบัณฑิตทุกระดับการศึกษา	31	72.09	36	83.72	+5
23	ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ ควรมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	18	41.86	22	51.16	+4
24	ผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ นับตามปีการศึกษา	11	25.58	34	79.07	+23
25	คุณภาพอาจารย์ พิจารณาจากตำแหน่งทางวิชาการและคุณวุฒิการศึกษา	22	51.16	36	83.72	+14

(N = 43)

3) ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของบุคลากร จำนวน 43 คน หลังการฝึกอบรม พบว่า จำนวนบุคลากรมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม (มีการเปลี่ยนแปลงค่า μ เพิ่มมากขึ้น +0.39) แสดงให้เห็นว่าหลังการฝึกอบรมบุคลากรมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ถ้าพิจารณาความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เห็นด้วยมากกว่า 1) การทำประกันคุณภาพสามารถลดภาระ/ขั้นตอนในการทำงานประจำ (มีการเปลี่ยนแปลงค่า μ เพิ่มมากขึ้น +0.79) 2) การทำประกันคุณภาพส่งผลให้บุคลากรได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอก เช่น การได้รับเชิญเป็นวิทยากร/เป็นกรรมการ/เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ (มีการเปลี่ยนแปลงค่า μ เพิ่มมากขึ้น +0.79) และ 3) การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้มหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (มีการเปลี่ยนแปลงค่า μ เพิ่มมากขึ้น +0.47) (ตารางที่ 2)

4) ผลการใช้แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ ในรูปแบบการฝึกอบรม โดยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพองค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และแนวคิด/ทฤษฎีการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ พบว่า จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่บุคลากรสะท้อนความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพ เห็นว่าการประกันคุณภาพมีประโยชน์ คือ 1) ต่อการปฏิบัติงานโดยรวมของการบริหารจัดการ พัฒนาด้านการเรียนการสอน

และการวิจัย 2) ต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรงทุกคน โดยมีการวางแผนและพัฒนางานต่างๆ และการได้ทบทวนการปฏิบัติงาน การควบคุมการทำงานอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 3) ต่อบุคลากร ที่สามารถดำเนินงานปรับปรุง พัฒนางานในด้านต่างๆ ตามภาระที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง ตรงตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ตั้งไว้ และช่วยให้รับทราบข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานได้อย่างชัดเจน ว่าใช้จ่ายไปแล้วได้ผลลัพธ์อยู่ในระดับใด คืบหน้าหรือไม่ และ 4) ต่อมหาวิทยาลัย เพราะการประกันคุณภาพทำให้มหาวิทยาลัยมีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด

ในส่วนของการข้อมูลเชิงคุณภาพที่บุคลากรสะท้อนความคิดเห็นหลังการฝึกอบรม ในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ คือ 1) การนำระบบ PDCA มาประยุกต์กับการปฏิบัติงานได้จริงกับทุกงานและทุกคนอย่างรูปธรรมมากขึ้น 2) การนำตัวอย่างเอกสารประกันคุณภาพที่วิทยากรนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานสามารถเก็บเอกสารไว้ในแฟ้มประกันคุณภาพ เพื่อสะดวกในการจัดเอกสาร ทำให้ค้นหาเอกสารสะดวกยิ่งขึ้น 3) การหาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพได้มากขึ้น โดยศึกษาจากตัวอย่างเอกสารหลักฐานของคณะอื่นๆ มาใช้เปรียบเทียบกับอ้างอิงกับหน่วยงานของตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางในการรวบรวมหลักฐานต่างๆ นั้นไว้วางหน้าอย่างเป็นระบบ 4) การตอบโจทย์การประกันคุณภาพของคณะภาควิชา ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่คู่มือกำหนด และ 5) การนำข้อเสนอแนะและตัวชี้วัดที่มีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงจากผลการประเมินคุณภาพ มาปรับปรุงแก้ไข

ธเนศ ดาวรุ่งโรจน์ จุฬารัตน์ วัฒนะ และสมสุดา ผู้พัฒน์
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของบุคลากร ก่อนและหลังการฝึกอบรม

(N = 43)

ข้อที่	ข้อความ		ระดับความคิดเห็น (คน)					μ	S.D	เปลี่ยนแปลง (μ)
			1 (น้อย ที่สุด)	2 (น้อย)	3 (ปาน กลาง)	4 (มาก)	5 (มาก ที่สุด)			
1	การทำประกันคุณภาพสามารถลดภาระ/ ขั้นตอนในการทำงานประจำ	ก่อน	9	4	16	13	1	2.84	1.15	+0.79
		หลัง	3	3	12	14	11	3.63	1.15	
2	การทำประกันคุณภาพช่วยให้การจัดเก็บเอกสาร/ หลักฐานมีระบบและเป็นระเบียบมากขึ้น	ก่อน	0	1	10	29	3	3.79	0.60	+0.40
		หลัง	0	0	7	21	15	4.19	0.69	
3	การทำประกันคุณภาพทำให้ได้แนวทางการ ปฏิบัติงานที่มีเป้าหมายชัดเจนและสอดคล้อง กับนโยบายขององค์กร	ก่อน	0	0	11	28	4	3.84	0.54	+0.35
		หลัง	0	0	7	21	15	4.19	0.69	
4	ผลการประเมินคุณภาพภายในจากคณะกรรมการ ประเมินคุณภาพหน่วยงาน สามารถนำมาใช้ ปรับปรุงงานของท่าน	ก่อน	0	4	9	21	9	3.81	0.88	+0.31
		หลัง	0	1	8	19	15	4.12	0.79	
5	ผลการประเมินคุณภาพภายในจากคณะกรรมการ ประเมินคุณภาพหน่วยงาน สามารถนำมาใช้ พัฒนาภาควิชา/สำนักงาน/คณะของท่าน	ก่อน	0	2	10	23	8	3.86	0.77	+0.23
		หลัง	0	1	7	22	13	4.09	0.75	
6	การทำประกันคุณภาพทำให้บุคลากรของ ภาควิชา/สำนักงาน/คณะมีการปรับปรุงงานอย่าง ต่อเนื่อง โดยนำมาปรับใช้กับกระบวนการทำงาน	ก่อน	0	2	14	22	5	3.70	0.74	+0.37
		หลัง	0	0	10	20	13	4.07	0.73	
7	การทำประกันคุณภาพทำให้บุคลากรของ ภาควิชา/สำนักงาน/คณะแต่ละคนมีเอกสาร อธิบายลักษณะงานของตนเองอย่างชัดเจน	ก่อน	0	3	13	23	4	3.65	0.75	+0.26
		หลัง	1	3	9	16	14	3.91	1.01	
8	การทำประกันคุณภาพส่งผลให้บุคลากรได้รับการ ยอมรับจากหน่วยงานภายนอก เช่น การได้รับ เชิญเป็นวิทยากร/เป็นกรรมการ/เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ	ก่อน	3	1	14	21	4	3.51	0.96	+0.79
		หลัง	0	0	5	20	18	4.30	0.67	
9	การทำประกันคุณภาพส่งผลให้มหาวิทยาลัย ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นมหาวิทยาลัย ที่มีมาตรฐานในการประกันคุณภาพ	ก่อน	1	2	6	24	10	3.93	0.88	+0.30
		หลัง	0	0	6	21	16	4.23	0.68	
10	การทำประกันคุณภาพช่วยควบคุมและกำกับให้ หลักสูตรมีคุณภาพตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)	ก่อน	0	2	10	21	10	3.91	0.81	+0.32
		หลัง	0	0	6	21	16	4.23	0.68	
11	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้ การผลิตบัณฑิตมีมาตรฐานตามเกณฑ์และตัวบ่งชี้	ก่อน	0	1	8	26	8	3.95	0.68	+0.31
		หลัง	0	0	4	24	15	4.26	0.62	
12	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้ การวิจัย มีมาตรฐานตามเกณฑ์และตัวบ่งชี้	ก่อน	0	0	9	29	5	3.91	0.57	+0.37
		หลัง	0	0	3	25	15	4.28	0.59	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(N = 43)

ข้อที่	ข้อความ		ระดับความคิดเห็น (คน)					μ	S.D	เปลี่ยนแปลง (μ)
13	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มีมาตรฐานตามเกณฑ์และตัวบ่งชี้	ก่อน	0	1	9	28	5	3.86	0.63	+0.33
		หลัง	0	0	7	21	15	4.19	0.69	
14	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มีมาตรฐานตามเกณฑ์และตัวบ่งชี้	ก่อน	0	0	8	30	5	3.93	0.55	+0.23
		หลัง	0	2	5	20	16	4.16	0.81	
15	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้มหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานที่เป็นระบบส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย	ก่อน	0	2	8	28	5	3.84	0.68	+0.35
		หลัง	0	0	5	25	13	4.19	0.62	
16	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้มหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด	ก่อน	0	3	6	29	5	3.84	0.72	+0.39
		หลัง	0	0	4	25	14	4.23	0.61	
17	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้กระบวนการบริหารงานของมหาวิทยาลัยอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใสและเป็นธรรม	ก่อน	1	2	11	25	4	3.67	0.80	+0.42
		หลัง	1	1	5	22	14	4.09	0.86	
18	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้มหาวิทยาลัยมีแผนการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ	ก่อน	1	1	13	23	5	3.70	0.80	+0.37
		หลัง	0	2	5	24	12	4.07	0.76	
19	การทำประกันคุณภาพช่วยกำกับและติดตามให้มหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	ก่อน	1	1	11	26	4	3.72	0.76	+0.47
		หลัง	0	0	5	25	13	4.19	0.62	
ภาพรวม		ก่อน						3.75	0.56	+0.39
		หลัง						4.14	0.62	

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการใช้แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในรูปแบบการฝึกอบรมโดยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพ องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และแนวคิด/ทฤษฎีการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพให้กับบุคลากรจากคณะวิชา ทำให้บุคลากรมีการรับรู้ความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมเกือบทุกข้อคำถาม แสดงให้เห็นว่าหลังการฝึกอบรมบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในข้อมูลระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพิ่มมากขึ้น และบุคลากรมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม (มีการเปลี่ยนแปลงค่า μ เพิ่มมากขึ้น) แสดงให้เห็นว่าหลังการฝึกอบรมบุคลากรมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของวุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์ [9] ที่พบว่าระดับการรับรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในระบบคุณภาพภายในของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพที่บุคลากรสะท้อนความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพเห็นว่าการประกันคุณภาพมีประโยชน์ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพได้

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการใช้แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในรูปแบบการฝึกอบรม โดยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพ องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต และแนวคิด/ทฤษฎีการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพให้กับบุคลากรจากคณะวิชา มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรนำแบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น ไปประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบอื่นๆ ตามพันธกิจทั้ง 4 ด้านของมหาวิทยาลัย เช่น องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย องค์ประกอบที่ 5 การบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นต้น

2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรจัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากรในหน่วยงานอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อการขยายผล เป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพ โดยทุกคนเห็นความมีประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพและมีความรู้ที่ถูกต้องในการรับรู้ข้อมูลระบบประกันคุณภาพเพราะการประกันคุณภาพเกี่ยวข้องกับทุกคน

3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการติดตามบุคลากรหลังการฝึกอบรมแล้วนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่ โดยพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพในรอบปีการศึกษาถัดไป ว่ามีระดับคะแนนคุณภาพทุกตัวบ่งชี้เพิ่มขึ้น

9. กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจาก ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงาน ด้านประกันคุณภาพ จากคณะวิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และทางคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ และอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือขององค์กรและคณะบุคคลเหล่านั้นมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ลักขณา สรวิวัฒน์. 2549. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [2] รัตน์ บัณฑิต. 2550. ทิศทางและอาณาบริเวณ การประเมิน. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991).
- [3] พิมพ์ณวัฒน์ โพธิสาร. 2550. การประกันคุณภาพ การศึกษา. ค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553, จาก <http://learners.in.th/file/phimphunyawat>
- [4] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553. จิตวิทยาบริหารงาน บุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.

- [5] วลีรัตน์ ใจสูงเนิน. 2551. การรับรู้และการใช้บริการ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชน: กรณีศึกษา อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วิทยาการสังคมและการจัดการระบบสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [6] วิรัช สงวนวงศ์วาน. 2554. การจัดการและพฤติกรรม องค์การ. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- [7] Katz Robert, L. 1990. Managing you most Important Asset. อ้างใน นพพนิต ภาระกุล. 2549. ภาพลักษณ์ของธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ในความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ. รายงานโครงการ เฉพาะบุคคลปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [8] จิตติพร ไตรทาน. 2549. ความพึงพอใจและการรับรู้ของผู้เข้าอบรมต่อสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของ เทคโนธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [9] วุฒิชัย อารักษ์โพธิ์มงคล. 2554. อิทธิพลของการรับรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐตามระบบคุณภาพภายใน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- [10] กิจจา ไชยหนู ผดุงชัย ภูพัฒน์และปานเพชร ชินินทร. 2555. การศึกษาผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม. 11(2), น.215-221.
- [11] Ming, Cheng. 2010. Audit cultures and quality assurance mechanisms in England: A study of their perceived impact on the work of academics. Teaching in Higher Education, 15(3), pp.259-271.

โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

Buddhist Based Learning Module for Organic Rice Farmer on Post Harvest Management

มนทา ชุ่มสุคนธ์¹ จุฬารัตน์ วัฒนะ² และสมสุดา ผู้พัฒน์³
Montha Chumsukon¹, Jularat Wattana² and Somsuda Pupatana³

¹นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อาชีวศึกษา)

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ³ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม ภาควิชาอาชีวศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

montha_j@hotmail.com, fedujrw@ku.ac.th, and fedusdp@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างโมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและ 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ก่อนและหลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้นแบบ One Group Pretest - Posttest Design กลุ่มที่ศึกษา คือ เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านท่าแร่ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนครที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) เครื่องมือในการศึกษาบริบทและสำรวจสภาพปัญหาของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตพฤติกรรม 2) เครื่องมือในการทดลอง คือ โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนประกอบด้วย 6 หน่วย และ 3) เครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติ และแบบวัดความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมี 6 หน่วย (Unit) แต่ละหน่วยประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอน 4 วิธี คือ การอธิบาย สนทนา ซักถามให้เข้าใจชัดเจน (สันตัสสนา), ทำการสาธิตให้ยอมรับและปฏิบัติตาม (สมาทปนา), เฝียุสถานการณ์เพื่อปลูกเร้าให้เกิดความกระตือรือร้น (สมุตเตสนา) และแข่งขันเกมให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานกับการปฏิบัติ(สัมปหังสนา) สื่อในการดำเนินกิจกรรมและประเมินผล และ 2) ผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ภายหลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้ ความคิดเห็น และทักษะกระบวนการปฏิบัติมากกว่าก่อนใช้โมดูล

คำสำคัญ: พุทธวิธีการสอน ข้าวอินทรีย์ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว โมดูล การเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to : 1) construct the Buddhist based learning module for organic rice farmer on Post Harvest Management and 2) compare learning outcomes of organic rice farmer group before and after using of the Buddhist based learning module for organic rice farmer on Post Harvest Management.

This research was One Group Pretest – Posttest Design. The samples were 23 voluntary organic rice farmer members of organic farming enterprise community in Bann Tharae, Amphoe Agasamnuay Sakonnakorn. The instruments for gathering data were: 1) the instrument for studying of the context and problem situations of the organic rice farmer group titled “Post Harvest Management” consisted of the

interview form and the behavioral observation form. 2) the instrument for experimentation consisted 6 lesson plans based on Buddhism teaching method, and 3) the instrument for evaluating of learning outcomes of the organic rice farmer group consisted of the knowledge test, the process skill test and the opinion test titled “Post Harvest Management”. The analyzing statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of this research found that 1) The Buddhist based learning module for organic rice farmer on Post Harvest Management has six units and each unit consisted of objectives, contents and learning activities based on four Buddhism teaching methods as follow: (1) San-Tad-Sa-Na, the clear explanation until one could understand, (2) Sa-Ma-Ta-Pa-Na, demonstration for viewing the truth as well as accepting and following it by practicing, (3) Sa-Moot-Ted-Cha-Na, stimulation to be enthusiastic by using situation facing, and (4) Sam-Pa-Hang-Sa-Na, the game playing activities were used for pleasure of practicing, and 2) The learning outcomes of organic rice farmer group after using of the Buddhist based learning module for organic rice farmer on Post Harvest Management were changed more than the learning outcomes before using of the learning module in term of the knowledge, the process skill and the opinion.

Keywords : Buddhist based learning, organic rice, Post Harvest Management, module, learning

1. บทนำ

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักของประชากรโลกและแนวโน้มความต้องการบริโภคข้าวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรโลก[1] แต่ในทางกลับกันยังมีแนวโน้มความต้องการผลผลิตข้าวมากขึ้นเท่าไรการเร่งกำลังการผลิตก็มีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ซึ่งการเกษตรสมัยใหม่ที่ใช้สารสังเคราะห์ในการผลิตข้าวขยายตัวเพิ่มขึ้นอาจถึงระดับที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม อันตรายต่อเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคโดยก่อให้เกิดสารพิษตกค้างในดิน แหล่งน้ำ รวมถึงอาจมีสารพิษตกค้างในผลผลิตถึงระดับที่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ได้[2] ปัจจุบันกระแสการดูแลสุขภาพของประชากรโลกเริ่มมีมากขึ้นทำให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจเลือกซื้ออาหารที่มีความปลอดภัยและปราศจากสารพิษต่อร่างกายประเทศไทยได้ประกาศให้วันที่ 1 มกราคม 2547 เป็นปีแห่งความปลอดภัยด้านอาหาร “Food Safety Year 2004” เพื่อเป็นการรณรงค์และเผยแพร่คุณภาพ มาตรฐานสินค้าและอาหารรวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าอาหารของไทยในตลาดโลกและเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนไทยให้ได้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพปลอดภัยจากสารเคมี [3] ด้วยเหตุนี้การผลิตข้าวอินทรีย์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรเพื่อการผลิตข้าวที่ปลอดภัยปราศจากการใช้สารเคมีที่จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

สำหรับกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์มีลำดับขั้นตอนทุกอย่างเหมือนกับการปลูกข้าวโดยทั่วไปแต่จะมีความแตกต่างเฉพาะในส่วนของการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในทุกขั้นตอนของการผลิตจนกระทั่งผลผลิตถึงมือผู้บริโภคอย่างปลอดภัยปราศจากสารเคมีปนเปื้อน[4] สำหรับการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญมากเนื่องจากหากเก็บเกี่ยวและจัดการผลผลิตภายหลังการเก็บเกี่ยวไม่เหมาะสมจะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ แต่ในทางกลับกันหากเกษตรกรสามารถเรียนรู้วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวที่เหมาะสมจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยยืดอายุของพืชให้สามารถเก็บรักษาเพื่อการบริโภคได้ในระยะเวลานานและยังเป็นการลดความสูญเสียของผลผลิตภายหลังการเก็บเกี่ยวให้น้อยลง[5] การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวอินทรีย์ประกอบด้วยขั้นตอนของการนวด การลดความชื้น การเก็บรักษาและการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในโรงเก็บ [6] แม้ว่าการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตข้าวอินทรีย์แต่ในความเป็นจริงเกษตรกรยังไม่สามารถจัดการหลังการเก็บเกี่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จากการสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการภายหลังการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านท่าแร้วพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พิจารณาเลือกพื้นที่ในการนวดและตากข้าวตามความสะดวกและไม่ได้ทำความสะอาดอุปกรณ์นวดข้าวหรือรถนวดข้าวก่อนนำไปนวดข้าวอินทรีย์ พลาสติกเก่าที่ใช้ในการปูรองพื้นนวดและตากข้าวยังทำความสะอาดไม่ถูกวิธี เกษตรกรไม่แยกโรงเก็บข้าว

อินทรีย์กับข้าวที่ใช้สารเคมีออกจากกัน ไม่มีการจัดทำป้ายระบุหน้าโรงเก็บข้าวอินทรีย์ให้ชัดเจน เป็นต้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อผลผลิตที่ถูกต้อง ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหาข้างต้นจึงควรส่งเสริมความรู้ ทักษะ กระบวนการ และความคิดเห็นเรื่องของการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวอินทรีย์โดยใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอน เนื่องจากโมดูลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้และความถนัดของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งผู้เรียนได้ศึกษาและได้ลงมือฝึกปฏิบัติตามความถนัด [7] ทั้งนี้โมดูลการเรียนรู้ต้องบูรณาการเข้ากับวิธีสอนที่มีความหลากหลายและสามารถสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนมากที่สุดและการสอนที่เป็นที่ยอมรับเลื่อมใสศรัทธาโดยทั่วไปคือพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าเป็นวิธีการสอนตามหลักของพระพุทธองค์ที่พยายามถ่ายทอดจากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สอน คือ สันตัสสนาสอนให้เกิดความกระจ่างชัด สมาปนาสอนให้อยากปฏิบัติตาม สมุตเตขนาสอนให้เกิดความมั่นใจและสัมปทั้งสนาสอนให้มีความสุขสนุกกับการเรียน [8] โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเกษตรกรให้เกิดความรู้ ทักษะ และความคิดเห็นที่ถูกต้องเรื่องของการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพปราศจากสารเคมีปนเปื้อนปลอดภัยทั้งต่อตนเองและผู้บริโภค รักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน รวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำโมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาการเรียนรู้ของเกษตรกรในมิติอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. สร้างโมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
2. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ก่อนและหลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอน

3. วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้นแบบ One Group Pretest - Posttest Design ศึกษาจากกลุ่มเกษตรกรข้าวอินทรีย์ที่สมัครใจเข้าร่วมการใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนจำนวน 23 คน

ตัวแปรต้น คือ โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะกระบวนการปฏิบัติ และความคิดเห็น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือในการศึกษาสภาพบริบทและสำรวจปัญหาของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

2. เครื่องมือในการทดลอง คือ โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนจำนวน 6 หน่วย โดยในแต่ละหน่วยประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอน สื่อประกอบกิจกรรมและการประเมินผล

3. เครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 15 ข้อ แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติจำนวน 8 ขั้นตอน ให้คะแนนการปฏิบัติ 4 ระดับ และ แบบวัดความคิดเห็นของเกษตรกรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยใช้ดัชนีชี้วัด [9] ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ประสานขอความร่วมมือกับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านท่าแร่ อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์โดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

2. ประสานกับเลขานุการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านท่าแร่ เพื่อขอความอนุเคราะห์นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ กับสมาชิกกลุ่มฯ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

3. ประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำแบบทดสอบความรู้ และแบบ วัดความคิดเห็น แล้วดำเนินกิจกรรมตามโมดูลการเรียนรู้ที่ยึด หลักพุทธวิธีการสอนกับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ ณ ศูนย์การ เรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านท่าแร่ จังหวัดสกลนครซึ่งดำเนินกิจกรรมเป็นเวลา 2 วันซึ่งมีการวัด ทักษะกระบวนการโดยใช้แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติ

4. ประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำแบบทดสอบความรู้และ แบบวัดความคิดเห็น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. ผลการวิจัย

1. โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับ เกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมี 6 หน่วย(Unit) แต่ละหน่วยประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอน โดยการอธิบาย สอนถาม ซักถามให้เข้าใจชัดเจน (สนทนา) ทำการสาธิตให้ ยอมรับและปฏิบัติตาม (สมาธิ) เฝ้ายืนฐานการณเพื่อ ปลุกเร้าให้เกิดความกระตือรือร้น (สมุทเตชนา) และกิจกรรม

เกมแข่งขันให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานกับการปฏิบัติ (สัมปังสนา) สื่อประกอบในการดำเนินกิจกรรมและประเมินผล

2. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าว อินทรีย์ก่อนและหลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการ สอนใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และความ คิดเห็น พบว่า

2.1 ความรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ภายหลังการ นำโมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนไปทดลองใช้ใน ภาพรวมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนใช้โมดูลการเรียนรู้ในทุกข้อคำถาม โดยพบว่าประเด็นที่เกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เกิดการ เปลี่ยนแปลงความรู้มาอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ การปนเปื้อนที่ อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างขนย้ายข้าวเปลือกอินทรีย์ไปเก็บรักษา ในโรงเก็บโดยก่อนใช้โมดูลการเรียนรู้เกษตรกรตอบข้อคำถาม ถูกต้องเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 แต่หลังจากใช้โมดูล การเรียนรู้เกษตรกรตอบข้อคำถามถูกต้องทุกคน คิดเป็นร้อย ละ 100 เช่นเดียวกันกับประเด็นความรู้เรื่องผลเสียที่เกิดจาก การปนเปื้อนของสารเคมีในอุปกรณ์นวดข้าวก่อนใช้โมดูลการ เรียนรู้มีเกษตรกรตอบข้อคำถามถูกต้องเพียง 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.43 ภายหลังใช้โมดูลการเรียนรู้เกษตรกรตอบข้อ คำถามถูกต้องทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ก่อนและหลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

(N = 23)

ข้อที่	คำถาม	ก่อนใช้โมดูล		หลังใช้โมดูล		เปลี่ยนแปลง (คน)
		ตอบถูก (คน)	ร้อยละ (%)	ตอบถูก (คน)	ร้อยละ (%)	
การนวดและลดความชื้นข้าวอินทรีย์		9	39.13	20	86.96	+11
1.	การเลือกพื้นที่สำหรับนวดและตากข้าวอินทรีย์ต้องห่างจากแหล่งที่มีสารเคมี เช่น โรงเก็บสารเคมีโรงงานอุตสาหกรรม	8	34.78	22	95.65	+14
2.	กระบวนการทำความสะอาดวัสดุรองพื้นเก่าที่ถูกต้องก่อนนำไปรองนวดหรือตากข้าวอินทรีย์	11	47.83	20	86.96	+9
3.	การปนเปื้อนของสารเคมีหรือเชื้อราในอุปกรณ์ที่ใช้นวดข้าว	13	56.52	19	82.61	+6
4.	สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีในอุปกรณ์ที่ใช้ในการนวดข้าว	7	30.43	19	82.61	+12
5.	ผลเสียที่เกิดจากการปนเปื้อนของสารเคมีในอุปกรณ์นวดข้าว	7	30.43	23	100	+16
การเก็บรักษาและป้องกันกำจัดศัตรูพืชในโรงเก็บข้าวอินทรีย์		7	30.43	20	86.96	+13
6.	ขั้นตอนในการทำความสะอาดกระสอบบรรจุอาหารเก่าก่อนนำไปบรรจุข้าวเปลือกอินทรีย์	10	43.48	23	100	+13

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 23)

ข้อที่	คำถาม	ก่อนใช้โมดูล		หลังใช้โมดูล		เปลี่ยนแปลง (คน)
		ตอบถูก (คน)	ร้อยละ (%)	ตอบถูก (คน)	ร้อยละ (%)	
7.	การปนเปื้อนที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างขนย้ายข้าวเปลือกอินทรีย์ไปเก็บรักษาในโรงเก็บ	5	21.74	23	100	+18
8.	สาเหตุที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนระหว่างการขนย้ายข้าวอินทรีย์ไปเก็บรักษาในโรงเก็บ	7	30.43	19	82.61	+12
9.	ผลกระทบที่เกิดจากการไม่ทำความสะอาดขนย้ายข้าวก่อนนำไปบรรจุหีบห่อข้าวอินทรีย์	9	39.13	18	78.26	+9
10.	ขั้นตอนการตรวจสอบข้าวอินทรีย์ไปเก็บในโรงเก็บข้าวที่ถูกต้อง	9	39.13	22	95.65	+13
11.	การแยกโรงเก็บข้าวอินทรีย์ออกจากโรงเก็บข้าวที่ใช้สารเคมีเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อน	9	39.13	14	60.87	+5
12.	พฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนสารเคมีในการเก็บรักษาข้าวอินทรีย์ในโรงเก็บ	10	43.48	20	86.96	+10
13.	วิธีการปฏิบัติตนของเกษตรกรในการเก็บรักษาและป้องกันกำจัดศัตรูพืชในโรงเก็บข้าวอินทรีย์	7	30.43	21	91.30	+14
14.	ลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมในการทำความสะอาดบริเวณรอบๆ และภายในโรงเก็บข้าวอินทรีย์	4	17.39	21	91.30	+17
15.	การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในโรงเก็บข้าวอินทรีย์หลังจากนำกระสอบข้าวขึ้นเก็บในโรงเก็บแล้ว	6	26.09	21	91.30	+15
ภาพรวม		8	34.78	20	86.96	+12

2.2 ทักษะกระบวนการปฏิบัติของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์จากการใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิถีการสอน เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการทำความสะอาด

สะอาดวัสดุรองพื้นเก่าสำหรับนวดและตากข้าวและการทำความสะอาดกระสอบเก่าเพื่อใช้บรรจุข้าวเปลือกก่อนนำไปเก็บ ทักษะกระบวนการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ทักษะกระบวนการปฏิบัติของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์หลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิถีการสอน เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (N = 23)

รายการปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะการปฏิบัติ
กระบวนการทำความสะอาดวัสดุรองพื้นเก่าสำหรับนวดและตากข้าว	15.04	0.56	ดีมาก
กระบวนการทำความสะอาดกระสอบเก่าเพื่อใช้บรรจุข้าวเปลือกก่อนนำไปเก็บ	15.13	1.69	ดีมาก

2.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ต่อการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ก่อนการใช้โมดูลเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง แต่ภายหลังการใช้โมดูลเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเห็นประโยชน์จากการทำความสะอาดบริเวณรอบๆ โรงเก็บข้าวภายนอกเป็นการป้องกันการปนเปื้อน

ของข้าวในโรงเก็บข้าวและความตระหนักต่อกระบวนการป้องกันการปนเปื้อนในข้าวอินทรีย์ทุกขั้นตอนการผลิตเป็นเรื่องที่เกษตรกรพึงมี เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการนวดหรือตากข้าวอินทรีย์ควรอยู่ห่างไกลจากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชน เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นต่ำกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัด (ตารางที่ 3)

มณฑา ชุ่มสุคนธ์ จุฬารัตน์ วัฒนะ และสมสุดา ผู้พัฒน์
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ก่อนและหลังใช้โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธรูปวิธีการสอนเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ข้อที่	รายการ	ก่อนใช้โมดูล		ระดับ ความคิดเห็น	หลังใช้โมดูล		ระดับ ความคิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
เกณฑ์การพิจารณาเลือกพื้นที่สำหรับนวดและตากข้าว							
1.	พฤติกรรมการใช้สารเคมีของเกษตรกรก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม	2.57	0.66	ปานกลาง	4.30	1.26	มาก
2.	การเลือกพื้นที่นวดและตากข้าวเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการป้องกันการปนเปื้อนในข้าวอินทรีย์ได้	3.22	0.95	ปานกลาง	4.43	0.66	มาก
3.	พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการนวดหรือตากข้าวอินทรีย์ควรอยู่ห่างไกลจากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชน	2.78	0.85	ปานกลาง	3.78	1.38	มาก
4.	เกษตรกรควรทำป้ายระบุบริเวณที่นวดหรือตากข้าวอินทรีย์ให้ชัดเจน	3.22	1.09	ปานกลาง	4.26	0.54	มาก
การทำความสะอาดเครื่องมือในการนวดข้าว							
5.	การทำความสะอาดรถนวดข้าวเป็นการป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีในผลผลิตข้าวอินทรีย์	3.26	0.92	ปานกลาง	4.35	0.88	มาก
การลดความชื้นที่ยึดหลักความสะอาด							
6.	ขณะที่เกษตรกรตากข้าวบนลานจนกระทั่งบรรจุข้าวลงกระสอบควรเก็บเศษใบไม้ กิ่งไม้ ก้อนหินออกจากข้าว	2.70	0.63	ปานกลาง	4.26	0.69	มาก
การขนย้ายข้าวเปลือกไปเก็บรักษาในโรงเก็บข้าวอินทรีย์							
7.	การติดป้ายระบุบนกระสอบข้าวทำให้ทราบว่าเป็นกระสอบบรรจุข้าวอินทรีย์เกษตรกรจะได้ระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนเปื้อนในการขนย้าย และสามารถแยกเก็บชัดเจน	2.96	1.06	ปานกลาง	4.43	0.90	มาก
การเตรียมโรงเก็บข้าวและนำกระสอบข้าวขึ้นโรงเก็บ							
8.	ประโยชน์ของการทำความสะอาดภายในโรงเก็บข้าวอินทรีย์ทำให้โรงเก็บข้าวสะอาดปราศจากสิ่งสกปรกและปลอดภัยจากแมลงศัตรูข้าวที่อาจปนเปื้อนหรือเข้ามาทำลายข้าวที่นำมาเก็บ	2.52	0.85	ปานกลาง	4.17	1.15	มาก
9.	ประโยชน์จากการทำความสะอาดบริเวณรอบๆโรงเก็บข้าวภายนอกเป็นการป้องกันการปนเปื้อนของข้าวในโรงเก็บข้าว	2.43	0.73	น้อย	4.70	0.47	มากที่สุด
10.	การทำความสะอาดโรงเก็บข้าวทั้งภายในและภายนอกหลังนำข้าวขึ้นเก็บแล้วเป็นเรื่องที่จำเป็น	2.48	0.85	น้อย	4.30	0.63	มาก
11.	ความตระหนักต่อการกระบวนการป้องกันการปนเปื้อนในข้าวอินทรีย์ทุกขั้นตอนการผลิตเป็นเรื่องที่เกษตรกรพึงมี	2.65	1.53	ปานกลาง	4.57	0.59	มากที่สุด
รวม		2.80	0.30	ปานกลาง	4.32	0.36	มาก

8. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องโมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธรูปวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. โมดูลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธรูปวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมี 6 หน่วย(Unit)แต่ละหน่วยประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธรูปวิธีการสอนโดยการอธิบาย สนทนา ซักถามให้เข้าใจชัดเจน , ทำการสาธิตให้ยอมรับและ

ปฏิบัติตาม, เสนอสถานการณ์เพื่อปลูกเร้าให้เกิดความกระตือรือร้น และกิจกรรมเกมแข่งขันให้เกิดความสนุกกับการปฏิบัติ สื่อในการดำเนินกิจกรรม และประเมินผล ทั้งนี้ไม่ดูแลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนเป็นโมเดลที่มีการพัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่ศึกษา ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาและวิจัยแล้วว่าบทเรียนโมเดลเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างตรงจุดและทำให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นได้[10] นอกจากนี้กิจกรรมในแต่ละหน่วยของโมเดลมีวิธีสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรรถ สมใส [11] ที่ศึกษาความต้องการฝึกอบรมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์พบว่า เกษตรกรต้องการวิธีการและการฝึกอบรมที่มีการผสมผสานทั้ง 5 วิธี คือ การบรรยาย การสาธิต การสอนเป็นกลุ่ม การทัศนศึกษา และการเล่นเกมสอดคล้องกับ อารยา มุสิก [12] ที่ศึกษาพุทธปรัชญากับการศึกษาไทยโดยได้เสนอวิธีการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาที่ให้ผู้เรียนฟังคำสอน อธิบายเนื้อหา การได้รับความรู้จากการสาธิต จำลองเหตุการณ์หรือสภาพชีวิตจริง

2. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ก่อนและหลังใช้โมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการปฏิบัติ และความคิดเห็น พบว่า

2.1 ความรู้ของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ภายหลังการนำโมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนไปทดลองใช้เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนใช้โมเดลการเรียนรู้ในทุกข้อคำถาม อาจเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการพัฒนาความรู้เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวของกลุ่มเกษตรกรเองซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาก่อนสร้างโมเดล สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพล วิบูลย์ญาณ [13] ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ของชาวนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยดง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า ชาวนาต้องการให้มีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับ ยวนุช กุลาดีและคณะ [14] ศึกษาการประยุกต์ใช้ อีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) ช่วยในการจัดการความรู้ให้กับเกษตรกรกับการผลิตข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ พบว่า ในภาพรวมของการประยุกต์ใช้ e-Learning ช่วยในการจัดการความรู้ให้กับเกษตรกรกับการผลิตข้าวแบบเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมากเชื่อมโยงกับการศึกษาของยุทธ ศรีเกียรตินและคณะ [15] ที่ศึกษาการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของ เกษตรกรในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าภายหลังรับการ

ส่งเสริมเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานแตกต่างจากก่อนรับการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ทักษะกระบวนการปฏิบัติของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์จากการใช้โมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอยู่ในระดับดีมากเนื่องจากเกษตรกรซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ต้อง การประสบการณ์ตรงเพื่อประยุกต์การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตการทำงานจริง [16] โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะความสามารถที่ทำได้โดยการทำซ้ำ ซึ่งควรจัดระยะเวลาให้อย่างมีระบบและให้โอกาสในการฝึกปฏิบัติจนเกิดผลดีหรือนำไปประยุกต์ใช้ได้ [17] [18]

2.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์ต่อการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ก่อนการใช้โมเดลเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางแต่ภายหลังการใช้โมเดลเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับศุภชัย สุทธิเจริญ [19] ที่ทำการศึกษายอมรับการปลูกข้าวอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องพันธุ์หอมแดงของเกษตรกรในอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเงื่อนไขวิธีการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในเรื่องการใช้จ่ายจัดการผลิต และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ดังนั้นโมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนสำหรับเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์เรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของเกษตรกรให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากในการเรียนรู้ของเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ใหญ่ควรคำนึงถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ต้องตรงกับความต้องการของเกษตรกรและสอดคล้องกับกิจกรรมที่เกษตรกรได้รับประสบการณ์ตรงเพื่อประยุกต์การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตการทำงานจริงเพราะเกษตรกรจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อสิ่งที่เรียนรู้นั้นเป็นปัญหาของเกษตรกรซึ่งจะตรงกับความสนใจและได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการลงมือปฏิบัติจริงตามลำดับขั้นตอนรวมถึงได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ดี เช่น บรรยายภาคในการเรียนรู้ สถานที่ อุปกรณ์ รวมถึงผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้นั้น [20]

9. ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าภายหลังการใช้โมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะกระบวนการปฏิบัติ และความคิดเห็นเพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ควรนำโมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพุทธวิธีการสอนไปประยุกต์ใช้กับเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ที่สอดคล้องกับ

ความต้องการและส่งเสริมการเรียนรู้ หรือแก้ปัญหาของกลุ่มเกษตรกรได้อย่างตรงจุด

2. ควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรกลุ่มชาวอินทรีที่ใช้โมเดลการเรียนรู้กับเกษตรกรกลุ่มชาวอินทรีอื่นที่ไม่ใช้โมเดลการเรียนรู้

3. ควรมีการศึกษาและติดตามผลภายหลังจากการนำโมเดลการเรียนรู้ที่ยึดหลักพฤติกรรมการสอนไปใช้กับเกษตรกรกลุ่มชาวอินทรีเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการติดตามความเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- [1] สิริธร คมน์ทิพย์รัตน์.2547.การใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับการจัดการน้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวลดการปล่อยก๊าซมีเทนในนาหว่านน้ำตาม.บัณฑิตวิทยาลัยสาขาวิชาทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [2] สถาบันวิจัยข้าวอินทรีย์.2542. หลักการผลิตข้าวอินทรีย์. กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตร.
- [3] สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ.2550.มาตรฐานเกษตรอินทรีย์. นนทบุรี : สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.
- [4] ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.2554.“ข้าวอินทรีย์: ศักยภาพการตลาดที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก<http://www.positioningmag.com> (วันที่ค้นข้อมูล 5 กรกฎาคม 2554).
- [5] สังคม เตชะวงศ์เสถียร. 2547. วิทยาการหลังเก็บเกี่ยวของพืช. ขอนแก่น : ภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [6] บุญดิษฐ์ วรินทร์รักษ์และคณะ. 2550. รูปแบบการผลิตพืชสำหรับข้าวหอมมะลิไทยอินทรีย์. กรุงเทพฯ : กรมการข้าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- [7] ลือชัย โพธิ์ชัย. 2544. การพัฒนาและศึกษาผลการใช้บทเรียนทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า.บัณฑิตวิทยาลัยเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- [8] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2547. พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพฯ :ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- [9] บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [10] บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2543. นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [11] อรทัย สมใส. (2546). ความต้องการฝึกอบรมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์. บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [12] อารยา มุสิก.2556. พุทธปรัชญากับการศึกษาไทย วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม,12 (2), น.205 – 210.
- [13] สุรพล วิบูลย์ญาณ.2554.ทัศนคติการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ของชาวนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร. บัณฑิตวิทยาลัยสาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [14] ยวนุช กุลาคีและคณะ. 2556. การประยุกต์ใช้อีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) ช่วยในการจัดการความรู้ให้กับเกษตรกรกับการผลิตข้าวแบบเกษตรอินทรีย์. คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนครพนม.
- [15] ยงยุทธ ศรีเกี่ยวฝันและคณะ. 2555. การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- [16] Speck, M. 1996. Best practice in professional development for sustained educational change. *ERS Spectrum*
- [17] Vella, J. 1994. Learning to Listen, Learning to Teach. San Francisco : Jossey Bass.
- [18] สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2544. จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ธีระปอวรรณกรรม.
- [19] ศุภชัย สุทธิเจริญ. 2551. การยอมรับการปลูกข้าวอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องพันธุ์หอมแดงของเกษตรกร ในอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ. บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [20] อภิชาติ ตานะเศรษฐ. 2553. คู่มือการเรียนรู้ตามกระบวนการ “โรงเรียนเกษตร”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.tissue.agriqua.doae.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล 23 พฤษภาคม 2555).

**พฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา
และเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร**
**Reading Behaviors and Guideline for Promoting Reading Behaviors on Business Education
of Vocational and Technical Student's in Educational Institution of Bangkok Metropolitan**

ธีรยุทธ รอสูงเนิน¹ สุตitech ศิริพิพัฒน์กุล² และจินตนา กาญจนวิสุทธิ์³
Theerayut Rorsoongnoen¹, Sutitep Siripipattanakoon² and Chintana kanjanavisut³

¹นักศึกษาหลักสูตร ศษ.ม. (สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ³ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

aortheerayut2531@hotmail.com, fedustt@ku.ac.th, and feducnk@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและ 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) พฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหา บันเทิงคดี ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน เฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ และเฉลี่ย 2 – 3 เล่มต่อเดือน ส่วนใหญ่ชอบอ่านที่บ้าน อ่านแล้วทำให้ได้รับความบันเทิงสนุกสนาน ปัญหาที่พบมากที่สุดในการอ่านคือ ขี้เกียจอ่าน 2) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ ด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน ด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน และส่วนสังกัดสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือมี 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านตนเอง ควรเริ่มจากการอ่านหนังสือในเรื่องที่ชอบ สนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียนเท่านั้น 2) ด้านผู้ปกครอง มีดังนี้ 2.1) สนับสนุนทุนทรัพย์ในการซื้อหนังสือมาอ่าน 2.2) อ่านหนังสือให้เป็นแบบอย่าง 2.3) อ่านหนังสือไปพร้อม ๆ กับบุตรหลาน และอ่านหนังสือแบบเดียวกันที่เด็กอ่าน 2.4) ต้องรู้ว่าเด็กสนใจหรือชอบอ่านหนังสือแบบไหน 2.5) ทำบรรยากาศที่บ้านให้เหมือนร้านหนังสือ และพาไปซื้อหนังสือ 3) ด้านสถานศึกษา มีดังนี้ 3.1) จัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ 3.2) ครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน 3.3) บุคลากรให้การอ่านเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดภาพยนตร์ การแสดงละคร และเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างหนังสืออ่านเล่นกับวิชาเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียน ให้มีสีสัน มีความสนุก บันเทิง และยังได้ความรู้ 3.4) สำรวจความต้องการของนักเรียน แล้วจัดมุมนิกอาน หรือมุมหนังสือ ตามที่เด็กสนใจ ซึ่งหนังสือจะต้องมีรูปลักษณ์สวยงาม น่ารัก มีความสนุก และอ่านง่าย 4) ด้านห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน มีดังนี้ 4.1) สร้างสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เช่น E – book, Application, Website เป็นต้น เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้เด็กอ่าน 4.2) จัดหนังสือให้เหมาะสมกับวัย 4.3) มีกิจกรรมหรือส่งเสริมให้เด็กเป็นนักเขียนหน้าใหม่

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมการอ่าน หนังสือ อาชีวศึกษา พาณิชยกรรม กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the reading behaviors of business education students in vocational and technical institutions in bangkok metropolitan 2) indentify the relationship between personal information factors and reading behaviors of those students and 3) study some guidelines for promoting reading behaviors of those students. The sample included 400 business education students in vocational and technical institutions in bangkok metropolitan. The instrument used in this study consisted of a questionnaire form and a focus group form. Data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-Square and content analysis.

The results revealed that: 1) most of students like to read fiction and the average time of reading are 1-2 hours per day, for two days per week. In addition, they read 2-3 books per month and most of them like to read at home for fun and entertainment purposes. The most common problem in reading is lazy. 2) Both an overall and in specific areas of reading promotion behaviors are considered at high level by the students. 3) The positive relationship were found between major field of study and both reading time per day and amount of books to read per month. Furthermore, there is a positive relationship between types of institution and students reading time per day. No relationship has been found in all other aspects.

The four guidelines for promoting reading behaviors were: 1) The self: Students should begin by reading books on the subject they like but not reading only text books. 2) The parents: Parents should support fund to buy books to read and read for being a reading model. They should read the same book along with students. They should know which book students like and arrange the home atmosphere to be more like bookstore; moreover, they should accompany students to bookstores. 3) The educational institutions: They should organize reading promotion activities or programs. Teacher should be a role model by reading with students and integrated reading activities into teaching process, such as using a film, drama, and linking the fiction with subject matter. Teacher should create more colorful learning and more fun. Educational institution should indentify learning need and set up a book corner with more interesting books which are easily to read. 4) The library and government: The library and government should provide online media such as E - book, Application, Website, etc. to stimulate or motivate students , arrange the reading books according to the ages of the students and organize activities to encourage young writers.

Keywords : Guidelines for Promoting, Reading Behaviors, Book, Vocational Education, business education, Bangkok

1. บทนำ

ปัจจุบันเด็กไทยชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากกว่าการอ่านหนังสือ คนไทยไม่รักการอ่าน นี่คือ ปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน และส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของเรา มันเกิดจากอะไร และจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร นี่คือสิ่งที่หลาย ๆ องค์กร ทั้งของรัฐและเอกชนต่างพยายามช่วยกันแก้ไขมากว่า 10 ปีแล้ว แต่ทุกอย่างก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าใดนัก ยิ่งเมื่อไปเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นคู่แข่งของเราในการทำมาหากินอยู่ในทุกวันนี้ และประเทศที่คาดว่าจะเป็คู่แข่งของเราในอนาคต สิ่งที่เราเรียกว่าความสำเร็จของเราก็ดูเหมือนจะอยู่ห่างไกลยิ่งนัก ดังนั้นสิ่งที่เราจะต้องทำก่อนที่จะเดินหน้าทุ่มเทเพื่อการ

แก้ปัญหาต่อไปก็คือการทบทวนปัญหาและสถานการณ์ของปัญหาใหม่โดยละเอียด ทบทวนยุทธศาสตร์และวิธีการที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันว่ายังสอดคล้องกับปัญหาที่เรากำลังเผชิญอยู่ และสามารถที่จะช่วยให้เราแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ [1] สอดคล้องกับการสำรวจเมื่อปี 2553 อัตราการอ่านหนังสือของคนไทยอยู่ที่เฉลี่ยปีละ 8 บรรทัด ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย เวียดนาม มีอัตราการอ่านหนังสือเฉลี่ยปีละ 5 เล่ม ส่วนประเทศในแถบยุโรปอ่านหนังสือเฉลี่ยปีละ 16 เล่ม คาดว่าการที่คนไทยอ่านหนังสือน้อยมาจากการมีสื่ออื่นให้ศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งอินเทอร์เน็ตและช่องทางอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม จะเร่งผลักดันและส่งเสริมให้คนไทยอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น ด้วยโครงการบ้านหนังสือ กระจายหนังสือดีให้

ประชาชนได้อ่าน [2] ในปัจจุบันอัตราผู้รู้หนังสือของไทยเพิ่มขึ้น ขณะนี้อยู่ที่ร้อยละ 97 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 3 ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จะเร่งผลักดันให้เยาวชนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่รู้หนังสือ หากต้องการเรียนก็จะมีหลักสูตรเร่งรัดเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายใน 8 เดือน คาดว่าจะมีผลให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ กลับมารู้หนังสือมากขึ้น [3] และเป็นที่ทราบกันดีว่านักเรียนอาชีวศึกษานั้นส่วนมากจะเก่งในเรื่องการใช้ทักษะด้านวิชาชีพมากกว่าวิชาสามัญ ขาดการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ จึงไม่ค่อยชอบการอ่านหนังสือมากนัก และก่อนที่นักเรียนระดับอาชีวศึกษาจะจบการศึกษา ทุกคนก็จะต้องสอบ V - NET ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ซึ่งผลการสอบที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเฉลี่ยปกติ การสอบ V - NET นอกจากจะนำผลไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา ใช้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ระดับชาติแล้ว ยังใช้เป็นองค์ประกอบของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 3 (พ.ศ. 2554-2558) อีกด้วย [4]

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ และสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครมีนิสัยรักการอ่านหนังสือมากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการศึกษาวิชาชีพที่ตนเองถนัด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

3. สมมติฐานการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

4. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ จึงสังเคราะห์ ได้ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ สาขาวิชา ระดับการศึกษา และสังกัดของสถานศึกษา ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

4.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1 ประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต จาก 119 สถานศึกษา จำนวน 172,023 คน [5]

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ จำนวน 5 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของ Yamane' (1973) [6] ทำการสุ่มผู้เรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ จำนวน 5 คน เป็นการเลือกโดยเจาะจง (Purposive Sampling)

6. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-list) เพื่อศึกษาสถานภาพของกลุ่มผู้เรียน จำนวน 4 ข้อ เกี่ยวกับ เพศ สาขาวิชา ระดับการศึกษา และสังกัดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เพื่อศึกษาสถานภาพของกลุ่มผู้เรียน จำนวน 8 ข้อ เกี่ยวกับ เนื้อหาหนังสือที่อ่าน ประเภทหนังสือที่อ่าน เวลาในการอ่านหนังสือ สถานที่อ่านหนังสือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และปัญหาในการอ่านหนังสือ

ตอนที่ 3 การส่งเสริมการอ่านหนังสือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าคะแนนของคำตอบ ดังนี้

ระดับคะแนน 5	หมายถึง	ส่งเสริมมากที่สุด
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	ส่งเสริมมาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	ส่งเสริมปานกลาง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	ส่งเสริมน้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	ส่งเสริมน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียน เขียนข้อเสนอแนะ แนวทางส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มินิรักการอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยการศึกษารวบรวมข้อมูล เอกสาร แนวคิดหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ติดต่อขอหนังสืออนุมัติเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปให้ผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเอง ติดต่อผู้บริหารสถานศึกษา และประสานเจ้าหน้าที่ในการขอเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 500 ชุด ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาจำนวน 450 ชุด และเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์และถูกต้อง 400 ชุด นำข้อมูลมาบันทึก ลงรหัสในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

นำหนังสือเชิญจากภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง พร้อมทั้งดำเนินการนัดหมายการประชุมสนทนากลุ่ม พร้อมคณะกรรมการที่ปรึกษา ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประชุม ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็น และนำเสนอแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ให้มินิรักการอ่านหนังสือ โดยมีผู้ช่วยวิจัยอยู่ร่วมประชุมตลอดเวลาเพื่อจดบันทึก และบันทึกเทป เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และไคสแควร์ (Chi-square)

การแปลผลความหมายของข้อมูลจากระดับคะแนนเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย และนำค่าเฉลี่ยมาจัดเรียงตามลำดับความถี่ตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้หลังจากการสนทนากลุ่ม โดยใช้เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางการสนทนากลุ่ม โดยถอดเทปบันทึกการสนทนา และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ Conceptual Analysis ในการ Code คำ ข้อความ หรือประโยคต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติร่วมกัน หาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครให้มินิรักการอ่านหนังสือ

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท บันเทิงคดี เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 55.80 ส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ บันเทิง คิดเป็นร้อยละ 69.30 ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 42.30 ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 29.80 ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 – 3

เล่ม ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 41.50 ส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 80.00

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 55.30 ปัญหาในการอ่านหนังสือของนักเรียน ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 51.00 เมื่อพิจารณาจากปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนชี้แจงว่า คิดเป็นร้อยละ 23.00

ตารางที่ 1 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านตนเอง	3.54	0.98	มาก
ด้านผู้ปกครอง	3.51	1.07	มาก
ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.74	0.95	มาก
ด้านห้องสมุด	3.74	0.98	มาก
ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน	3.68	0.97	มาก
รวม	3.64	0.99	มาก

จากตารางที่ 1 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ในด้านตนเอง พบว่า เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ ด้านผู้ปกครอง พบว่า อนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เอง ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน ด้านห้องสมุด พบว่า จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน พบว่า จัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

9.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ พบว่า ปัจจัยลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษา และด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน

9.3 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ด้านตนเอง โดยเริ่มอ่าน

หนังสือเรื่องที่ชอบ เรื่องที่สนใจ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การตูน นิยายสารบันเทิง นิยายรัก ซีรี่ย์เกาหลี เป็นต้น

ด้านผู้ปกครอง ต้องสนับสนุนทุนทรัพย์ในการซื้อหนังสือมาอ่าน เป็นแบบอย่างและอ่านไปพร้อม ๆ กันกับนักเรียน

ด้านสถานศึกษา ต้องจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามจากหนังสือที่อ่าน การให้รางวัลคนที่มีความรู้ พฤติกรรมการอ่าน ทำค่ายส่งเสริมการอ่าน จัดมุมมนักอ่าน และครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกับนักเรียน

ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ต้องสร้างช่องทางไปสู่การอ่าน มีหน่วยงานกลาง ที่จะสนับสนุนหนังสือไปสู่ผู้อ่าน ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้อ่าน หรือใช้เทคโนโลยีในการกระตุ้นใจให้อ่าน เช่น E - book, Application, Website เป็นต้น

10. อภิปรายสรุปผลการวิจัย

10.1 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท บันเทิงคดี เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ ส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ บันเทิง ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 – 3 เล่ม ต่อเดือน ส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่บ้าน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ส่วนใหญ่ได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน ปัญหาในการอ่านหนังสือของนักเรียน ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านหนังสือ เมื่อพิจารณาจากปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนชี้แจงว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงหทัย เมธา [7] พบว่า ประเภทหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านคือ หนังสือการ์ตูน นับว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ค่อยดีนัก แทนที่จะอ่านหนังสือเรียนให้มาก เพราะอยู่ในวัยเรียนควรจะอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการเรียน ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนในอนาคต สำหรับหนังสือการ์ตูนนั้น บรรณารักษ์ห้องสมุดต้องพิจารณาเนื้อหาให้เหมาะสมเป็นพิเศษ โดยมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเรื่องที่ไม่เป็นพิษเป็นภัย มีคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนอ่าน และส่วนใหญ่นักเรียนชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ บันเทิง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน

10.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะ

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ และด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย มีนิสัยต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมการอ่านหนังสือแตกต่างกันไปด้วย ส่วนด้านสาขาวิชา โดยจะเห็นว่านักเรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีพื้นฐานการใช้ชีวิตในโรงเรียนที่ต่างกัน เช่น สาขาวิชา การบัญชี การเงิน การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพที่ต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมการอ่านหนังสือแตกต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณิ ลีกิจวัฒน์ [8] ที่พบว่าครูในโรงเรียนที่มีสังกัดเดิมเป็นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถภาพเรื่อง การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในลำดับความสำคัญ ส่วนครูในโรงเรียนที่มีสังกัดเดิมเป็นกรมสามัญศึกษามีความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถภาพเรื่องเดียวกันนี้ อยู่ในลำดับความสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มครูในโรงเรียนที่มีสังกัดเดิมเป็นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถภาพดังกล่าวในลำดับความสำคัญที่สูงกว่าครูในโรงเรียนที่มีสังกัดเดิมเป็นกรมสามัญศึกษา

10.3 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ด้านตนเอง โดยเริ่มอ่านหนังสือเรื่องที่ชอบ เรื่องที่สนใจ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การ์ตูน นิตยสารบันเทิง นิยายรัก ซีรีส์ เกาหลี เป็นต้น ด้านผู้ปกครอง ต้องสนับสนุนทุนทรัพย์ในการซื้อหนังสือมาอ่าน เป็นแบบอย่างและอ่านไปพร้อมๆ กันกับนักเรียน ด้านสถานศึกษา ต้องจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามจากหนังสือที่อ่าน การให้รางวัลคนที่มีความพฤติกรรมการอ่าน ทำค่ายส่งเสริมการอ่าน จัดมูมนักอ่าน และครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ต้องสร้างช่องทางไปสู่การอ่าน มีหน่วยงานกลาง ที่จะสนับสนุนหนังสือไปสู่ผู้อ่าน ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้อ่าน หรือใช้เทคโนโลยีในการกระตุ้นใจให้อ่าน เช่น E - book, Application, Website เป็นต้น สอดคล้องกับ แม้นมาส ขวลิต [9] กล่าวว่า ผู้ใหญ่หรือครูควรให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กสนใจในการอ่านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การให้อิสระในการเลือกหนังสืออ่านเอง การจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ซึ่งในระยะที่เด็กอยู่ในโรงเรียน ครูมีบทบาทมากในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กสนใจในการอ่าน ครูมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็ก ถ้าครูเอาใจใส่เด็ก ช่วยแนะแนวการอ่าน เด็กก็รักการอ่าน และมีสมรรถภาพในการอ่านสูงขึ้น

11. ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรจัดหาหนังสือประเภทบันเทิง หนังสือประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ แนะนำหนังสือใหม่ ๆ จัดหาหนังสือที่น่าสนใจหลากหลาย จัดหานิตยสาร หรือวารสาร หนังสือพิมพ์ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน จัดบริการตอบคำถาม เมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย จัดการแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดแก่ผู้เรียน จัดกิจกรรมการอ่าน เช่น ประกวดยอดนักอ่าน ประกวดเล่านิทาน ทายปัญหาจากหนังสือ เล่าเรื่องจากหนังสือ แนะนำแนวการอ่านหนังสือ จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ และบรรณารักษ์ต้องมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน

2. ผู้เรียนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการอ่านหนังสือ ดังนั้น ครู/อาจารย์ จึงควรให้ความรู้และเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนให้เห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือ ที่อาจต้องใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ หรือ การศึกษาต่อ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการอ่านหนังสือ

3. ผู้ปกครองของผู้เรียนควรเป็นแบบอย่างในการอ่านหนังสือและจูงใจบุตรหลานให้เห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือ พูดหรือแสดงกิริยาชมเชยเมื่อเห็นบุตรหลานอ่านหนังสือ ให้หนังสือเป็นของขวัญหรือรางวัล แนะนำหนังสือที่น่าสนใจให้อ่านจัดหาหรือซื้อหนังสือมาให้อ่าน ชักชวนไปเลือกซื้อหนังสือที่สนใจหรืออนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เองตามที่ชอบหรือสนใจ และควรหาเวลาอ่านหนังสือด้วยกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบ หรือเพิ่มตัวแปรที่จะศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ทุกประเภทวิชา ในระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อให้เห็นข้อมูลภาพรวมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ครอบคลุมทุกประเภทวิชา

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือโครงการส่งเสริมการอ่านหนังสือเพื่อให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีนิสัยรักการอ่านหนังสือ

3. ศึกษาการพัฒนาแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่าง และนำไปทดลองใช้จริง เพื่อให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา มีนิสัยรักการอ่านหนังสือ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง ช่วยชี้แนวทางที่มีประโยชน์ต่องานวิจัยมาตลอด และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.พนิต เข้มทอง ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ เป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษาและภาคีอาชีวศึกษา โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิสารกร ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย และกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] อุดม เพชรสังหาร. 2555. ทำไมเด็กไทยจึงไม่ชอบอ่านหนังสือ. *นิตยสารรักลูก*, 31(370), น. 28-29.
- [2] ประเสริฐ บุญเรือง. 2555. *คนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 8 บรรทัด*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkok.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2556).
- [3] สุชาติ ชาติดำรงเวช. 2555. *อัตรากรอ่านหนังสือ ของคนไทย*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkok.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2556).
- [4] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2556. *ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.onesqa.or.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2556).
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2551. *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.vec.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2556).
- [6] Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.
- [7] ดวงหทัย เมธา. 2551. *การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [8] พรณี ลีกิจวัฒน์. 2554. การประเมินความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถภาพครูเทคโนโลยีสารสนเทศระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 10(1), น. 11-20.
- [9] แม้นมาส ขวลิต. 2544. *แนวทางการส่งเสริมการอ่าน*. (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย
ในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มผู้ใช้
แรงงานชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย
The Minority Group Management Strategy In Local Development for the Sustainable
Human Security : A Case Study Of the Burmese Labor Group In the Upper
Southern Province Of Thailand 2013, AD.

นิรุติ สุธินนท์¹ ธัญยธรรม/กนลา สุขพานิช-ขันทปราบ²
Nirutti Suttinon¹ Thanyathorn/Kanala Sukhabanij-Khantaprab²

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

² รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

niruttisuttinon@gmail.com, and dr_kanala@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ 1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน 2) ศึกษาภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) 3) เสนอรูปแบบของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยแรงงานชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) ด้านระเบียบวิธี การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวนรวมทั้งสิ้นจำนวน 41 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 450 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน มีความคิดเห็นเห็นว่า การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ ยังคงเน้นการรักษาความมั่นคงของรัฐชาติ โดยมุ่งจัดระบบควบคุมแรงงานผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้ามาทำงานและอยู่ในประเทศให้เข้าระบบ ได้กลายเป็นการสร้างกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนทำให้มีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์

2) ภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) มีความคิดเห็นเห็นว่าต้องสร้างความไว้วางใจ เพื่อทำให้สมาชิกเชื่อมั่น และยอมรับในตัวผู้นำ จึงจะสามารถนำพากลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ

3) รูปแบบของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยแรงงานชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) จากอดีตถึงปัจจุบัน สรุปได้ว่า มีรูปแบบของ “ความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติแบบผู้สูงส่ง-ผู้ต่ำต้อยและไร้มิตรภาพ” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในอนาคต คือ “การดำรงชีวิตแบบถ้อยถ้อยอาศัยกัน ที่เท่าเทียมและเปี่ยมมนุษยธรรม”

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย การพัฒนาท้องถิ่น ความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ใช้แรงงานชาวพม่า

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the minority group management strategy in local development for the sustainable of human security : A case study of the burmese labor groups in the upper southern provinces of Thailand 2) To study Leadership in local development for the sustainable of human security in the upper southern provinces of Thailand (Chumporn, Ranong, and Pang Nga provinces). 3) To present a Model of the minority group management strategy in local development for the Sustainable of Human Security in the upper southern Provinces of Thailand (Chumporn, Ranong, Pang-Nga Provinces). This

study employed a Qualitative research from in-depth interviews of 41 people. The Quantitative research used a meticulous questionnaire sampling from 450 people.

1) The Minority group management strategy in local development for the sustainable of human Security : A case study of the Burmese Labor Groups in the upper southern provinces of Thailand (Chumporn, Ranong, Pang-Nga) was the main point of the labor group management which focused on the Nation State Security by using a system that controlled illegal labor groups who entered Thailand. This Lead to complicated regulations and led to the increase of the illegal invaders and human trafficking.

2) In terms of Human security leadership, to achieve the goal, the research found that trust was a must to be created in order to get strong beliefs and acceptance among members to their leader.

3) The Model of human security leadership research was done by using management strategies from the Burmese labor groups in the upper southern provinces for the sustainable development in local areas. From the past to the present the model should move from “The Superior-Inferior, Unfriendly Racial Relationship” To “The More Humane Equitable Mutual Livelihood”

Keywords : Strategic, Minority Group Management, Local Development, The Sustainable Human Security, Burmese Labor Groups

1. บทนำ

โลกแห่ง “ยุคโลกาภิวัตน์” ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบเศรษฐกิจรูปแบบใหม่หรือเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ เทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ อุตสาหกรรมลิขสิทธิ์ ฐานข้อมูลและเทคโนโลยีชีวภาพ ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของทุนได้มากกว่าเศรษฐกิจรูปแบบเดิม และจะสร้างแรงกดดันต่อแรงงานและเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่สามารถปรับตัวและพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ประเทศที่มีการวางรากฐานโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เช่น ประเทศอเมริกา และประเทศในสหภาพยุโรปที่มีอุตสาหกรรมผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจฐานความรู้จะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากกระบวนการโลกาภิวัตน์อย่างเต็มที่ [1]

นอกจากนี้ โลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้เกิดการบูรณาการทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศแพร่กระจายอย่างรวดเร็วอันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางด้านการขนส่งและเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ ทำให้เกิดความซับซ้อนในการลงทุนและการทำการค้ามากขึ้น และเป็นปัจจัยบังคับให้บริษัทระหว่างประเทศจำต้องขยายขยายหาสถานที่ลงทุนไปสู่แหล่งที่ทำให้ตนเองได้เปรียบทางการแข่งขันมากที่สุด รวมทั้งเปลี่ยนสังคมในประเทศโลกกำลังพัฒนา ซึ่งก่อนหน้านี้มีการจ้างแรงงานไร้ฝีมือ ราคาถูก สวัสดิการต่ำ เป็นจำนวนมากที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมไปสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมบริการและสารสนเทศ ที่ต้องการแรงงานมีความรู้และทักษะฝีมือสูง แรงงานเหล่านี้จะเป็นแรงงานที่มีความเป็นปัจเจกในตนเองสูง

ทำให้ความต้องการรวมกลุ่มเป็นสหภาพแรงงานมีน้อย ประกอบกับการรุกคืบขยายฐานการผลิตของบริษัทข้ามชาติ อันเป็นผลมาจากการเปิดเสรีทางการเงินและการค้า และการพัฒนารูปแบบการจ้างงานไปสู่การเหมาช่วง และการจ้างแรงงานสัญญาระยะสั้น ยิ่งส่งผลให้แรงงานตกอยู่ภายใต้ความไม่มั่นคง และขาดอำนาจต่อรองมากยิ่งขึ้น [2]

โดยจากรายงานของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ การอพยพแรงงานจากประเทศโลกที่สาม และประเทศกำลังพัฒนาสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เริ่มมีอัตราสูงขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในปี ค.ศ. 1988 สัดส่วนของแรงงานต่างชาติในประเทศอุตสาหกรรมมีเพียง ร้อยละ 4.2 เมื่อเปรียบเทียบกับ การจ้างแรงงานทั้งหมด สัดส่วนดังกล่าวได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น ร้อยละ 57.8 ในปี ค.ศ.1998 ซึ่งแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเงินตราค่าแรงงานของตนเข้าประเทศ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นการสร้างเครือข่ายทางการค้าให้กระจายไปในที่ต่างๆ ทั่วโลก ระบบการบริหารแรงงานข้ามชาติจึงยังมีช่องว่างให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบแรงงานซึ่งนำไปสู่การลดทอนคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยระบบดังกล่าวแยกระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนออกจากการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ ซึ่งควรจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการ เนื่องจากเป็นพื้นที่รองรับแรงงานในระดับท้องถิ่น ซึ่งควรมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมอันเกิดการการเข้ามาอาศัยอยู่และประกอบอาชีพของแรงงานข้ามชาติพม่าในสังคมไทย [3] ซึ่งจะเป็นแนวทางรองรับการ

เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีระหว่างรัฐในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ที่กำหนดไว้ว่าภายในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้น การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติจึงต้องตระหนักเพื่อให้สอดคล้องกับความร่วมมือดังกล่าวนี้ด้วย การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะแสวงหาแนวคิดภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการกลุ่มชนชาติชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ให้เกิดความเป็นธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารชนกลุ่มน้อยชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน
2. ศึกษาภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)
3. เสนอรูปแบบ (Model) ของยุทธศาสตร์การบริหารชนกลุ่มน้อยแรงงานชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มผู้ใช้แรงงานชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย” ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

- 1) การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติพม่ากับนโยบายด้านความมั่นคงของมนุษย์
- 2) การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติพม่าของภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น
- 3) การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติพม่ากับความเป็นพลวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- 4) แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย
- 6) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 7) แนวคิดการพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืน
- 8) คุณสมบัติของผู้นำที่ดี

ตัวแปรตาม

- 1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานชาวพม่าที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน ของพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย
- 2) ภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ พื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน ด้านความหมาย องค์ประกอบด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารและด้านคุณลักษณะ/คุณสมบัติ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านระยะเวลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยได้ทำการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ การค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาจากเอกสารโดยการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ต่อข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ขอบเขตด้านประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้นำนักบริหารที่ปฏิบัติงานด้านแรงงานข้ามชาติระดับประเทศ จำนวน 5 คน ผู้นำนักบริหารในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 3 คน ผู้นำนักบริหารภาคธุรกิจในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 3 คน ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านแรงงานข้ามชาติ จำนวน 5 คน ผู้นำทางศาสนาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 3 คน และแรงงานพม่าที่ประกอบอาชีพในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 41 คน

2.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

สมาชิกสภาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 100 คน (จังหวัดชุมพร จำนวน 25 คน จังหวัดระนอง จำนวน 32 คน และจังหวัดพังงา จำนวน 43 คน) ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 951 คน (จังหวัดชุมพร จำนวน 477 คน จังหวัดระนอง จำนวน 230 และจังหวัดพังงา จำนวน 244 คน) และประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้วในพื้นที่

จังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 121 คน (จังหวัดชุมพร จำนวน 56 คน จังหวัดระนอง จำนวน 30 คน และจังหวัดพังงา จำนวน 35 คน) รายชื่อสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้ว รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 1,172 คน ใช้การสุ่มขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) [4] ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 96 ได้ตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยตกลงกำหนดขนาดตัวอย่างที่ 450 คน

2.3 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามระหว่างวันที่ 20 – 30 กันยายน 2556 รวมเป็นระยะเวลา 10 วัน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเป็น 5 ตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของตัวอย่างเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวคิดและทัศนคติต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่สเกล 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวคิดและทัศนคติต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนของพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่สเกล 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 4 แนวคิดและทัศนคติต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนของภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่สเกล 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวคิดและทัศนคติต่อการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา) เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถาม ให้กับตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา จำนวนทั้งสิ้น 450 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 404 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.7

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลรวมแต่ละคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรวัดตามแบบของ Likert Scale โดยผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00-1.49	น้อยที่สุด
1.50-2.49	น้อย
2.50-3.49	ปานกลาง
3.50-4.49	มาก
4.50-5.00	มากที่สุด

การแปลความหมายของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะใช้เกณฑ์ดังนี้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นแตกต่างกันมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	203	50.2
หญิง	201	49.8
รวม	404	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
1. ไม่เกิน 31 ปี	107	26.5
2. 31-40 ปี	120	29.7
3. 41-50 ปี	92	22.8
4. มากกว่า 50 ปี	85	21.0
รวม	404	100.00
3. สถานภาพสมรส		
1. โสด	155	38.4
2. สมรส	215	53.2
3. หย่า / หม้าย	32	7.9
	2	0.5
รวม	404	100.0
4. ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	136	33.7
2. ปริญญาตรี	213	52.7
3. สูงกว่าปริญญาตรี	44	10.9
4. อื่นๆ (โปรดระบุ)	11	2.7
รวม	404	100.0
5. อาชีพ		
1. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	180	44.6
2. พนักงานเอกชน	118	29.2
3. ธุรกิจส่วนตัว	67	16.6
3. ผู้นำ/สมาชิกชุมชน	11	2.7
4. อื่นๆ (โปรดระบุ)	28	6.9
รวม	404	100.0
6. รายได้ตนเองต่อเดือน		
1. น้อยกว่า 10,001 บาท	70	17.3
2. 10,001-20,000 บาท	200	49.5
3. 20,001-30,000 บาท	58	14.4
4. 30,001-40,000 บาท	30	7.4
4. มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป	46	11.4
รวม	404	100.0
7. ระยะเวลาที่อาศัย หรือทำงานอยู่ในพื้นที่ จังหวัด ระนอง พังงา ชุมพร		
1. น้อยกว่า 1 ปี	61	15.1
2. 1-3 ปี	111	27.5
3. 4-10 ปี	87	20.0
4. มากกว่า 10 ปี	151	37.4
รวม	404	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุ 31-40 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน และมีระยะเวลาระยะเวลาที่อาศัย หรือทำงานอยู่ในพื้นที่ จังหวัด ระนอง พังงา ชุมพร มากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 2 สรุปยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความมั่นคงของมนุษย์

ลำดับ	แนวคิดและทัศนะ	$\bar{X}$	S.D	ความคิดเห็น
1	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศ (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)	3.91	0.856	มาก
2	การเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)	3.95	0.861	มาก
3	ภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)	3.90	0.846	มาก
รวมเฉลี่ย		3.92	0.854	มาก

จากตารางที่ 2 สรุปภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย มีคะแนนมากที่สุดรองลงมาเป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย และภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย เป็นลำดับสุดท้าย

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและทัศนคติต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

ในภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.856 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ ต้องให้ความสำคัญกับศักยภาพของท้องถิ่น สำหรับพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของไทยนั้นมีภาวะขาดแคลนแรงงานในภาคธุรกิจเป็นปัญหาเรื้อรังมาโดยตลอดและยากที่จะแก้ไข เพราะเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างสังคมการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติโดยมุ่งจัดระบบควบคุมแรงงานผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้ามาทำงาน ได้กลายเป็นการสร้างกฎหมายที่ซับซ้อน ทำให้มีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์

9.2 ความคิดเห็นและทัศนคติต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

ในภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.861 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนนั้นต้องให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีทางสังคม การสร้างผู้นำระดับต้นในท้องถิ่นให้ครอบคลุม จึงถือเป็นนวัตกรรมทางสังคมที่ต้องสนับสนุนคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์

9.3 ความคิดเห็นและทัศนคติต่อภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

ในภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.846 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ผู้บริหารต้องเปิดพื้นที่ทางสังคมให้มีการสื่อสารสร้างการรับรู้ของคนภายในชาติที่รวมถึงชนกลุ่มน้อยด้วย ให้ตระหนักถึงภาระที่ทุกคนต้องผนึกกำลังร่วมกันได้ช่วยให้สามารถเผชิญหน้ากับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ได้อย่างมั่นคงและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ต้องปรับวิธีคิดในการจัดการกับปัญหา โดยพิจารณาแบบองค์รวม มองความเชื่อมโยงของผลกระทบอย่างรอบด้าน เน้นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าเชิงปรากฏการณ์การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์แบบองค์รวม

9.4 สรุปรูปแบบของภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยชาวพม่า ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนบนของประเทศไทยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants) ในการสรุปแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

“ความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติแบบผู้สูงส่ง-ผู้ต่ำต้อยและไร้มิตรภาพ” สู่ “การดำรงชีวิตแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ที่เท่าเทียมและเปี่ยมมนุษยธรรม” หรือ From “The Superior-Inferior Unfriendly Racial Relationship” To “The More Humane Equitable Mutual Livelihood”

สอดคล้องกับกฤตยา อาชวนิจกุล [5] กล่าวถึงกระบวนการอพยพโยกย้ายที่รัฐดำเนินการนั้น มักขาดการเตรียมการอย่างเหมาะสมและไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ทำให้ชนกลุ่มน้อยต้องกลายเป็นผู้พลัดถิ่นในบ้านเกิดเมืองนอนของตนแล้วยังต้องประสบปัญหามากมายในการดำรงชีวิต เพราะพื้นที่ใหม่มีขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น น้ำที่ดื่มที่จัดสรรให้อยู่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีเจ้าของ และไม่มีคุณภาพ และยังคงไม่มีเอกสารทั้งในที่อยู่และที่ทำกินที่ถูกจัดสรรให้ ดังนั้นหากพิจารณาจากมาตรฐานของการโยกย้ายถิ่นฐาน กล่าวได้ว่านโยบายหรือการบังคับการย้ายถิ่นเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศทุกฉบับ

10. อภิปรายผลการวิจัย

10.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

ผลการวิเคราะห์ โดยรวมวิเคราะห์ว่า การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติโดยมุ่งจัดระบบควบคุมแรงงานผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้ามาทำงาน ได้กลายเป็นการสร้างกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อน ทำให้มีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืน ควรเน้นการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่นกับแรงงานพม่า ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองภายใต้กรอบนิติรัฐและธรรมาภิบาลอยู่บนฐานคิดที่ว่า ทุกคนมีเสรีภาพที่จะปฏิบัติตามลัทธิ ระบบความเชื่อ และปฏิบัติตามวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมา การวางกติกาจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพวัฒนธรรมที่ต่างออกไปและไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง สอดคล้องกับกฤษฎา อาชนิจกุลและกุลภา วจนะสาระ [6] กล่าวว่าการจัดการที่ดี ยังจะช่วยลดช่องทางที่เจ้าหน้าที่รัฐจะแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากแรงงานข้ามชาติหรือการคอร์รัปชันภายในกลไกของรัฐ ต้องเน้นเรื่องการปกป้องคุ้มครองสิทธิความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อสร้างระบบที่ควบคุมและคุ้มครองแรงงานได้อย่างเป็นธรรมนั่นคือ เน้นความมั่นคงในกระบวนการจ้างงาน และความยั่งยืนของกระบวนการคุ้มครองแรงงานทั้งระบบด้วย

10.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่า เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างยั่งยืนในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

ผลการวิเคราะห์ โดยรวมวิเคราะห์ว่า คุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ คือ การสร้างความไว้วางใจ เพื่อจะทำให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับในตัวผู้นำ จึงจะสามารถนำพากลุ่มให้ภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ยุคใหม่ จะต้องมีรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพราะการบริหารในยุคใหม่นี้ สภาพแวดล้อมทางการบริหารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำต้องให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ และกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ต้องมีความสามารถในการกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกเชื้อชาติ ซึ่งจะพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ของท้องถิ่นที่มี

ความหลากหลายทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม สอดคล้องกับสอดคล้องกับหัตยา ไทยานนท์ [7] กล่าวว่าการรักษาความมั่นคงของชาติ ควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับมิติความมั่นคงของประชาชนโดยวางน้ำหนักในการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันของทุกภาคส่วน การยอมรับและให้เกียรติในความเห็นที่แตกต่างและการปกป้องวิถีชีวิตของประชาชน การมีประเทศเพื่อนบ้านที่มีความจริงใจและไว้วางใจกัน และการสร้างดุลยภาพในด้านความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างประเทศ และป้องกันการแทรกแซงแสวงหาผลประโยชน์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศ

10.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (จังหวัดชุมพร ระนองและพังงา)

ผลการวิเคราะห์ โดยรวมวิเคราะห์ว่า ภาวะผู้นำด้านความมั่นคงของมนุษย์ต้องปรับวิถีคิดในการจัดการกับปัญหา โดยพิจารณาแบบองค์รวม มองความเชื่อมโยงของผลกระทบอย่างรอบด้าน เน้นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าเชิงปรากฏการณ์ พัฒนาความมั่นคงของมนุษย์แบบองค์รวม ต้องไม่มองข้ามมิติต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความหลากหลาย ความกลมกลืน ความสามัคคี ความร่มเย็นเป็นสุขของผู้คนในสังคมนั้น รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ระบบเศรษฐกิจของชุมชน ความมั่นคงมนุษย์เป็นเรื่องของการป้องกันปัจเจกชนให้มีความปลอดภัย มีเสรีภาพทั้งทางตรงและทางอ้อมจากภัยคุกคามที่มีความรุนแรง ดังนั้นต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคคลและธรรมาภิบาลเมื่อจำเป็น รวมถึงบทลงโทษและการใช้กำลัง ที่ทุกภาคส่วน สอดคล้องกับหัตยา ไทยานนท์ [7] กล่าวถึงหน่วยงานของรัฐและข้าราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจที่ตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทางการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสนับสนุนซึ่งกันและกันและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพภายใต้กรอบนโยบายข้าราชการทุกหน่วยงานมีจิตสำนึกและความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เข้าถึงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ มีการบูรณาการทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับภักพงศ์ ปวงสุข [8] กล่าวถึงการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ กับคนในชุมชนอยู่เสมอ มีความซื่อสัตย์สุจริตอดกลั้น ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ

แบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด
สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและความก้าวหน้าของชุมชน

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

11.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. การบริหารจัดการกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ควรเน้นในเรื่องการให้ความรู้ และการศึกษาของคนในพื้นที่ให้มากขึ้น และอย่างทั่วถึง เช่น หน่วยงานของภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างชาติดังกล่าว กลุ่มนายจ้าง สถานศึกษา สถานพยาบาล รวมถึงจับมือเป็นพันธมิตรกับทุกระดับชั้นขององค์กรภาครัฐและนอกภาครัฐอื่นๆ

2. การยอมรับความเป็นพวกพ้อง และความเป็นเครือขายค่อนข้างแน่นแฟ้น ดังนั้นควรที่จะนำเครือข่ายที่มีอยู่นี้ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศ การแสดงความรู้สึกที่ดี ให้ความรู้สึกที่เป็นบวก ให้ความรู้สึกว่ามีคุณค่ากับเขา เวลาเกิดปัญหาสามารถร้องทุกข์ได้ที่ไหนบ้าง รวมไปถึงให้ความช่วยเหลือต่างๆ เพื่อให้เขาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ.

11.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. อนาคตของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อย เพื่อการอยู่ร่วมกันของท้องถิ่นต่างๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ และวิธีการ เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ผ่านการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องศึกษาอย่างต่อเนื่อง และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กองทุนนายจ้าง ตำรวจสันติบาล สภาอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมครบถ้วนและเห็นปัญหาในทุกมิติ

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป เสนองานวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารจัดการชนกลุ่มน้อยในภาคอื่นๆ ในการจัดการด้านความมั่นคงของมนุษย์ให้ครอบคลุมประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2556. Knowledge-Based Economy [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.dtn.moc.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูลวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2556).
- [2] Kavin Bank. 2006. The impact of Globalization on Labor Standards A second look of evidence in Globalization and the future of labor law. New York: Cambridge University Press
- [3] สุพัตตรา อิมาคำ และบงกชมาศ เอกเอี่ยม. 2554. แนวคิดและแนวทางการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติพม่า : บทบาทภาครัฐและภาคประชาสังคมในระดับท้องถิ่นกับการบริหารจัดการอย่างเป็นธรรม. เอกสารการประชุมวิชาการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น (เอกสารอัดสำเนา)
- [4] Yamane Taro. 1970. Statistic : An Introductory Analysis. Tokyo. Harper International Edition พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- [5] กฤตยา อาชวนิจกุล. 2548. ชนกลุ่มน้อยที่ได้รับสถานะให้อยู่อาศัยในประเทศไทย. วารสารดำรงราชานุภาพ. 15(16), 110-118
- [6] กฤตยา อาชวนิจกุลและกุลภา วจนะสาร. 2551. รายงานการวิจัยการจ้างแรงงานข้ามชาติตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (เอกสารอัดสำเนา).
- [7] หัสยา ไทยานนธ์. 2555. ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย.
- [8] ภัคพงศ์ ปวงสุข. 2553. ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ. วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม. 9(2), น. 39

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21:
ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย
The Integrated Organizational Management Strategy And Modern 21st Century
Leadership: A Case Study Of The Executives Of The Thai Auto-Parts
Manufacturers Association, 2013 A.D

วิชัย ศรีมววรรณ¹ ธัญยธรณ์/กนลา สุขพานิช-ขันทปราบ²

Wichai Srimavon¹ Thanyathorn/Kanala Sukhabanij-Khantaprab²

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

² รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Wichai.s@somboon.co.th, and dr_kanala@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ (1) ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย (2) ศึกษาภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย (3) ศึกษาภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย (4) นำเสนอรูปแบบ (Model) ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มผู้นำระดับสูงของภาครัฐ/การเมือง กลุ่มผู้นำภาครัฐวิสาหกิจ ราชการ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้นำเฉพาะเรื่องชิ้นส่วนยานยนต์ ที่ปรึกษา และกลุ่มผู้นำด้านสังคม ชุมชน ศาสนาและผู้สื่อข่าว จำนวน 63 คน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 375 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย เห็นว่าต้องสามารถการบริหารจัดการงานในทุกหน้าที่อย่างสอดคล้องกัน การปรับตัว/ยืดหยุ่น รวมถึงสามารถทำงานร่วมกันท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือวัยที่แตกต่างกัน การจัดการแบบบูรณาการโดยมุ่งเน้นการให้ความรู้และความเข้าใจ เพื่อสร้างตลาด และรักษาความเชื่อมั่นต่อลูกค้า

2) ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย เห็นว่าภาวะผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผลักดันการเปลี่ยนแปลงในเชิงรุก ใฝ่รู้ สร้างสรรค์ และมีธรรมาภิบาลที่ดี เพื่อสร้างอนาคตใหม่ให้องค์กร

3) ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย เห็นว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารต้องมุ่งเน้นการเติบโตไปกับผู้ผลิตรายอื่น เป็นศูนย์กลางส่งออก เพื่อความพร้อมในการก้าวไปสู่ความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคและโลก

4) รูปแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการที่เป็นผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำเสนอได้ดังนี้ คือ จาก “เป้าหมายที่มุ่งสู่การแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศและผลกำไรสูงสุด” “สู่” “การบรรลุจุดหมายปลายทางที่เปี่ยมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมยุคโลกออนไลน์”

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการ ภาวะผู้นำ ผู้บริหาร สมาคมชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the Integrated Organizational Management Strategy of the Executives of Thai-Auto Parts Manufacturer Associates and 2) to study The Modern 21st Century Leadership used the Integrated Organizational Management Strategy of the Executives of Thai-Auto Parts Manufacturer Associates 3) to study The Modern 21st Century Leadership and the Integrated Organizational Management Strategy to strengthen its competitiveness in the region of Thai-Auto Parts Manufacturer Associates 4) to study and design the model of The Management Integrated Organization Strategy and Modern 21st Century Leadership. The research used Methodologically speaking, This study employed Qualitative Research from in-depth interviews of 63 leaders/administrators from all walks of life, including high-ranking government officials, political leaders, provincial governors, lord mayors, ministers, businessmen, press/media executives, religious and community leaders, though focusing mainly on the executive members of the auto parts industries. This Quantitative Research took meticulous questionnaire samplings from 375 general managers, auto-parts executives as well as industry owners, all of who are official members of the Thai Auto-Parts Manufacturers Association (TAPMA), have also been meticulously conducted.

1) The Integrated Organizational Management Strategy of the Executives of Thai-Auto Parts Manufacturer Associates, that must be managed in any previous consistent, Adaptability / flexibility Including the ability to collaborate among different cultures and different ages, Integrated management with a focus on providing knowledge and insight, to create a market and maintain the confidence of its customers.

2) The Modern 21st Century Leadership used the Integrated Organizational Management Strategy of the Executives of Thai-Auto Parts Manufacturer Associates, that must be visionary leadership, Push changes proactively, knowledge creation and good governance, to create a new the organization for the future.

3) The Modern 2^{1st} Century Leadership and the Integrated Organizational Management Strategy to strengthen its competitiveness in the region of Thai-Auto Parts Manufacturer Associates, that vision of management must focus on growing the automotive manufacturers, as export hub To be ready to step forward to strengthen its competitiveness in the region and the world.

4) The model of this doctoral dissertation can be presented as the following: From “The Profits and Fames Maximization Goals” To “The Global Warming Era Social Responsibility Destination.”

Keywords : Strategic, Integrated Management Organization, Leadership, Executives, Thai Auto-Parts Manufacturer Associates

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่นั้นต้องเปลี่ยนแปลงโดยใช้ยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จะใช้ยุทธศาสตร์เดียวนั้นไม่เพียงพอต่อการสร้างความเป็นเลิศในการแข่งขันเนื่องจากผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินธุรกิจขององค์กรทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลก ทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำของแต่ละองค์กรทั้งระดับโลกและในประเทศไทย รวมถึงในแต่ละองค์กรของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ การศึกษา การท่องเที่ยว โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่ผู้นำต้องหันมาทบทวนภาวะผู้นำของ

ตัวเองให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในปัจจุบันที่ยังอยู่ในศตวรรษที่ 21 ช่วงปลายยุคและในอนาคต [1]

นอกจากนี้การก้าวไปสู่ความเป็นเลิศในการแข่งขันนั้น ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยที่มีอยู่ในประเทศไทยถึง 1,809 บริษัทที่ดำเนินธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ส่งป้อนให้กับผู้ประกอบการรถยนต์ ซึ่งในไทยเป็นค่ายญี่ปุ่นมากกว่าค่ายยุโรปและอเมริกา ซึ่งผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยหรือผู้บริหารของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยที่มีอยู่ 582 รายที่เป็นสมาชิก จาก 1,809 รายหรือร้อยละ 32.17 ต้องเปลี่ยนแปลงการนำธุรกิจใหม่ โดยเปลี่ยนจากภาวะผู้นำแบบเก่าแก่คนจีนที่

แข่งขันแข็ง ทำงานหามรุ่งหามค่ำ ขยายกิจการให้เติบโตและมีกำไรสูงสุด เปลี่ยนไปเป็นภาวะผู้นำแบบไฮบริดหรือผสมผสานเพื่อนำองค์กรให้ก้าวไปสู่ความทันสมัย [2]

ดังนั้นผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยและที่ไม่ได้เป็นสมาชิก นั้นต้องมีวิสัยทัศน์หรือทิศทางที่กว้างไกล มีการกำหนดยุทธศาสตร์ระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวเป็นเชิงบูรณาการมากขึ้นเปลี่ยนแปลงจาก การเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด เปลี่ยนแปลงผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมในยุคโลกไร้พรมแดน เพื่อความเป็นเลิศ การแข่งขันในเวทีภูมิภาคที่กำลังเปิดตลาดในประเทศอาเซียนที่มีประชากรถึง 1200 ล้านคน ซึ่งเป็นที่มาของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการที่รวมหลายยุทธศาสตร์ทั้งบุคลากร ลูกค้า กระบวนการภายในและการเรียนรู้ เติบโต และภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ที่เป็นรูปแบบผสมผสานหรือไฮบริด เพื่อความเป็นเลิศในการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยนั่นเอง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบ (Model) ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย” ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์

2. คุณสมบัติของภาวะผู้นำของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์
3. องค์ประกอบของความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคเพื่อความเป็นเลิศ

ตัวแปรตาม

1. รูปแบบ (Model) ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย
2. ทิศทางความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านระยะเวลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยได้ทำการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ การค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาจากเอกสารโดยการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ต่อ Key Informants

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ขอบเขตด้านประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ กลุ่มผู้นำระดับสูงของภาครัฐ/การเมือง จำนวน 18 คน กลุ่มผู้นำ ภาครัฐวิสาหกิจ ราชการ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 16 คน กลุ่มผู้นำเฉพาะเรื่องชิ้นส่วนยานยนต์ ที่ปรึกษา จำนวน 17 คน และกลุ่มผู้นำด้านสังคม ชุมชน ศาสนา ผู้สื่อข่าว จำนวน 12 คน รวมทั้งหมดจำนวน 63 คน

2.2 ขอบเขตด้านประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ต่อขนาดตัวอย่าง จำนวน 375 คน จากประชากรผู้บริหารของกลุ่ม TAPMA จำนวน 5,820 คน โดยขนาดตัวอย่างกำหนดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และให้ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% โดยใช้สูตรยามานะ [3]

3. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารของ

สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลการศึกษาดังแต่เดือนในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน 2556 รวมระยะเวลา 2 เดือน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเป็น 5 ตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวคิดและทัศนคติต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวคิดและทัศนคติต่อภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวคิดและทัศนคติต่อภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวคิดและทัศนคติต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย และแต่ละด้านกำหนดระดับค่าของคะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถาม ให้กับตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารของผู้ผลิตชิ้นส่วนในสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย ตั้งแต่ผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ที่อยู่ทั่วประเทศไทยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 375 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนมา 352 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.86 นำมาวิเคราะห์แยกความคิดเห็น เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลเป็นตารางแจกแจงความถี่ และขยายความแต่ละตาราง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลรวมแต่ละคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรวัดตามแบบของ Likert Scale โดยผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00-1.49	น้อยที่สุด
1.50-2.49	น้อย
2.50-3.49	ปานกลาง
3.50-4.49	มาก
4.50-5.00	มากที่สุด

การแปลความหมายของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะใช้เกณฑ์ดังนี้ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1 หมายถึงมีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันมาก ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันมาก

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	262	74.4
หญิง	90	25.6
รวม	352	100.00
2. อายุ		
1. ไม่เกิน 31 ปี	42	11.90
2. 31-40 ปี	173	49.10
3. 41-50 ปี	119	33.80
4. มากกว่า 50 ปี	18	5.10
รวม	352	100.00
3. สถานภาพสมรส		
1. โสด	128	36.4
2. สมรส	219	62.2
3. หย่า / หม้าย	4	1.1
4. อื่นๆ	1	0.3
รวม	352	100.00
4. ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	29	8.2
2. ปริญญาตรี	221	62.8
3. สูงกว่าปริญญาตรี	98	27.8
4. อื่นๆ (โปรดระบุ)	4	1.1
รวม	352	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพ		
1. บริษัทเอกชน	306	86.9
2. ธุรกิจส่วนตัว	24	6.8
3. ห้างหุ้นส่วน	17	4.8
4. อื่นๆ (โปรดระบุ)	5	1.4
รวม	352	100.00
6. รายได้ตนเองต่อเดือน		
1. น้อยกว่า 20,000 บาท	39	11.1
2. 20,000-30,000 บาท	73	20.7
3. 30,001-40,000 บาท	88	25.0
4. มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป	152	43.2
รวม	352	100.00
7. ประสบการณ์การทำงาน		
1. น้อยกว่า 3 ปี	24	6.8
2. 3-5 ปี	43	12.2
3. 6-10 ปี	93	26.4
4. มากกว่า 10 ปี	192	54.5
รวม	352	100.00
8. องค์กรความรู้/ประสบการณ์ด้าน อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์		
1. ไม่มี	104	29.5
2. มี (โปรดระบุ)	248	70.5
รวม	352	100.00
9. องค์กรความรู้/ประสบการณ์การฝึกอบรม ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership)		
1. ไม่มี	95	27.0
2. มี (โปรดระบุ)	257	73.0
รวม	352	100.00
10. องค์กรความรู้/ประสบการณ์การ ฝึกอบรมด้านยุทธศาสตร์ Strategy)		
1. ไม่มี	160	45.5
2. มี (โปรดระบุ)	192	54.5
รวม	352	100.00
11. องค์กรความรู้/ประสบการณ์การ ฝึกอบรมด้านวิสัยทัศน์ (Vision)		
1. ไม่มี	163	46.3
2. มี (โปรดระบุ)	189	57.3
รวม	352	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
12. องค์กรความรู้/ประสบการณ์การ ฝึกอบรมด้านการแข่งขันที่เป็นเลิศใน ภูมิภาค (ประชาคมอาเซียน)		
1. ไม่มี	291	82.7
2. มี (โปรดระบุ)	61	17.3
รวม	352	100.00
13. ระยะเวลาในการทำงานใน อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์		
1. น้อยกว่า 3 ปี	80	22.7
2. 3-5 ปี	44	12.5
3. 6-10 ปี	97	27.6
4. มากกว่า 10 ปี	131	37.2
รวม	352	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุ 31-40 ปี การศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีองค์ความรู้/ประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ (Automotive) มีประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership) และมีประสบการณ์ด้านยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ แต่ไม่มีการฝึกอบรมด้านการแข่งขันที่เป็นเลิศในเวทีภูมิภาค (ประชาคมอาเซียน) และมีระยะเวลาทำงานในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์มากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 2 สรุปแนวคิดและทัศนคติต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21

ลำดับ	แนวคิดและทัศนะ	$\bar{X}$	S.D	ความคิดเห็น
1	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย	3.89	0.423	มาก
2	ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย	3.55	0.470	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	แนวคิดและทัศนะ	$\bar{X}$	S.D	ความคิดเห็น
3	ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย	3.57	0.480	มาก
รวมเฉลี่ย		3.67	0.458	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าแนวคิดและทัศนะต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการมีคะแนนมากที่สุด รองลงมาเป็นภาวะผู้นำยุคใหม่และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันและภาวะผู้นำยุคใหม่ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเป็นลำดับสุดท้าย

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและทัศนะต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและทัศนะต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.423 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยรวมต้องเป็นบุคลากรที่มีความสามารถในทุกหน้าที่อย่างสอดคล้องกัน สร้างบุคลากรให้เป็นนักจริยธรรม คุณธรรม ธรรมภิบาลที่ดี มีการยกระดับบุคลากรทุกระดับด้านภาษาสากลที่ต้องใช้ในการสื่อสารสามารถในการปรับตัว/ยืดหยุ่น รวมถึงมีความสามารถในการทำงานร่วมกันท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือวัยที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องสอดคล้อง (Align) กับพันธกิจ (Mission) และทรัพยากร มีเป้าหมายเพื่อสร้างความผูกพันอย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้า เพื่อสร้างตลาด และรักษาความเชื่อมั่นต่อลูกค้า

9.2 ความคิดเห็นและทัศนะต่อภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและทัศนะต่อภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.470 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผลักดันการเปลี่ยนแปลงในเชิงรุก ใฝ่รู้ สร้างสรรค์และมีธรรมาภิบาลที่ดี เพื่อสร้างอนาคตใหม่ให้องค์กร การใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการจะประสบความสำเร็จ ต้องใส่ใจในเทคโนโลยียานยนต์ และพัฒนาทีมให้มีความสามารถ สร้างผลงานการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกระบวนการผลิตเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการตอบสนองลูกค้า คำนึงถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถเพียงพอและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ และเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีประชาคมอาเซียน

9.3 ความคิดเห็นและทัศนะต่อภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและทัศนะต่อภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการ เพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.480 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย ต้องมีการมุ่งเน้นการเติบโตสอดคล้องกับผู้ผลิตรายอื่น (Auto Car Maker) และเป็นศูนย์กลางส่งออก (Hub) เพื่อความพร้อมในการก้าวไปสู่ความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคและโลก องค์กรในยุคใหม่ที่จะชนะเลิศในการแข่งขันต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสื่อสารทั่วถึงผู้บริหารและพนักงานทุกระดับ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในอนาคตอันไกลที่มีระยะเวลาแน่นอนและการประเมินผลอย่างชัดเจน

9.4 สรุปรูปแบบ (Model) ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants) ในการสรุปแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย และภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปเป็นรูปแบบ (Model) ดังนี้คือ เปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์จาก “เป้าหมายที่มุ่งสู่การแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศและผลกำไรสูงสุด”

From “The Profits And Fames Maximization Goals “

สู่ “การบรรลุจุดหมายปลายทางที่เปี่ยมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมยุคโลกออนไลน์”

To “...The Global Warming Era Social Responsibility Destination

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยที่เป็นผลการวิจัยนั้นเปลี่ยนจากภาวะผู้นำแบบ “เจ้าแก๊วคนจีน” สู่ “ภาวะผู้นำแบบไฮบริด” (From “Chinese Contractor “ to “ Hybrid Leadership”) นั่นเอง เนื่องจากเป็นยุคที่เปลี่ยนผ่านจากยุคก่อตั้งบริษัทที่ต้องขยันอดทน สร้างธุรกิจให้เติบโตด้วยกำไรสูงสุด มาสู่ยุคที่ต้องใส่ใจต่อสังคมยุคโลกออนไลน์เป็นปัญหาในอนาคตด้วย

10. อภิปรายผลการวิจัย

10.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยรวมวิเคราะห์ว่า การบริหารจัดการงานในทุกหน้าที่อย่างสอดคล้องกัน ความสามารถในการปรับตัว/ยืดหยุ่น รวมถึงสามารถในการทำงานร่วมกันท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือวัยที่แตกต่างกัน การนำทรัพยากรทางการบริหาร (Administration Resources) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration CEO) การจัดการแบบบูรณาการมุ่งเน้นการให้ความรู้และความเข้าใจเพื่อส่งผลสำเร็จแก่องค์กร เพื่อสร้างตลาด และรักษาความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และที่สำคัญต้องมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่อย่างต่อเนื่องและพัฒนากระบวนการผลิตด้วยแนวคิด TPS หรือ Lean Manufacturing สอดคล้องกับสิทธิชัย ฝรั่งทอง [4] กล่าวถึง

การบริหารเชิงบูรณาการสมัยใหม่ในยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 นี้ ต้องเป็นการบริหารจัดการด้วยความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนางาน กำหนดนโยบาย และมีกระบวนการ ที่สามารถตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจกับลูกค้าที่เป็นลักษณะปัจเจกบุคคล (Mass Customization) ที่เป็นเลิศ เครื่องมือทางการจัดการสมัยใหม่นี้ มีอยู่ด้วยกันหลายเครื่องมือ อาทิ TQM, ISO, Six Sigma, Kaizen, Teamwork Knowledge Management เป็นต้น

10.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยรวมวิเคราะห์ว่าเป็นผู้นำที่มี วิสัยทัศน์ ผลักดันการเปลี่ยนแปลงมีธรรมาภิบาลที่ดี ต้องใส่ใจในเทคโนโลยียานยนต์ และพัฒนาทีมให้มีความสามารถ ตอบสนองลูกค้า คำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพให้มีความสามารถ ผู้นำควรมีความสามารถ มีอิทธิพลหรือพฤติกรรมที่ชักจูง โน้มน้าว ชื่นนำ ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการยอมรับกับคุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย ควรเป็นเครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ คือ สร้างเครือข่าย รอบรู้เชิงลึก มีธรรมาภิบาลที่ดี มีศีลธรรมจริยธรรมและโปร่งใส สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ธวัช วีระศิริวัฒน์ [5] กล่าวถึง ภาวะผู้นำยุคใหม่เป็นบุคคลที่จะมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้ง หรือยกย่องจากกลุ่ม ให้เป็นผู้ชี้แนะช่วยเหลือให้กลุ่มปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ สามารถใช้อิทธิพลชักนำคนอื่นให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆตามที่ต้องการจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และวิथाธร ท่อแก้ว [6] กล่าวถึง คุณสมบัติผู้นำต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์อย่างดีเยี่ยม มีความสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในทีมงาน หรือกลุ่มเป้าหมายอย่างดีเลิศ มีการบริหารหรือการจัดการงานอย่างเป็นระบบ เป็นคนเก่ง กล่าวคือ เก่งคน เก่งงาน เก่งคิด เก่งเรียน และการเป็นคนดี

10.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการเพื่อ

ความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย โดยรวมวิเคราะห์ว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ต้องมีการมุ่งเน้นการเติบโตไปกับผู้ผลิตยานยนต์ เป็นศูนย์กลางส่งออก เพื่อความพร้อมในการก้าวไปสู่ความเป็นเลิศด้านการแข่งขันในเวทีภูมิภาคและโลก การสร้างมาตรฐานและการวิจัย & พัฒนา รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และสื่อสารพนักงานทุกระดับ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในอนาคต มีทิศทางและความคาดหวังในอนาคต เป็นนักจริยธรรม คุณธรรม ธรรมภิบาลที่ดี สอดคล้องกับอนุชิต ฮุนสวัสดิกุล [7] กล่าวถึง ภาวะผู้นำยุคใหม่ต้องมีแรงผลักดัน 2 ทางดังนี้แรงผลักดันภายนอก เช่น เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ความต้องการของลูกค้า เทคโนโลยี นวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงของตลาด แรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงภายใน เช่น ยุทธศาสตร์ใหม่ การบริหารจัดการแบบใหม่ กระบวนการ/เทคโนโลยีใหม่ และการขยายตัว เป็นต้น

10.4 ผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ (Model) ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

ผลการวิเคราะห์การนำเสนอรูปแบบของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 คือ เปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์จาก “เป้าหมายที่มุ่งสู่การแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศและผลกำไรสูงสุด” สู่ “การบรรลุจุดหมายปลายทางที่เปี่ยมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมยุคโลกร้อน” From “The Profits And Fames Maximization Goals “ To “...The Global Warming Era Social Responsibility Destination” โดยรวมวิเคราะห์ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยที่เป็นผลการศึกษาวิจัยนี้เปลี่ยนจากภาวะผู้นำแบบ “เจ้าแก๊ว คนจีน” สู่ “ภาวะผู้นำแบบไฮบริด” (From “CHINESE CONTRACTOR” to “HYBRID Leadership”) นั่นเอง เนื่องจากเป็นยุคที่เปลี่ยนผ่านจากยุคก่อตั้งบริษัทที่ต้องขยันอดทน สร้างธุรกิจให้เติบโตด้วยกำไรสูงสุด มาสู่ยุคที่ต้องใส่ใจต่อสังคมยุคโลกร้อน อันเป็นปัญหาในอนาคตด้วย สอดคล้องกับ สมชัย ตั้งพร้อมพันธ์ [8] กล่าวถึงผู้นำยุคเก่า มีสถานะเป็นแบบเจ้าแก๊ว ใช้อำนาจตัดสินใจในทุกเรื่อง ไม่มีการกระจายอำนาจ เข้าไปยุ่งทุก เรื่องจนลูกน้องเกรงไม่ต้องทำอะไร ขาดการฟัง ความคิดเห็นของลูกน้อง ไม่มีการวางแผนและคำนวณผลลัพธ์ล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารในโลกที่ไร้พรมแดน ที่มีความเปลี่ยนแปลงและเข้าถึงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแข่งขันที่ดุเดือด รุนแรง ผู้นำในยุคใหม่จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ ตามให้ทัน และปรับตัว ให้เข้ากับความเป็น

เปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นให้ทันเอง และองคณาภประดิษฐ์พฤกษ์ [9] กล่าวถึงการใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการลดการใช้พลังงานตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และต้องใส่ใจต่อสังคมยุคโลกร้อน

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

11.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารขององค์กรของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรขององค์กร ให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อสามารถช่วยผลักดันและปรับปรุงองค์กรให้มีการพัฒนาและเพื่อทำให้เกิดการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ พยายามใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การลดต้นทุน และผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยทั้งขนาดเล็ก กลางและใหญ่ ควรนำงานวิจัยไปใช้เปรียบเทียบกับองค์กรตนเอง (Benchmarking) และองค์กรอื่น โดยหาข้อมูลเพิ่มเติมที่ใกล้เคียงกับบริบทองค์กร และกลุ่มผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการ เพื่อรู้เขา รู้เรา แล้วนำมาสร้างความเจริญเติบโตและความสำเร็จในการแข่งขัน โดยเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่และบ่มเพาะเครือข่ายในองค์กรให้เข้มแข็งต่อการรับรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้รวดเร็วและทันสมัยเสมอ

11.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การนำงานวิจัยนี้ไปต่อยอดในครั้งหน้าเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรและภาวะผู้นำยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 นั้นควรวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น กลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มอาหาร กลุ่มการเกษตร กลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

2. การวิจัยเกี่ยวกับองค์กรที่เป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยกับต่างประเทศ ในเวทีภูมิภาคหรือระดับโลก ตามขนาดของธุรกิจคือ เล็ก (Small) กลาง (Medium) และใหญ่ (Giant) ที่อยู่ในประเภทเดียวกัน คือ Tier1,2,3 เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรและภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับขนาดของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

3. การวิจัยหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ระดับโลกในองค์กรขนาดใหญ่ (Giant) โดยใช้แนวคิดการเปรียบเทียบ (Benchmarking)

เอกสารอ้างอิง

- [1] อานันท์ ชินบุตร. 2554. **NLP พลั้งไร้ขีดจำกัด**
Unlimited Power and NLP.
กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- [2] สมาคมชิ้นส่วนยานยนต์ไทย. 2555.
THAI AUTO 2 MILLION CELEBRATION.
กรุงเทพฯ: แพรว.
- [3] พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรม**
ศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] สิทธิชัย ฝรั่งทอง. (2548, 7 ตุลาคม). การบริหารงาน
เชิงบูรณาการยุคใหม่. Bizweek. **กรุงเทพธุรกิจ** น.7.
- [5] ธวัช วีระศิริวัฒน์. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการ.**
เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership)
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
(เอกสารอัดสำเนา).
- [6] วิทยาธร ท่อแก้ว. 2554. **การเป็นนักประชาสัมพันธ์**
มีอาชีพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- [7] อนุชิต อนุสวัสดิกุล. (2555). **การพัฒนาภาวะผู้นำ**
กับการบริหารการเปลี่ยนแปลง. เอกสารประกอบ
การสัมมนาวิชาการของสำนักงาน ก.พ.ร.
(เอกสารอัดสำเนา).
- [8] สมชัย ตั้งพร้อมพันธ์. 2556. การบริหารความ
เปลี่ยนแปลงจากยุคเก่าสู่ยุคใหม่. [ออนไลน์]
เข้าถึงได้จาก: <http://www.thailandindustry.com>.
(วันที่ค้นข้อมูลวันที่ 20 ธันวาคม 2556)
- [9] อนงค์นาฏ ประดิษฐ์พฤกษ์. 2554. **อิทธิพลของบทบาท**
ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารและการจัดการด้าน
สิ่งแวดล้อมที่มีต่อการปรับปรุงกระบวนการผลิตในเขต
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง.
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม. 10(3), น. 371-382

กว่าจะเป็นครู-อาจารย์เกษตร How to be an Agricultural Teachers

วรพร สังเนตร

Voraporn Sangnate

นักศึกษาลัทธิสุตร ป.ด. (สาขาการศึกษาเกษตร)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

voraporn2514@yahoo.com

บทคัดย่อ

การที่บุคคลจะเป็นครู-อาจารย์เกษตรได้นั้น การถ่ายทอดทางสังคมมีบทบาทสำคัญเพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกช่วงชีวิต ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคม รวมถึงการกระทำต่างๆ โดยผ่านตัวกลางในการถ่ายทอด คือ ครอบครัว สถาบันการศึกษา ศาสนา กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ครู-อาจารย์เกษตรทำงานอยู่

คำสำคัญ: ครู-อาจารย์เกษตร การถ่ายทอดทางสังคม ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม

Abstract

Being an agricultural teacher, socialization is the key ingredient because of its learning process throughout individual's whole life. Its content covers the issue of knowledge, skill, attitude, value, belief, and social norm including the various actions, which transferred by agent of socialization namely, family, school, religion, peer group, mass media, and workplace of agricultural teachers.

Keywords : Agricultural teacher, Socialization, Knowledge, Skill, Attitude, Value

บทนำ

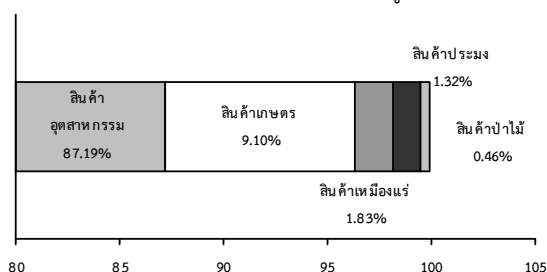
การเกษตรเป็นกระบวนการที่มนุษย์ผลิตขึ้นมาจากการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อการผลิต ควบคุมวิธีการใช้ประโยชน์พืชและสัตว์ไปในทางที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การเกษตรจึงเป็นการกระทำที่เป็นกระบวนการ มีความซับซ้อน ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานเกษตรต้องศึกษา และทำความเข้าใจในเรื่องกระบวนการต่างๆ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการ เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ไม่ว่าจะมาจากพืชหรือสัตว์อย่างสูงสุด และสามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์นั้นได้มากที่สุดอย่างคุ้มค่า [1] ดังจะเห็นได้ว่าบุคลากรทางการเกษตร จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะครู-อาจารย์เกษตรซึ่งมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้สู่เยาวชนและเกษตรกร จำต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ นอกจากนั้น ยังต้องมีเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคม รวมถึงการกระทำต่างๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของ

ตนอย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติดังกล่าวนี้ นอกจากครู-อาจารย์เกษตรจะได้รับมาจากสถาบันการศึกษาแล้ว สถาบันทางสังคมอื่นๆ ได้แก่ ครอบครัว ศาสนา กลุ่มเพื่อน หรือแม้กระทั่งสื่อมวลชน ก็มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมให้เป็นผู้เป็นครู-อาจารย์เกษตรที่ดีมีประสิทธิภาพ กระบวนการดังกล่าวนี้เรียกว่า การถ่ายทอดทางสังคม

ประเทศไทย : ประเทศเกษตรกรรม

ปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นประเทศเกษตรกรรมที่เข้าสู่อุตสาหกรรมใหม่ เพราะมีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ที่มีมูลค่ารวม 19,544 ล้านบาทดอลลาร์สหรัฐ หรือ 610,940 ล้านบาท ลดลงจากเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ร้อยละ 9.19 และลดลงจากเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 ร้อยละ 1.15 โดยสินค้าอุตสาหกรรม มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด จำนวน 532,671 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.19 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ในขณะที่สินค้าเกษตร มีมูลค่าการส่งออก

มากเป็นอันดับ 2 คือ 55,559 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.10 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ซึ่งมีปริมาณแตกต่างกันมาก โดยสินค้าที่มีการส่งออกสูงสุด 10 อันดับแรก มีมูลค่ารวมจำนวน 303,543 ล้านบาท ร้อยละ 49.68 ของมูลค่าการส่งออกรวม ได้แก่ 1) ยานบกและส่วนประกอบ 2) เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ 3) เครื่องจักรเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ 4) พลาสติกและผลิตภัณฑ์ 5) อัญมณีและเครื่องประดับ 6) ยางและผลิตภัณฑ์ 7) เคมีภัณฑ์ 8) แผงวงจรไฟฟ้าและส่วนประกอบ 9) อาหารทะเลกระป๋องและ 10) ข้าว ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นสินค้าด้านอุตสาหกรรมถึง 7 ประเภท และสินค้าด้านการเกษตร 2 ประเภท คือ ยางและผลิตภัณฑ์ และข้าว [2] ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงสินค้าส่งออกในเดือนกรกฎาคม 2555 ของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงการนำเข้าสินค้าในประเทศไทย พบว่าการนำเข้ามีมูลค่าสูงถึง 21,291 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 673,541 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่ามากกว่าการส่งออก โดยสินค้านำเข้าสูงสุด 10 อันดับแรก จะเป็นสินค้าด้านอุตสาหกรรมทั้งสิ้น มีมูลค่ารวม 473,090 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70.24 ของมูลค่าการนำเข้ารวม [2] ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงมูลค่าสินค้าส่งออกและสินค้านำเข้า 10 อันดับแรก ในเดือนกรกฎาคม 2555 ของประเทศไทย [2]

	สินค้าส่งออก	สินค้านำเข้า
อันดับ 1	ยานบกและส่วนประกอบ	น้ำมันดิบ
อันดับ 2	เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์	เครื่องจักรเครื่องใช้กล
อันดับ 3	เครื่องจักรเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	เครื่องจักรเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์
อันดับ 4	พลาสติกและผลิตภัณฑ์	โลหะสามัญ
อันดับ 5	อัญมณีและเครื่องประดับ	เคมีภัณฑ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	สินค้าส่งออก	สินค้านำเข้า
อันดับ 5	อัญมณีและเครื่องประดับ	เคมีภัณฑ์
อันดับ 6	ยางและผลิตภัณฑ์	ยานบกและส่วนประกอบ
อันดับ 7	เคมีภัณฑ์	แผงวงจรไฟฟ้าและส่วนประกอบ
อันดับ 8	แผงวงจรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์
อันดับ 9	อาหารทะเลกระป๋อง	เหล็กและเหล็กกล้า
อันดับ 10	ข้าว	เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์

จากตารางที่ 1 ชี้ให้เห็นว่า สินค้าด้านอุตสาหกรรมถึงแม้ว่าจะมีมูลค่าการส่งออกสูง แต่ก็มีการนำเข้าที่สูงกว่าการส่งออก นับได้ว่าเป็นการขาดดุลทางการค้าด้านอุตสาหกรรม ในขณะที่สินค้าด้านการเกษตร มีการส่งออกเพียงร้อยละ 9.10 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดเท่านั้น แต่ใน 10 อันดับแรกของสินค้านำเข้าไม่มีสินค้าด้านการเกษตรอยู่เลย แสดงให้เห็นว่า สินค้าด้านการเกษตรนี้เองที่มีความสำคัญ มีมูลค่าและสร้างรายได้อย่างแท้จริงให้กับประเทศไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการเกษตรยังมีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าประเทศจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงมากมายเพียงใด การเกษตรก็ยังเป็นอาชีพสำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาหรืออุปสรรคส่วนหนึ่งของการเกษตรของประเทศไทยก็คือ เกษตรกรยังมีความรู้และความสามารถที่ถูกต้องในการผลิตโดยรวม ที่ได้คุณภาพและประสิทธิภาพไม่มากเท่าที่ควร นอกจากนั้น ยังขาดความรู้และความสามารถทางด้านการตลาด หรือจำหน่ายผลผลิตให้ได้ราคาสูง รวมทั้งขาดความรู้และความชำนาญในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า [3] ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ถูกต้องและยั่งยืนก็คือ การถ่ายทอดความรู้ทางเทคนิคการเกษตร ทักษะในงานเกษตร รวมทั้งเจตคติที่ดีต่องานเกษตร ให้แก่เกษตรกรในระดับ [1]

ครู-อาจารย์เกษตร : สื่อกกลางในการถ่ายทอดความรู้

บุคคลที่จะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และความชำนาญที่เหมาะสมที่สุดก็คือ ครู-อาจารย์เกษตรในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับการศึกษาภาคบังคับ ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพราะครู-อาจารย์เกษตรนั้น ต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. **เป็นผู้ซึ่งมีความรู้ในด้านเทคนิคทางการเกษตรในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี** กล่าวคือ ต้องมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในวิชาเกษตรที่สอนอย่างดีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการศึกษาค้นคว้าทางการเกษตรอยู่เสมอ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางและมีเหตุผล มีความสามารถในการนิเทศโครงการเกษตร สามารถแนะแนวทางและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งมีความริเริ่มสร้างสรรค์ในงานวิจัยหรืองานโครงการ และต้องมีการประสบการณ์ในอาชีพเกษตรหรืองานฟาร์ม นอกจากนั้นยังมีความสามารถเป็นที่ปรึกษาชุมชนหรือชมรมต่างๆ ได้ [4], [5], [6]
2. **เป็นผู้มีความรู้และความชำนาญในการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรเป็นอย่างดี** กล่าวคือ ต้องมีความรักและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการสอน การเตรียมการสอน การเลือกเทคนิควิธีสอน อุปกรณ์ กิจกรรมประกอบการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการประเมินผลการสอน นอกจากนั้นยังต้องมีความสามารถในการสื่อความหมาย และนำหลักจิตวิทยามาใช้ได้อย่างถูกต้อง [5], [7], [8]
3. **เป็นผู้มีความสามารถในการจัดการหรือบริหารการเรียนการสอน** กล่าวคือ ต้องมีความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการสอน การจัดอุปกรณ์และเครื่องมือ การจัดหาวิทยากร และอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ [9]
4. **เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดี** กล่าวคือ มีการแต่งกายที่เหมาะสมถูกกาลเทศะ มีกิริยามารยาทและการวางตัวขณะสอนที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็ดเดี่ยว มีลักษณะแจ่มใส มีความยุติธรรมอย่างจริงใจ [4], [5], [10], [11]

ดังนั้น กระบวนการที่จะบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีต่อครู-อาจารย์เกษตร มิได้เริ่มต้นเพียงโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่จะต้องผ่านกระบวนการอบรมหรือสั่งสอนร่วมกัน จากหลายฝ่ายหลายกลุ่มมาเป็นระยะๆ ซึ่งกระบวนการนี้มักได้รับการเรียกอย่างกว้างขวางว่า “การถ่ายทอดทางสังคม” หรือ “การขัดเกลาทางสังคม”

การถ่ายทอดทางสังคม : กระบวนการสร้างครู-อาจารย์เกษตร

การถ่ายทอดทางสังคม (Socializations) คือ ทฤษฎีทางสังคมวิทยา ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องความรู้

ทักษะ เจตคติ ค่านิยม รวมถึงการกระทำต่างๆ ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้และซึมซับเอาเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม โดยใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวคิดและพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่บุคคลนั้นมีปฏิสัมพันธ์อยู่ [12], [13] ดังจะเห็นได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคมมีบทบาทสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการถ่ายทอดทางสังคมสามารถพัฒนาอัตมโนทัศน์ของบุคคล เพื่อให้บุคคลมีเอกลักษณ์ความแตกต่างเฉพาะบุคคล ซึ่งก็คือการมีบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย อารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงแบบแผนความคิด ตลอดจนภาพพจน์ของตนเอง โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลนั้นๆ การถ่ายทอดทางสังคมยังเป็นการปลูกฝังการควบคุมตนเองของบุคคล เพื่อให้สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึก รวมถึงการกระทำและการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ การถ่ายทอดทางสังคมยังปลูกฝังให้บุคคลมีความมุ่งหมายในชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมตามที่ไดวางแผนไว้ นอกจากนั้น การถ่ายทอดทางสังคมยังมีบทบาทหน้าที่ในการสอนบทบาททางสังคม ให้แก่บุคคลตามสถานะที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ เช่น บทบาทการเป็นลูกในสถาบันครอบครัว และที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ การสอนทักษะเกี่ยวกับภารกิจพัฒนาการ เพื่อให้บุคคลเรียนรู้ที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่ตนเองมีปฏิสัมพันธ์อยู่อย่างราบรื่น ซึ่งประกอบด้วยทักษะทางสังคม ทักษะทางปัญญา และทักษะทางอารมณ์ ทั้งนี้ก็มีความแตกต่างตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์อยู่ [14]

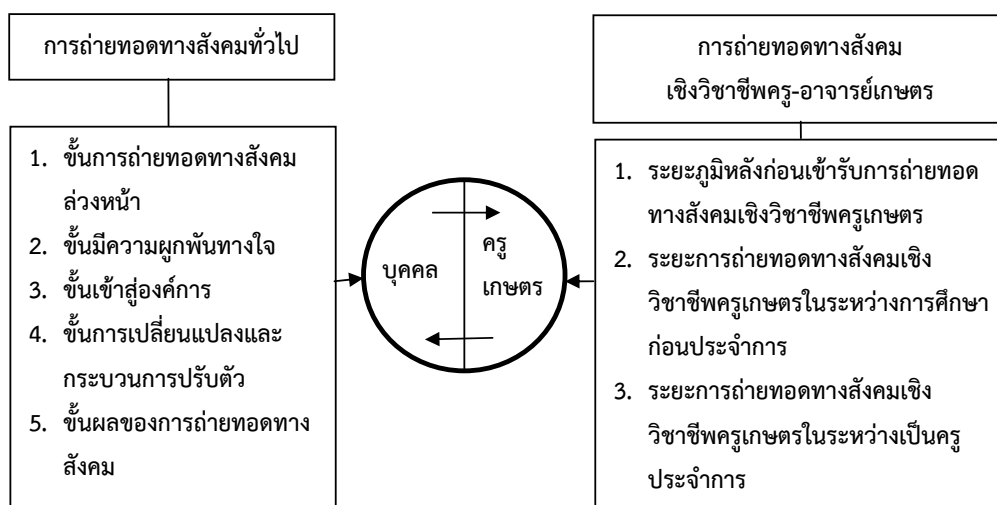
ครูอาจารย์เกษตรก็เช่นเดียวกัน ต้องผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมมาแล้วทั้งสิ้น เริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก ต่อมาจนถึงวัยรุ่น และวัยที่มีบทบาทสำคัญที่จะแสดงความรู้ความสามารถของตนเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติก็คือ “วัยทำงาน” ซึ่งการถ่ายทอดทางสังคมในวัยทำงานก็มีลักษณะเฉพาะคือ เป็นกระบวนการปลูกฝังวัฒนธรรม ค่านิยม เจตคติ และประเพณีปฏิบัติต่างๆ ให้กับผู้ปฏิบัติงานใหม่ เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายโครงสร้าง วัฒนธรรม ค่านิยม เจตคติ ทักษะ พฤติกรรมบทบาทและระเบียบวิธีปฏิบัติขององค์กร ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ รวมถึงนโยบายขององค์กร ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ [15], [16] ในส่วนของการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูนั้น เป็นกระบวนการทางสังคมในการกลายสภาพของบุคคลสู่การเป็นสมาชิกของวิชาชีพครู ที่มีวุฒิภาวะทั้งด้านบทบาทและสถานภาพความเป็นครู รวมทั้งค่านิยม เจตคติ ความสนใจ ทักษะ และความรู้ จนกลายเป็นสมาชิกภาพของสังคมวิชาชีพครู [17], [18], [19]

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั่วไป มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการถ่ายทอดทางสังคมล่วงหน้า (Anticipatory Socialization) เป็นขั้นที่เกิดขึ้นก่อนที่บุคคลจะเข้าทำงาน โดยจะได้รับข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะงานและหน่วยงาน 2) ขั้นที่มีความผูกพันทางใจ (Initial Psychology Contact) เป็นขั้นที่เกิดจากการเรียนรู้ในอดีตที่ผ่านมา (ขั้นตอนการถ่ายทอดทางสังคมล่วงหน้า) ทำให้บุคคลมีความคาดหวังในการทำงานในอนาคต เช่น ค่าจ้าง โอกาสความก้าวหน้า 3) ขั้นเข้าสู่องค์กร (The Organizational Encounter) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่วันแรกเมื่อบุคคลเข้าทำงาน โดยจะเรียนรู้เกี่ยวกับงาน และสถานศึกษาในสภาพแวดล้อมใหม่ 4) ขั้นการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว (Change and Acquisition Process) เป็นขั้นที่บุคคลพบกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานใหม่ๆ เป็นการทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดความไม่แน่นอน ความเครียด และ 5) ผลของการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization Outcomes) หากบุคคลผ่านกระบวนการทั้ง 4 ขั้น โดยไม่ออกจากงานก่อนถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะมีความพึงพอใจในงานและมีความผูกพันในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น [20] ในขณะที่การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครู มีกระบวนการถ่ายทอดเพียง 3 ระยะเท่านั้น [19], [21], [22], [23], [24], [25], [26] ซึ่งสามารถนำมาอธิบายในบริบทของครู-อาจารย์เกษตรได้ดังนี้

1. **ระยะภูมิล่วงก่อนเข้ารับการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูเกษตร** เป็นช่วงในวัยเยาว์ เด็กจะเกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับอาชีพครู ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับสถานศึกษาก็คือโรงเรียน ประสบการณ์เหล่านี้เด็กจะซึมซับค่านิยมเจตคติ และวิธีการทำงานของครู ส่งผลให้เด็กนำมาใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพครู-อาจารย์เกษตรต่อไป

2. **ระยะการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูเกษตร ในระหว่างการศึกษาตอนต้น** เป็นช่วงที่ผู้เข้ารับการศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาหรือสถาบันฝึกหัดครู โดยจะได้รับการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูเกษตร ผ่าน 3 ช่องทางหลักๆ คือ 1) การศึกษารายวิชา เช่น วิธีการสอน จิตวิทยาการศึกษา และวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความคิด และทักษะงานวิชาชีพ เป็นต้น 2) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระยะแรก มักเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้วัฒนธรรมและบรรยากาศของชั้นเรียน ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบของการทดลองสอน มีครูเป็นผู้แนะนำ และชี้แนะ
3. **ระยะการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูเกษตร ในระหว่างเป็นครูประจำการ** เป็นช่วงที่บุคคลฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ คือ การออกฝึกสอนจริงในโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยทำหน้าที่เหมือนครูประจำการคนหนึ่ง ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ ความคิด พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ

ดังจะเห็นได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั้งแบบทั่วไป และแบบเฉพาะเชิงวิชาชีพครูเกษตร มีขั้นตอนไม่เท่ากัน แต่เมื่อพิจารณาในบริบทรวมแล้วปรากฏว่ากระบวนการดังกล่าวตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นนั้นมีรายละเอียดของกระบวนการเหมือนกัน ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่มีต่อบุคคลทั่วไป
กับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครู-อาจารย์เกษตร

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมไม่ว่าจะเป็นแบบทั่วไปหรือแบบเชิงวิชาชีพครูเกษตร ล้วนมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอม สร้างสรรค์ และพัฒนาบุคคล ให้ความพร้อมซึ่งคุณสมบัติหรือคุณลักษณะต่างๆ ที่เหมาะสมในการเป็นครู-อาจารย์เกษตร สามารถขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ทางการเกษตรในหน่วยงานของตนให้เจริญก้าวหน้า ตอบสนองความต้องการของผู้ต้องการเรียนรู้ คือ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเกษตรกร รวมทั้งผู้ที่สนใจใฝ่หาความรู้ด้านการเกษตรอื่นๆ ได้อย่างตรงประเด็นตามความต้องการ แต่การถ่ายทอดทางสังคมจะประสบความสำเร็จไม่ได้ ถ้าขาดตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม ซึ่งตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในช่วงการทำงานหรือการประจำการก็คือ บุคลากรของสถานศึกษาที่ครู-อาจารย์เกษตรสังกัดอยู่ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะทำงานเพื่อนครู และครูที่เป็นครูพี่เลี้ยง รวมทั้งนักเรียนก็เป็นบทบาทตัวแทนหนึ่งของสถานศึกษาด้วย [27] โดยจะมีบทบาทถ่ายทอดตั้งแต่ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา เป้าหมาย รวมถึงค่านิยมของสถานศึกษา การติดต่อสื่อสาร การสร้างความคุ้นเคย การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในสถานศึกษา รวมถึงโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาก็มีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากสถานศึกษาที่ครู-อาจารย์เกษตรทำงานอยู่ ยังมีตัวแทนอื่นๆ ที่มีความสำคัญอยู่เบื้องหลังการเป็นครู-อาจารย์เกษตรอีกหลายตัวแทน [19] [14] ได้แก่

1. **ครอบครัว** เป็นสถาบันพื้นฐานหรือเป็นสถาบันแรก ในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับครู-อาจารย์เกษตร เพราะในชีวิตวัยเด็กบุคคลทุกคนต้องใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว ดังนั้น จึงได้รับการถ่ายทอดหรือหล่อหลอมจากพ่อแม่ หรือญาติที่ใกล้ชิด ด้วยการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้น ครู-อาจารย์เกษตรต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ดี จึงทำให้เติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในที่สุด
2. **สถาบันการศึกษา** เป็นสถาบันภายนอกครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคม เพราะบุคคลจะต้องใช้เวลาศึกษาหาความรู้จากสถาบันการศึกษาเป็นเวลานาน ตั้งแต่วัยเด็ก คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา เรื่อยไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ถ้าสถาบันการศึกษามีคุณภาพสูง ผู้ที่ศึกษาย่อมมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย ดังนั้น ครู-อาจารย์เกษตรต้องได้รับการศึกษา หรืออบรมเพาะความรู้จากสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน
3. **ศาสนา** เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลในทางอ้อม มีบทบาทเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่บุคคล ในอดีตสถาบันศาสนาเปรียบได้กับโรงเรียน แต่ในปัจจุบันมีบทบาทในการบ่มเพาะให้บุคคลมีศีลธรรม จริยธรรม ไม่ประพฤติดิตทำในสิ่งที่ถึงงานที่ถูกต้องควร เป็นคนดีแก่สังคม ดังนั้น ครู-อาจารย์เกษตรจำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดจากสถาบันศาสนา เพื่อความสมบูรณ์พร้อมในคุณธรรมและจริยธรรม

4. **กลุ่มเพื่อน** เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นตามอายุของบุคคล มีบทบาทในการชักนำไปในทางที่ถูกหรือผิดได้ ถ้ามีเพื่อนไม่ดีอาจส่งผลให้บุคคลนั้นกลายเป็นคนไม่ดี เสียอนาคตได้ ดังนั้น ครู-อาจารย์เกษตรจำเป็นต้องเลือกคบหาเพื่อนที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้ชักชวนกันทำแต่สิ่งที่ดี มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้
5. **สื่อมวลชน** เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลมากในปัจจุบัน เพราะเป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครู-อาจารย์เกษตรจำเป็นต้องเลือกรับสื่อที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นกลาง มุ่งประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญ อันจะทำให้บุคคลเข้าใจบริบทของสังคมขณะนั้นมากขึ้น

จากตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่าแต่ละตัวแทนล้วนมีบทบาทความสำคัญที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์และหน้าที่ในการถ่ายทอดเป็นตัวของตัวเอง แต่ละตัวแทนล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้น ซึ่งแต่ละตัวแทนอาจจะมีความบทบาทในช่วงเวลาที่ต่างกัน แต่บางตัวแทนก็สามารถมีบทบาทร่วมกันหรือในเวลาเดียวกันได้ ซึ่งจุดมุ่งหมายก็คือการพัฒนาครู-อาจารย์เกษตรนั่นเอง กล่าวคือ ตัวแทนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในวัยเด็กก็คือ ตัวแทนครอบครัว ซึ่งอาจจะมีความบทบาทในการสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นครู แต่เมื่อเติบโตขึ้นตัวแทนสถานศึกษาจะมีความบทบาทมากที่สุด โดยเฉพาะสถานศึกษาที่สั่งสอนและอบรมให้เป็นครูเกษตร และเมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นครูเกษตรเต็มตัวแล้ว ไปปฏิบัติการสอน ตัวแทนที่มีบทบาทมากที่สุดคือ สถานศึกษาที่ครูเกษตรทำงาน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน คณะทำงาน เพื่อนครู และครูที่เป็นพี่เลี้ยง รวมทั้งนักเรียน เป็นผู้มีความบทบาทถ่ายทอดให้กับครูเกษตร ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคมมีอิทธิพลเป็นอย่างมากมาตลอดช่วงอายุของครู-อาจารย์เกษตร

สรุป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า หนทางการเป็นครู-อาจารย์เกษตรนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เพราะนอกจากจะต้องมีความสมบัติสำคัญทั้ง 4 ประการของการเป็นครูเกษตรแล้ว การถ่ายทอดทางสังคมก็มีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง ในการบ่มเพาะหล่อหลอม และขัดเกลาให้บุคคลกลายเป็นครู-อาจารย์เกษตรอย่างเต็มภาคภูมิ เพราะการถ่ายทอดทางสังคมเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม รวมถึงการกระทำที่เหมาะสมต่าง ๆ ให้กับครู-อาจารย์เกษตร ซึ่งครู-อาจารย์เกษตรจะเรียนรู้และซึมซับเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม โดยใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวคิดและพฤติกรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ และสามารถดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อตัวครู-อาจารย์เกษตร

เอง รวมถึงเพื่อนครู-อาจารย์ นักเรียน-นักศึกษา สถานศึกษาด้านสังกัด ตลอดจนจนเป็นการพัฒนาการศึกษาเกษตรของประเทศอย่างยั่งยืน นำมาซึ่งผลประโยชน์ที่ประชาชนคนไทยได้รับมากที่สุดนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- [1] นพคุณ ศิริวรรณ. 2532. **หลักอาชีวศึกษาเกษตร 1 งานฟาร์ม กลยุทธ์สำคัญของการศึกษาเกษตร**. กรุงเทพฯ : พลชัย.
- [2] ศุลกากร, กรม. 2556. **Customs Report: July 2012**. ค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.customs.go.th>.
- [3] สยาม อรุณศรีมรกต และคณะ. 2551. **สภาพการตลาดของพืชผักอินทรีย์กินใบในประเทศไทย**. รายงานการวิจัย. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [4] Lloyd J. Phipps. 1980. **Handbook on Agricultural Education in Public Schools**. Illinois: The Interstate Printers and Publishers.
- [5] รณณีย์ อาภาภิรม. 2531. **วิธีสอนวิชาเกษตร**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [6] ธรรมรงค์ กันทัด รัชดากร พลภักดี และภักพงศ์ ปวงสุข. 2554. **ความต้องการในการพัฒนาเจตคติ ความรู้ และทักษะวิชาเกษตรของครูเกษตร ในโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มกรุงเทพตะวันออก**. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 10(พิเศษ), น. 49-55.
- [7] บุญธรรม จิตตอนันต์. 2527. **การวางโครงการสอนอาชีวเกษตร**. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [8] ปิยะนารถ จันทร์เล็ก และคณะ. 2552. **ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีต่อการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 8(2), น. 86-98.
- [9] วราพร สังเนตร. 2540. **ความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการสอนวิชาเกษตร ของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกษตร สถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [10] พรทิพย์ อุดมสิน. 2527. **การศึกษาเกษตรและการส่งเสริมการเกษตร**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- [11] ยุทธพงษ์ คุปตคุณันท์ และคณะ. 2533. คุณสมบัติของครูเกษตรตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังขพรชนาสรณ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 9(1), น. 82-89.
- [12] Hayden, J. 1995. Professional Socialization and Health Education Preparation. **Journal of Health Education**. 26(5), p. 271-276.
- [13] วิรัตน์ ปานศิลา. 2542. การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ และการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล ในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [14] งามตา วานิชานนท์. 2537. **จิตวิทยาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กซเพรสมีเดีย.
- [15] บังอร โสฬส. 2537. บทบาทของการถ่ายทอดทางสังคมขององค์กรในการพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำที่คนคิดและประสิทธิผลในการทำงาน. **วารสารจิตวิทยา**. 1(1), น. 99-114.
- [16] จรัส อุ่นจิตติวัฒน์. 2548. กลวิธีการถ่ายทอดทางสังคมขององค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน และความผูกพันในองค์กรสำหรับพนักงานสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [17] Lacey, C. 1987. "Professional Socialization of Teacher." **The International Encyclopedia of teaching and teacher education**. Oxford : Pergamon Press.
- [18] Zeichner, K.M. & Gore, L.M. 1990. "Teacher Socialization." **Handbook of Research on Teacher Education**. New York : Macmillan.
- [19] Staton, A.Q. & Hunt, S.L. 1992. "Teacher Socialization : Review and Conceptualization." **Communication Education**. 41(2), p. 109-137.
- [20] Garavan, T.N. and Morley, M. 1997. The Socialization of High-Potential Graduates into The Organization : Initial Expectations, Experiences and Outcomes. **Managerial Psychology**. 12(2), p. 118-137.
- [21] Cunningham, C.H. & Shillington, N. 1989. Mentoring Preservice Teachers Through Interdisciplinary Team : A School-University Partnership. **Action in Teacher Education**. (11), p. 6-12.
- [22] Frye, H. 1988. The Principal's Role in Teacher Education. **Journal of Teacher Education**. (39), p. 54-58.
- [23] Hollingsworth, S. 1989. Prior Beliefs and Cognitive in Learning to Teach. **American Research Journal**. (26), p. 160-189.
- [24] Emmer, E. 1986. Academic Activities and Tasks in First-year Teachers' Classes. **Teaching and Teacher Education**. (2), p. 229-244.
- [25] Blasé, J. 1985. The Teacher Socialization of Teacher : An Ethnographic Study of Factors Contributing to the Rationalization of the Teacher's Instructional Perspective. **Urban Education**. (20), p. 235-256.
- [26] Bullogh, R. 1987. First-year Teacher : A Case Study. **Teacher College Record**. (89), p. 219-237.
- [27] Park, Myoung Gee. 1993. **The Occupational Socialization of Korean Secondary School Physical Education Teachers**. Doctor of Philosophy University of North Carolina at Greensboro.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความในวารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

รศ.ดร.กัลยาณี จิตต์การุณย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รศ.ดร.คำรณ สิริธนกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
รศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.นิรัช สุดสังข์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์	ข้าราชการบำนาญ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.จรูสดาว อินทรทัศน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รศ.ดร.พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.ไพบุลย์ เกียรติโกมล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รศ.ดร.ภคพงศ์ ปวงสุข	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.ยุวดี รอดจากภัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
รศ.ดร.วสิน อิงคพัฒนากุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.บรรจบ อรชร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รศ.ดร.สีห์กุล กรรต์นเสถียร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.นพคุณ ศิริวรรณ	ข้าราชการบำนาญ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.พนิต เข้มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.จิรวัดน์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.จิระเสกข์ ตริเมธสุนทร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.ประเสริฐ เคนพันค้อ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.ทองศักดิ์ ไสวจิตสตากุล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม	ข้าราชการบำนาญ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.ไพโรจน์ สติyarกร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.วิไลวัลย์ แก้วดาทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สีนุรักษ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.ปัทมา พัฒนพงษ์	สถาบันวิจัยและพัฒนาธรรมเอเชีย
ดร.อำพล ทองระอา	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.สืบพงษ์ ปราบใหญ่	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ดร.ปิยนารถ จันท์เล็ก	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.ณรงค์ กาญจนะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์เพ็ญศิริ ดุลยคง	สถาบันการศึกษาเอกชน (สอนพิเศษ)

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ข้าพเจ้า (นาย, นาง, นางสาว).....

สถานภาพ

☐ บุคคลภายใน

☐ บุคลากรภายใน (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม) สจล. สาขาวิชา.....

☐ นักศึกษาภายใน (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม) สจล.

ระดับ ☐ ป.โท ☐ ป.เอก คณะ.....หลักสูตร.....

☐ บุคคลภายนอก

☐ บุคลากรภายนอก หน่วยงาน.....

☐ นักศึกษาภายนอก

ระดับ ☐ ป.โท ☐ ป.เอก คณะ.....สถาบัน.....

มีความประสงค์ขอสมัครสมาชิกวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม (Journal of Industrial Education) และยินดีสนับสนุนค่าสมัครสมาชิก
จำนวน 2,000 บาท (ค่าสมัครสมาชิก รายปี ปีละ 2,000 บาท) ได้รับวารสาร 3 เล่ม

สถานที่ติดต่อทางไปรษณีย์และส่งวารสาร () บ้าน () ที่ทำงาน กรณีส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ☐ ธรรมดา ☐ ลงทะเบียน(ต้องลงนามรับ)
ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....E-mail address.....

ชื่อ.....

(.....) เขียนตัวบรรจง

...../...../.....

การชำระเงิน

☐ ชำระเป็นเงินสด ที่งานการเงินและบัญชี

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.

โปรดส่งใบสมัครที่ คุณจันทน์ ทรัพย์แสนดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

โทรศัพท์ : 0 2329 8000 ต่อ 3720 โทรสาร. 0 2329 8435

เว็บไซต์ : <http://www.inded.kmitl.ac.th/journal/>

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/JIE>

อีเมล : journal@kmitl.ac.th

สมาชิกทุกท่านต้องสมัครทางระบบ <http://www.inded.kmitl.ac.th/journal>

(เพื่อสมาชิกได้ทราบถึงสถานะบทความของตนเอง)

สมาชิกวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม

สมาชิกเลขที่

(IDF...../.....)

(IDS...../.....)

(WLD...../.....)

เริ่มเป็นสมาชิกตั้งแต่

...../...../.....

ปีที่.....เล่มที่.....ปี.....

ใบเสร็จรับเงินเล่มที่ / เลขที่.....

ลงวันที่.....

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

(แบบ วคอ.1)

หมายเลข IDN.....

แบบฟอร์มนำส่งบทความวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.

๑. ชื่อ-สกุลเจ้าของบทความ หรือผู้แทนส่งบทความ.....

สถานะผู้ส่งบทความ	ชื่อเต็มของหลักสูตร (เฉพาะข้อ ๔.๒ และ ข้อ ๔.๔)	คณะ.....สถานที่ศึกษา/สถานที่ทำงาน
☐ บุคคลภายใน ☐ ๑.๑ บุคลากรภายใน สจล. ☐ ๑.๒ นักศึกษาระดับ ☐ ป.โท ☐ ป.เอก		
☐ บุคคลภายนอก ☐ ๑.๓ บุคลากรภายนอก ☐ ๑.๔ นักศึกษาระดับ ☐ ป.โท ☐ ป.เอก		

๒. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

๓. ชื่อบทความ

☐ ภาษาไทย.....
☐ ภาษาอังกฤษ.....

๔. สถานที่ติดต่อเจ้าของบทความหรือผู้แทนส่งบทความ (กรุณากรอกให้ชัดเจน) กรณีส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ☐ ธรรมดา ☐ ลงทะเบียน(ต้องลงนามรับ)

๕. ลายมือชื่อและลายเซ็นของเจ้าของบทความร่วมในการยินยอมนำส่งบทความ

(กรุณาลายมือชื่อและลายเซ็นให้ครบทุกท่าน กรณีเป็นนักศึกษาให้หมายเหตุด้วยว่าท่านใดเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา (ชื่อผู้เขียนบทความกรอกลำดับที่ ๑))

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย ตัวบรรจง)	ลายเซ็น	โทรศัพท์	ชื่อย่อหน่วยงาน	E-mail
๑.				
๒.				
๓.				

๖. การรับรองความถูกต้องของบทความ

(บทความในส่วนภาษาอังกฤษ)

(บทความในส่วนภาษาไทย)

รับรองโดยผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ หรือเจ้าของภาษาแล้วเท่านั้น ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ทั้งนี้ได้ลงนามไว้เป็นหลักฐาน (ไม่ใช่อาจารย์ที่ปรึกษา) (ลงนาม).....(ผู้รับรองบทความภาษาอังกฤษ) (ชื่อ-สกุล).....(เขียนตัวบรรจงให้ชัดเจน) (ตำแหน่ง/อาชีพ)..... (ว/ด/ป)...../...../.....(เบอร์โทร).....	ผู้เขียนบทความได้ตรวจสอบความถูกต้องการเขียนภาษาไทยแล้วดังนี้ ☐ การสะกดคำตามหลักภาษาไทย ☐ การเขียนอ้างอิงถูกต้อง (ตามแบบฟอร์มการเขียนของวารสารศาสตร์) ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ได้ลงนามไว้เป็นหลักฐาน (ลงนาม).....(ผู้เขียนบทความ) (ชื่อ-สกุล).....(เขียนตัวบรรจงให้ชัดเจน)
--	---

๗. กรณีเป็นบทความวิจัย ท่านได้รับทุนวิจัยจากหน่วยงานใด.....

๘. การรับรองบทความ

☐ ขอรับรองว่าบทความต้นฉบับนี้ยังไม่เคยได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน

☐ ขอรับรองว่าบทความต้นฉบับนี้เคยได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ที่ไหนแล้วคิดเป็น

ชื่อสิ่งตีพิมพ์.....ปีที่.....ฉบับที่.....เล่มที่.....เดือน.....ปี.....

๙. แบบฟอร์มนำส่งฉบับนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารและได้ส่งบทความตามรายการต่อไปนี้ครบถ้วนแล้ว

☐ บทความฉบับสมบูรณ์ ส่งเข้าทางระบบ เว็บไซต์ : <http://www.indeed.kmitl.ac.th/journal/> (ต้องสมัครเป็นสมาชิกวารสารก่อน)

ขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....เจ้าของบทความหรือผู้แทนส่งบทความ (เขียนตัวบรรจง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ ในกรณีที่ลายมือชื่อและลายเซ็นของเจ้าของบทความร่วมมีไม่ครบทุกท่าน และการลงนามเอกสารของผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาอังกฤษและหลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง
ทางกองบรรณาธิการวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. จะไม่รับพิจารณาบทความ และจัดส่งต้นฉบับคืนแก่เจ้าของบทความ

บทความภาษาไทยให้ใช้ ตัวอักษรชนิด TH SarabunPSK ทั้งข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ไม่เกิน 8 หน้า)

ตั้งค่าน้ำกระดาษ

- บน 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.
- ล่าง 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.
- ซ้าย 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.
- ขวา 0.8 นิ้ว หรือ 2.03 ซม.

ตั้งค่าคอลัมน์

คอลัมน์ที่ 1	ความกว้าง	ระยะห่าง
1	3.1 นิ้ว	0.27 นิ้ว

ชื่อภาษาไทย (ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวหนา)

ชื่อภาษาอังกฤษ (ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวหนา)

ชื่อผู้เขียน¹ ผู้เขียนร่วม² ผู้เขียนร่วม³ (ภาษาไทย) ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา
ชื่อผู้เขียน¹, ผู้เขียนร่วม² and ผู้เขียนร่วม³ (ภาษาอังกฤษ) ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา
นักศึกษา/ตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อย่อหลักสูตร..... (สาขา)..... คณะ.....

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14

สถาบัน.....

² ตำแหน่งทางวิชาการ..... สาขาวิชา..... คณะ.....

สถาบัน.....

³ ตำแหน่งทางวิชาการ..... สาขาวิชา..... คณะ.....

สถาบัน.....

ที่อยู่.....

Email: (3 ท่านใส่ติดกันคั่นด้วยเครื่องหมาย,)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 16 ตัวปกติ

บทคัดย่อ (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

เคาะ 5 ตัวอักษรทุกย่อหน้า (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ).....

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

คำสำคัญ: ประมาณ 5 คำ (ระหว่างคำเคาะวรรค 2 ขนาดตัวอักษร 12 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

Abstract (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

เคาะ 5 ตัวอักษรทุกย่อหน้า (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ).....

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

Keywords: ประมาณ 5 คำ (ให้ใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างคำ ขนาดตัวอักษร 12 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

ดูการตั้งค่าคอลัมน์

1. บทนำ (ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา)

เคาะ 1 (เคาะ 5 ตัวอักษร)..... (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

(เคาะ 5 ตัวอักษร)..... (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

3. รูปแบบการจัดตารางและรูปภาพ (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

3.1 ตาราง (คำบรรยาย รายละเอียดในตาราง ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวหนา)

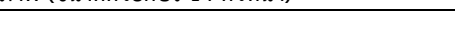
(หัวข้อในตารางตัวหนา) (ให้สร้างตารางในคอลัมน์เท่านั้น) (ตารางแบบเปิด)

ตารางที่ 1 (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 12 ตัวปกติ).....

--	--	--	--	--

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

3.2 รูปภาพ (ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา)

รูปที่ 1 ให้ใช้คำว่ารูปที่, คำบรรยายได้ภาพใช้ขนาด 12 ตัวปกติ
จัดกึ่งกลางคอลัมน์

4. หัวข้อใหญ่ (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

4.1 หัวข้อย่อย (ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา)

(เคาะ 6 ตัวอักษร)..... (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

4.2 หัวข้อย่อย (ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา)

(เคาะ 6 ตัวอักษร)..... (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

(ระหว่างหัวข้อไม่ต้องเว้นวรรค)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

กิตติกรรมประกาศ (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

(เคาะ 5 ตัวอักษร)..... (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

เอกสารอ้างอิง (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

[1] (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

[2]

[3]

[4]

[5] เคาะวรรค 5 ตัวอักษร

[6]

[7]

บทความภาษาอังกฤษ ตัวอักษรชนิด TH SarabunPSK ทั้งข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ไม่เกิน 8 หน้า)

ข้อกำหนดกระดาษ

- บน 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.
- ล่าง 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.
- ซ้าย 1 นิ้ว หรือ 2.54 ซม.
- ขวา 0.8 นิ้ว หรือ 2.03 ซม.
- ระยะระหว่างคอลัมน์
0.3 นิ้ว หรือ 1.25 ซม.

ชื่อภาษาอังกฤษ (ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวหนา)

ชื่อภาษาไทย (ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อผู้เขียน¹ ผู้เขียนร่วม² ผู้เขียนร่วม³ (ภาษาไทย) ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา
ชื่อผู้เขียน¹, ผู้เขียนร่วม² and ผู้เขียนร่วม³ (ภาษาอังกฤษ) ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา

¹ Student degree/Academic Position Major.....

Faculty.....Institute/University/.....

Addresses.....

² Academic Positions..... Major.....

Faculty.....Institute.....

Addresses.....

Email: (3 ท่านใส่ติดกันคั่นด้วยเครื่องหมาย, ตัวสุดท้ายใช้ and)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 16 ตัวปกติ

Abstract (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

เว้น 6 ตัวอักษรทุกย่อหน้า (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

Keywords: ประมาณ 5 คำ (ให้ใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างคำ ขนาดตัวอักษร 12 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

บทคัดย่อ (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

เว้น 6 ตัวอักษรทุกย่อหน้า (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

คำสำคัญ: ประมาณ 5 คำ (ระหว่างคำเคาะวรรค 2 ขนาดตัวอักษร 12 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.3 นิ้ว หรือ 1.25 ซม.

1. INTRODUCTION (ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา)

กะ 1 (ย่อหน้า เว้น 5 ตัวอักษร).....(เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

2. OBJECTIVE (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

(ย่อหน้า เว้น 5 ตัวอักษร).....(เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

3. TABLE AND FIGURE (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

3.1 TABLE (คำบรรยาย รายละเอียดในตาราง ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวหนา)

(หัวข้อในตารางตัวหนา) (ให้สร้างตารางในคอลัมน์เท่านั้น) (ตารางแบบเปิด)

Table 1 (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 12 ตัวปกติ).....

--	--	--	--	--

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

3.2 FIGURE (ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา)

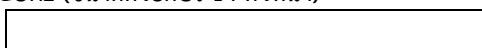

Figure1. ให้ใช้คำว่า Figure.. คำบรรยายได้ภาพใช้ขนาด 12 ตัวปกติ
จัดกึ่งกลางคอลัมน์

4. หัวข้อใหญ่ (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

4.1 HEADING (ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา)

(ย่อหน้า เว้น 6 ตัวอักษร).....(เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวอักษร)

4.1 SUBHEADING (ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา)

(ย่อหน้า เว้น 6 ตัวอักษร).....(เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

(ระหว่างหัวข้อไม่ต้องเว้นวรรค)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

ACKNOWLEDGEMENT (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

(ย่อหน้า เว้น 5 ตัวอักษร).....(เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

เว้น 1 บรรทัด ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ

REFERENCES (ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

[1] (เนื้อหา ขนาดตัวอักษร 14 ตัวปกติ)

[2]

[3]

[4]

[5] เคาะวรรค 5 ตัวอักษร

[6]

[7]

**คำแนะนำการเขียนบทความวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง**

การผลิตวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม

1. กำหนดการจัดพิมพ์

งานบริการวิชาการแก่สังคม ได้จัดพิมพ์วารสารศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ออกเผยแพร่จำนวน 3 ฉบับต่อปี โดยมีกำหนดการจัดพิมพ์ดังนี้

- ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน
- ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน – ธันวาคม

2. ขอบเขต

- รับบทความวิชาการและบทความวิจัยทุกแขนงวิชา

3. บุคคลที่ส่งบทความ

- อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักวิจัย หรือนักศึกษา ของหน่วยงานภายในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และภายใน สถาบันฯ รวมทั้งบุคคลที่สนใจทั่วไป

4. วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่ความรู้ความก้าวหน้าของผลงานด้านวิชาการและการวิจัยแก่ผู้สนใจทั่วไป
- เพื่อเป็นสื่อกลางรายงานข่าวสารที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับผลงานด้านวิชาการและการวิจัย
- เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิด/ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผลงานด้านวิชาการและการวิจัย

5. การเผยแพร่

- เผยแพร่ผลงานในรูปแบบของวารสาร ไปยังสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

หัวข้อหลักของบทความ

ส่วนประกอบของบทความ บทความวิจัย

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย

- ชื่อบทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ควรสั้นกะทัดรัด ชี้ถึงเป้าหมายหลักของการวิจัย
- ชื่อผู้เขียนบทความ และผู้เขียนร่วมทุกท่าน ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
- บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษา ได้แก่วัตถุประสงค์ วิธีการ ผล และวิจารณ์ เป็นต้น จะต้องเขียนไม่เกิน 300 – 400 คำ
- คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความอย่างน้อย 5 คำ
- ผู้เขียน ผู้เขียนร่วม มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 2 เนื้อหาประกอบด้วย

- บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- สมมุติฐานการวิจัย (Hypothesis) (ถ้ามี)
- ขอบเขตของการวิจัย
- วิธีดำเนินการวิจัย
- ผลการวิจัย (Results) บอกผลที่พบอย่างชัดเจนสมบูรณ์และมีรายละเอียดครบถ้วน
- สรุปและอภิปรายผล (Discussion)
- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) ถ้ามี

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย

- เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. กำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น (มีวิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์) <http://www.indeed.kmitl.ac.th/journal/>

การเตรียมต้นฉบับวารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

1. การเตรียมต้นฉบับ

ให้พิมพ์ผลงานทางวิชาการด้วยกระดาษ เอ 4 พิมพ์หน้าเดียว จำนวน 4- 8 หน้า โดยจัดพิมพ์ด้วย Microsoft Word for Windows 2007 โดยใช้ชนิดและขนาดของตัวอักษรตามที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินการจัดพิมพ์บทความเป็นไปอย่างเรียบร้อยรวดเร็ว และถูกต้องจึงจำเป็นต้องให้ผู้เขียนบทความปฏิบัติตามรายละเอียดที่กำหนดให้ได้อย่างเคร่งครัด

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

2.1 บทความภาษาไทย และบทความภาษาอังกฤษ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- กระดาษ ขนาด A4
- จำนวนหน้า 6-8 หน้า เท่านั้น
- รูปแบบตัวอักษร แบบตัวอักษรใช้ Th SarabunPSK เท่านั้น
- ระยะขอบ ขอบบน 1 นิ้ว , ขอบล่าง 1 นิ้ว , ขอบซ้าย 1 นิ้ว , ขอบขวา 0.8 นิ้ว , ระหว่างคอลัมน์ 0.3 นิ้ว
- หมายเลขหน้า ตำแหน่งด้านล่าง

2.2 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ตัวหนา ชื่อภาษาอังกฤษเฉพาะตัวขึ้นต้นให้พิมพ์เป็นตัวพิมพ์ใหญ่

2.3 ชื่อผู้เขียนและผู้เขียนบทความร่วม (ต้องมีครบทุกคน) ตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานต้นสังกัด

2.4 ในกรณีผู้เขียนบทความเป็นนักศึกษา ให้ระบุสถานภาพเป็นนักศึกษา

2.5 ส่วนของบทคัดย่อและส่วนของเนื้อหา

- ส่วนบทคัดย่อ (Abstract) ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ คำว่า Abstract เฉพาะตัวอักษรนำ A ให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ และเนื้อความใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์
- ส่วนของเนื้อหาให้จัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ หัวข้อใหญ่ใช้ตัวอักษร 16 ตัวหนา หัวข้อย่อยขนาดอักษร 14 ตัวหนา จัดชิดซ้ายคอลัมน์ เนื้อความใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ โดยให้บรรทัดแรกของทุกย่อหน้าเคาะ 5 ครั้ง

2.6 คำสำคัญ (Keywords):

- ให้พิมพ์ต่อจากส่วนของบทคัดย่อก่อนขึ้นส่วนของเนื้อหา ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ไม่น้อยกว่า 5 คำ ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวปกติ

2.7 รูปภาพและตาราง

- กรณีตารางชื่อตารางให้อยู่ด้านบนเหนือหัวตารางและชิดขอบซ้าย หัวตารางให้จัดชิดซ้ายของคอลัมน์
- กรณีรูปภาพ คำบรรยายรูปภาพให้อยู่ใต้รูปภาพ และจัดกึ่งกลางคอลัมน์ ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวปกติ คำว่า รูปที่ ใช้ตัวอักษรหนา

2.8 ส่วนสรุปและอภิปรายผล

- จัดชิดซ้ายคอลัมน์ เนื้อความใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ โดยให้บรรทัดแรกของทุกย่อหน้าเยื้อง 5 ตัวอักษร

2.9 กิตติกรรมประกาศ

- ไม่ต้องใส่หมายเลขกำกับหน้าหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาดเดียวกัน

2.10 การเขียนเอกสารอ้างอิง

- เอกสารอ้างอิงประกอบด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อบทความ ชื่อเอกสารที่ตีพิมพ์ ผู้พิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์ และเลขหน้าของบทความ หรือเป็นไปตามรูปแบบของชนิดการอ้างอิง เช่น อ้างจากหนังสือหรือ อ้างจากวารสาร โดยให้อักษรตัวแรกเยื้องตรงกันทุกบรรทัด
- การอ้างอิงเอกสาร (Citations) การเขียนอ้างอิงที่ใช้ในวารสารเล่มนี้เป็นการอ้างอิงแบบตัวเลขให้ผู้เขียนใช้รูปแบบการเขียนระบบเดียวกันทั้งฉบับ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การเรียงลำดับรายการอ้างอิง เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้มีวิธีการดังนี้

1. ใส่ตัวเลขกำกับไว้ท้ายข้อความหรือชื่อบุคคลที่อ้างอิง ใช้หมายเลขของอารบิก ภายในวงเล็บใหญ่ โดยเรียงตามลำดับตัวเลขที่อ้างอิง [1],[2],[3] [4]..ไปจนจบบทโดยไม่ต้องเรียงตามตัวอักษร ไม่ต้องแยกภาษาและประเภทของเอกสาร
2. ในกรณีที่มีการอ้างอิงซ้ำให้ใช้ตัวเลขเดิมที่เคยใช้อ้างมาก่อนแล้ว
3. แหล่งที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดนั้นจะไปปรากฏอยู่ในรายการอ้างอิงท้ายบทความ

การส่งต้นฉบับบทความเพื่อพิจารณาลงวารสาร

1. การส่งต้นฉบับบทความ

การส่งต้นฉบับบทความ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาบทความ และการดำเนินการจัดพิมพ์วารสารเป็นไปอย่างเรียบร้อย รวดเร็ว และถูกต้อง จึงจำเป็นต้องให้ผู้เขียนบทความปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัดดังนี้

- 1.1 กรอกรูปแบบฟอร์มนำส่งบทความให้ครบถ้วน และลงนามดังนี้
 - ชื่อแรกเป็นชื่อผู้เขียน
 - ชื่อที่ชื่อ 2 และ 3 เป็นชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา / ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ฉบับจริง)
- 1.2 ของจดหมายขนาด A 4 แบบขยายข้าง จำนวน 6 ซอง และแสตมป์ดวงละ 5 บาท จำนวน 6 ดวง
- 1.3 ส่งต้นฉบับบทความ 2 แบบ
 - แบบที่ 1 แบบฉบับสมบูรณ์ 1 ชุด มีรายละเอียดครบตามแบบฟอร์มวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม
 - แบบที่ 2 แบบไม่มีชื่อผู้เขียน และผู้ควบคุม จำนวน 3 ชุด (ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา)
 - ต้นฉบับที่จัดส่งมาให้ทั้ง 4 ชุด ต้องมีความชัดเจนทั้งเนื้อหาและรูปภาพประกอบบทความ
- 1.4 จัดส่งต้นฉบับทางเว็บไซต์วารสารศาสตร์อุตสาหกรรม
 - สมัครสมาชิกวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม เข้าสู่ระบบโดยพิมพ์ URL ที่ <http://www.ided.kmitl.ac.th/journal>
 - ผู้ดูแลระบบปลั๊กลิ้งก์ให้กับสมาชิกที่ชำระเงินเรียบร้อยแล้ว
 - ผู้สมัครจึงสามารถส่งบทความเข้าระบบได้
- 1.5 บทความที่ตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- 1.6 ต้นฉบับบทความที่ส่งมาให้ เจ้าของบทความหรือผู้เขียนบทความตรวจสอบความถูกต้องของตัวสะกดรูปแบบการจัดพิมพ์บทความให้ถูกต้องตามที่กำหนด
- 1.7 หลังจากส่งบทความแล้ว จะดำเนินการตามขั้นตอนของวารสารผู้ส่งสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้ทางเว็บไซต์ หรือติดต่อเจ้าหน้าที่หลังส่งบทความแล้ว 15 วันขึ้นไป

*** ต้นฉบับบทความที่ส่งให้ผู้ประเมินบทความพิจารณาจะต้องเป็นบทความที่จัดรูปแบบได้ถูกต้องตามที่กำหนดเท่านั้น หากบทความที่ส่งมาไม่ถูกต้องตามข้อกำหนด จะจัดส่งคืนให้เจ้าของบทความกลับไปแก้ไขให้ถูกต้อง**

*** ถ้าในกรณีที่ผู้เขียนไม่สมัครสมาชิกทางเว็บไซต์และส่งบทความทางระบบ กองบรรณาธิการจะไม่ดำเนินการใด ๆ บทความของท่าน**

ส่ง คุณจันทน์ ทรัพย์แสนดี ส่วนสนับสนุนวิชาการ งานบริการวิชาการแก่สังคม

(บทความวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.)

คณะวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

หรือติดต่อสอบถามโดยตรงที่

คุณจันทน์ ทรัพย์แสนดี ผู้ช่วยบรรณาธิการวารสารศาสตร์อุตสาหกรรม

โทรศัพท์ มือถือ 08 6349 6020 (เวลาราชการเท่านั้น)

โทรศัพท์ 0 2329 8000 ต่อ 3720

โทรสาร 0 2329 8435

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

ISSN 1685 - 3954

Faculty of Industrial Education

KING MONSIEUR'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

<http://www.inded.kmitl.ac.th/journal/>

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/JIE>

วารสารศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION ISSN 1685 - 3954 ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2556